

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom 2020-05-07 i mål M 3258-18, se bilaga C

PARTER

Klagande och motparter

1. Vellinge kommun
235 81 Vellinge

Ombud: Advokaterna Sara Andersson, Mikael Wärnsby och Tor Pöpke
Advokatfirman Lindahl KB
Studentgatan 6
211 38 Malmö

2. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

Övriga klagande och motparter

se bilaga B

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för uppförande av översvämningsskydd m.m. i Höllviken, Ljunghusen, Skanör och Falsterbo i Vellinge kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast i följande avseenden (text med fetstil avser de punkter i mark- och miljödomstolens domslut som ändras).

1.7 Tillstånd till vattenverksamhet (markavvattning)

Tillstånd att utföra och bibehålla översvämningsskydd för delområde Ljunghusen 10 ges för den sträckning och det utförande som framgår av bilaga K36 (Mark- och miljööverdomstolens aktbilaga 446).

1.8 Avslag

Ansökan om att anlägga översvämningsskydd avslås även beträffande

- delområde Ljunghusen 15–17 (med följd att även dispenser och tillstånd som regleras i p. 1.4–1.7 i mark- och miljödomstolens domslut upphävs för dessa delområden) och
- kommunens förstahandsyrkande om att uppföra en vall vid strandparkeringen i delområde Ljunghusen 10.

1.9 Villkor för tillståndet

Punkt 5, 7, 9 och 19 ska ha följande lydelse.

5.

Sista meningen ska ha följande lydelse: Slutlig placering ska ske inom de ytor som har presenterats av Vellinge kommun i ansökan och i övrigt i enlighet med meddelad delegation, dock att etableringsyta ”13608” (kanalens södra del) ska placeras inom område enligt bilaga K39B (Mark- och miljööverdomstolens aktbilaga 128).

7.

Kontrollprogram för verksamheten ska upprättas efter samråd med tillsynsmyndigheten. Det ska inges till tillsynsmyndigheten senast två (2) månader innan respektive anläggningsetapp påbörjas, eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Kontrollprogrammet ska omfatta rutiner för mottagningskontroll avseende kvaliteten på de massor som ska användas till byggnation av skyddsvallen, både vad gäller täktmaterial och avfall. Mottagningskontrollen bör omfatta leveransuppgifter, okulär kontroll, ursprung, haltkriterier för föroreningar och näringsinnehåll, metodik för provtagning och provtagningstäthet kopplat till massornas karaktär och ursprung. Kvaliteten på mottagna massor ska dokumenteras. Kontrollprogrammet ska i övrigt exempelvis även omfatta rutiner för att undvika att tillförda massor innehåller frön, växt- eller rotdelar från främmande invasiva arter.

9.

Tillförda massor för anläggande av översvämningsskydden i enlighet med tillståndet, inklusive tillförd sand vid reparation av dyner, ska uppfylla miljökriterierna i tabell 1

nedan. Efter laktester av massor eller annan utredning får, på förslag från kommunen, tillsynsmyndigheten godkänna att högre värden än de som anges i tabellen nedan tillämpas. Om det med beaktande av massornas ursprung finns anledning att anta att tillförda massor innehåller andra skadliga ämnen, ska kommunen innan massorna används meddela tillsynsmyndigheten och vid behov föreslå ytterligare miljökriterier med anledning därav. Tillsynsmyndigheten får, senast två månader efter ett sådant meddelande, besluta om begränsningsvärden som ska gälla vid användning av de aktuella massorna och/eller besluta om i vilka områden massorna får användas.

Tabell 1

Ämne	Gulmarkerade områden enligt karta i Figur 1 nedan (mg/kg) TS	Rödmarkerade områden enligt karta i Figur 1 nedan (mg/kg) TS
Antimon	0,5	20
Arsenik	8	
Barium	200	
Bly	22	
Kadmium	0,34	
Kobolt	15	20
Koppar	30	40
Krom tot	50	
Kvicksilver	0,1	
Molybden	1,0	70
Nickel	50	51
Vanadin	60	100
Zink	80	120
Alifater, aromater, BTEX	Under eller lika med rapporteringsgränsen enligt för ändamålet vedertagen analysmetod	
PAH L	0,5	0,6
PAH M	0,35	2
PAH H	0,5	

I återstående delar av villkor 9, efter tabell 1, står mark- och miljödomstolens dom fast.

19.

I driftskedet ska vallarna kontrolleras regelbundet och eventuella upptäckta invasiva främmande arter ska bekämpas på ett ändamålsenligt sätt utan onödigt dröjsmål.

1.11 Delegation

Första delpunkten gällande etableringsyta ”13608” upphävs.

Andra delpunkten gällande etableringsyta ”12140” inom delområde Ljunghusen 15–18 upphävs avseende etableringsytan inom naturreservatet Skanörs Ljung.

Tredje delpunkten avseende etableringsyta ”83037” inom delområde Skanör-Falsterbo 8–17 ändras så att den inom parentes angivna andelen bestäms till ca 30 procent av ansökt areal.

Sjätte delpunkten ska ha följande lydelse: ”besluta om ytterligare begränsningsvärden och/eller områden för användning av specifika tillförda massor i de fall som anges i villkor 9 ovan, respektive besluta att sådana tillförda massor får användas inom området för uppbyggnad av översvämningsskyddet som har högre värden än vad som framgår av miljökriterierna (se ovan under villkor).”

Sjunde delpunkten ska ha följande lydelse: ”i samråd med kommunen besluta om fler passager eller ändrad utformning av passager för groddjur mellan Flommen och Skanör samhälle, jämför villkor 15.”

Åttonde delpunkten angående kompensationsåtgärd upphävs.

1.13 Kompensationsåtgärder

Första stycket upphävs. Andra stycket ska ha följande lydelse: Nya småvatten och övervintringsplatser ska anläggas på Falsterbonäset för att förbättra förutsättningarna för groddjur.

1.15 Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolens verkställighetsförordnande upphävs.

1.17 Ersättningar

Ersättningen till de lagfarna ägarna av fastigheten Ljunghusen 16:54 bestäms till 15 325 kr, varav 14 325 kr i intrångsersättning och 1 000 kr ersättning för annan skada, med följd att domsbilaga 8 till mark- och miljödomstolens dom beträffande denna fastighet ska ha följande innehåll.

Fastighetsbeteckning	Intrångsersättning	Uppräkning från	Annan ersättning	Anmärkning
Ljunghusen 16:54	14 325 kr	Juni 2022	1 000 kr	

2. Med upphävande av de intermistiska besluten den 16 december 2020 och den 21 juni 2021 förordnar Mark- och miljööverdomstolen att tillståndet att anlägga översvämningsskydd inom delområdena 27–34 i Skanör-Falsterbo och att nyttja fyra etableringsytor inom och i närheten av dessa områden får tas i anspråk även om domen inte har fått laga kraft (bilaga K42, Mark- och miljööverdomstolens aktbilaga 408).

3. Vellinge kommun förpliktas att betala ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen enligt följande.

- Till Länsstyrelsen i Skåne län med 482 800 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.
- Till Eva Bramell Risberg och Lars Risberg med 106 688 kr, varav 75 000 kr för ombudsarvode inklusive moms, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

SAMMANFATTNING

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det finns mycket starka allmänna och enskilda intressen av att vidta åtgärder som skyddar bebyggelse och infrastruktur på Falsterbonäset mot översvämning. De åtgärder som omfattas av kommunens ansökan om tillstånd att få uppföra ett översvämningsskydd bedöms i huvudsak vara väl avvägda och på ett godtagbart sätt tillmötesgå de många motstridiga intressen som berörs. I detta ligger bl.a. att Mark- och miljööverdomstolen bedömer att den valda lokaliseringen med ett "inre skydd" kan godtas. I några delar bedömer domstolen dock att det finns möjliga, alternativa lokaliseringar av översvämningsskyddet som skulle vara bättre än de som tillstånd söks för. I dessa delar, som båda ligger i naturreservatet Skanörs Ljung, avslås ansökan.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer också, med hänsyn till att översvämnings-skyddet till stor del kommer att utföras i områden som hyser mycket höga naturvärden, att det finns skäl att föreskriva stränga villkor när det gäller halter av skadliga ämnen i de massor som ska användas för att anlägga skyddsvallar. Mark- och miljödomstolens dom, som innehöll lindrigare krav i detta avseende, ändras därför delvis när det gäller föroreningsinnehåll i tillförda massor.

Med hänsyn bl.a. till de skärpta kraven när det gäller föroreningshalter i tillförda massor bedömer Mark- och miljööverdomstolen att översvämningsskyddet inte kommer leda till annat än obetydlig bestående negativ påverkan på naturvärdena i berörda naturreservat. Domstolen finner därför att det inte finns skäl att förordna att kommunen, som kompensationsåtgärd, ska avsätta ett nytt område som naturreservat eller motsvarande. Mark- och miljödomstolens dom ändras i den delen.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer vidare att utredningen inte ger tillräckligt stöd för att anläggning av översvämningsskydd på fastigheten Ljunghusen 16:54 kommer påverka fastighetens marknadsvärde på ett sätt som motiverar högre intrångsersättning än den som kommunen erbjudit. Mark- och miljödomstolens dom ändras därför i den delen.

Eftersom det finns en överhängande risk för översvämning i norra Skanör bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det finns skäl att ge ett s.k. verkställighetsförordnande, som innebär att kommunen får påbörja anläggandet av översvämningsskyddet innan denna dom har fått laga kraft, i den delen.

Utöver ovan berörda frågor har Mark- och miljööverdomstolen tagit ställning till ett antal olika frågor om villkor för den tillståndssökta verksamheten och ersättning för rättegångskostnader m.m.

INNEHÅLL

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT	1
SAMMANFATTNING.....	6
BAKGRUND	10
YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN	12
UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN	12
MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL	13
Allmänna utgångspunkter	13
<i>Ramen för Mark- och miljööverdomstolens prövning</i>	<i>13</i>
<i>Behovet av översvämningsskydd</i>	<i>13</i>
<i>Dispens från markavvattningsförbudet.....</i>	<i>14</i>
<i>Inre eller yttre skydd – allmänt om alternativutredningen</i>	<i>15</i>
<i>Allmänt om intresseavvägningen</i>	<i>16</i>
Skanör-Falsterbo	18
<i>Delområde 2–7 (Tångvallsfastigheterna)</i>	<i>18</i>
<i>Delområde 8–19, etableringsyta 83037.....</i>	<i>20</i>
<i>Delområde 20–27.....</i>	<i>22</i>
<i>Delområde 27–28 (Knösvägen)</i>	<i>24</i>
<i>Delområde 31–40.....</i>	<i>26</i>
<i>Delområde 41–44 (Strandbadsvägen längs Skanörs-Ljung)</i>	<i>27</i>
<i>Delområde 45–46 (Reutersvärds väg).....</i>	<i>29</i>
Ljunghusen	30
<i>Delområde 2–6 (Ljunghusens Golfklubb).....</i>	<i>30</i>
<i>Delområde 10.....</i>	<i>33</i>
<i>Delområde 13 – etableringsyta 13608</i>	<i>34</i>
<i>Delområde 15–17 med etableringsyta 12140</i>	<i>35</i>
<i>Delområde 19.....</i>	<i>36</i>
<i>Delområde 24.....</i>	<i>38</i>
Höllviken	39
<i>Delområde 1 med etableringsyta 1704.....</i>	<i>39</i>
Övriga delområden.....	42

Villkor	42
<i>Villkor 2 (Buller)</i>	42
<i>Villkor 7 (Kontrollprogram)</i>	43
<i>Villkor 9 (Föroreningshalter i tillförda massor)</i>	44
<i>Villkor 18 (Skötsel av ianspråktagen mark)</i>	51
<i>Villkor 19 (Bekämpning av invasiva arter)</i>	52
<i>Nytt villkor (Underhåll av skyddsvallar m.m.)</i>	53
Delegation.....	53
<i>Passager för groddjur</i>	53
<i>Föroreningshalter i tillförda massor</i>	54
Kompensationsåtgärder	55
Intrångsersättning avseende fastigheten Ljunghusen 16:54	56
Verkställighetsförordnande.....	61
Övriga frågor	62
Rättegångskostnader.....	63
<i>Rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen</i>	63
<i>Rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen</i>	64
HUR MAN ÖVERKLAGAR.....	68

BAKGRUND

Falsterbonäset är en halvö i Vellinge kommun i sydvästra Skåne. På halvön ligger orterna Skanör, Falsterbo, Ljunghusen, Höllviken och Kämpinge, där det finns totalt ca 10 000 byggnader och ca 7 500 hushåll. Flera naturreservat finns på Falsterbonäset, som också ligger också inom flera Natura 2000-områden. Delar av halvön är mycket låglänta. I Skanör och Falsterbo är cirka 95 procent av bostadsbebyggelsen belägen under nivån +3 meter och 60 procent under +2 meter enligt rikets höjdsystem RH2000. Falsterbonäset är därför utsatt för risk att drabbas av översvämningar vid höga vattenstånd i omgivande Öresund och Östersjön.

År 1872 drabbades Falsterbonäset av en mycket stor översvämning – "Backafloden" – vid vilken havsnivån steg mer än två meter över det normala vattenståndet och stora delar av halvön översvämmades. Även under senare tid har översvämningar inträffat på Falsterbonäset. I januari 2017 drabbades halvön av det högsta högvatten som uppmätts i sydöstra Öresund sedan regelbundna mätningar påbörjades under 1960-talet.

Den successiva höjningen av havets medelnivå till följd av pågående klimatförändringar förväntas leda till att översvämningar blir vanligare. I dag skulle en extremhändelse i paritet med Backafloden år 1872 innebära att nästan hela Skanör-Falsterbo, samt kustområdena längs Ljunghusen, Höllviken och Kämpinge översvämmas. I stora områden skulle vattendjupet bli mer än en meter över befintlig marknivå.

År 2013 antog kommunfullmäktige i Vellinge en handlingsplan som har legat till grund för kommunens arbete med att projektera ett översvämningsskydd för Falsterbonäset och för att ta fram den tillståndsansökan som prövas i detta mål. Handlingsplanen innefattar åtgärder för att skydda Falsterbohalvön på kort, medellång och lång sikt och beskriver en etappvis etablering av översvämningsskydd för att möta ökande skyddsbehov i olika tidsperspektiv. Den tillståndsansökan som prövas nu syftar enligt kommunen till att åstadkomma ett adekvat skydd på kort och medellång sikt och innebär att skyddet dimensionerats utifrån bedömda förhållanden år 2065.

De röda linjerna på kartan redovisar översiktligt det ansökta översvämningsskyddets lokalisering. Ansökan har dock återkallats beträffande sträckningen i norra Höllviken och den utskjutande "triangeln" i Flommens naturreservat.

Genom den nu överklagade deldomen biföll mark- och miljödomstolen i huvudsak Vellinge kommuns ansökan om tillstånd enligt miljöbalken att utföra och bibehålla översvämningsskydd på fastigheter i Falsterbo, Skanör, Ljunghusen och Höllviken samt tillstånd till markavvattning och att reparera befintliga sanddyner på vissa platser. Kommunen gavs samtidigt dispens från förbudet mot markavvattning avseende de tänkta åtgärderna, dispens enligt 15 § artskyddsförordningen och tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken att anlägga översvämningsskyddet inom Natura 2000-område samt dispens enligt 7 kap. 7 § miljöbalken att utföra vissa åtgärder inom naturreservat. Tillståndet förenades med villkor om försiktighetsåtgärder, ersättning för markintrång m.m.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

I bilaga A återges parternas yrkanden och inställningar så som de har framställts under huvudförhandlingen och skriftväxlingen i Mark- och miljööverdomstolen. Yrkandena tar huvudsakligen sikte på specifika delar i mark- och miljödomstolens mycket omfattande domslut och i flera delar innehåller de hänvisningar till underliggande processmaterial, såsom bilagor till ansökan och efterföljande justeringar av denna. Detta innebär att det är svårt eller omöjligt att tillgodogöra sig yrkandenas faktiska innebörd utan att jämföra dem med relevanta bilagor och avsnitt i mark- och miljödomstolens dom.

I domskälen nedan kommer Mark- och miljööverdomstolen att presentera och behandla de olika yrkandena på ett förenklat sätt, där parternas olika ståndpunkter i olika delfrågor systematiseras och sammanfattas i anslutning till respektive delfråga. Ambitionen är att det ska vara tillräckligt att läsa domskälen för att få en god bild av de frågor som är uppe till prövning samt parternas olika ståndpunkter i, och Mark- och miljööverdomstolens bedömning av, respektive fråga.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har utvecklat sin respektive talan på i huvudsak samma sätt som redovisats i mark- och miljödomstolens dom. För att inte tynga framställningen med upprepningar har Mark- och miljööverdomstolen därför valt att endast översiktligt återge parternas argumentation, utan att i detalj redogöra för vilka parter som står bakom varje enskilt argument. Redovisningen sker i huvudsak genom att övergripande argumentationslinjer, som är gemensamma för flera parter eller som inte har förändrats i förhållande till vad som redovisats i mark- och miljödomstolens dom, beskrivs kortfattat tillsammans med Mark- och miljööverdomstolens egen bedömning av respektive fråga. I frågor som är tydligt plats- eller situationsspecifika kommer parternas utveckling av talan att, där det bedöms vara motiverat, återges något mer utförligt i anslutning till domstolens bedömning av sådana frågor. Allt detta sker i domskälen nedan.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Allmänna utgångspunkter

Ramen för Mark- och miljööverdomstolens prövning

Flera av de som överklagat mark- och miljödomstolens dom har argumenterat för eller framställt konkreta yrkanden om att Mark- och miljööverdomstolen ska besluta om en annan sträckning eller utformning av översvämningsskyddet än den som kommunen har ansökt om tillstånd att uppföra. I ett mål om tillstånd till en sökt åtgärd finns det dock inte någon laglig möjlighet för domstolen att besluta om några sådana alternativa utföranden om inte sökanden själv har ansökt om det som ett alternativ till den i första hand begärda utformningen. Mark- och miljööverdomstolen kommer därför inte att i den fortsatta framställningen behandla några yrkanden om alternativa utföranden eller lokaliseringar, annat än om de motsvaras av ett alternativyrkande från kommunens sida. En annan sak är att frågor om sådana alternativ kan ha betydelse för bedömningen av om den utformning och lokalisering som kommunen har ansökt om uppfyller miljöbalkens krav på skälig hänsyn och lokalisering för den ansökta åtgärden. Om så inte är fallet kan det utgöra skäl för att avslå ansökan helt eller delvis eller att förena tillståndet med längre gående försiktighetsmått och skyddsåtgärder än vad kommunen har åtagit sig.

Behovet av översvämningsskydd

Den ansökta åtgärden – ett översvämningsskydd runt stora delar av Falsterbonäset – syftar ytterst till att skydda bebyggelsen och infrastrukturen på näset från översvämningar. Det är genom utredningen i målet klarlagt att det finns en konkret risk för översvämningar i området och att denna risk, till följd av förväntat stigande havsnivåer, kommer att öka med tiden. Om en översvämning skulle inträffa skulle det leda till mycket stora materiella skador och innebära betydande risker för människors hälsa och säkerhet. En omfattande översvämning skulle kunna få betydande påverkan på både natur- och kulturmiljön. Det står enligt Mark- och miljööverdomstolen helt klart att de allmänna och enskilda intressena av att upprätta ett skydd mot översvämningar är mycket starka och att de går före såväl allmänna som enskilda intressen av att

bevara natur-, boende- och kulturmiljön helt opåverkad av de ingrepp som ett översvämningsskydd skulle innebära. Något annat har heller inte gjorts gällande i målet, utan de invändningar som förts fram mot de ansökta åtgärderna tar snarare sikte på deras omfattning, utformning och lokalisering inom Falsterbonäset.

I detta sammanhang finns det anledning att beröra Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG av den 23 oktober 2007 om bedömning och hantering av översvänningsrisker (översvänningsdirektivet), där det regleras hur medlemsstaterna ska bedöma och hantera översvänningsrisker. Direktivet, som enligt artikel 1 syftar till att minska de ogynnsamma följderna för människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet i samband med översvämningar, har i Sverige genomförts genom förordningen (2009:956) om översvänningsrisker. Enligt direktivet ska medlemsländerna systematiskt kartlägga översvänningshot och översvänningsrisker samt ta fram riskhanteringsplaner för de översvänningshotade områdena. I Sverige är Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tillsammans med länsstyrelserna ansvarig för genomförandet av de tre olika steg som föreskrivs i direktivet. Det första steget innebär att en landsomfattande bedömning av översvänningsrisker ska genomföras. Utifrån den bedömningen ska geografiska områden med betydande översvänningsrisk identifieras. I steg två ska hot- och riskkartor tas fram för de områden där betydande översvänningsrisk har identifierats. Som ett tredje steg ska länsstyrelserna ta fram riskhanteringsplaner, i vilka mål och åtgärder för hantering av översvänningsriskerna ska ingå.

Skanör/Falsterbo och Ljunghusen/Höllviken ingår bland de områden där MSB har identifierat en betydande översvänningsrisk och för vilka det också tagits fram hot- och riskkartor. Länsstyrelsen i Skåne län har även tagit fram en riskhanteringsplan för Falsterboområdet (Rapport 2021:131), i vilken bl.a. nu aktuella åtgärder berörs.

Dispens från markavvattningsförbudet

Kommunens ansökan om tillstånd att uppföra översvämningsskydd innefattar en ansökan om dispens från det förbud mot markavvattning som gäller i bl.a. Skåne län enligt 4 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet. Mark- och miljödomstolen

har bedömt att frågan om dispens från markavvattningsförbudet, som normalt prövas av länsstyrelsen som första instans, kan prövas direkt av domstolen i samband med prövningen av tillstånd till sökta åtgärder och att det finns förutsättningar att ge sökt dispens.

Av de som överklagat mark- och miljödomstolens dom är det endast Eva Bramell Risberg och Lars Risberg som har gjort gällande att det saknas förutsättningar att ge dispens från markavvattningsförbudet. I den frågan instämmer dock Mark- och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömning, vilket innebär att det inte finns skäl att ändra den överklagade domen på den grunden att sådan dispens inte kan ges.

Inre eller yttre skydd – allmänt om alternativutredningen

När det gäller lokaliseringen av översvämningsskyddet har det – på ett generellt plan – från flera av de enskilda klagandena gjorts gällande att ett yttre skydd vore att föredra eftersom det skulle innebära mindre intrång för enskilda fastigheter och verksamheter, mindre påverkan på natur- och kulturmiljön och leda till ett bättre och mer långsiktigt skydd. Detta särskilt som det av kommunen nu ansökta skyddet förutses behöva kompletteras med ett yttre skydd i framtiden. Det har även gjorts gällande att den alternativutredning som kommunen genomfört och som mynnat ut i att den sökta utformningen av översvämningsskyddet – dvs. ett ”inre skydd” – är den lämpligaste lösningen, inte uppfyller de krav som måste ställas på en sådan utredning. I den delen bedömer Mark- och miljööverdomstolen, liksom mark- och miljödomstolen, att utredningen är godtagbar och att den på ett fullgott sätt redovisar vilka rimliga alternativ som utretts och förklarar varför det nu ansökta alternativet har valts. Härvid bör det framhållas att det inte kan ställas samma krav på utredningen avseende alternativ som på den utredning som ligger till grund för den åtgärd som det faktiskt söks tillstånd för. Den uppfattning som förts fram av några av klagandena – att kommunens ansökan borde ha omfattat både ett yttre och ett inre alternativ med en fullständig utredning beträffande båda, och att domstolen sedan skulle besluta vilket av alternativen som ska genomföras – har inget stöd i gällande rätt eller förankring i vedertagen metod för tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

En utgångspunkt för den fortsatta bedömningen är alltså att den tillståndssökta verksamheten i form av ett inre skydd i och för sig kan godtas på ett övergripande och generellt plan, i den meningen att det inte finns skäl att avslå hela ansökan på den grunden att ett yttre skydd genomgående hade inneburit en lämpligare lokalisering. Med detta sagt måste det dock, för varje delområde som ansökan avser, göras en noggrann prövning av om den konkreta utformningen och lokaliseringen på den specifika platsen är godtagbar. Vid den bedömningen har Mark- och miljööverdomstolen att beakta en rad motstående allmänna och enskilda intressen. De intresseavvägningar som ska göras aktualiserar olika överväganden som på ett allmänt plan beskrivs i följande avsnitt (*Allmänt om intresseavvägningen*) och som därefter kommer att tillämpas vid bedömningen av de olika delområden etc. som sker i efterföljande delar av domen.

Allmänt om intresseavvägningen

Som anförts ovan finns det mycket starka allmänna och enskilda intressen som motiverar att ett översvämningsskydd uppförs på Falsterbonäset. Vid bedömningen av vilka krav som ska ställas på ett sådant skydd och var det, mer precist, ska lokaliseras uppstår delvis andra intressekonflikter än de som aktualiseras vid bedömningen av om det överhuvudtaget finns förutsättningar för ett översvämningsskydd. Det handlar bl.a. om avvägningar i frågan om översvämningsskyddets närmare lokalisering, där det finns allmänna intressen av att inte förlägga det på mark som omfattas av något områdesskydd och enskilda intressen av att inte förlägga skyddet på eller i direkt anslutning till privat tomtmark eller så att det förhindrar eller försvårar verksamheten vid de tre golfbanor som finns på Falsterbonäset. Vid avvägningen mellan sådana motstående intressen finns det inte något intresse som generellt övertrumfar andra intressen, utan en nyanserad bedömning måste göras i varje del där en sådan intressekonflikt visar sig. I det sagda ligger t.ex. att det grundlagsskyddade egendomsskyddet, så som det kommer till uttryck i 2 kap. 15 § regeringsformen och artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen, inte alltid och med automatik innebär att intrång på enskilt ägda fastigheter ska undvikas till förmån för en lokalisering på kommunalt ägd mark. Detta följer av att skyddet enligt den nämnda grundlagsbestämmelsen gäller så länge ett intrång inte motiveras av angelägna allmänna intressen. På

motsvarande sätt ska det å andra sidan framhållas att inrättandet av områdesskydd i form av t.ex. naturreservat inte innebär att intrång på mark som omfattas av sådant skydd alltid ska undvikas till förmån för placering på annan mark. Även i en sådan kontext ska en intresseavvägning ske och om det finns särskilda skäl – t.ex. om ett motstående enskilt intresse är starkt – kan det leda till att en lokalisering på mark som omfattas av områdesskydd bör väljas om syftet med skyddet ändå kan upprätthållas.

I följande avsnitt kommer Mark- och miljööverdomstolen pröva ansökan för de olika delområden som den delats upp i. Redovisningen av domstolens bedömningar kommer att koncentreras till de områden som omfattas av konkret och områdesspecifik argumentation från någon av parterna i målet. Övriga delområden, som visserligen omfattas av generella yrkanden om att ansökan ska avslås i dess helhet som framställts av några av klagandena, men där parterna inte fört fram någon områdesspecifik argumentation av betydelse, kommer behandlas avslutningsvis och i ett sammanhang. Länsstyrelsens yrkanden om ändring beträffande vissa etableringsytor (dvs. områden som är avsedda att tas i anspråk för förvaring av massor och maskiner etc. under byggtiden) kommer att behandlas i anslutning till bedömningen av de delområden inom vilka respektive etableringsyta är belägen. Dessa områden kommer att benämnas på det sätt som länsstyrelsen tillämpat, dvs. med ett nummer som motsvarar det antal kvadratmeter som respektive etableringsyta skulle ta i anspråk.

Skanör-Falsterbo

Kartan visar de delområden som ansökan avseende Skanör-Falsterbo har delats upp i.

Delområde 2–7 (Tångvallsfastigheterna)

Mark- och miljödomstolen har gett tillstånd till uppförande av en mur enligt kommunens förstahandsyrkande i denna del, vilket innebär att muren till stor del lokaliseras på golfbanan som ligger precis väster om en tångvall som löper längs med gränsen mellan kommunens fastighet Falsterbo 2:1, där Falsterbo golfklubb bedriver golfbaneverksamhet, och de enskilt ägda fastigheter som gränsar till golfbanan. Kommunen har i Mark- och miljööverdomstolen frånfallit sitt tidigare andrahandsyrkande som innebar att muren skulle placeras i tångvallen.

Mark- och miljödomstolens dom har i denna del överklagats av Falsterbo golfklubb, Vägföreningen Fiddevången, Falsterbonäsets naturvårdsförening och ett antal enskilda fastighetsägare som alla har motsatt sig ett översvämningsskydd enligt kommunens (numera enda) yrkande och som, med vissa variationer, förordat ett yttre skydd eller en mur i eller påbyggnad och förstärkning av den befintliga tångvallen. I brist på sådana alternativ har de yrkat att kommunens ansökan ska avslås i denna del.

Kommunen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom i denna del och har förklarat sin återkallelse av det tidigare andrahandsyrkandet om en placering i tångvallen med att kommunen, sedan mark- och miljödomstolen uttryckligen uttalat att det saknas förutsättningar att bifalla det yrkandet, accepterar den bedömning som länsstyrelsen har redovisat och som går ut på att det inte är möjligt att ge tillstånd enligt kulturmiljölagen (1988:950) för ingrepp i den fornminnesskyddade tångvallen.

Till stöd för sin respektive talan i denna del har klagandena i allt väsentligt anfört detsamma som redovisats i mark- och miljödomstolens dom, på s. 129–130 när det gäller Falsterbonäsets Naturvårdsförening, s. 130–131 när det gäller Falsterbo Golfklubb, s. 134–135 när det gäller Vägföreningen Fiddevången och s. 144 och 146–148 när det gäller enskilda fastighetsägare som företrätts av Peter Berggren och Erling Alm.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Som anförts ovan, under rubriken *Inre eller yttre skydd – allmänt om alternativutredningen*, bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det på ett generellt plan kan godtas att det översvämningsskydd som kommunen önskar uppföra utformas som ett inre skydd. Trots detta generella ställningstagande ska det för varje delområde bedömas om den ansökta utformningen, just där, är godtagbar när det gäller utförande och lokalisering. Om det på en viss sträcka bedöms t.ex. att ett yttre skydd skulle innebära en bättre lokalisering och att ett sådant skydd skulle kunna anslutas till ett inre skydd i ett angränsande delområde på ett sätt som säkerställer den åsyftade funktionen utan att medföra oacceptabla konsekvenser för något annat motstående intresse skulle det alltså kunna vara ett skäl för att avslå kommunens ansökan i den delen.

För delområde 2–7 finns det, i jämförelse med vad som är fallet i de flesta andra delområden som omfattas av kommunens ansökan, förhållandevis starka skäl som talar för andra lokaliseringar än den ansökta. Sålunda får de naturliga förutsättningarna för att anlägga ett yttre skydd genom att höja och förstärka sanddynerna vid strandlinjen anses vara mer gynnsamma här än på många andra platser på Falsterbonäset. Det är dock svårt att se någon godtagbar lösning för att ansluta ett yttre skydd vid dessa delområden till ett sådant inre skydd som Mark- och miljööverdomstolen bedömer vara det lämpligaste i delområde 8–19, där skyddet kan förläggas i den redan befintliga banvallen. Sammantaget får ett inre skydd därför godtas även i delområde 2–7. Även med den utgångspunkten finns det dock skäl att ifrågasätta om en mur utanför och längs med befintlig tångvall är en lämplig lösning. Mark- och miljööverdomstolen har förståelse för de synpunkter som förts fram om att en påbyggnad eller förstärkning av tångvallen skulle vara naturlig i detta område, men konstaterar samtidigt att tångvallen utgör en fornlämning som åtnjuter skydd enligt kulturmiljölagen.

Länsstyrelsen har beskrivit att tångvallarna utgör gräns mellan det som historiskt var utägor och inägor och att just tångvallar är ovanliga som gränsmärken. Vidare har det framkommit att tångvallen, som på denna plats är ca 700 meter lång, följer en gräns som finns markerad på historiska kartor från 1700- och 1800-talen, men att den kan vara betydligt äldre än så. Enligt länsstyrelsen är tångvallen viktig ur ett kulturhistoriskt perspektiv eftersom den bidrar till en förståelse av landskapets historiska dimension. Mot denna bakgrund får det godtas att en placering av skyddet i tångvallen inte skulle vara förenlig med det fornminnesskydd som gäller enligt kulturmiljölagen. Sammantaget bedömer Mark- och miljööverdomstolen därför att den lokalisering och utformning som kommunen ansökt om får godtas. Mark- och miljödomstolens dom ska därför fastställas i denna del.

Delområde 8–19, etableringsyta 83037

Mark- och miljödomstolen har gett tillstånd till översvämningsskydd enligt kommunens ansökan för delområde 8–19. I den delen ska skyddet utföras genom att höja den redan befintliga banvallen. Det har inte framförts något specifikt yrkande om ändring av domen i den delen och Mark- och miljööverdomstolen bedömer också att en

påbyggnad av den redan befintliga banvallen innebär en klart bättre utformning och lokalisering än ett yttre skydd i dessa delområden. Länsstyrelsen har dock överklagat mark- och miljödomstolens dom när det gäller beviljad dispens enligt 7 kap. 7 § miljöbalken för etableringsytan i anslutning till denna del av översvämningsskyddet och yrkat att dispensansökan ska avslås.

Kommunens ansökan om dispens för etableringsyta avser i denna del ett större sammanhängande område öster om den gång- och cykelväg som löper strax öster om Flommens golfbana. Enligt mark- och miljödomstolens dom får ca 50 procent av den ansökta arealen tas i anspråk. Detta har reglerats på så sätt att det har lämnats en delegation enligt 22 kap. 25 § miljöbalken till tillsynsmyndigheten att precisera vilken del av ansökt areal inom delområde 8–17 som får användas som etableringsyta.

Kommunen har motsatt sig länsstyrelsens ändringsyrkande i denna del, men har – som ett alternativ till den av mark- och miljödomstolen beviljade dispensen – sagt sig kunna godta att det på visst sätt redan i dispensbeslutet preciseras vilka ytor inom det större området som får tas i anspråk och anfört att den andel av arealen som behöver tas i anspråk inte uppgår till mer än ca 30 procent av ytan inom det större området.

Till stöd för sitt yrkande i denna del har länsstyrelsen anfört att den av mark- och miljödomstolen beviljade dispensen omfattar en mycket stor yta inom Flommens naturreservat och Natura 2000-området Falsterbohalvön samt delvis inom strand-skyddsområde. Stora delar av ytan utgörs av naturtypen *Kustnära trädklädda sanddyner* (2180), som endast finns på mindre arealer på västra Falsterbohalvön. Naturtypen utgör ett av de senare stadierna i sanddynssuccessionen och förekommer där sand inte har ackumulerats på länge, men där ytor med blottad sand och den småkulliga dyntopografin ofta finns kvar. Mellan Flommens golfbana och bebyggelsen i Skanör-Falsterbo finns en långsmal remsa med naturtypen inom vilken etableringsytan skulle anläggas. Även om marken delvis skulle gå att återställa medför den tillfälliga övertäckningen och markpackningen en förlust av naturvärden. Det finns en stor risk att marken behöver jämnas ut, vilket skulle göra att den småkulliga markstruktur som är karaktäristisk för naturtypen försvinner. Det finns annan tillgänglig mark för etableringsytan i nära anslutning till det planerade översvämningsskyddet,

t.ex. inom golfbanan och vid dess parkering, som har uppenbart lägre naturvärden. Även inom angränsade detaljplan finns ytor med *Allmän plats – park eller plantering* som skulle kunna användas för ändamålet utan intrång i skyddade områden.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Att använda golfbanan som etableringsyta skulle innebära ett betydande intrång i den verksamhet som bedrivs där och skulle dessutom riskera att påverka områden med naturmiljöer som, åtminstone delvis, har högre naturvärden än det område som omfattas av den dispens som mark- och miljödomstolen beslutat. Mark- och miljööverdomstolen bedömer därför att det inte är ett bättre alternativ än det sökta. När det gäller området i anslutning till parkeringen vid golfbanan bedöms det i och för sig kunna användas som etableringsyta utan att skada några naturvärden av betydelse, men en sådan lokalisering skulle å andra sidan vara mindre ändamålsenlig ur logistiksynpunkt eftersom den skulle kräva längre transporter med åtföljande omgivningspåverkan i form av bl.a. avgaser och buller. I övrigt bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns några alternativa platser för etableringsytor som är bättre än det område som omfattas av kommunens yrkande. Eftersom kommunen har klargjort att en så stor andel som 50 procent av detta område inte behöver tas i anspråk bör dispensen dock begränsas så att den ger möjlighet att utnyttja ca 30 procent av områdets areal. Den närmare lokaliseringen av etableringsytorna inom området kan bedömas bättre i ett senare skede, när anläggningsarbetena har detaljprojekterats. Det finns därför skäl att behålla den delegationsbestämmelse som mark- och miljödomstolen beslutat och ändra dispensen enligt 7 kap. 7 § miljöbalken endast på så sätt att den andel av den ansökta arealen som får tas i anspråk begränsas till ca 30 procent.

Delområde 20–27

I denna del har mark- och miljödomstolen gett tillstånd till ett översvämningsskydd i form av en mur utmed bostadsbebyggelsen i området enligt kommunens andrahandsyrkande. Förstahandsyrkandet, som gick ut på att även en yttre skyddslinje skulle anläggas längs Hamnvägen och en cykelväg i delområde 19–23, har återkallats i Mark-

och miljööverdomstolen. Det innebär att det endast är överklaganden från Mikael Wehtje och Falsterbonäsets Naturvårdsförening som ska prövas i denna del.

Mikael Wehtje har yrkat att ansökan ska avslås såvitt avser delområde 20–25 och naturvårdsföreningen har yrkat att översvämningsskyddet inom delområde 23–27 ska utformas som en vall och inte som en mur. Kommunen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom i denna del.

Till stöd för sin talan har Mikael Wehtje i korthet anfört att det som benämnts som följdverksamhet i aktuella delområden (passager för människor och djur) inte är följdverksamhet, utan verksamhet som redan finns och som kommer att förhindras med en mur. Passagerna kommer att ta stora skyddsvärda områden i anspråk och deras inverkan på naturvärdena har inte utretts tillräckligt.

Naturvårdsföreningen har, utöver det som redovisats i mark- och miljödomstolens dom (se s. 129–130) anfört bl.a. att en vall vore en bättre lösning än en mur i dessa delområden, bl.a. eftersom en vall inte skulle innebära något vandringshinder för groddjur, medan en mur – om den inte förses med gömställen för djuren – riskerar att bli en dödsfälla eftersom groddjuren, när de söker efter passager, blir lätta offer för predatorer, som snabbt lär sig var de ska söka sina byten.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Det ansökta översvämningsskyddet inom dessa områden ansluter naturligt till den befintliga banvallen i delområde 8–19, som ska höjas och förstärkas, och till det murliknande skyddet som planeras vid Skanörs borgruin. Inom området ligger naturreservats- och Natura 2000-gränserna i eller nära gränsen mot privata fastigheter, där det på flera platser finns befintliga murar eller staket. Att anlägga en vall i detta område, som präglas av platsbrist, skulle leda till att större markområden inom naturreservatet och Natura 2000-området behöver tas i anspråk. Dessa omständigheter talar för den sökta lokaliseringen och utformningen.

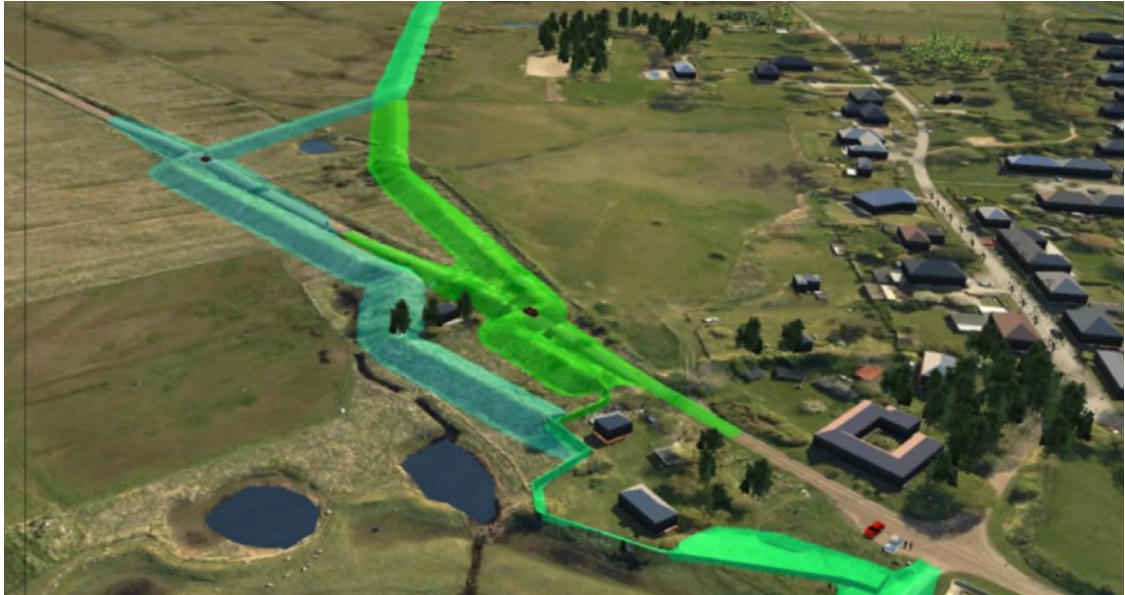
När det gäller murens barriäreffekt i området har Jan Pröjts, den sakkunnige som kommunen anlitat för att bedöma frågan, i ett utlåtande anfört att groddjur som ska passera blir helt hänvisade till de tre passager som planerats för att nå sina lekmiljöer eller övervintringsplatser. Stöter de på muren kommer de enligt Jan Pröjts – som betonar att detta antagande är en gissning baserad på vetenskapen om groddjurens ofta hårt drivna vandringsinstinkt – troligen att följa muren tills de kommer till en passage. Med hänsyn till den tveksamhet som uttalats beträffande möjligheten att med planerade passager uppnå åsyftad effekt konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att Jan Pröjts utlåtande inte ger något entydigt stöd för att den sökta utformningen kan erbjuda tillräckliga passagemöjligheter för groddjur. Till detta kommer – som naturvårdsföreningen påpekat – att en lång mur med endast tre passager i detta område riskerar att fungera som en fälla för vandrande groddjur. Eftersom detaljprojekteringen av översvämningsskyddet och dess passager ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten, som dessutom kommer ha möjlighet att fatta beslut om ytterligare passager (se villkor 15 och nedan under rubriken delegation) bedömer Mark- och miljööverdomstolen ändå att den sökta lokaliseringen och utformningen av skyddet kan godtas utan att det leder till oacceptabla konsekvenser för groddjur eller på annat sätt. Att planerade passager kräver visst ianspråktagande av mark utöver själva muren leder inte till någon annan bedömning.

Sammantaget leder det anförda till att mark- och miljödomstolens dom ska fastställas i denna del.

Delområde 27–28 (Knösvägen)

I denna del har mark- och miljödomstolen gett tillstånd till uppförande av översvämningsskydd i form av en vall enligt kommunens andrahandsyrkande, som innebär att vallen ansluter till en mur som löper längs med gränsen till fastigheten Skanör 23:2 och utförs som en förhöjning av Knösvägen innan den svänger av åt nordost för att löpa vidare över jordbruksmarken öster om Knösvägen. Kommunen har överklagat domen i denna del och yrkat att tillstånd ska ges enligt förstahandsyrkandet, som innebär att vallen i stället förläggs väster om Knösvägen innan den korsar denna väg för att sedan fortsätta åt nordost på samma sätt som enligt förstahandsyrkandet.

Länsstyrelsen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom i denna del.

Bilden illustrerar både kommunens förstahandsyrkande (blå markering) och andrahandsyrkande (grön markering).

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Inom nu aktuella delområden gäller inte något annat områdesskydd enligt miljöbalken än det generella biotopskyddet för småvatten i jordbruksmark som följer av 7 kap. 11 § miljöbalken och 5 § samt bilaga 1 till förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. Därutöver omfattas området av ett förordnande om landskapsbildsskydd.

Om översvämningsskyddet utförs enligt kommunens förstahandsyrkande finns det en överhängande risk att det påverkar åtminstone ett biotopskyddat småvatten. Det alternativet innebär vidare att skyddet anläggs på en längre sträcka och kräver mer massor än ett utförande enligt andrahandsyrkandet. Ett utförande enligt andrahandsyrkandet innebär å andra sidan att två befintliga byggnader måste rivas eller flyttas och, eventuellt, att delar av ett befintligt stall behöver rivas. Berörda byggnader ligger på kommunalt ägd mark, men ägs och nyttjas av enskilda.

Området är, som mark- och miljödomstolen framhållit, av särskild betydelse ur kulturmiljö- och landskapsbildssynpunkt eftersom det ligger i omedelbar närhet av Skanörs borg, som är en fornlämning med höga kulturmiljövärden. I likhet med mark- och miljödomstolen bedömer Mark- och miljööverdomstolen att ett utförande av vallen enligt kommunens förstahandsyrkande skulle påverka upplevelsen av borgruinen mer än om vallen, som här kommer att vara förhållandevis hög, lokaliseras enligt andrahandsyrkandet. Mot denna bakgrund och med beaktande av att en utformning enligt förstahandsyrkandet dessutom riskerar att skada åtminstone ett biotopskyddat småvatten bedömer Mark- och miljööverdomstolen att en lokalisering enligt kommunens förstahandsyrkande inte är den bästa lösningen. Kommunens överklagande ska därför avslås i denna del. Att ett utförande enligt andrahandsyrkandet förutsätter ingrepp på enskilt ägda ekonomibyggnader leder inte till någon annan bedömning.

Delområde 31–40

När det gäller dessa delområden har mark- och miljödomstolen gett tillstånd till översvämningsskydd enligt kommunens ansökan och i villkor 16 förordnat att tillståndet inte får tas i anspråk innan möjligheten att ta väg till bl.a. fastigheten Skanör 12:6 lösts rättsligt, praktiskt och ekonomiskt. Domen har i dessa delar överklagats av Fredrik Ohlsson, som under processen i Mark- och miljööverdomstolen har förvärvat fastigheten Skanör 12:6 (belägen inom delområde 33–34) från Jan-Åke Ohlsson, och Falsterbonäsets Naturvårdsförening.

Fredrik Ohlsson har inte framställt något preciserat yrkande, men har – på ungefär samma sätt som redovisats i mark- och miljödomstolens dom (se s. 139) – anført att en bättre lösning än att uppföra nya översvämningsskydd vore att underhålla befintliga tångvallar och framhållit att eventuella skyddsvallar och arbetsområden måste ordnas så att de inte tvingar honom att ta väg över andra marker för att nå fastigheten Skanör 12:6.

Naturvårdsföreningen har anført att en vall öster om Storevångsvägen bör undvikas, men utöver det inte framført något konkret yrkande eller argumentation som specifikt tar sikte på nu aktuella delområden.

Kommunen har uppgett att den träffat en överenskommelse med ägaren av fastigheten Skanör 12:10 om möjlighet att anlägga en väg över den fastigheten för att nå Fredrik Ohlssons fastighet.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Inget har framkommit som ger anledning att ifrågasätta kommunens uppgift om att det är möjligt att säkerställa en fungerande och godtagbar tillfartsväg till Fredrik Ohlssons fastighet. Det allmänna intresset av att anlägga ett översvämningsskydd enligt kommunens ansökan överväger den olägenhet som en omlokalisering av infarten kan innebära för Fredrik Ohlsson. Mot denna bakgrund och då det i övrigt inte har framkommit något bärande skäl mot att uppföra skyddet eller att anlägga etableringsytor i delområde 31–40 enligt ansökan ska mark- och miljödomstolens dom fastställas i dessa delar. Vad mark- och miljödomstolen förordnat i villkor 16 angående möjligheten att ta tillståndet i anspråk ska stå fast.

Delområde 41–44 (Strandbadsvägen längs Skanörs-Ljung)

När det gäller dessa delområden har mark- och miljödomstolen gett tillstånd till översvämningsskydd enligt kommunens ansökan, dvs. i form av en vall öster om Strandbadsvägen inom naturreservatet Skanörs Ljung. Domen har i dessa delar överklagats av länsstyrelsen som yrkat att ansökan om översvämningsskydd i form av en vall ska avslås och Falsterbonäsets Naturvårdsförening som anfört att översvämningsskyddet bör utföras genom en höjning av Strandbadsvägen. Kommunen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom i dessa delar.

Till stöd för sin talan har länsstyrelsen i denna del anfört bl.a. följande. Delområdet ligger inom naturreservatet Skanörs Ljung och i Natura 2000-området Falsterbohalvön. Skanörs Ljung är en av Europas största fukthedar och en rest av det hedlandskap som för 150 år sedan täckte halva Falsterbohalvön. I den västra delen av Skanörs Ljung, där aktuellt delområde ligger, finns det partier med torra hedar. Delområdet utgörs av Natura 2000-naturtypen *Ris- och gräshedar nedanför trädgränsen* (4030). Anläggandet av en vall skulle innebära att ca 1,6 hektar (6,8 %) av naturtypen inom Natura

2000-området skulle påverkas permanent. Utöver markanspråket i sig tillkommer markpåverkan i form av tillfälliga arbetsytor. En förlust av så stor areal av naturtypen skulle påverka möjligheten att uppnå gynnsam bevarandestatus för den inom området. Det finns ett antal alternativa lösningar som kan säkerställa skydd mot översvämning på sträckan, t.ex. att höja Strandbadsvägen eller anlägga vällen väster om densamma där detaljplanerna anger ”Allmän plats: park” eller ”plantering”. En sådan lösning skulle överensstämja väl med kommunens översiktsplan, som förordar att lägen och naturliga förhållanden i landskapet, bl.a. befintliga vägar, ska utnyttjas för anläggningen. Även ett murliknande skydd på vägens östra sida, men i direkt anslutning till denna, kan vara ett alternativ. Kommunen har dock inte utrett dessa eller andra alternativ på ett fullgott sätt.

Naturvårdsföreningen har fört fram liknande argument som länsstyrelsen och därutöver anfört att utsikten över Skanörs Ljung helt skulle avskärmas om en vall uppförs öster om Strandbadsvägen.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Den ansökta och av mark- och miljödomstolen tillståndsgivna utformningen av översvämningsskyddet i dessa delar innebär att en förhållandevis stor yta inom naturreservatet Skanörs Ljung kommer tas i anspråk. En vall i detta utförande kommer även påverka landskapsbilden i och avskärma utsikten över det annars mycket flacka området. Även om en höjning av Strandbadsvägen också förutsätter att mark inom naturreservatet tas i anspråk så skulle en sådan lösning medföra ett betydligt mindre intrång i naturreservatet och påverkan på landskapsbilden. En höjning av vägen – en av människan skapad barriär i landskapet – framstår därför som en i många avseenden bättre lösning än att anlägga en vall i naturreservatet.

Å andra sidan förutsätter en höjning av vägen att även anslutande vägar och cirkulationsplatser höjs. En höjning av Strandbadsvägen torde dessutom kräva att alternativa vägar anordnas under anläggningsskedet, vilket i sig förutsätter åtminstone tillfälliga ingrepp i naturmiljön. Som kommunen framhållit måste det också beaktas att en

höjning av vägen med uppemot två meter skulle få permanenta negativa konsekvenser för trafiksäkerheten och boendemiljön i berörda vägars omgivning.

Vid en samlad bedömning finner Mark- och miljööverdomstolen att det av länsstyrelsen och naturvårdsföreningen förordade alternativet att utföra översvämningsskyddet genom att höja Strandbadsvägen inte är en bättre lösning än att anlägga en vall öster om vägen.

Även när det gäller andra alternativa lösningar – såsom att uppföra en mur mellan Strandbadsvägen och naturreservatet eller att anlägga en vall i det mindre skogspartiet väster om vägen – bedömer Mark- och miljööverdomstolen att de inte är godtagbara. En mur i direkt anslutning till vägen framstår som direkt olämplig i trafiksäkerhets- hänseende och en lokalisering väster om vägen skulle inte tillgodose det uttalade syftet att så långt möjligt – förutom bostäder och andra byggnader – skydda vägar och annan infrastruktur från översvämningar.

Mot angiven bakgrund och då sökt utformning och lokalisering av översvämningsskyddet, i ytterkant av Skanörs Ljung, inte medför någon fragmentisering av naturreservatet och inte heller kan förväntas medföra annat än tillfällig och lokal påverkan på dess, i dessa delar förhållandevis låga, naturvärden bedömer Mark- och miljööverdomstolen att skälen för att tillåta den ansöka utformningen är starkare än de skäl som talar för ett alternativt utförande. Det finns alltså inte tillräckliga skäl att bifalla länsstyrelsens och naturvårdsföreningens överklaganden i denna del.

Delområde 45–46 (Reutersvärds väg)

Inom dessa delområden har mark- och miljödomstolen gett tillstånd till översvämningsskydd i form av en vall öster om Reutersvärds väg. Domen har i denna del överklagats av Falsterbonäsets Naturvårdsförening, vars argumentation beträffande dessa delområden har varit densamma som för delområde 41–44. Kommunen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom i denna del.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer, på samma sätt som redovisats under föregående avsnitt angående delområde 41–44, att skälen för att utforma översvämningsskyddet enligt kommunens ansökan överväger skälen för alternativa utföranden. I denna del noteras dessutom att en höjning av vägen skulle medföra störningar för Falsterbo campings verksamhet väster om Reutersvärds väg och att mark inom campingområdet skulle behöva tas i anspråk. Naturvårdsföreningens överklagande ska därför avslås i denna del.

Ljunghusen

Kartan visar de delområden som ansökan avseende Ljunghusen har delats upp i.

Delområde 2–6 (Ljunghusens Golfklubb)

Mark- och miljödomstolen har beträffande dessa delområden gett tillstånd till översvämningsskydd enligt kommunens ansökan. Domen har i denna del överklagats av länsstyrelsen som yrkat att ansökan ska avslås beträffande delområde 2–5 samt av

Ljunghusens Golfklubb och ett antal enskilda fastighetsägare som yrkat att ansökan ska avvisas, alternativt avslås.

Länsstyrelsen har framhållit att den tillståndsgivna sträckningen av skyddsvallen ligger inom naturreservatet Ljungskogens och Ljunghusens strandbad, inom Natura 2000-området Falsterbohalvön och inom strandskyddsområde samt att kommunen, under samrådsprocessen, presenterade en placering utanför dessa områdesskydd. Eftersom det uppenbarligen finns en möjlig alternativ placering som inte inkräktar på något områdesskydd saknas det enligt länsstyrelsen skäl att ge tillstånd för den sökta placeringen.

Kommunen och Ljunghusens Golfklubb har anfört att den sökta och av mark- och miljödomstolen godtagna placeringen visserligen ligger på mark som omfattas av formellt områdesskydd, men framhållit att det är fråga om en aktivt använd del av golfbanan som helt saknar naturvärden och att en lokalisering av översvämnings-skyddet i någon av de sträckningar som länsstyrelsen förordat skulle innebära dels en negativ påverkan på mark som visserligen inte omfattas av formellt områdesskydd men som faktiskt hyser naturvärden, dels ett betydande intrång i golfklubbens verksamhet.

I tillägg till det ovan anförda har golfklubben, i allt väsentligt på samma sätt som redovisats i mark- och miljödomstolens dom (s. 132–133), gjort gällande att den allra bästa lösningen vore ett yttre skydd och att – eftersom ett sådant alternativ inte har utretts av kommunen – ansökan bör avvisas eller avslås. Liknande ståndpunkter har förts fram av de enskilda fastighetsägarna i nu aktuella delområden och flera av dessa har därutöver anfört att en sådan vall som mark- och miljödomstolen har gett tillstånd till, med obefintlig infiltrationsförmåga och som sluttar rakt mot deras fastigheter, kommer att innebära en betydande olägenhet och leda till översvämnningar i samband med skyfall eftersom vattnet inte kan rinna undan från fastigheterna.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Som anförts ovan, under rubriken *Inre eller yttre skydd – allmänt om alternativutredningen*, bedömer Mark- och miljööverdomstolen att den utredning som gjorts

angående tänkbara alternativ till det sökta ”inre skyddet” är godtagbar och att ett inre skydd kan godtas på ett övergripande och generellt plan. När det gäller nu aktuella delområden konstateras vidare att de i stora delar är mycket låglänta och att ett yttre skydd skulle kräva förhållandevis omfattande anläggningsåtgärder inom delar av naturreservatet Ljungskogens och Ljunghusens strandbad som har betydande naturvärden. Mark- och miljööverdomstolen bedömer därför att ett yttre skydd inte skulle vara en bättre lokalisering i dessa delområden.

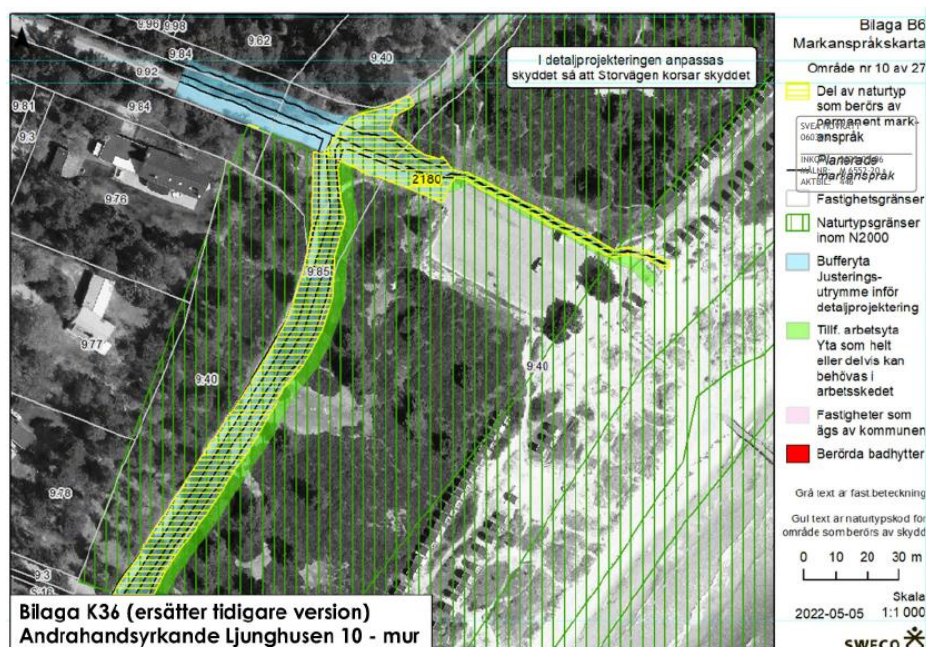
När det gäller den närmare lokaliseringen av ett inre skydd skulle det visserligen vara fullt möjligt att, på sätt länsstyrelsen förordat, i delområde 3 och 4 anlägga det utanför naturreservatet i större utsträckning än vad kommunen yrkat. En sådan lokalisering skulle dock innebära antingen ett betydande intrång i golfklubbens verksamhet eller att skyddet placeras på mark som helt uppenbart har högre naturvärden än den anlagda och hårt exploaterade gräsyta på vilken det ska lokaliseras enligt mark- och miljödomstolens dom. Mot denna bakgrund bedömer Mark- och miljööverdomstolen det som uppenbart att den sökta lokaliseringen är bättre än de alternativ som övervägts tidigare och som alltså förordas av länsstyrelsen. Härvid beaktas också att det av beslutet om att inrätta naturreservatet framgår att området avsatts som naturreservat för att bevara dess naturkvaliteter och att samordna dessa med ett allmänt utnyttjande för bad och andra friluftaktiviteter samt att det i föreskrifterna rörande reservatets vård och omsorg uttryckligen anges att golfbanan ska bibehållas.

När det därefter gäller påverkan på enskilt ägda fastigheter norr om golfbanan bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det allmänna intresset av att anlägga översvämningsskyddet och att så långt möjligt undvika en lokalisering på mark som omfattas av områdesskydd överväger de olägenheter i form av försämrad utsikt etc. som åtgärden kan innebära för enskilda fastighetsägare. Vidare bedöms risken för att skyddsvallen skulle leda till översvämningar vid skyfall som mycket liten, bl.a. eftersom markens infiltrationskapacitet är mycket hög i området.

Sammanfattningsvis innebär det anförda att mark- och miljödomstolens dom ska fastställas i denna del.

Delområde 10

När det gäller detta delområde har mark- och miljödomstolen gett tillstånd till översvämningsskydd i form av en vall, bl.a. i anslutning till strandparkeringen vid Storvägen. I Mark- och miljööverdomstolen har kommunen, som ett alternativ, yrkat tillstånd till skydd i form av en mur i ett utförande som redovisats i en ny bilaga (K36 – se bild nedan). Länsstyrelsen, som har överklagat mark- och miljödomstolens dom med yrkande att ansökan ska avslås i denna del, har medgett att tillstånd ges för ett utförande enligt kommunens nya andrahandsyrkande.

Bilden illustrerar kommunens andrahandsyrkande med en mur i stället för en vall norr om parkeringen.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det markområde norr om strandparkeringen där översvämningsskyddet avses att placeras ligger inom naturreservatet Ljungskogens och Ljunghusens strandbad, Natura 2000-området Falsterbohalvön och inom strandskyddsområde. Såväl en vall som en mur utanför parkeringen skulle innebära ett intrång i naturtyperna *Kustnära trädklädda sanddyner* (2180) och *Kustnära permanenta sanddyner med örtvegetation* (2130). Intrånget blir dock avsevärt mindre om skyddet utformas som en mur, vilket är fullt möjligt och bedöms som lämpligt på denna plats. Mot denna bakgrund och då det inte framkommit någon annan omständighet som talar för att skyddet ändå borde utföras som en vall ska mark-

och miljödomstolens dom ändras i denna del på så sätt att tillstånd till översvämnings-
skydd inom delområde 10 ges för ett utförande enligt kommunens andrahandsyrkande
i bilaga K36.

Delområde 13 – etableringsyta 13608

Kommunens ansökan om dispens för etableringsyta avser i denna del ett större
sammanhängande område strax väster om Falsterbo kanal. Enligt mark- och
miljödomstolens dom får ca 50 procent av den ansökta arealen tas i anspråk. Detta har
reglerats på så sätt att det har lämnats en delegation enligt 22 kap. 25 § miljöbalken till
tillsynsmyndigheten att precisera vilken del av ansökt areal inom delområde 13 som
får användas som etableringsyta. Domen har i denna del överklagats av länsstyrelsen
som yrkat att det område som ska få tas i anspråk som etableringsyta ska fastställas i
domen och inte efter en sådan delegation som mark- och miljödomstolen beslutat.
Enligt länsstyrelsen bör etableringsytan fastställas så att den motsvarar kommunens
andrahandsyrkande enligt bilaga K39B (se bild nedan).

*Bilden återger bilaga K39B, där den gula markeringen redovisar
den avgränsning som länsstyrelsen förordat*

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att befintlig utredning utgör ett fullgott
underlag för att ta ställning till hur etableringsytan inom detta delområde bör begränsas
och att det därför inte finns skäl att delegera det avgörandet till tillsynsmyndigheten.

Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning bör avgränsningen göras på det sätt som länsstyrelsen förordat och som kommunen yrkat i andra hand, dvs. i enlighet med vad som redovisas i bilaga K39B.

Delområde 15–17 med etableringsyta 12140

I denna del har mark- och miljödomstolen gett tillstånd till översvämningsskydd i form av en mur som ska uppföras inom naturreservatet Skanörs Ljung, men i dess yttersta gräns. Mark- och miljödomstolen har även gett dispens enligt 7 kap. 7 § miljöbalken för en etableringsyta inom naturreservatet. Länsstyrelsen har yrkat att ansökan ska avslås i denna del. Kommunen har motsatt sig ändring beträffande muren, men har återkallat sin begäran om att få ta i anspråk nu aktuell etableringsyta och begärt att mark- och miljödomstolens dom ska upphävas och målet skrivas av i den delen.

Som anförts inledningsvis i denna dom, under rubriken *Behovet av översvämningsskydd*, bedömer Mark- och miljööverdomstolen det som helt klart att de allmänna och enskilda intressena av att anlägga ett skydd för att hindra översvämningar på Falsterbonäset är mycket starka och att de, på ett generellt plan, överväger motstående allmänna och enskilda intressen. En utgångspunkt för bedömningen är alltså att såväl det allmänna intresset av att undvika intrång i naturreservatet Skanörs Ljung som det enskilda intresset av egendomsskydd kan behöva stå tillbaka för intresset av att anlägga översvämningsskyddet. Den intresseavvägning som ska göras nu handlar alltså inte om att avgöra om det finns tillräckliga skäl att ta i anspråk mark för översvämningsskyddet, utan snarare om att väga de båda motstående intressena – det allmänna intresset av att inte inkräkta på områdesskydden och det enskilda intresset av egendomsskydd – mot varandra. Resultatet av den avvägningen ger svaret på var översvämningsskyddet bör lokaliseras. Eftersom kommunens ansökan endast innefattar en placering inom naturreservatet innebär detta att ansökan ska avslås om intresseavvägningen mynnar ut i att det allmänna intresset av att upprätthålla områdesskyddet är starkare än det enskilda intresset av egendomsskydd.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det, enligt vad som redovisats vid huvudförhandlingen, på eller i omedelbar närhet av platsen för den av kommunen

yrkade lokaliseringen inom naturreservatet har påträffats exemplar av bl.a. klockgentiana, som är starkt hotad och fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen (2007:845). Ett uppförande av en mur inom naturreservatet riskerar även i övrigt att leda till negativ påverkan på naturvärdena där.

När det gäller den av länsstyrelsen förordade alternativa lokaliseringen strax utanför naturreservatet har det inte kommit fram något som talar för att den skulle inkräkta på något allmänt eller enskilt intresse på annat sätt än att enskilt ägd mark i och för sig tas i anspråk. Det är dock inte fråga om någon bostadsfastighet, utan mark som ingår i den ca 16 hektar stora stamfastigheten Ljunghusen 12:1, och som i nu aktuellt område är planlagd som park, plantering eller skyddsremsa. Mot denna bakgrund och vid en samlad bedömning finner Mark- och miljööverdomstolen att den ansökta placeringen inom naturreservatet inte lever upp till de krav som följer av lokaliseringsprincipen i 2 kap. 6 § miljöbalken. Eftersom en rimlighetsavvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken inte leder till någon annan slutsats ska kommunens ansökan avslås i denna del. Mark- och miljödomstolens dom ska ändras i enlighet härmed.

Eftersom kommunen har återkallat sin ansökan om dispens för etableringsyta inom naturreservatet ska den av mark- och miljödomstolen beviljade dispensen upphävas i den delen. Att därutöver fatta beslut om avskrivning fyller inte någon funktion och Mark- och miljööverdomstolen fattar därför inte något sådant beslut.

Delområde 19

Mark- och miljödomstolen har avslagit kommunens ansökan om tillstånd till över-
svämningsskydd i form av en vall i en del av detta delområde (den nord-sydliga sträckningen) eftersom det bedömts att det finns andra näraliggande alternativ som minimerar intrånget i Natura 2000-området. Kommunen har yrkat att tillstånd ska ges enligt ansökan, vilket länsstyrelsen motsatt sig.

Bilden visar skyddets lokalisering enligt ansökan.

Till stöd för sin talan har kommunen i korthet anfört att vallen, om den lokaliseras på den angränsande fastigheten, Ljunghuset 12:16, förutsätter ett tvångsvis ianspråktagande av enskild mark i omedelbar anslutning till mark som kommunen äger och en permanent ändring av naturmiljön genom avverkning av skog där. Mot denna bakgrund, och då det finns goda förutsättningar att till fullo återställa naturvärden och funktioner på den mark som det sökts tillstånd att uppföra vallen på, får den sökta lokaliseringen enligt kommunen anses vara den lämpligaste.

Samma allmänna överväganden angående intresseavvägningen som har redovisats i föregående avsnitt om delområde 15–17 gör sig gällande i denna del. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att fastigheten Ljunghuset 12:16, som inte omfattas av någon detaljplan, gränsar till Natura 2000-området Falsterbohalvön och naturreservatet Skanörs Ljung. Mot denna bakgrund bedömer domstolen även här att intresseavvägningen faller ut till förmån för det allmänna intresset av att inte göra intrång i mark som omfattas av områdesskydd. Kommunens överklagande ska följaktligen avslås i denna del. Mark- och miljödomstolens avslag står därmed fast.

Delområde 24

I denna del har mark- och miljödomstolen gett tillstånd till uppförande av översvämningsskydd i form av en vall. Inom området ligger Eva Bramell Risbergs och Lars Risbergs fastighet Ljunghusen 16:54. Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har yrkat att hela ansökan ska avslås och argumenterat kring flera olika delområden och delfrågor på ett sätt som i allt väsentligt överensstämmer med hur de förde sin talan i mark- och miljödomstolen (se s. 149–154 i mark- och miljödomstolens dom). När det specifikt gäller översvämningsskyddet på och i anslutning till deras egen fastighet har de tillagt att de – efter mark- och miljödomstolens dom – har funnit ett blått järnrör på fastigheten, vilket torde markera gränsen för naturreservatet där. Angivet fynd ger ytterligare stöd för att naturreservatsgränsen är belägen längre norrut, närmare vattnet, än vad kommunen och mark- och miljödomstolen utgått från.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning i frågan om översvämningsskyddets existens och utformning i delområde 24.

Inledningsvis instämmer Mark- och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömning i frågan om var gränsen för naturreservatet går på Eva Bramell Risbergs och Lars Risbergs fastighet. Uppgiften om att det påträffats ett blåfärgat järnrör på deras fastighet föranleder inte någon annan bedömning eftersom det framkommit att den typen av markeringar inte används för att märka ut naturreservatsgränser och då en lokalisering av gränsen till den platsen inte går att förena med den karta som redovisar reservatets gränser.

Därmed kan det konstateras att den sökta lokaliseringen av översvämningsskyddet med god marginal ligger inom naturreservatet. Som anförts tidigare är de allmänna och enskilda intressena av att anlägga ett översvämningsskydd mycket starka. Mark- och miljööverdomstolen bedömer det som uppenbart att dessa intressen är starkare än Eva Bramell Risbergs och Lars Risbergs intresse av bibehållen utsikt och av att slippa insyn. Mot denna bakgrund och då det i detta område inte, av utrymmesskäl eller annars, finns anledning att anlägga skyddet som en mur – med de barriäreffekter som en sådan skulle få – ska mark- och miljödomstolens dom fastställas i denna del.

När det gäller frågan om inträngsersättning, där såväl Eva Bramell Risberg och Lars Risberg som kommunen överklagat, kommer den att behandlas under en egen rubrik senare i denna dom. Utgångspunkten för bedömningen kommer då vara att översvämningsskyddet på och i anslutning till Eva Bramell Risbergs och Lars Risbergs fastighet ska utformas enligt kommunens ansökan.

Höllviken

Kartan visar de delområden som ansökan avseende Höllviken har delats upp i. Ansökan avseende delområde 8–17 i norra delen av Höllviken har dock återkallats.

Delområde 1 med etableringsyta 1704

Inom detta delområde har Mark- och miljödomstolen gett tillstånd till översvämningsskydd i form av en vall som ska löpa i strandområdet nära gränsen till bl.a. fastigheten Höllviken 13:10 och som sedan övergår till en mur som ska löpa i väst-östlig riktning söder om Fiskarevägen och därefter vika av åt söder och löpa längs gränsen mot fastigheterna Höllviken 13:30 och 13:108 för att därefter ansluta till en befintlig vall. Mark- och miljödomstolen har även gett dispens enligt 7 kap. 7 § miljöbalken för en

etableringsyta på fastigheterna Höllviken 13:28 och 13:29 i det område som gränsar till den planerade muren.

I denna del har mark- och miljödomstolens dom överklagats av Mikael Neglén, som äger fastigheterna Höllviken 13:10 och 12:39, och länsstyrelsen.

Mikael Neglén har yrkat att översvämningsskyddet ska dras så att även byggnaden på Höllviken 12:39 hamnar innanför skyddet eller, i andra hand, att skyddet förläggs precis bakom byggnaden. Han har vidare yrkat att kommunen ska förbjudas att anlägga gångstråk på skyddsvallen längs Klockarevägen.

Bild 2: Föreslagen alternativ placering av översvämningsskyddet.
Bilden illustrerar (röd linje utanför byggnaden) den av Mikael Neglén förordade, alternativa sträckningen av översvämningsskyddet.

Länsstyrelsen har yrkat Mark- och miljööverdomstolen ska avslå ansökan om dispens enligt 7 kap. 7 § miljöbalken för etableringsytan i området.

Kommunen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom i dessa delar.

Mikael Neglén har i huvudsak vidhållit vad han anfört i mark- och miljödomstolen (se s. 160 i den överklagade domen) och tillagt bl.a. att byggnaden på fastigheten Höllviken 12:39, som brukas av Kämpinge Vattensportsklubb, ingår i sådan detaljplanlagd och sammanhållen bebyggelse som översvämningsskyddet syftar till att skydda.

Länsstyrelsen har anfört att etableringsytan i området består av väl utbildade sanddyner med höjdskillnader och med högt naturvärde, varför den inte är lämplig för ändamålet. Ytan ingår i ett strandskyddsområde där det finns backsippa, som är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen, och en karaktäristisk flora av torrmarksarter och möjligtvis även den fridlysta arten hedblomster. Det skulle sannolikt krävas en mycket stor markbearbetning för att göra marken lämplig för uppställning av fordon osv. En sådan bearbetning skulle mycket kraftigt försämra förutsättningarna för den värdefulla vegetationen och det är osannolikt att backsippa skulle kunna återetablera sig efter användandet. Mot denna bakgrund och då det har framkommit att det finns alternativa lokaliseringar bör det inte ges dispens för etableringsytan i denna del.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Som anförts ovan, under rubriken *Ramen för Mark- och miljööverdomstolens prövning*, har domstolen inte laglig möjlighet att besluta om någon annan utformning eller lokalisering av översvämningsskyddet än som motsvaras av vad kommunen ansökt om. I denna del finns det inte något yrkande från kommunen om en sådan sträckning som Mikael Neglén begärt och hans yrkande om ett sådant utförande kan alltså inte bifallas. En annan sak är att det kan finnas skäl att avslå ansökan i denna del om Mark- och miljööverdomstolen bedömer att den av Mikael Neglén förordade lösningen innebär en bättre lokalisering. Domstolen konstaterar dock att en sådan sträckning skulle innebära att översvämningsskyddet skulle behöva anläggas genom utfyllnad i vattenområde inom Natura 2000-området Falsterbo Foteviken, vilket inte kan anses vara en bättre lokalisering än den sökta. En lokalisering enligt Mikael Negléns andrahandsyrkande bedöms inte heller vara bättre än den sökta.

När det gäller yrkandet om att gång- och cykeltrafik på vallen utanför Mikael Negléns fastighet ska förhindras konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att kommunen har

åtagit sig att inte *anlägga* något gång- eller cykelstråk på vallen och att det inte finns utrymme eller skäl att därutöver föreskriva några begränsningar avseende allmänhetens möjligheter att röra sig i området. Mikael Negléns överklagande ska alltså avslås i alla delar.

När det gäller etableringsytan i området konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att flera av de alternativa etableringsytor som pekats ut av länsstyrelsen torde hysa minst lika höga naturvärden som den sökta. Mot denna bakgrund och i övrigt av de skäl som mark- och miljödomstolen redovisat i sin dom ska länsstyrelsens överklagande avslås i denna del.

Övriga delområden

Några av klagandena har yrkat att ansökan ska avslås i dess helhet. Mark- och miljööverdomstolen prövar därför under denna rubrik de delområden som inte behandlats tidigare och konstaterar att det beträffande dessa områden inte framkommit något som ger anledning att göra någon annan bedömning än vad mark- och miljödomstolen gjort.

Villkor

Villkor 2 (Buller)

Mark- och miljödomstolen har föreskrivit vissa villkor när det gäller buller från verksamheten under arbetstiden. Dessa villkor har inte ifrågasatts av någon part, men länsstyrelsen har yrkat att följande tillägg ska göras till villkoret.

Verksamhetsutövaren ska senast två månader före en etapp påbörjas upprätta en plan för att minimera buller för tidsperioden Övriga tider (samtliga dagar kl. 07.00–19.00). Verksamhetsutövaren ska löpande dokumentera att verksamheten bedrivs i enlighet med planen.

Kommunen har motsatt sig länsstyrelsens yrkande, men inte haft några synpunkter på villkorstexten som sådan.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Länsstyrelsens yrkande syftar till att skärpa kravet på kommunen att löpande arbeta med att minska buller som uppkommer under projektets gång, vilket enligt länsstyrelsen är motiverat eftersom anläggningsarbeten av nu aktuellt slag typiskt sett kan generera en mängd bullerklagomål från privatpersoner. Mark- och miljööverdomstolen bedömer dock att det villkor som föreskrivits av mark- och miljödomstolen är tillräckligt för att åstadkomma avsedd effekt, dvs. att minimera buller under angivna tider. Länsstyrelsens överklagande ska därför avslås i denna del.

Villkor 7 (Kontrollprogram)

Mark- och miljödomstolen har föreskrivit vissa villkor angående kontrollprogram. Länsstyrelsen har yrkat att dessa villkor ska ges följande lydelse (kursiverade delar markerar de ändringar och tillägg som yrkas och övriga delar återger villkoret enligt mark- och miljödomstolens dom).

”Kontrollprogram för verksamheten ska upprättas efter samråd med tillsynsmyndigheten. Det ska inges till tillsynsmyndigheten senast två (2) månader innan respektive anläggningsetapp påbörjas, eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer. *Kontrollprogrammet ska omfatta rutiner för mottagningskontroll avseende kvaliteten på de massor som ska användas till byggnation av skyddsvallen, både vad gäller täktmaterial och avfall. Mottagningskontrollen bör omfatta leveransuppgifter, okulär kontroll, ursprung, haltkriterier för föroreningar och näringsinnehåll, metodik för provtagning och provtagningstäthet kopplat till massornas karaktär och ursprung. Kvaliteten på mottagna massor ska dokumenteras.* Kontrollprogrammet ska i övrigt exempelvis även omfatta rutiner för att undvika att tillförda massor innehåller frön, växt- eller rotdeklar från främmande invasiva arter.”

Kommunen har motsatt sig yrkad ändring i denna del, men har – om Mark- och miljööverdomstolen skulle bedöma att det finns skäl att justera villkorstexten – inte haft något att erinra mot de föreslagna formuleringarna som sådana.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att de tillägg till villkoret som länsstyrelsen yrkat fyller en funktion genom att precisera innehållet i kontrollprogrammet och den mottagningskontroll som bör ske. Villkoret ska därför ändras enligt länsstyrelsens yrkande.

Villkor 9 (Föroreningshalter i tillförda massor)

Länsstyrelsen har yrkat att villkor 9 ska ändras i vissa delar när det gäller nivån på föroreningshalter i tillförda massor och att följande tillägg ska göras till den inledande texten i villkor 9: *Tillsynsmyndigheten ges även delegation att besluta om begränsningsvärden för de övriga skadliga ämnen som med beaktande av massornas ursprung skulle kunna förekomma.*

Falsterbonäsets Naturvårdsförening har yrkat att villkor 9 ändras så att de halter som tillåts motsvarar en renhet om minst 95 procent.

Kommunen har i huvudsak motsatt sig yrkade ändringar, men har beträffande bly medgett att halten bestäms till 22 mg/kg torrsustans (TS) inom såväl röd- som gulmarkerade områden. Kommunen har tillagt att asteriskerna (*) som sägs markera regional bakgrundshalt för arsenik och kvicksilver bör tas bort i tabell 1, vilket länsstyrelsen medgett. När det gäller länsstyrelsens yrkande om ett tillägg avseende delegation har kommunen motsatt sig yrkandet och, om Mark- och miljööverdomstolen ändå skulle finna att ett sådant tillägg är motiverat, föreslagit att det samordnas med punkten 1.11 Delegation i mark- och miljödomstolens domslut och ges följande lydelse.

Om det med beaktande av massornas ursprung finns särskild anledning att anta att tillförda massor innehåller förhöjda halter av andra skadliga ämnen, ska kommunen innan massorna används meddela tillsynsmyndigheten och vid behov

föreslå ytterligare miljökriterier med anledning därav. Tillsynsmyndigheten får, senast två månader efter ett sådant meddelande, besluta om begränsningsvärden som ska gälla vid användning av de aktuella massorna och/eller besluta om i vilka områden massorna får användas.

Om det blir aktuellt med ett sådant tillägg som berörs i föregående stycke har kommunen vidare föreslagit att sjätte punktsatsen i punkten 1.11 Delegation i mark- och miljödomstolens domslut ändras så att delegationsvillkoret får följande lydelse (föreslagen ändring är markerad med kursiv text).

besluta om ytterligare begränsningsvärden och/eller områden för användning av specifika tillförda massor i de fall som anges i villkor 9 ovan, respektive besluta att sådana tillförda massor får användas inom området för uppbyggnad av översvämningsskyddet som har högre värden än vad som framgår av miljökriterierna (se ovan under villkor).

I nedanstående tabell redovisas de haltnivåer (i milligram per kilo torrsubstans) som mark- och miljödomstolen beslutat och de av länsstyrelsen yrkade ändringarna för områden som markerats med röd respektive gul linje i den karta som har tagits in i mark- och miljödomstolens domslut (kartan återges även direkt efter tabellen nedan). I andra hand har länsstyrelsen yrkat att de begränsningsvärden, strängare än vad mark- och miljödomstolen beslutat, som Mark- och miljööverdomstolen finner skäligen ska fastställas.

Ämne	Gula områden, domslutet	Gula områden, länsstyrelsens yrkande	Röda områden, domslutet	Röda områden, länsstyrelsens yrkande
Antimon	0,5	0,5	20	12
Arsenik	8	8	8	8
Barium	200	200	200	200
Bly	20	22	60	22
Kadmium	0,35	0,34	1,2	0,34
Kobolt	15	15	20	15

Koppar	30	30	80	40
Krom tot	50	40	80	40
Kviksilver	0,1	0,1	0,50	0,1
Molybden	1,0	1	70	40
Nickel	50	35	70	35
Vanadin	60	60	100	100
Zink	80	80	250	120
Alifat>C5-C8	1,8	*	50	*
Alifat>C8-C10	12	*	50	*
Alifat>C10-C12	100	*	100	*
Alifat>C12-C16	100	*	100	*
Alifat>C16-C35	100	*	100	*
Aromat>C8-C10	2,5	*	10	*
Aromat>C10-C16	1,8	*	3,0	*
Aromat>C16-C35	0,2	*	10	*
Bensen	0,10	*	0,20	*
Toluen	0,18	*	10	*
Etylbensen	0,4	*	10	*
Xylen	0,35	*	10	*
PAH L	0,5	0,5	3,0	0,6
PAH M	0,35	0,35	10	2
PAH H	0,50	0,5	0,70	0,5

*Under eller lika med rapporteringsgränsen enligt för ändamålet veder-
tagen analysmetod

Kartan illustrerar de röda respektive gula områden som avses i tabellen med haltvillkor

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Som framhållits på flera ställen i denna dom hyser Falsterbonäset, med dess många naturreservat och Natura 2000-områden, mycket höga naturvärden. Uppförandet av ett översvämningsskydd enligt kommunens ansökan kommer innebära att stora mängder massor tillförs för att anlägga skyddet. Det är angeläget att dessa massor innehåller så lite föroreningar som möjligt, men det måste beaktas att alltför stränga krav på massornas föroreningsinnehåll kan medföra svårigheter att få tag på anläggningsmaterial från rimligt närbelägna platser. En möjlighet att utnyttja återvunna massor får anses ha ett värde i sig. I likhet med mark- och miljödomstolen bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det i nu aktuellt projekt finns förutsättningar att klassificera hanteringen av sådana massor som utgör avfall som återvinning av avfall för anläggningsändamål. Detta förutsätter dock att begränsningsvärdena sätts så lågt så att de inte äventyrar miljön eller människors hälsa. (Se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 2 juli 2019 i mål nr 7582-18.)

Kommunen har beräknat platsspecifika riktvärden med utgångspunkt i Naturvårdsverkets riktvärdesmodell för förorenad mark (NV rapport 5976). Den beräkningsmodellen ger inte möjlighet att ta hänsyn till sådana specifika naturvärden som är aktuella här. Detta talar för en generell skärpning av haltvillkoren jämfört med vad kommunen yrkat. I sammanhanget måste i och för sig beaktas att inte alla områden

inom vilka översvämningsskyddet ska uppföras hyser lika höga naturvärden. Sålunda torde flera platser i anslutning till vägar, bebyggelse och mark som är exploaterad på annat sätt vara utsatta för viss föroreningspåverkan redan i utgångsläget. På sådana platser inger det mindre betänkligheter att uppföra översvämningsskyddet med återvunna massor som innehåller vissa föroreningar än på platser som är mer opåverkade av mänsklig aktivitet. Kommunens ansökan och underlaget för denna ger dock inte något utrymme för att – annat än med den uppdelning som gjorts i ”röda” och ”gula” områden – föreskriva differentierade villkor angående föroreningshalter i tillförda massor på ett sätt som tar hänsyn till de olika förutsättningar som råder på olika platser. Kommunen har inte tagit fram något underlag i form av t.ex. provtagningar som utvisar redan befintliga föroreningshalter i de områden där skyddet ska uppföras. I brist på sådant underlag och med tillämpning av försiktighetsprincipen, så som den kommer till uttryck i 2 kap. 3 § miljöbalken, bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns förutsättningar att föreskriva villkor som tillåter högre föroreningshalter än som bedöms försvarligt i de områden som har högst naturvärden och som är minst utsatta för mänsklig påverkan. En sådan i och för sig önskvärd differentiering, som tar hänsyn till de specifika förutsättningarna inom varje delområde, får i stället komma till stånd genom en delegation till tillsynsmyndigheten att besluta om undantag från haltvillkoren på sätt som mark- och miljödomstolen beslutat. Mark- och miljööverdomstolen förutsätter att kommunen och tillsynsmyndigheten kan upprätta smidiga rutiner för att hantera detta på ett ändamålsenligt sätt.

Den fortsatta bedömningen sker med ovan redovisade utgångspunkter, men även med utgångspunkten att det inte är rimligt att, där kommunen motsatt sig det, föreskriva strängare haltvillkor än som motsvarar det regionala bakgrundsvärdet för respektive ämne. I sistnämnda hänseende utgår Mark- och miljööverdomstolen från de bakgrundsvärden för sydvästra Skåne som redovisats av Statens geologiska undersökning (SGU).

Kommunen och länsstyrelsen är helt överens om vilka haltnivåer som bör gälla för arsenik, barium, bly och vanadin. När det gäller dessa ämnen gör mark- och miljödomstolen inte någon annan bedömning än dessa parter, vilket innebär att

haltnivåerna ska bestämmas enligt deras gemensamma förslag. Vad Naturvårdsföreningen anfört föranleder inte någon annan bedömning. Mark- och miljödomstolens domslut ska alltså, utom vad avser bly, fastställas i dessa delar. När det gäller bly ska haltnivån fastställas till 22 mg/kg TS inom såväl gul- som rödmarkerade områden.

När det gäller antimon, kobolt, koppar, kvicksilver, molybden, zink, PAH L, PAH M och PAH H, är kommunen och länsstyrelsen överens om att de haltnivåer som mark- och miljödomstolen föreskrivit för de gulmarkerade områdena är godtagbara. Mark- och miljööverdomstolen gör inte någon annan bedömning. Mark- och miljödomstolens domslut ska alltså fastställas i dessa delar. Vilka halter som, beträffande dessa ämnen, ska föreskrivas i rödmarkerade områden behandlas nedan.

När det gäller krom och nickel konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att de regionala bakgrundshalterna i sydvästra Skåne är högre (50 respektive 51 mg/kg) än de haltnivåer som länsstyrelsen yrkat för dessa ämnen. Som anförts ovan är det inte rimligt att föreskriva strängare haltvillkor än som motsvarar regionala bakgrundshalter. Detta innebär att mark- och miljödomstolens dom inte ska ändras avseende krom och nickel i de gulmarkerade områdena. Däremot bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det, med tillämpning av försiktighetsprincipen, finns skäl att sänka värdet till 50 respektive 51 mg/kg i de rödmarkerade områdena.

Länsstyrelsens yrkande avseende organiska ämnen, dvs. alifater, aromater och BTEX (bensen, toluen, etylbensen och xylen) innebär att begränsningsvärdet för respektive ämne ska sättas till *”under eller lika med rapporteringsgränsen enligt för ändamålet vedertagen analysmetod”*. Kommunen har anfört att ett sådant villkor i och för sig skulle vara möjligt att uppfylla, men att den yrkade gränsen är onödigt låg sett till faktiskt behov av markmiljöskydd i området och sättet som kommunen åtagit sig att bedriva verksamheten (bl.a. med återföring av yttjordskikt ovanpå de tillförda massorna) — och därmed riskerar att onödigt begränsa möjligheterna till resurshushållning med restmassor med god kvalitet och låg, men inte helt obefintlig, föroreningsbelastning. I brist på utredning som visar något annat bedömer dock Mark- och miljööverdomstolen att det, som länsstyrelsen anfört, finns skäl att utgå från att det

inte finns någon signifikant förekomst av nu berörda föroreningstyper i det område där översvämningsskyddet ska uppföras, i vart fall inte inom alla delområden. Mot denna bakgrund och med tillämpning av försiktighetsprincipen bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det av länsstyrelsen yrkade haltvillkoret bör föreskrivas för dessa ämnen. Mark- och miljödomstolens dom ska ändras i enlighet härmed.

När det gäller kadmium har länsstyrelsen yrkat att begränsningsvärdet för både gul- och rödmarkerade områden ska bestämmas så att det motsvarar den regionala bakgrundshalten (0,34 mg/kg). Mark- och miljööverdomstolen bedömer att det är motiverat att föreskriva detta som begränsningsvärde.

För kvicksilver har mark- och miljödomstolen föreskrivit ett begränsningsvärde på 0,5 mg/kg för rödmarkerade områden. Länsstyrelsen har yrkat att begränsningsvärdet ska fastställas till 0,1 mg/kg TS, vilket motsvarar värden för mindre än ringa föroreningsrisk enligt Naturvårdsverkets handbok Återvinning av avfall i anläggningsarbeten (2010:1). Mark och miljööverdomstolen bedömer att det är motiverat att fastställa begränsningsvärdet i enlighet med länsstyrelsens yrkande.

Enligt vad som redovisats ovan är kommunen och länsstyrelsen överens om att de begränsningsvärden som mark- och miljödomstolen föreskrivit för antimon, kobolt och molybden i de gulmarkerade områdena är godtagbara. När det gäller dessa ämnen finns det generella värden för känslig markanvändning (KM) enligt Naturvårdsverkets ovan nämnda rapport, men inte värden för mindre än ringa risk (MRR) enligt ovan nämnda handbok. Länsstyrelsen har därför accepterat ett markmiljöskydd på 75 procent, som motsvarar KM. Eftersom grundvatten inte nyttjas som dricksvatten i området motsvarar de platsspecifika värden som kommunen beräknat det av länsstyrelsen yrkade markmiljöskyddet. Mot denna bakgrund bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns skäl att ändra mark- och miljödomstolens dom i denna del.

När det gäller koppar och zink har länsstyrelsen yrkat att begränsningsvärdena inom rödmarkerade områden ska motsvara värden för mindre än ringa föroreningsrisk (MRR). Mark- och miljööverdomstolen delar uppfattningen att ett högt

markmiljöskydd är motiverat för dessa ämnen och bedömer alltså att det finns skäl att sänka begränsningsvärdena till de nivåer som länsstyrelsen yrkat.

När det gäller PAH L, PAH M och PAH H finns det, i brist på utredning som visar något annat, skäl att utgå från att det inte finns någon signifikant förekomst av föroreningar i det område där översvämningsskyddet ska uppföras, i vart fall inte inom alla delområden. Mot denna bakgrund bedömer Mark- och miljööverdomstolen att de av länsstyrelsen yrkade haltvillkoren bör föreskrivas för dessa ämnen.

För andra skadliga ämnen än de som ingår i tabellen har länsstyrelsen yrkat att det ska ges en delegation till tillsynsmyndigheten att besluta om begränsningsvärden. Mark- och miljööverdomstolen anser, av samma skäl som redovisats inledningsvis i detta avsnitt, att det är motiverat med en sådan delegation. Domstolen bedömer dock att villkoret bör formuleras i huvudsak enligt kommunens förslag och – på sätt kommunen förordat – samordnas med delegationsbestämmelsen i p. 1.11 i mark- och miljödomstolens domslut. Beträffande den av kommunen förordade formuleringen av villkor 9 har länsstyrelsen invänt att orden ”särskild” och ”förhöjda halter av” i första meningen ska strykas. Mark- och miljööverdomstolen bedömer att orden ifråga inte tillför något relevant till villkorstexten, som bedöms bli tydligare om orden utgår. Villkoret ska utformas i enlighet med det anförda.

Villkor 18 (Skötsel av ianspråktagen mark)

Kommunen har yrkat att villkor 18 ska ges följande lydelse (understruken text markerar yrkade tillägg och övriga delar återger villkoret enligt mark- och miljödomstolens dom).

”Ianspråktagen mark ska skötas av kommunen på ett sådant sätt att naturtyperna där så är möjligt återställs och upprätthålls efter anläggandet. Mark som klassas som ängs- och betesmark ska där så är möjligt skötas som bete eller slätter.”

Länsstyrelsen har motsatt sig yrkad ändring i denna del.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Kommunens yrkande syftar till att klargöra att skyldigheten att återställa naturtyper inte gäller där ett sådant återställande inte är möjligt, t.ex. på platser där det finns vägar eller murar etc. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att redan ordet ”återställs” innebär att villkoret inte kan avse en skyldighet att åstadkomma något som inte fanns innan marken togs i anspråk för översvämningsskyddet. Det ligger också i sakens natur att ett villkor inte kan ålägga en verksamhetsutövare att göra något som inte är möjligt. Mot denna bakgrund och då villkor inte bör göras mer ordrika än nödvändigt bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns skäl att ändra villkor 18.

Villkor 19 (Bekämpning av invasiva arter)

Kommunen har yrkat att villkor 19 ska ges följande lydelse (text som, jämfört med det av mark- och miljödomstolen beslutade villkoret, utgår är överstruken och tillägg är understrukna)

”I driftskedet ska vallarna kontrolleras regelbundet och eventuella ~~upptäckter av~~ upptäckta invasiva främmande arter ska bekämpas ~~omgående på ett ändamålsenligt~~ sätt utan onödigt dröjsmål.”

Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har motsatt sig yrkandet. Även länsstyrelsen har motsatt sig ändring av villkoret, men i andra hand förklarat sig kunna godta att villkoret formuleras enligt kommunens yrkande så som det redovisats ovan.

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att den yrkade ändringen, som syftar till att säkerställa att bekämpningsåtgärder inte vidtas förhastat, utan kan planeras och genomföras på ett ändamålsenligt sätt, är lämplig. Villkoret ska alltså ändras enligt yrkandet, så som det är återgivet ovan.

Nytt villkor (Underhåll av skyddsvallar m.m.)

Länsstyrelsen har yrkat att ett nytt villkor ska föreskrivas enligt följande.

”Vallar och murar ska hållas fria från sådan vegetation som kan skada konstruktionens hållfasthet. De ska även hållas fria från vegetation och annat som hindrar inspektioner och underhåll.”

Kommunen har motsatt sig yrkandet, men inte haft några synpunkter på villkorets formulering.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Mark- och miljödomstolen har förordnat om särskild tvångsrätt enligt 28 kap. 10 § miljöbalken (p. 1.12 i domslutet) och förordnat att kommunen har rätt att utföra, bibehålla och underhålla översvämningsskyddet. Det följer dessutom direkt av lag (11 kap. 17 § miljöbalken) att den som äger en vattenanläggning är skyldig att underhålla den så att det inte uppkommer skada för allmänna eller enskilda intressen. Mot denna bakgrund bedömer Mark och miljööverdomstolen att ett villkor om skötsel av översvämningsskyddet inte fyller någon funktion. Länsstyrelsens yrkande om ett sådant villkor ska därför avslås.

Delegation

Passager för groddjur

Kommunen har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom i punkten 1.11 Delegation, sjunde punktsatsen, ska ändra delegationsvillkoret så att det överläts åt länsstyrelsen att ”i samråd med kommunen besluta om fler passager eller ändrad utformning av passager för groddjur mellan Flommen och Skanör samhälle, jämför villkor 15”.

Länsstyrelsen har motsatt sig yrkad ändring och för egen del föreslagit att villkoret – om något tillägg om samråd bedöms erforderligt – ska formuleras så att det anges ”efter samråd”.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Det följer redan av 25 § förvaltningslagen och allmänna förvaltningsrättsliga principer att ett beslut som fattas med stöd av delegationsvillkoret måste föregås av kommunikation med den som träffas av beslutet, dvs. kommunen. Det är också tydligt att kommunen i förhållande till ett sådant beslut, som innefattar myndighetsutövning, inte kan ha någon vetorätt eller på något annat sätt än genom tyngden i sina argument styra över innehållet i beslutet. Om länsstyrelsen fattar ett beslut avseende passager för groddjur som kommunen inte är nöjd med finns det möjlighet att överklaga och få till stånd en domstolsprövning. Betraktat i denna kontext bedömer Mark- och miljööverdomstolen att ett tillägg till nu aktuellt delegationsvillkor – oavsett om det formuleras ”i” eller ”efter” samråd (uttrycken får i detta sammanhang betecknas som synonyma) – inte fyller någon egentlig funktion. Eftersom det i villkor 15, som inte har överklagats av någon part, föreskrivs att passagera för groddjur mellan Flommen och Skanör samhälle ska utformas *i samråd* med tillsynsmyndigheten finns det ändå skäl att formulera nu aktuellt delegationsvillkor – som hänvisar till villkor 15 – på motsvarande sätt.

Föroreningshalter i tillförda massor

Av skäl som redovisats ovan vid prövningen av villkor 9 ska det göras ett tillägg till sjätte punktsatsen i punkten 1.11 Delegation i mark- och miljödomstolens domslut så att den får följande lydelse (kursiverad text markerar yrkat tillägg och övrig text återger villkoret enligt mark- och miljödomstolens dom)

besluta om ytterligare begränsningsvärden och/eller områden för användning av specifika tillförda massor i de fall som anges i villkor 9 ovan, respektive besluta att sådana tillförda massor får användas inom området för uppbyggnad av översvämningsskyddet som har högre värden än vad som framgår av miljökriterierna (se ovan under villkor).

Kompensationsåtgärder

Mark- och miljödomstolen har med stöd av 7 kap. 7 § fjärde stycket miljöbalken förordnat att kommunen, för att kompensera för intrånget i naturvärden i berörda naturreservat, ska bidra till att ett område med en areal på totalt 24 hektar inom ett markerat område (se bild nedan) avsätts och ges ett långvarigt skydd. Kommunen har yrkat i första hand att någon sådan avsättning som mark- och miljödomstolen förordnat om överhuvudtaget inte ska ske, i andra hand att ett mindre område ska avsättas och i tredje hand att frågan om kompensation ska skjutas upp under en prövotid. Vidare har kommunen förklarat att dess åtagande att anlägga nya övervintringsplatser utanför översvämningsskyddet kvarstår trots att det tidigare andrahandsyrkandet avseende delområde 3–7 i Skanör-Falsterbo har återkallats.

Länsstyrelsen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom i denna del.

Bilden motsvarar bilaga 7 till mark- och miljödomstolens dom, som föreskriver att 24 hektar inom det markerade området ska avsättas.

Enligt 7 kap. 7 § fjärde stycket miljöbalken får ett beslut om dispens från naturreservatsföreskrifter meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område. Med naturvärde brukar i

dessa sammanhang avses naturens förmåga att utföra ekosystemtjänster samt det inneboende skyddsvärdet för natur och biologisk mångfald (se t.ex. Naturvårdsverkets handbok 2016:1 s. 24 f.). Som framhållits av både kommunen och länsstyrelsen är kompensationsåtgärder subsidiära till kraven på att så långt möjligt undvika påverkan på naturvärden, vidta skyddsåtgärder och att återställa naturmiljön. En kompensationsåtgärd kan alltså inte utföras i stället för en möjlig och rimlig skyddsåtgärd eller en åtgärd för att återställa miljön.

I detta fall bedömer Mark- och miljööverdomstolen att de översvämningsskydd som ska uppföras, trots att de tar i anspråk förhållandevis stora markområden, kommer ha en mycket begränsad inverkan på naturvärdena inom berörda naturreservat. Särskilt gäller detta med de – i jämförelse med vad mark- och miljödomstolen förordnat – stränga villkor avseende föroreningshalter i tillförda massor som Mark- och miljööverdomstolen beslutat (se ovan, under rubriken *Villkor Föroreningshalter i tillförda massor*). Mot denna bakgrund och med hänsyn även till de villkor som gäller om skyldighet för kommunen att återföra yttjord på vallarna och i övrigt vidta åtgärder för att återställa vegetation m.m. bedömer Mark- och miljööverdomstolen att översvämningsskyddets långsiktiga påverkan på naturvärdena blir obetydlig. Under sådana förhållanden finns det inte anledning att föreskriva några andra kompensationsåtgärder än de som kommunen åtagit sig i fråga om att anlägga småvatten och övervintringsplatser. Mark- och miljödomstolens dom ska ändras i enlighet härmed.

Intrångsersättning avseende fastigheten Ljunghusen 16:54

Mark- och miljödomstolen har förpliktat kommunen att betala intrångsersättning med 200 000 kr och annan ersättning med 1 000 kr till de lagfarna ägarna av fastigheten Ljunghusen 16:54, dvs. Eva Bramell Risberg och Lars Risberg. Av den beslutade intrångsersättningen utgör 25 000 kr ersättning för själva markintrånget och 175 000 kr ersättning för s.k. företagsskada bestående i minskat marknadsvärde på fastigheten på grund av framför allt försämrad utsikt.

Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har yrkat att intrångsersättningen ska bestämmas till 1 900 000 kr, fördelat på 1 840 000 kr för företagsskada och 60 000 kr för förlorad markareal.

Kommunen har yrkat att intrångsersättningen ska bestämmas till 14 325 kr.

Parterna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden.

Mark- och miljööverdomstolen har tagit del av videoinspelningar av den syn på fastigheten Ljunghusen 16:54 och det förhör med Peter Samuelsson som hölls i mark- och miljödomstolen. Dessutom har ett tilläggsförhör hållits i Mark- och miljööverdomstolen. Peter Samuelsson har också upprättat två nya utlåtanden som åberopats av Eva Bramell Risberg och Lars Risberg.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Som framgått ovan, i det avsnitt som behandlar sökt tillstånd för översvämningsskydd i delområde 24 i Ljunghusen, bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det finns förutsättningar för sökt översvämningsskydd i form av en vall på Eva Bramell Risbergs och Lars Risbergs fastighet. Den fortsatta prövningen av frågan om intrångsersättning görs med denna utgångspunkt.

Den som med stöd av tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken tar i anspråk annans egendom eller vidtar en åtgärd som skadar annans egendom ska, enligt 31 kap. 16 § miljöbalken, betala ersättning för vad som avstår eller skadas, men endast för skador som kvarstår sedan förebyggande eller avhjälpande åtgärder har vidtagits. Sådan ersättning ska bestämmas enligt bestämmelserna i expropriationslagen.

Enligt 4 kap. 1 § expropriationslagen (1972:719) ska intrångsersättning betalas med dels ett belopp som motsvarar den minskning av fastighetens marknadsvärde som uppkommer genom ianspråktagandet av marken, dels ett påslag om 25 procent av marknadsvärdeminskningen. Om det i övrigt uppkommer skada för fastighetsägaren genom ianspråktagandet ska även sådan skada ersättas, s.k. annan ersättning. Regeln

ger uttryck för principen att den vars egendom som ianspråk tas med tvång ska ha samma förmogenhetsställning efter ianspråktagandet som om tvångsåtgärden inte hade ägt rum (prop. 2009/10:162 s. 51).

Expropriationslagen innehåller inte några regler om bevisbörda eller beviskrav när det gäller frågor om ersättning. Utgångspunkten är därför att de principer om bevisbördans placering som gäller i skadeståndsmål i allmänhet ska tillämpas. I detta fall innebär det att Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har bevisbördan för att uppförandet av ett översvämningsskydd enligt kommunens ansökan kommer att medföra en skada som överstiger den av kommunen erbjudna intrångsersättningen.

Kraven på bevisning i ett enskilt fall angående ersättning för expropriation och liknande tvångsrätter får – precis som är fallet i andra sammanhang – anses vara beroende av olika faktorer och måste ställas i relation till bl.a. vilken bevisning som är möjlig att lägga fram, vem av parterna som har de bästa förutsättningarna att göra detta och tvisteföremålets storlek. Om en fastighetsägare som drabbas av ett expropriativt ingrepp lägger fram bevisning som utgör ett tillräckligt underlag för påståendet om skadans storlek, så ankommer det på motparten att presentera ett sådant stöd för sina invändningar att fastighetsägarens bevisning inte längre är tillräcklig. Domstolen har sedan att slutligt avväga all åberopad bevisning för att avgöra om fastighetsägaren har uppfyllt sin bevisbörda på så sätt att ersättningsanspråket ska bifallas, helt eller delvis. (Jfr rättsfallet *Sjukhuscaféet*, NJA 2017 s. 261.)

Frågan om intrångsersättning är av dispositiv karaktär, vilket innebär att utrymmet för domstolen att basera sin bedömning på andra omständigheter eller annan utredning än den som parterna åberopat är begränsat. Även om rätten förutsätts ”känna till lagen” (ofta uttryckt med den latinska sentensen *jura novit curia*) och är fri att tillämpa andra rättsregler och principer än parterna hänfört sig till är det påkallat med viss försiktighet innan så sker (se t.ex. NJA 2007 N 49). Detta gäller särskilt i dispositiva mål.

I detta fall har mark- och miljödomstolen beräknat intrångsersättningen med tillämpning av en värderingsmetod som inte någon av parterna har förordat och som, såvitt framkommit, parterna inte heller har fått tillfälle att yttra sig över eller argumentera

kring. Det framgår inte av mark- och miljödomstolens dom om underlaget för den bedömning som domstolen gjort – fastighetstaxeringsuppgifter för åren 2018–2020 – har tillförts som processmaterial av någon av parterna.

I Mark- och miljööverdomstolen har parterna vidhållit de grunder och omständigheter som de åberopade vid mark- och miljödomstolen. Inte heller här har någon av dem gjort gällande att den ekonomiska skadan av det intrång som översvämningsskyddet medför ska bedömas utifrån en sådan värderingsmetod som mark- och miljödomstolen tillämpat. Mot denna bakgrund och då Mark- och miljööverdomstolen inte har tillgång till något annat underlag för sin bedömning än den utredning som parterna har lagt fram kommer bedömningen att utgå från denna utredning.

Värderingen som ligger till grund för den ersättning som kommunen erbjudit bygger på att den mark som tas i anspråk – strandmark som inte får bebyggas – har ett lågt avkastningsvärde för ägaren och att äganderätten kommer bestå även sedan skyddsvallen har uppförts. Eftersom marken har låga avkastnings- och användningsmöjligheter har det mest rimliga bedömts vara att åsätta den ett värde som motsvarar genomsnittet för impedimentmark och fullgod betesmark i området. Enligt kommunens ortsprisutredning uppgår betesmarksvärdet till 18 kr per kvadratmeter och värdet på impedimentmark till 6 kr per kvadratmeter, vilket innebär att det uppskattade värdet på den mark som tas i anspråk på Eva Bramell Risbergs och Lars Risbergs fastighet uppgår till 12 kr per kvadratmeter. Eftersom den areal som kommer att tas i anspråk uppgår till 955 kvadratmeter ger det en intrångsersättning (efter påslag med 25 procent) med 14 325 kr. Enligt kommunen ger översvämningsskyddet inte upphov till någon sådan företagsskada som Eva Bramell Risberg och Lars Risberg begärt ersättning för.

Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har låtit utföra tre värderingar för att bedöma skadans storlek, den senaste med värdetidpunkt i mars 2022 och samtliga genomförda av auktoriserade fastighetsvärderaren Peter Samuelsson. Dessa värderingar bygger på att en skyddsvall i sökt läge kommer leda till en marknadsvärdepåverkan genom den påverkan på utsikten från och insynen till tomtplatsen som den ger upphov till. Enligt det senaste utlåtandet kommer ett uppförande av översvämningsskydd i form av en vall

leda till att fastighetens marknadsvärde, som där uppskattas till 19 000 000 kr, sjunker med tio procent.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att uppskattningen av vilken procentuell värdepåverkan en skyddsvall skulle få har fördubblats, från fem till tio procent, i Peter Samuelssons senaste utlåtande jämfört med vad som antagits i tidigare utlåtanden. Den enda förklaring som lämnats till denna differens är att den senaste värderingen har skett efter en jämförelse med förhållandena i Malmö Bunkeflostrand, där riktvärdeangivelsen är differentierad för fastigheter med fri utsikt över strandäng och hav och indikerar att dessa objekt värderas 13,4 procent högre jämfört med i övrigt identiska objekt med läge i bakomvarande kvarter. Mark- och miljööverdomstolen bedömer det som uppenbart att översvämningsskyddets värdepåverkan på fastigheten Ljunghusen 16:54 – som i allt väsentligt fortsatt kommer ha fri sikt över havet – inte är jämförbar med den värdeskillnad som kan föreligga mellan fastigheter i första respektive andra raden av kedjehus mot havet i Bunkeflostrand. I den delen framstår Peter Samuelssons senaste utlåtande som mycket tveksamt, vilket väcker frågor om tillförlitligheten i hans bedömningar även i övrigt.

Vidare kan konstateras att fastigheten Ljunghusen 16:54 är mycket låglänt och därmed utsatt för en betydligt större översvämningssrisk än nästan alla andra fastigheter på Falsterbonäset. Sätillvida kan den nytta som fastigheten får av ett översvämningsskydd inte anses vara likvärdig med den nytta som högre belägna fastigheter får av ett sådant skydd. Vad mark- och miljödomstolen anført om att nyttan inte ska beaktas eftersom den är ortsvanlig bör alltså, enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning, nyanseras. Vid en sådan bedömning, där hänsyn tas till de specifika och i många avseenden särpräglade förhållandena för Ljunghusen 16:54, finner Mark- och miljööverdomstolen att nyttan av översvämningsskyddet bör beaktas vid värderingen av påstådd företagsskada. Detta har dock inte skett i de värderingar som Eva Bramell Risberg och Lars Risberg låtit utföra.

Mot angiven bakgrund och vid en samlad bedömning finner Mark- och miljööverdomstolen att den utredning som Eva Bramell Risberg och Lars Risberg åberopat till stöd för sitt påstående om marknadsvärdepåverkan inte, mot kommunens bestridande

och den utredning som kommunen presenterat, är tillräcklig för att bevisa att översvämningsskyddet kommer ge upphov till någon sådan påverkan. Deras yrkande om ersättning för företagsskada ska därför avslås.

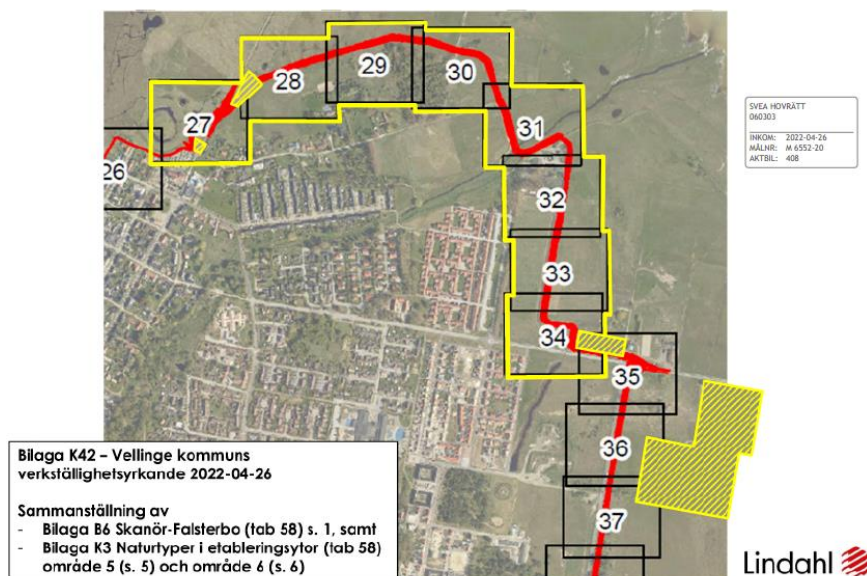
När det gäller yrkandet om ersättning för förlorad markareal konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att översvämningsskyddet kommer att uppföras inom en del av fastigheten som är avsatt som naturreservat och att Eva Bramell Risbergs och Lars Risbergs äganderätt till det ianspråktaga området kommer att bestå. Skyddsvallen kommer inte medföra någon sådan barriäreffekt som ger anledning att beräkna ersättningen utifrån en större markareal än den som faktiskt tas i anspråk av vallen. Mot denna bakgrund och då det av kommunen uppskattade värdet på mark av nu aktuell beskaffenhet (12 kr per kvadratmeter) framstår som rimligt ska ersättningen bestämmas i enlighet med vad kommunen erbjudit.

Mark- och miljödomstolens dom ska ändras i enlighet med det anförda.

Verkställighetsförordnande

Kommunen har yrkat Mark- och miljööverdomstolen ska förordna att tillståndet att anlägga översvämningsskydd inom delområdena 27–34 i Skanör-Falsterbo och att nyttja fyra etableringsytor inom och i närheten av dessa områden ska få tas i anspråk även om domen inte fått laga kraft (se bild nedan).

Ingen av motparterna har framfört någon konkret invändning mot yrkandet, men det ligger i sakens natur att parter som yrkat att ansökan ska avslås beträffande berörda delområden även motsätter sig begäran om verkställighetsförordnande.

Bilden illustrerar yrkandet om verkställighetsförordnande. Gulskrafferade områden avser etableringsytor.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att bebyggelse och infrastruktur i anslutning till det planerade översvämningsskyddet i de delområden som avses med yrkandet om verkställighetsförordnande hotas av översvämning även vid förhållandevis måttliga höjningar av havsnivån. Det är därför angeläget att arbetena med att uppföra ett översvämningsskydd kan påbörjas omgående i dessa delar. Mot denna bakgrund och då det inte framkommit något som, trots det anförda, talar emot ett verkställighetsförordnande ska kommunens yrkande om detta bifallas.

Övriga frågor

Peter Berggrens och Erling Alms huvudmän har yrkat att samråd med berörda fastighetsägare ska ske om det blir aktuellt att anlägga nya övervintringsplatser i närområdet. De har också förbehållit sig rätt till ersättning för skada eller förlust som kan konstateras efter det att översvämningsskyddet har uppförts eller efter en eventuell provotid.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att det inte är möjligt att nu bedöma om det kan finnas skäl för samråd med anledning av att övervintringsplatser ska anläggas, utan att den frågan får bedömas av kommunen och vederbörlig myndighet när och om det

blir aktuellt. När det gäller yrkandet om ersättning för eventuell framtida skada konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att det i p. 1.16 i mark- och miljödomstolens domslut föreskrivs att anspråk på grund av oförutsedd skada ska framställas inom 20 år från utgången av arbetstiden enligt p. 1.14 i domslutet och att dessa delar av domen inte ska ändras. Det står alltså berörda fastighetsägare fritt att, inom angiven tid, framställa ersättningsanspråk om det skulle uppstå någon skada.

När det gäller övriga frågor som inte har berörts särskilt i denna dom gör Mark- och miljööverdomstolen inte någon annan bedömning än mark- och miljödomstolen.

Rättegångskostnader

Rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen

Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har yrkat att de ska tillerkännas ersättning för rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen med där yrkat belopp, 1 319 704 kr.

Kommunen har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom i denna del.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Som mark- och miljödomstolen framhållit i sin dom kan en sakägare som för talan i ett mål om vattenverksamhet anföra både enskilda och allmänna intressen till stöd för sin talan. Enligt praxis kan en sådan sakägare, åtminstone i viss utsträckning, ha rätt till ersättning för rättegångskostnader som avser frågor om allmänna intressen (se t.ex. rättsfallet MÖD 2003:101). En grundläggande förutsättning för att ersättning ska kunna utgå är dock att kostnaden har varit skäligen påkallad för att ta tillvara partens rätt (se 18 kap. 8 § rättegångsbalken). När det gäller frågor om allmänna intressen som saknar eller är av perifer betydelse för en enskild parts enskilda intressen kan det som regel inte anses vara påkallat för parten att dra på sig kostnader, särskilt inte om dessa intressen företräds av någon myndighet i målet. I detta sammanhang kan det noteras att sådana miljöorganisationer som enligt 16 kap. 13 § miljöbalken har rätt att företräda allmänna intressen i vissa fall, aldrig har rätt till ersättning för rättegångskostnader.

I detta fall konstaterar Mark- och miljööverdomstolen att Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har lagt ner mycket tid på frågor som får betecknas som ovidkommande eller helt perifera för deras egna, enskilda intressen i målet. Detta arbete har inte varit skäligen påkallat för att ta tillvara deras rätt och någon skyldighet för kommunen att ersätta dem för det arbetet föreligger därför inte. Mot denna bakgrund och då skälig kostnad inte kan anses överstiga den ersättning som mark- och miljödomstolen beslutat ska deras överklagande avslås i denna del.

Rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen

Av 25 kap. 2 § andra stycket miljöbalken framgår, beträffande rättegångskostnaderna i Mark- och miljööverdomstolen, att kommunen ska svara för sina egna kostnader och de kostnader som uppkommit för motparterna genom att kommunen har klagat. De rättegångskostnader som motparterna haft för egna överklaganden ska ersättas endast i den mån motparterna haft framgång med sina överklaganden.

Länsstyrelsen har begärt ersättning med 670 400 kr för arbete, varav 375 200 kr avser arbete med myndighetens eget överklagande och 295 200 kr avser arbete med att bemöta kommunens överklagande. Kommunen har medgett att betala ersättning med 220 000 kr för arbetet med att bemöta kommunens överklagande och har vitsordat 280 000 kr som skälig ersättning för länsstyrelsens eget överklagande. Kommunen har framhållit att den totalt yrkade ersättningen överstiger den ersättning som begärdes av länsstyrelsen i mark- och miljödomstolen (knappt 500 000 kr) och att den ersättning som medgivits/vitsordats i Mark- och miljööverdomstolen motsvarar den ersättning som utgick för arbetet i mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen har framhållit att arbetet i Mark- och miljööverdomstolen har innefattat deltagande av myndighetens processjurister, vilka inte deltog under handläggningen i mark- och miljödomstolen, vilket förklarar den högre kostnaden här.

Mark- och miljööverdomstolen, som konstaterar att målet har varit synnerligen omfattande även här, bedömer att länsstyrelsen har lämnat en rimlig och godtagbar förklaring till varför kostnaderna blivit högre än i mark- och miljödomstolen. Mot denna bakgrund och då den begärda ersättningen framstår som skälig med hänsyn till

målets art och omfattning ska kommunen förpliktas att ersätta länsstyrelsen med 295 200 kr avseende arbetet med att bemöta kommunens överklagande. När det gäller kostnaderna för länsstyrelsens eget överklagande är dessa ersättningsgilla endast i den mån länsstyrelsen har fått framgång med sin talan. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att länsstyrelsen endast delvis har fått framgång med sitt överklagande. Det är inte möjligt att utifrån befintligt underlag avgöra hur stor del av kostnaderna för det egna överklagandet som belöper på delar där länsstyrelsen har fått framgång. Mark- och miljööverdomstolen får därför avgöra ersättningsfrågan efter en rimlighetsuppskattning. Vid en sådan bedömning finner domstolen att de delar av det egna överklagandet där länsstyrelsen har fått framgång sammantaget bör ha föranlett ungefär lika mycket arbete och kostnader som de delar där överklagandet har avslagits. Skälig ersättning uppskattas mot denna bakgrund till hälften av det yrkade beloppet avseende länsstyrelsens eget överklagande, dvs. 187 600 kr. Totalt ska kommunen alltså betala 482 800 kr för rättegångskostnader till länsstyrelsen.

Falsterbo golfklubb har begärt ersättning med 20 900 kr för totalt 11 timmars arbete. Av den nedlagda tiden har sex timmar uppskattats avse klubbens eget överklagande och fem timmar bemötande av kommunens överklagande. Kommunen har bestritt yrkandet och anför att kommunens eget överklagande inte har berört golfklubben och att något arbete för att bemöta det överklagandet därför inte har varit motiverat. Om golfklubben skulle vinna framgång med sitt eget överklagande har kommunen vitsordat den begärda ersättningen som skälig i och för sig.

Falsterbo golfklubb har inte fått framgång med sitt eget överklagande och kan därför inte få ersättning för arbete som föranletts av detta. Kommunen har inte överklagat mark- och miljödomstolens dom i något avseende som direkt berör golfklubbens intressen. Falsterbo golfklubb kan därför inte få ersättning för att bemöta kommunens överklagande heller. Yrkandet om ersättning för rättegångskostnader ska alltså avslås.

Peter Berggrens och Erling Alms huvudmän har begärt ersättning med 205 542 kr, varav 113 438 kr för ombudsarvode till Erling Alm, 4 279 kr för resor och andra utlägg och 87 825 kr för ombudsarvode till anlita advokat. Kommunen har bestritt yrkandet och anför att kommunens eget överklagande inte har berört klagandenas intressen och

att något arbete för att bemöta det överklagandet därför inte har varit motiverat. Om klagandena skulle vinna framgång med sina egna överklaganden har kommunen vitsordat begärd ersättning för ombudsarvode till Erling Alm och reskostnader/utlägg som skälig i och för sig, men inte vitsordat något belopp för arvode till advokat.

Peter Berggrens och Erling Alms huvudmän har inte fått framgång med sina egna överklaganden och kan därför inte få ersättning för arbete som föranletts av dessa. Kommunen har inte överklagat mark- och miljödomstolens dom i något avseende som direkt berör dessa parter intressen och de kan därför inte få ersättning för att bemöta kommunens överklagande heller. Yrkandet om ersättning för rättegångskostnader ska alltså avslås.

Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har yrkat ersättning med 486 031 kr, varav 343 000 kr för ombudsarvode, 40 950 kr för värderingsutlåtanden, 4 875 kr för vittnesbevisning och resterande del moms. Av den yrkade ersättningen har 2/3 uppskattats hänföra sig till deras eget överklagande och 1/3 till att bemöta kommunens överklagande. Kommunen har medgett att betala 50 000 kr plus moms för ombudsarvode avseende bemötande av kommunens överklagande och 20 475 kr plus moms avseende kostnad för värderingsutlåtande. Yrkad ersättning avseende vittne har medgetts. Till stöd för sin inställning beträffande värderingsutlåtandena har kommunen anfört att det inte har varit motiverat att ta in mer än ett sådant utlåtande. Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har mot detta invänt att ett nytt utlåtande hämtades in eftersom det första utlåtandet upprättades inför den planerade huvudförhandlingen i januari–februari 2022 som ställdes in, varför det har varit befogat att ta in ett nytt utlåtande med en värdering som låg närmare värdetidpunkten, dvs. dagen för Mark- och miljööverdomstolens dom.

Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har inte fått framgång med sitt eget överklagande och kan därför inte få ersättning för arbete som föranletts av detta. Eftersom kommunen har överklagat mark- och miljödomstolens dom i en del som direkt berör dem har de dock ersättning för kostnader som föranletts av kommunens överklagande. Med hänsyn till att det först planerade huvudförhandlingstillfället ställdes in finner Mark- och miljööverdomstolen i och för sig inte anledning att ifrågasätta att två

värderingsutlåtanden hämtats in. Åtminstone hälften av kostnaden för dessa utlåtanden måste dock anses hänförlig till Eva Bramell Risbergs och Lars Risbergs eget överklagande, varför de inte ska tillerkännas högre ersättning än som medgetts av kommunen i den delen. När det gäller begärd ersättning för ombudsarvode bedömer Mark- och miljööverdomstolen, på samma sätt som redovisats ovan i frågan om ersättning för rättegångskostnader vid mark- och miljödomstolen, att det inte har varit påkallat att lägga ner ett så omfattande arbete avseende allmänna intressen som faktiskt skett. Skälig ersättning för ombudsarvode kan mot den bakgrunden uppskattas till 60 000 kr plus moms. Yrkad ersättning avseende vittnesbevisning har medgetts av kommunen och ska därför dömas ut.

Mikael Neglén har begärt ersättning med 158 819 kr, varav 30 000 kr för eget arbete, 4 000 kr för reskostnader och 124 819 kr för konsultutredningar. Kommunen har bestritt yrkandet och anfört att kommunens eget överklagande inte har berört Mikael Negléns intressen och att något arbete för att bemöta det överklagandet därför inte har varit motiverat. Om Mikael Negléns överklagande skulle bifallas har kommunen vitsordat 4 000 kr för resor och 30 000 kr för eget arbete, men bestritt begärd ersättning för konsultutredningar eftersom de inte har varit motiverade för de frågor som har varit aktuella i målet.

Mikael Neglén har inte fått framgång med sitt eget överklagande och kan därför inte få ersättning för arbete som föranletts av detta. Kommunen har inte överklagat mark- och miljödomstolens dom i något avseende som direkt berör Mikael Negléns intressen. Han kan därför inte få ersättning för att bemöta kommunens överklagande heller. Yrkandet om ersättning för rättegångskostnader ska alltså avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga D
Överklagande senast 2022-07-08

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Gösta Ihrfelt, tekniska rådet Ingrid Johansson samt hovrättsrådet Ralf Järtelius, referent.

Föredragande har varit Susanne Schultzberg.

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN**Parternas egna yrkanden***Vellinge kommun*

Kommunen har yrkat

1. att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens deldom i punkten 1.8 Avslag m.fl., ska
 - a) lämna tillstånd till vattenverksamhet (markavvattning)
 - inom delområde Ljunghusen 19, även i den del som är belägen i nord-sydlig riktning mellan banvallen och väg 100, och
 - inom delområdena Skanör-Falsterbo 27–28 med justerad sträckning i enlighet med kommunens förstahandsyrkande i mark- och miljödomstolen, såtillvida att fastigheter som angetts i Bilaga K19C (tab 261) tillkommer och avgår samt att sträckning enligt Bilaga K19A (tab 261) ersätter bilaga B6 och av mark- och miljödomstolen lämnat tillstånd lokalt inom delsträckorna.

I samband härmed har kommunen yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, avseende respektive delsträcka som angetts ovan, ska

 - b) lämna sökt dispens från 8 och 9 §§ artskyddsförordningen (jfr domslutet punkten 1.4),
 - c) vid bifall till yrkande 1 a. första strecksatsen, lämna tillstånd till åtgärder i Natura 2000-området Falsterbohalvön (jfr domslutet punkt 1.5),
 - d) vid bifall till yrkande 1 a. första strecksatsen, lämna erforderlig dispens enligt 7 kap. 7 § miljöbalken inom naturreservatet Skanörs ljung (jfr domslutet punkten 1.6), och
 - e) vid bifall till yrkande 1.a andra strecksatsen, bevilja dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken från biotopskyddet för småvatten i jordbruksmark vid Knösvägen i norra Skanör (delområde 27) för ansökta åtgärder inom

området, samt justera läget för beviljad tvångsrätt inom Vellinge Skanör S:5 i enlighet med den justerade sträckningen (jfr domslutet punkten 1.12 och domsbilaga 9).

2. Kommunen har också yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens deldom i punkten 1.9 Villkor för tillståndet, ska ändra villkor 9, 18 och 19 enligt följande (text som utgår är överstruken och tillägg är understrukna).

Villkor 9

I tabell 1 bör asteriskerna (*) som sägs markera regional bakgrundshalt för arsenik och kvicksilver tas bort.

Villkor 18

”Ianspråktagen mark ska skötas av kommunen på ett sådant sätt att naturtyperna där så är möjligt återställs och upprätthålls efter anläggandet. Mark som klassas som ängs- och betesmark ska där så är möjligt skötas som bete eller slätter.”

Villkor 19

”I driftskedet ska vallarna kontrolleras regelbundet och eventuella ~~upptäckter~~ av upptäckta invasiva främmande arter ska bekämpas ~~omgående på ett~~ ändamålsenligt sätt utan onödigt dröjsmål.”

3. Vidare har kommunen yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens deldom i punkten 1.11 Delegation, sjunde punktsatsen, ska ändra delegationsvillkoret så att det överläts åt länsstyrelsen att ”i samråd med kommunen besluta om fler passager eller ändrad utformning av passager för groddjur mellan Flommen och Skanör samhälle, jämför villkor 15”.
4. Dessutom har kommunen yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens deldom i punkten 1.13 Kompensationsåtgärder, ska
 - i första hand besluta om de kompensationsåtgärder som kommunen åtagit sig i mark- och miljödomstolen,

- i andra hand bestämma en mindre areal än den av mark- och miljödomstolen fastställda (24 hektar) att avsättas som kompensation
- i sista hand skjuta upp frågan om kompensation under en prøvotid.

Vid bifall till detta yrkande ska även delegationen till länsstyrelsen enligt domslutet under punkten 1.11, åttonde punkten, utgå eller justeras.

5. Kommunen har även yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens deldom i punkten 1.17 Ersättningar, ska fastställa den ersättning som ska betalas avseende fastigheten Vellinge Ljunghusen 16:54 (Eva Bramell-Risberg och Lars Risberg) till 15 325 kr.
6. För det fall Mark- och miljööverdomstolen inte skulle dela mark- och miljödomstolens bedömning att det inte behövs något Natura 2000-tillstånd för åtgärderna inom Natura 2000-områdena Falsterbo skjutfält och Falsterbo-Foteviken (se punkten 1.1 Avvisning i mark- och miljödomstolens dom) och skulle anse sig ha anledning att pröva tillståndsfrågan i sak har Vellinge kommun yrkat att sådana tillstånd lämnas.
7. Kommunen har frånfallit ett tidigare yrkande om att få ta i anspråk en tillfällig etableringsyta i nordvästra Ljunghusen, Bilaga K3 (tab 58) område 9 (den västra ytan om 12 140 kvadratmeter) och hemställt att mark- och miljödomstolens dom ska upphävas och målet avskrivas i den delen. Kommunen har vidare frånfallit sitt i mark- och miljödomstolen framställda andrahandsyrkande avseende delområde Skanör-Falsterbo 3-7 (mark- och miljödomstolens dom yrkande 3.1.1 a) tredje strecksatsen).
8. Kommunen har slutligen yrkat att Mark- och miljööverdomstolen med stöd av 23 kap. 7 § och 22 kap. 28 § första stycket miljöbalken ska förordna att tillståndet att anlägga översvämningsskydd i Skanör-Falsterbo får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft avseende områden enligt markering på Bilaga K42, dvs.
 - dels anläggande av översvämningsskydd inom delområdena Skanör-Falsterbo 27–34,

- dels att i samband därmed nyttja de fyra etableringsytor som markerats i Bilaga K3 (tab 58), två ytor inom område 5 (Knösvägen) och två ytor inom område 6–7 (Västra Halörsvägen/Storevångsvägen).

Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsen har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens deldom i fråga om tillåtlighet, ska avslå ansökan avseende följande delsträckor och etableringsytor

1. Skanör-Falsterbo, delområde 41–44 (Strandbadsvägen söder om rondellen),
2. Ljunghusen, delområde 2–5 (Ljunghusens golfklubb),
3. Ljunghusen 10 (Strandparkeringen),
4. Ljunghusen, delområde 15–17,
5. etableringsyta Skanör-Falsterbo 83037,
6. etableringsyta Ljunghusen 13608 (kanalens södra del)
7. etableringsyta Höllviken 1704 (Kämpinge strandbad).

Länsstyrelsen har vidare yrkat att villkor 2, 7 och 9 ska ändras enligt följande:

Villkor 2 rörande buller ska förses med följande tillägg:

”Verksamhetsutövaren ska senast två månader före en etapp påbörjas upprätta en plan för att minimera buller för tidsperioden Övriga tider (samtliga dagar kl. 07.00-19.00). Verksamhetsutövaren ska löpande dokumentera att verksamheten bedrivs i enlighet med planen.”

Villkor 7 rörande kontrollprogram och mottagningskontroll ska ges följande lydelse (kursiverad del markerar yrkad ändring av det villkor MMD beslutat):

”Kontrollprogram för verksamheten ska upprättas efter samråd med tillsynsmyndigheten. Det ska inges till tillsynsmyndigheten senast två (2) månader innan respektive anläggningsetapp påbörjas, eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer. *Kontrollprogrammet ska omfatta rutiner för mottagningskontroll avseende kvaliteten på de massor som ska användas till byggnation av skyddsvallen, både vad gäller täktmaterial och avfall. Mottagningskontrollen bör omfatta leveransuppgifter, okulär kontroll, ursprung, haltkriterier för föroreningar*

och näringsinnehåll, metodik för provtagning och provtagningstäthet kopplat till massornas karaktär och ursprung. Kvaliteten på mottagna massor ska dokumenteras. Kontrollprogrammet ska i övrigt exempelvis även omfatta rutiner för att undvika att tillförda massor innehåller frön, växt- eller rotdelar från främmande invasiva arter.”

Villkor 9 om begränsningsvärden ska i första hand ges följande lydelse (kursiverad text markerar tillägg jämfört med mark- och miljödomstolens domslut): ”Tillförda massor för anläggande av översvämningsskydden i enlighet med tillstånd, inklusive tillförd sand vid reparation av dyner, ska uppfylla miljökriterierna i tabell 1 nedan. Efter laktester av massor eller annan utredning får, på förslag från kommunen, tillsynsmyndigheten godkänna att högre värden än de som anges i tabellen nedan tillämpas. *Tillsynsmyndigheten ges även delegation att besluta om begränsningsvärden för de övriga skadliga ämnen som med beaktande av massornas ursprung skulle kunna förekomma.”*

Tabell 1

Ämne	Gulmarkerade områden enligt karta i Figur 1 nedan (mg/kg) TS	Rödmarkerade områden enligt karta i Figur 1 nedan (mg/kg) TS
Antimon	0,5	12
Arsenik	8	8
Barium	200	200
Bly	22	22
Kadmium	0,34	0,34
Kobolt	15	15
Koppar	30	40
Krom tot	40	40
Kvicksilver	0,1	0,1
Molybden	1	40
Nickel	35	35
Vanadin	60	100
Zink	80	120
PAH L	0,5	0,6

PAH M	0,35	2
PAH H	0,5	0,5
Alifater, aromater, BTEX	Under eller lika med rapporteringsgränsen enligt för ändamålet vedertagen analysmetod	

I andra hand har länsstyrelsen yrkat att begränsningsvärdena i tabell 1 fastställs till högre värden än vad mark- och miljödomstolen beslutat.

Länsstyrelsen har vidare yrkat att ytterligare ett villkor ska införas med följande lydelse:

”Vallar och murar ska hållas fria från sådan vegetation som kan skada konstruktionens hållfasthet. De ska även hållas fria från vegetation och annat som hindrar inspektioner och underhåll.”

Falsterbo golfklubb

Golfklubben har yrkat att mark- och miljööverdomstolen i första hand ska avvisa kommunens ansökan, i andra hand avslå ansökan i dess helhet och i tredje hand ändra mark- och miljödomstolens deldom så att ansökan, så som kommunen nu har justerat sin talan, avslås såvitt avser delområdena Skanör Falsterbo 3–7.

Vägföreningen Fiddevången

Vägföreningen har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå kommunens ansökan avseende delområdena Skanör Falsterbo 2–7.

Falsterbonäsets Naturvårdsförening

Naturvårdsföreningen har yrkat att mark- och miljödomstolens deldom ändras så att

- översvämningsskyddet i delområde Skanör-Falsterbo 2–7 inte utförs som en separat mur utan istället i den befintliga tångvallen alternativt som en vall på golfbanan,
- muren inom delområde Skanör-Falsterbo 23–27 ersätts med en vall och att
- översvämningsskyddet i form av en vall öster om Strandbadsvägen/Reutersvärds väg, inom delområde Skanör-Falsterbo

31–46, istället utförs genom en höjning av befintlig väg på det sätt länsstyrelsen föreslagit.

Föreningen har vidare yrkat att villkor 9, tabell 1 ändras så att tillförda massors renhet ska uppgå till minst 95 procent.

Marianne Andrén, Wilhelm Bergengren, Helena Berggren, Peter Berggren, Ronald Bergman, Göran Bernhoff, Jessica Bernhoff, Peder Brynolf, Jacob Brynolf, Lotta Brynolf, Lennart Blecher, Henrik Colliander, Gunilla Ehrensverd, Jörgen Ehrensverd, Helle Frick, Ida Ihd, Karin Ihd, Viveke Ihd, Elfride Larsson, Claes Levin, Erland Löfberg, Knut Ramel, Mats Rodenstam, Anna Ross, Helen Roos, Axel Rydbeck, Anna Rydbeck, Ellen Rydbeck, Ann Stern och Susanna Wiman har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå kommunens ansökan gällande delområde Skanör-Falsterbo 2–7. Om ansökan inte avslås har de yrkat att samråd med berörda fastighetsägare ska ske om det blir aktuellt att anlägga nya övervintringslokaler i närområdet. De har också förbehållit sig rätt till ersättning för skada eller förlust som kan konstateras efter det att översvämningsskyddet har uppförts eller efter en eventuell provotid.

Mikael Wehtje har yrkat att Vellinge kommuns ansökan i första hand ska avvisas i sin helhet och i andra hand ska avslås avseende delområden Skanör-Falsterbo 20–25.

Fredrik Ohlsson har yrkar att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå kommunens ansökan och att översvämningsskyddet i stället ska utföras genom att sköta om och bevara befintliga tångvallar.

Ljunghusens golfklubb, Ljungskogens vägförening, Christian Bergh, Carina Bergh, Jöran Bergh, Agneta Werup, Thomas Werup, Niels Mejer och Jenny Mejer, Barbro Hannerstig, Christer Hannerstig, Tommy Åberg, Yvonne Lendrop, Yvonne Tell, Tom Tell, Ingela Agneffjäll och Peter Agneffjäll har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska i första hand avvisa kommunens ansökan och i andra hand avslå ansökan.

Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska i första hand avslå kommunens ansökan i sin helhet och i andra hand ändra mark- och miljödomstolens dom och tillerkänna dem intrångsersättning avseende fastigheten

Ljunghusen 16:54 med 1 900 000 kr. De har därutöver yrkat att de ska tillerkännas ersättning för rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen med där yrkat belopp (1 319 704 kr).

Mikael Neglén har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska i första hand ändra mark- och miljödomstolens dom så att översvämningsskyddet även omfattar byggnaden och verksamheten inom Höllviken 12:39 och i andra hand att skyddet förläggs precis bakom byggnaden. Han har vidare yrkat att kommunen ska förbjudas att anlägga gångstråk på skyddsvallen längs Klockarevägen.

Parternas inställning till varandras yrkanden (i den mån någon sådan redovisats)

Vellinge kommun

I den mån inte annat följer av kommunens egna ändringsyrkanden har kommunen motsatt sig de ändringar som yrkas av övriga klagande och yrkat att de ska avslås, utom vad gäller länsstyrelsens yrkande avseende etableringsyta 12140 i Ljunghusen, Bilaga K3, delområde 9 (jfr p. 8 i kommunens eget yrkande). Kommunen har även medgett att begränsningsvärdet för bly i tabell 1 i villkor 9 ändras till 22 mg/kg i såväl gul- som rödmarkerade områden.

Vad gäller delområde Ljunghusen 10 motsätter sig kommunen länsstyrelsens yrkande om avslag för översvämningsskyddet i det läge som tillåts av mark- och miljödomstolen. I andra hand har kommunen yrkat tillstånd för att, med ändring av mark- och miljödomstolens dom och mindre justering av kommunens tidigare framställda yrkande, utföra och bibehålla översvämningsskydd i detta delområde med justerad utformning enligt Bilaga K36, som därmed ersätter Bilaga K6 lokalt inom detta delområde.

Beträffande etableringsytorna 13608 i Ljunghusen och 83037 i Skanör-Falsterbo har kommunen i första hand motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom och i andra hand godtagit att vissa ytor inom område 15 respektive 2 (båda i Bilaga K3, tab 58,) preciseras enligt följande.

- Område 15 i södra Ljunghusen avseende den östra ytan om 13 608 kvadratmeter, antingen den ena eller den andra av de (alternativa) ytor som

angetts i Bilaga K39A-K39B (aktbilaga 474 respektive 128), varvid delegeringsvillkoret i punktsatsen 1 bortfaller

- Område 2 väster om Skanör avseende den större ytan på 83 037 kvadratmeter, de områden som angetts med grön färgmarkering i Bilaga K16 fig. 7 (tab 223), varvid delegeringsvillkoret i punktsatsen 3 bortfaller.

När det gäller länsstyrelsens yrkande om ett tillägg i villkor 2, angående buller, har kommunen, som motsatt sig yrkandet, inte haft något att erinra mot den yrkade formuleringen som sådan.

När det gäller länsstyrelsens ändringsyrkande avseende villkor 7 om kontrollprogram har kommunen – om Mark- och miljööverdomstolen skulle bedöma att det finns skäl för ett sådant tillägg – inte haft något att erinra mot att det formuleras enligt länsstyrelsens yrkande, så som det återgivits ovan.

När det gäller länsstyrelsens yrkande om tillägg till villkor 9 om begränsningsvärden har kommunen – om Mark- och miljööverdomstolen skulle bedöma att det finns skäl för ändring – föreslagit att tillägget till texten före tabell 1 formuleras enligt följande. *Om det med beaktande av massornas ursprung finns särskild anledning att anta att tillförda massor innehåller förhöjda halter av andra skadliga ämnen, ska kommunen innan massorna används meddela tillsynsmyndigheten och vid behov föreslå ytterligare miljökriterier med anledning därav. Tillsynsmyndigheten får, senast två månader efter ett sådant meddelande, besluta om begränsningsvärden som ska gälla vid användning av de aktuella massorna och/eller besluta om i vilka områden massorna får användas.*

Om det blir aktuellt med ett sådant tillägg som berörs i föregående stycke har kommunen vidare föreslagit att sjätte punktsatsen i punkten 1.11 Delegation i mark- och miljödomstolens domslut ska ändras så att delegationsvillkoret får följande lydelse (föreslagen ändring är markerad med kursiv text). *”besluta om ytterligare begränsningsvärden och/eller områden för användning av specifika tillförda massor i de fall som anges i villkor 9 ovan, respektive besluta att sådana tillförda massor får användas inom området för uppbyggnad av översvämningsskyddet som har högre värden än vad som framgår av miljökriterierna (se ovan under villkor)”*.

Kommunen har bestritt länsstyrelsens yrkande om ett nytt villkor om att murar och vallar ska hållas fria från vegetation, men har inte haft något att erinra mot den föreslagna villkorsformuleringen som sådan.

Länsstyrelsen

Beträffande Ljunghusen, delområde 10 (Strandparkeringen) har länsstyrelsen godtagit att mark- och miljödomstolens dom ändras på så sätt att översvämningsskyddet lokaliseras enligt kommunens i Mark- och miljööverdomstolen framställda andrahandsyrkande, dvs. med justerad utformning enligt Bilaga K36, som därmed skulle ersätta Bilaga K6 lokalt inom detta delområde.

Beträffande etableringsytan 13608 i Ljunghusen (kanalens södra del) har länsstyrelsen godtagit att den utformas enligt kommunens andrahandsyrkande som det framgår av bilaga K39B.

Länsstyrelsen har medgett kommunens yrkande om att asteriskerna i tabellen i villkor 9 ska tas bort och har inte haft någon invändning mot att mark och miljödomstolens dom upphävs i fråga om dispens för etableringsyta 12140 inom naturreservatet Skanörs Ljung.

I övrigt har länsstyrelsen motsatt sig kommunens ändringsyrkanden.

När det gäller kommunens yrkande om ändrad formulering av villkor 19 (som under huvudförhandlingen har justerats efter synpunkter från länsstyrelsen) har länsstyrelsen inte haft några synpunkter på formuleringen som sådan.

När det gäller kommunens yrkande 3 har länsstyrelsen i andra hand förklarat sig kunna godta att delegationsvillkoret ifråga omformuleras så att det lyder: efter samråd med kommunen besluta om fler passager för groddjur [...]

När det gäller kommunens reservationsvis framställda yrkande om Natura 2000-tillstånd (kommunens yrkande nr 6) har länsstyrelsen överlämnat åt Mark- och

miljööverdomstolen att bedöma om tillståndsplikt föreligger och om sådana tillstånd i så fall kan lämnas.

Eva Bramell Risberg och Lars Risberg har motsatt sig kommunens ändringsyrkande avseende intrångsersättning.

Domsbilaga B**M 6552-20**

3. Eva Bramell Risberg
Blacks Väg 6B
236 41 Höllviken

4. Lars Risberg
Blacks Väg 6B
236 41 Höllviken

Ombud för 3 och 4: Advokat Susanne Edensvärd och biträdande jurist Danijel Randau
MAQS Advokatbyrå KB
Box 226
201 22 Malmö

5. Ingela Agnefjäll
Laan van Rhemen van
Rhemenshuizen 13 2242 PS
Wassenaar
Nederländerna

6. Peter Agnefjäll
Laan van Rhemen van
Rhemenshuizen 13 2242 PS
Wassenaar

7. Carina Bergh
Fricks väg 20
236 42 Höllviken

8. Christian Bergh
Fricks väg 20
236 42 Höllviken

9. Jöran Bergh
Föreningsgatan 4A
411 27 Göteborg

10. Ljunghusens Golfklubb, 846000-9403
Kinells väg 34
236 42 Höllviken

11. Ljungskogens vägförening, 846000-8173
c/o Ottosson
Berghs väg 58
236 42 Höllviken

12. Yvonne Lendrop
Södra Ljunghusvägen 14
236 42 Höllviken

13. Tom Tell
S. Ljunghusvägen 16
236 42 Höllviken

14. Yvonne Tell
S. Ljunghusvägen 16
236 42 Höllviken

15. Tommy Åberg
Berghs väg 59
236 42 Höllviken

16. Barbro Hannerstig
Södra Ljunghusvägen 18
236 42 Höllviken

17. Christer Hannerstig
Södra Ljunghusvägen 18
236 42 Höllviken

Ombud för 5–17: Advokat Mats Molander
Advokatbolaget MBO HB
Klostergatan 10
222 22 Lund

18. Falsterbo Golfklubb, 846000-1509
Fyrvägen 34
239 40 Falsterbo

19. Falsterbonäsets Naturvårdsförening, 802421-0604
c/o E. Forsman
Vallbovägen 31
239 42 Falsterbo

20. Jenny Mejer
Porsvägen 27
236 42 Höllviken

21. Niels Mejer
Porsvägen 27
236 42 Höllviken

22. Mikael Neglén
Im Loorain 24
8803 Rueschlikon
Schweiz

23. Fredrik Ohlsson
Greviegatan 14
235 33 Vellinge

24. Agneta Werup
Wolkes väg 3
236 42 Höllviken

25. Thomas Werup
Wolkes väg 3
236 42 Höllviken

26. Vägföreningen Fiddevången, 717904-2341
c/o Peter Jonsson
Södra Fågelsträcket 22 A
239 40 Falsterbo

27. Peter Berggren
Skvadronsgr. 5
239 40 Falsterbo

28. Marianne Andrén
Bodarna 5
239 40 Falsterbo

29. Wilhelm Bergengren
Norra Fågelsträcket 5
239 40 Falsterbo

30. Helena Berggren
Södra Fågelsträcket 23
239 40 Falsterbo

31. Ronald Bergman
Dora Lamms gata 11
183 72 Täby

32. Göran Bernhoff
Södra Fågelsträcket 23
239 40 Falsterbo

33. Jessica Bernhoff
Södra Fågelsträcket 23
239 40 Falsterbo

34. Lennart Blecher
Södra Fågelsträcket 15
239 40 Falsterbo

35. Peder Brynolf
Norra Fågelssträcket 13
239 40 Falsterbo

36. Jacob Brynolf
Norra Fågelsträcket 13
239 40 Falsterbo

37. Lotta Brynolf
Norra Fågelsträcket 13
239 40 Falsterbo

38. Henrik Colliander
Torgeredsvägen 3
182 67 Djursholm

39. Gunilla Ehrensvärd
Norra Fågelsträcket 7
239 40 Falsterbo

40. Jörgen Ehrensvärd
Norra Fågelsträcket 7
239 40 Falsterbo

41. Helle Frick
Södra Fågelssträcket 21
239 40 Falsterbo

42. Ida Ihd
Bergsgatan 2A
211 54 Malmö

43. Karin Ihd
Sylvestergatan 38
125 71 Älvsjö

44. Viveke Ihd
Norra Fågelssträcket 9
239 40 Falsterbo

45. Elfride Larsson
Reinhold von Essens Väg 1 B
239 40 Falsterbo

46. Erland Löfberg
Södra Fågelsträcket 19
239 40 Falsterbo

47. Knut Ramel
De Geersgatan 12
115 29 Stockholm

48. Mats Rodenstam
Norra Fågelssträcket 3B
239 40 Falsterbo

49. Anna Roos
Norra Fågelsträcket 1
239 40 Falsterbo

50. Helen Roos
Norra Fågelsträcket 1
239 40 Falsterbo

51. Anna Rydbeck
Norra Fågelsträcket 13
239 40 Falsterbo

52. Axel Rydbeck
Fyrvägen 27
239 40 Falsterbo

53. Ellen Rydbeck
Fyrvägen 27
239 40 Falsterbo

54. Ann Stern
Fiddeledet 1
239 40 Falsterbo

55. Susanna Wiman
Vikavägen 7
167 71 Bromma

56. Carl Tesdorpf
Fiddeledet 2
239 40 Falsterbo

57. Claes Levin
Måkläppsvägen 2
239 40 Falsterbo

Ombud för 28–57: Erling Alm, Sladdergatan 4 C, 271 35 Ystad och
Peter Berggren, Skvadronsgr. 5, 226 39 Lund

58. Mikael Wehtje
Västergatan 59
239 30 Skanör

Rättelse/komplettering

Dom, 2020-05-07

Rättelse, 2020-05-25

Beslut av: chefsrådmannen Peter Ardö

Med stöd av 17 kap. 15 § första stycket rättegångsbalken rättar mark- och miljödomstolen domslutet (1.9 Villkor för tillståndet, villkor 2, andra stycket) i deldomen till följande lydelse:

Ekvivalent ljudnivå, (frifältsvärde)	dB(A)
Helgfri måndag-fredag (kl. 19.00-22.00)	50
Lördag, söndag och helgdag (kl. 19.00-22.00)	45
Samtliga dagar natt (kl. 22.00-07.00)	45

Vidare rättar mark- och miljödomstolen, med stöd av ovan nämnda bestämmelse, domslutet

(1.17 Ersättningar, andra stycket) i deldomen till följande lydelse:

Betalning av ersättningar ska, om parterna inte kommer överens om annat, ske till ägare av den upplåtande fastigheten inom två år från det att såväl tillståndsfrågan som ersättningsfrågan har avgjorts slutligt.

Sökande

Vellinge kommun
235 81 Vellinge

Ombud: Advokat Mikael Wärnsby
Advokatfirman Lindahl KB
Studentgatan 6
211 38 Malmö

Ombud: Advokat Sara Andersson
Advokatfirman Lindahl KB
Studentgatan 6
211 38 Malmö

Ombud: Jur. kand. Tor Pöpke
Advokatfirman Lindahl KB
Studentgatan 6
211 38 Malmö

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt miljöbalken för uppförande av översvämningsskydd
m.m. i Höllviken, Ljunghusen, Skanör och Falsterbo i Vellinge kommun

Avrinningsområde: 89/90 N: 6139859 E: 362228

Domslut, se från sidan 7.

Innehållsförteckning

1	DOMSLUT	7
1.1	Avvisning.....	7
1.2	Dispens från markavvattningsförbudet	7
1.3	Miljökonsekvensbeskrivning	7
1.4	Artskydd	7
1.5	Natura 2000-område.....	7
1.6	Naturresevat.....	8
1.7	Tillstånd till vattenverksamhet (markavvattning)	8
1.8	Avslag.....	9
1.9	Villkor för tillståndet.....	9
1.10	Uppskjutna frågor.....	15
1.11	Delegation	15
1.12	Särskild tvångsrätt	16
1.13	Kompensationsåtgärder	17
1.14	Arbetstid.....	17
1.15	Verkställighetsförordnande	17
1.16	Tid för anmälan av oförutsedd skada.....	17
1.17	Ersättningar	18
1.18	Prövningsavgift	18
1.19	Rättegångskostnader	19
1.20	Ogillade yrkanden	20
2	SÖKANDENS BESKRIVNING AV BAKGRUNDEN TILL ANSÖKAN ...	21
3	ANSÖKAN	24
3.1	Yrkanden	24
3.1.1	Anläggande av översvämningsskydd	24
3.1.2	Dispenser	25
3.1.3	Natura 2000	25
3.1.4	Tvångsrätt.....	26
3.1.5	Övriga yrkanden.....	26
3.1.6	Ersättningar.....	26
3.1.7	Prövotid	27
3.2	Rådighet.....	28

3.2.1	Vattenrättslig rådighet	28
3.2.2	Civilrättslig rådighet.....	28
3.3	Dispens från markavvattningsförbudet	29
3.4	Hydrologiska förhållanden, vattenstånd och beräkningsförutsättningar ...	29
3.5	Geologiska, geotekniska och hydrogeologiska förhållanden	32
3.6	Genomförda naturvärdesinventeringar	33
3.7	Sökandens intresseavvägningar vid val av slutlig lokalisering	35
3.8	Teknisk beskrivning m.m. av ansökta anläggningar	37
3.8.1	Höjder och höjdsystem.....	37
3.8.2	Allmän beskrivning av anläggningarna.....	38
3.8.3	Reparation av sanddynor	39
3.8.4	Vallar	40
3.8.5	Murlika skydd	44
3.8.6	Tillfälliga skydd	46
3.8.7	Särskilda tekniska anläggningar	46
3.8.8	Arbets- och etableringsytor	49
3.8.9	Behovet av trädfällning	51
3.8.10	Beskrivning av massornas ursprung och förslag till miljökriterier	52
3.8.11	Markanspråk	55
3.9	Fastighets- och planförhållanden	55
3.9.1	Fastigheter	55
3.9.2	Översiktsplan	55
3.9.3	Detaljplaner	56
3.10	Riksintressen	57
3.11	Övriga berörda områdesskydd m.m.....	58
3.11.1	Naturresevat.....	58
3.11.2	Natura 2000-områden.....	59
3.11.3	Strandskyddsområden	61
3.11.4	Områden som berörs av biotopskydd.....	61
3.11.5	Vattenskyddsområde	61
3.11.6	Övriga skyddade områden	62
3.11.7	Fridlysta arter enligt artskyddsförordningen	63
3.12	Miljökvalitetsnormer	64
3.13	Miljökonsekvenser m.m.	65
3.13.1	Samråd.....	65

3.13.2	Nollalternativet	65
3.13.3	Alternativa utföranden.....	67
3.13.4	Bedömda miljöeffekter.....	69
3.14	Förslag till kontrollprogram	73
3.15	Tillåtlighet	73
3.15.1	Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken	73
3.15.2	Tillåtlighet enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.....	75
3.15.3	Tillåtlighet enligt 5 kap. miljöbalken	75
3.15.4	Tillåtlighet enligt 7 kap. miljöbalken	76
3.15.5	Tillåtlighet enligt 8 kap. miljöbalken och dispens enligt artskyddsförordningen	96
3.15.6	Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken	97
3.16	Förslag till villkor för den ansökta verksamheten	98
3.17	Förslag till skyddsåtgärder och sökandens åtaganden	103
3.17.1	Buller.....	103
3.17.2	Hantering av kemikalier och avfall.....	104
3.17.3	Etableringsytor.....	104
3.17.4	Grodpassager	104
3.17.5	Tillsyn och kontroll	104
3.18	Verkställighetsförordnande	105
3.19	Ersättningsfrågor	106
3.19.1	Intrångsersättning för permanent upplåten mark	106
3.19.2	Andra ersättningar.....	107
3.19.3	Erbjudna ersättningar	108
3.20	Prövotid, uppskjutande av vissa frågor om ersättning.....	113
3.21	Kompensationsåtgärder	114
4	INKOMNA YTTRANDEN	115
4.1	Remissmyndigheter.....	115
4.2	Bolag och organisationer m.m.	129
4.3	Enskilda	136
5	SÖKANDENS BEMÖTANDE.....	161
6	DOMSKÄL	201
6.1	Sammanfattning	201
6.2	Prövningen.....	204
6.3	Rådighet och tvångsrätt	206

6.4	Miljökonsekvensbeskrivningen	208
6.5	Planförhållanden	209
6.6	Tillåtlighet	209
6.6.1	Dispens från markavvattningsförbudet	209
6.6.2	Lokaliseringsprincipen	211
6.6.3	Artskyddsförordningen.....	219
6.6.4	Natura 2000	221
6.6.5	Biotopskyddsområden.....	224
6.6.6	Strandskydd	225
6.6.7	Naturresevat.....	225
6.6.8	Övriga kravregler för tillåtligheten	237
6.6.9	Tillstånd till markavvattning och att bibehålla skydden	238
6.6.10	Enskilda m.fl. yttranden i fråga om tillåtligheten	240
6.7	Villkor	241
6.8	Bemyndigande	247
6.9	Ersättningsregler	248
6.10	Ersättningsfrågor	249
6.10.1	Domstolens prövning av ersättningar.....	249
6.10.2	Vellinge Skanör 3:25 och 3:32, byggnader på ofri grund	257
6.10.3	Badhytter	257
6.10.4	Uppräkning, betalning och ränta.....	257
6.10.5	Uppskjuten ersättning för markintrång (prövotid).....	259
6.11	Kompensationsåtgärder	260
6.12	Arbetstid och tid för anmälan av oförutsedd skada	262
6.13	Verkställighet	263
6.14	Prövningsavgift	264
6.15	Rättegångskostnader	264
6.16	Ogillade yrkanden	270

Förteckning över domsbilagor

1	Ordföranden Peter Ardös skiljaktiga mening
2	Referenten Urban Lunds skiljaktiga mening
3	Särskilda ledamöterna Henrik Swensson och Hans Eliassons skiljaktiga mening
4	Beskrivning av område för avslag av yrkande att få anlägga översvämningsskydd inom delområde Ljunghusen 19
5:1-5:5	Beskrivning av område för avslag av yrkande att få anlägga översvämningsskydd inom delområde Skanör-Falsterbo 19-23
6	Beskrivning av område med förbud för bullrande arbeten under perioden 1 april till 15 augusti
7	Område (markerat med röd färg) inom vilket kompensationsåtgärder, motsvarande 24 ha, ska vidtas
8	Intrångsersättningar och annan ersättning för berörda fastigheter
9	Särskild tvångsrätt

1 DOMSLUT

1.1 Avvisning

Mark- och miljödomstolen avvisar Vellinge kommuns yrkande om tillstånd till åtgärder inom Natura 2000-områdena Falsterbo skjutfält samt Falsterbo-Foteviken, då sådan tillståndsplikt inte föreligger.

1.2 Dispens från markavvattningsförbudet

Mark- och miljödomstolen lämnar dispens från förbudet mot markavvattning för utförandet av översvämningsskyddet.

1.3 Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken så att den specifika miljöbedömningen kan slutföras.

1.4 Artskydd

Mark- och miljödomstolen lämnar sökt dispens enligt 15 § artskyddsförordningen (2007:845) från förbudet i 8 och 9 §§ artskyddsförordningen, med undantag för de sträckor/delar som anges under rubriken 1.8 Avslag nedan.

1.5 Natura 2000-område

Mark- och miljödomstolen lämnar tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken att anlägga översvämningsskyddet inom Natura 2000-området Falsterbohalvön (SE0430095), med undantag för de sträckor/delar som anges under rubriken 1.8 Avslag nedan.

1.6 Naturreservat

Mark- och miljödomstolen lämnar dispens enligt 7 kap. 7 § miljöbalken att, med undantag för de sträckor/delar som anges under rubriken 1.8 Avslag nedan, anlägga översvämningsskyddet (inkluderande etableringsytor) och flytta badhytter inom följande naturreservat:

- Flommen
- Kämpinge Strandbad
- Ljungskogens och Ljunghusens strandbad
- Norra Ljunghusen
- Skanör-Höll
- Skanörs Ljung
- Falsterbohalvöns havsområde

1.7 Tillstånd till vattenverksamhet (markavvattning)

Mark- och miljödomstolen lämnar Vellinge kommun tillstånd enligt miljöbalken, innefattande tillstånd till markavvattning enligt 11 kap. 3 § miljöbalken, att inom de fastigheter som anges i ansökans bilaga D (aktbilaga 58), med undantag för de fastigheter som berörs av de sträckor/delar som anges under rubriken 1.8 Avslag nedan

- a) dels utföra och bibehålla översvämningsskydd med den sträckning och utförande som anges i ansökans bilaga A1 (aktbilaga 1) och närmare preciseras i bilaga B6 (aktbilaga 58), bilaga K12A (aktbilaga 223), bilaga K25A (aktbilaga 421) och K29A (aktbilaga 485) – med undantag för delområde Höllviken 8-17 respektive Ljunghusen 27 för vilka kommunen har frånfallit sitt yrkande,
- b) dels reparera befintliga sanddyner på de platser som anges i ansökans bilaga A2 (aktbilaga 1).

Översvämningsskyddets krönhöjd får högst uppgå till + 3,0 m (RH 2000).

1.8 Avslag

Mark- och miljödomstolen avslår Vellinge kommuns ansökan om tillstånd att få:

- anlägga översvämningsskydd inom delområde Ljunghusen 19, i den del som är belägen i nord-sydlig riktning mellan banvall och väg 100, se domsbilaga 4.
- anlägga översvämningsskyddet i den så kallade yttre skyddslinjen inom delområde Skanör-Falsterbo 19-23. Avslaget berör dels ansökt sträcka för vall belägen på cykelvägen med början sydväst om fastigheten Skanör 14:19 upp till där cykelvägen ansluter till Hamnvägen och dels vall norr om och utmed Hamnvägen fram till nära det sydvästra hörnet av fastigheten Skanör 21:3, se domsbilaga 5:1-5:5.
- anlägga översvämningsskydd inom delområde Skanör-Falsterbo 27-28 enligt förstahandsyrkandet.

1.9 Villkor för tillståndet

För tillståndet att anlägga översvämningsskydden gäller följande villkor

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska verksamheten utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad kommunen angett i ansökan eller i övrigt anfört och åtagit sig i målet.
2. Buller till följd av verksamheten ska under arbetstiden begränsas så att de inte ger upphov till högre ljudnivåer utomhus vid bostäder än följande värden.

<i>Ekvivalent ljudnivå, (frifältsvärde)</i>	<i>dB(A)</i>
Helgfri måndag-fredag (kl. 19.00-07.00)	50
Lördag, söndag och helgdag (kl. 19.00-07.00)	45
Samtliga dagar natt (kl. 22.00-07.00)	45

Momentan ljudnivå, (frifältsvärde)

Samtliga dagar natt (kl. 22.00-07.00)	70
---------------------------------------	----

Övriga tider (samtliga dagar kl. 07.00-19.00) ska anläggningsarbeten bedrivas så att överskridande av de bullernivåer som anges i de allmänna råden (NFS 2004:15) i görligaste mån undviks, med undantag för etableringsytor där buller till följd av verksamheten under arbetstiden ska begränsas så att de inte ger upphov till högre ljudnivåer utomhus vid bostäder än följande värden.

Ekvivalent ljudnivå, (frifältsvärde)

dB(A)

Helgfri måndag-fredag (kl. 07.00-19.00)	60
---	----

Lördag, söndag och helgdag (kl. 07.00-19.00)	50
--	----

3. Till undvikande av störning på häckande fågel får bullrande arbeten inte utföras under perioden 1 april-15 augusti längs de delsträckor som är markerade i domsbilaga 6.
4. Kemiska produkter ska förvaras och hanteras så att risken för förorening av mark och vatten minimeras.
5. Slutlig placering av temporära etableringsytor för anläggningsarbeten ska bestämmas efter samråd med tillsynsmyndigheten och inges till tillsynsmyndigheten senast två (2) månader före det att de anläggningsarbeten, för vilka respektive etableringsyta behöver tas i anspråk, påbörjas. Även val av lämpliga skyddsåtgärder vid anläggande och återställning av etableringsytorna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten. Slutlig placering ska ske inom de ytor som har presenterats av Vellinge kommun i ansökan och i övrigt i enlighet med meddelad delegation.
6. När etableringsyta inte längre behövs för anläggningsarbeten ska denna inom sex månader avstädas och återställas i godtagbart skick.

7. Kontrollprogram för verksamheten ska upprättas efter samråd med tillsynsmyndigheten. Det ska inges till tillsynsmyndigheten senast två (2) månader innan respektive anläggningsetapp påbörjas, eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Kontrollprogrammet ska bl.a. omfatta kriterier för fastställande av externa jordmassors kvalitet och näringsinnehåll, samt kriterier för att avgöra huruvida användning får ske på viss plats innan sådana externa massor används för anläggningsändamål. Kontrollprogrammet ska exempelvis även omfatta rutiner för att undvika att tillförda massor innehåller frön, växt- eller rotdelar från främmande invasiva arter.
8. Innan arbeten påbörjas vid delsträckor där det vid naturvärdesinventeringen identifierats områden med naturvärdesklass 1-3, ska förnyad inventering göras av förekomsten av hedblomster, backsippa, pipstäkra, klockgentiana och flockarun. Om det därvid upptäcks exemplar av arterna i påverkansområdet ska samråd ske med tillsynsmyndigheten och därefter ska Vellinge kommun vid behov vidta erforderliga skadeförebyggande åtgärder vid arbeten längs den eller de berörda delsträckorna.
9. Tillförda massor för anläggande av översvämningsskydden i enlighet med tillståndet, inklusive tillförd sand vid reparation av dyner, ska uppfylla miljökriterierna i tabell 1 nedan. Efter laktester av massor eller annan utredning får, på förslag från kommunen, tillsynsmyndigheten godkänna att högre värden än de som anges i tabellen nedan tillämpas.

Tabell 1

Ämne	Gulmarkerade områden enligt karta i Figur 1 nedan (mg/kg) TS	Rödmarkerade områden enligt karta i Figur 1 nedan (mg/kg) TS
Antimon	0,5	20

Arsenik	8,0*	
Barium	200	
Bly	20	60
Kadmium	0,35	1,2
Kobolt	15	20
Koppar	30	80
Krom	50	80
Kvicksilver	0,1*	0,50
Molybden	1,0	70
Nickel	50	70
Vanadin	60	100
Zink	80	250
Alifat >C5-C8	1,8	50
Alifat >C8-C10	12	50
Alifat >C10-C12	100	
Alifat >C12-C16	100	
Alifat >C16-C35	100	
Aromat >C8-C10	2,5	10
Aromat >C10-C16	1,8	3,0
Aromat >C16-C35	0,2	10
Bensen	0,10	0,20
Toluen	0,18	10
Etylbensen	0,4	10
Xylen	0,35	10
PAH L	0,50	3,0
PAH M	0,35	10
PAH H	0,50	0,70

*Regional bakgrundshalt

- (a) Sand för reparation av sanddyner ska tas från Slusans yttre del, från bron och västerut. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten om sand från andra platser än Slusans yttre del, från bron och västerut, ska användas.
 - (b) Tillförda massor får inte ha högre näringsinnehåll i fråga om fosfor och kväve än omkringliggande mark, såvida inte tillsynsmyndigheten medger annat i det aktuella delområdet.
10. Före påbörjande av anläggningsarbeten ska samråd ske med E.ON Energidistribution AB (nätägaren) om lämpliga skadeförebyggande åtgärder för både drift och anläggande liksom översvämningsskyddens slutliga utformning för det fall någon del av skydden lokaliseras inom tre (3) m från, eller på annat sätt berör, starkströmsledning eller med sådan ledning sammanhängande anläggning. Anläggningsarbeten som anges i föregående mening får inte påbörjas utan nätägarens godkännande.
11. Nätägaren eller dess entreprenörer ska ha rätt att vidta sådana åtgärder på och i anslutning till översvämningsskydden som behövs för att möjliggöra åtkomst till starkströmsledning eller med sådan ledning sammanhängande anläggning. Efter det att sådan åtgärd vidtagits ansvarar kommunen i förekommande fall för att

återställa översvämningsskydd och dess funktion.

12. Rutiner, utrustning och beredskap ska finnas så att spridning av drivmedel och hydraul-, kylnings- och smörjprodukter förhindras i händelse av olycka eller läckage från entreprenadmaskiner. Arbetsmaskiner som används i eller i närheten av vattenområde ska vara försedda med slangbrottsventiler.
13. Innan anläggningsarbeten påbörjas ska kommunen i samråd med tillsynsmyndigheten besluta inom vilka ytor och till vilket djup befintliga ytjordskikt ska separeras, sparas och återföras på vall efter genomförda arbeten för respektive anläggningsetapp.
14. Om frösådd planeras inom skyddade områden och inom naturvärdesobjekt, klass 2-4, ska samråd först ske med tillsynsmyndigheten.
15. Passagerna för groddjur mellan Flommen och Skanör samhälle ska utformas i samråd med tillsynsmyndigheten.
16. Området inom Vellinge Skanör S:39 får inte tas i anspråk för översvämningsskyddet förrän utfartsmöjligheterna för fordon från Vellinge Skanör 12:6 och Vellinge S:39 har lösts rättsligt, praktiskt och ekonomiskt. Initiativ till åtgärderna och alla kostnader åvilar kommunen.
17. Transport till och från etableringsyta "1704" vid Kämpingestranden ska ske via Södra Mariavägen.
18. Ianspråktagen mark ska skötas av kommunen på ett sådant sätt att naturtyperna återställs och upprätthålls efter anläggandet. Mark som klassats som ängs- och betesmark ska skötas genom bete eller slåtter.
19. I driftskedet ska vallarna kontrolleras regelbundet och eventuella upptäckter av invasiva främmande arter ska bekämpas omgående.

1.10 Uppskjutna frågor

Mark- och miljödomstolen skjuter, enligt 22 kap. 27 § miljöbalken, upp frågan om ersättning under prøvotid

- dels för tillfälligt intrång och skada vid nyttjande av s.k. etableringsytor;
- dels för s.k. annan skada avseende golfbaneverksamhet som bedrivs av Flommens Golfklubb, Falsterbo Golfklubb och Ljunghusens Golfklubb;
- dels för eventuell återstående skada, efter att utfartsfrågan lösts, avseende Vellinge Skanör 12:6 och Vellinge Skanör S:39;
- dels för eventuell annan skada gällande E.ON Energidistribution AB:s anläggningar;
- dels för eventuell annan skada gällande byggnader på ofri grund på fastigheterna Vellinge Skanör 3:25 och Vellinge Skanör 3:32;
- dels för eventuell annan skada gällande flytt av badhytter.

Vellinge kommun ska under prøvotid för respektive anläggningsetapp utreda om skada uppkommer och, om så är fallet, skadans storlek. Kommunen ska omgående efter det att arbeten på respektive anläggningsetapp inletts och avslutats anmäla detta till tillsynsmyndigheten. Anmälan avseende avslutade etapper ska inom en månad lämnas till mark- och miljödomstolen. Redovisning av utredning ska inges till mark- och miljödomstolen senast två (2) år från det att arbetena avslutats för respektive anläggningsetapp. För det fall uppgörelser inte träffas med berörda sakägare ska kommunen ange vilka ersättningar som erbjuds till dessa.

1.11 Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § miljöbalken åt ansvarig tillsynsmyndighet att vid behov fastställa ytterligare villkor, utöver vad som framgår av ovan angivna villkor, beträffande att

- precisera vilken del av etableringsyta ”13608” inom delområde Ljunghusen 13 som får användas inom arbetet med anläggande av översvämningsskydd (motsvarande ca 50 % av ansökt areal).

- precisera vilken del av etableringsyta ”12140” inom delområde Ljunghusen 15-18 som får användas inom arbetet med anläggande av översvämningsskydd (motsvarande ca 50 % av ansökt areal).
- precisera vilken del av etableringsyta ”83037” inom delområde Skanör-Falsterbo 8-17 som får användas inom arbetet med anläggande av översvämningsskydd (motsvarande ca 50 % av ansökt areal).
- om det finns behov av att särskild hänsyn tas till häckande fältpiplärka vid Falsterbo skjutfält vid tiden för arbetena föreskriva närmare villkor därom.
- besluta om ytterligare villkor gällande återställande av naturtyper, om det visar sig att floran som kännetecknar naturtypen inte har återetablerat sig tre år efter färdigställande av den aktuella etappen.
- besluta att sådana tillförda massor får användas inom området för uppbyggnad av översvämningsskyddet som har högre värden än vad som framgår av miljökriterierna (se ovan under villkor).
- besluta om fler passager för groddjur eller ändrad utformning av passagerna mellan Flommen och Skanör samhälle, jämför villkor 15.
- besluta inom vilken del av det område som redovisas (markerat med röd färg) i domsbilaga 7, som totalt 24 ha ska avsättas som en kompensationsåtgärd och därvid utgöra ett långvarigt framtida skydd, jämför rubriken 1.13 Kompensationsåtgärder nedan.

1.12 Särskild tvångsrätt

Mark- och miljödomstolen beviljar Vellinge kommun särskild tvångsrätt enligt 28 kap. 10 § miljöbalken att utföra, bibehålla och underhålla översvämningsskydd på samtliga sträckor, med tillhörande berörda fastigheter som framgår av domsbilaga 9. I tvångsrätten ingår även rätt för kommunen att flytta de badhytter som omfattas av ansökan.

Mark- och miljödomstolen beviljar Vellinge kommun särskild tvångsrätt att under anläggningstiden för översvämningsskydden tillfälligt ta i anspråk erforderliga

arbets- och etableringsytor, inom de berörda fastigheter som framgår av domsbilaga 9.

1.13 Kompensationsåtgärder

Mark- och miljödomstolen förordnar enligt 7 kap. 7 § miljöbalken att Vellinge kommun, för att kompensera för intrånget i naturvärden i bland annat berörda naturreservat, ska bidra till att ett område med arealen totalt 24 ha avsätts och därigenom ges ett långvarigt skydd. Kompensationsåtgärden ska utföras inom det område som framgår av domsbilaga 7 och vara färdigställd senast vid utgången av i denna dom fastställd arbetstid.

Därutöver ska nya småvatten anläggas på Falsterbonäset för att bl.a. förbättra förutsättningarna för groddjur.

1.14 Arbetstid

Den tid inom vilken de i denna dom tillståndgivna arbetena för vattenanläggningar ska vara utförda bestäms, med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken, till tio år från det att denna dom vunnit laga kraft.

1.15 Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen förordnar med stöd av 22 kap. 28 § första stycket miljöbalken att tillståndet att anlägga översvämningsskydd i Skanör-Falsterbo inom delområdena 27-34 får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft.

1.16 Tid för anmälan av oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 18 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada ska för att få tas upp till prövning framställas till mark- och miljödomstolen inom 20 år från utgången av ovan angiven arbetstid.

1.17 Ersättningar

Mark- och miljödomstolen förpliktar Vellinge kommun att till de lagfarna ägarna av de i domsbilaga 8 angivna fastigheterna betala ut den i bilagan angivna ersättningen. För följande fastigheter ska dock utbetalning ske genom nedsättning hos länsstyrelsen; Vellinge Skanör 12:10, Vellinge Skanör 13:26 och Vellinge Ljunghusen 16:54.

Betalning av ersättningar ska, om parterna inte kommer överens om annat, ske till ägare av den upplåtande fastigheten inom två år efter det att kommunen erhållit lagakraftvunnet tillstånd enligt miljöbalken att anlägga skyddet.

Uppräkning av intrångsersättningen ska ske enligt SCB:s fastighetsprisindex från värderingstidpunkten (domsbilaga 8) till dess full betalning sker. Annan ersättning uppräknas ej.

Dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) ska betalas om föreskriven betalning inte sker.

För fastigheter som med stöd av verkställighetsförordnandet tas i förtida tillträde ska ränta enligt 5 § räntelagen erläggas på det uppräknade beloppet. Ränta ska betalas från och med den dag tillträde sker och fram till dess att ersättning betalats ut eller dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen börjar löpa.

1.18 Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den med stöd av 3 kap. förordningen (1998:940) om avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalken bestämda avgiften för målets prövning.

1.19 Rättegångskostnader

Vellinge kommun förpliktas att ersätta Länsstyrelsen i Skåne län för rättegångskostnader med 499 778 kr, varav för arbete 492 800 kr och utlägg 6 978 kr.

Vellinge kommun förpliktas att ersätta Eva Bramell-Risberg och Lars Risberg för deras rättegångskostnader med 660 000 kr (inklusive mervärdesskatt, dock ej avseende ett belopp om 770 kr för utlägg), varav ombudskostnader 590 296 kr och utlägg 69 704 kr.

Vellinge kommun förpliktas att ersätta Ljunghusens Golfklubb för rättegångskostnader med 300 000 kr (inklusive mervärdesskatt), arvode till ombud.

Vellinge kommun förpliktas att ersätta Falsterbo Golfklubb för rättegångskostnader med 90 744 kr (inklusive mervärdesskatt), varav ombudskostnader 70 313 kr och utlägg 20 431 kr.

Vellinge kommun förpliktas att ersätta Fiddevångens vägförening i Falsterbo för rättegångskostnader med 366 kr (inklusive mervärdesskatt) för utlägg.

Vellinge kommun förpliktas att ersätta Peter Berggren för rättegångskostnader med 3 214 kr (inklusive mervärdesskatt), allt för utlägg.

Vellinge kommun förpliktas att ersätta ombudet Erling Alms huvudmän för rättegångskostnader med totalt 132 076 kr (inklusive mervärdesskatt), varav ombudskostnader 129 250 kr och utlägg 2 826 kr.

Vellinge kommun förpliktas att ersätta Sylva Berglund för rättegångskostnader med 3 000 kr (inklusive mervärdesskatt).

På ovan angivna belopp utgår ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

1.20 Ogillade yrkanden

Mark- och miljödomstolen avslår övriga framförda yrkanden som inte särskilt behandlats ovan.

2 SÖKANDENS BESKRIVNING AV BAKGRUNDEN TILL ANSÖKAN

Falsterbohalvön, ofta benämnd Falsterbonäset, är en av Öresund och Östersjön omgiven halvö i Vellinge kommun i sydvästligaste Skåne. På halvön ligger orterna Skanör, Falsterbo, Ljunghusen, Höllviken och Kämpinge.

Delar av Falsterbohalvön är mycket låglänta. I Skanör och Falsterbo är cirka 95 procent av bostadsbebyggelsen belägen under nivån +3 m, och 60 procent under +2 m, allt enligt rikets höjdsystem RH 2000. Falsterbohalvön är därför utsatt för risk att drabbas av översvämningar vid höga vattenstånd i omgivande Öresund och Östersjön.

År 1872 drabbades exempelvis Falsterbohalvön av en mycket stor översvämning som har kommit att kallas "Backafloden". Under denna extremhändelse samverkade högvatten och vågförhållanden, vilket bidrog till att översvämningen blev så omfattande. År 2018 skulle en extremhändelse i paritet med Backafloden år 1872 innebära att nästan hela Skanör-Falsterbo, samt kustområdena längs Ljunghusen, Höllviken och Kämpinge översvämmas. I stora områden skulle vattendjupet bli mer än 1 m över befintlig marknivå. Även under senare tid har stora översvämningar inträffat på Falsterbohalvön.

Den successiva höjningen av havets medelnivå till följd av pågående klimatförändringar förväntas leda dels till översvämningar redan vid mindre kraftiga högvatten, dels till att situationer med kraftiga högvatten blir vanligare, och därmed att översvämningar liknande ovan nämnda händelser ökar i frekvens. Större översvämningar riskerar leda till omfattande materiella skador och fara för människors liv och hälsa. Översvämningar liknande Backafloden får betraktas som mycket allvarliga ur risksynpunkt, särskilt då den enda vägen till Falsterbohalvön, väg 100*, riskerar att bli översvämmad vilket skulle förhindra utryckningsfordon att ta sig till översvämmade områden landvägen.

Konsekvenserna riskerar att bli än allvarigare med beaktande av den höjning av medelhavsnivån om 0,5 m som förväntas ske i ett tidsperspektiv om cirka 50 år.

I avsaknad av effektiva fysiska hinder som skyddar Falsterbohalvöns bebyggelse mot kraftiga högvatten är det, utöver risk för liv och hälsa, mycket stora ekonomiska och ideella värden som hotas av översvämningar. För att på sikt bevara bebyggelse, infrastruktur och kulturmiljöer, liksom möjligheten för människor att fortsatt kunna bo och verka på Falsterbohalvön, är skydd av Falsterbohalvön mot översvämningar en central och prioriterad fråga för sökanden. Mot bakgrund av gjorda utredningar söker sökanden tillstånd enligt miljöbalken för att få anlägga tre av varandra fysiskt oberoende översvämningsskydd på Falsterbohalvön.

Under 2011 antog kommunfullmäktige en handlingsplan för hur kommunen fortsatt skulle arbeta för ett skydd mot högvatten och klimatförändringar (Ks 2011/494). Handlingsplanen har därefter kompletterats i två omgångar, dels 2012 med förtydliganden av handlingsplanen, dels 2013 då planen utvidgades till att även omfatta lågt belägna områden öster om Falsterbokanalen i anslutning till tätortsbebyggelsen i Höllviken och Kämpinge.

År 2013 antog kommunfullmäktige en strategi för skydd mot stigande havsnivåer till Översiktsplan 2010. Samma år antogs den nu gällande reviderade handlingsplanen (Ks 2013/39). Handlingsplanen har legat till grund för sökandens arbete med att projektera ett översvämningsskydd och för framtagande av ifrågavarande tillståndsansökan.

Kommunens handlingsplan innefattar åtgärder för att skydda Falsterbohalvön på kort, medellång och lång sikt. Handlingsplanen utgår från ett 100-årsperspektiv (år "2100") och beskriver en etappvis etablering av översvämningsskydd för att möta ökande skyddsbehov i olika tidsperspektiv.

För att ge ett adekvat skydd på kort och medellång sikt bedöms att det är nödvändigt med ett så kallat inre system för skydd av bebyggelsen. Medellång sikt utgör i detta avseende en dimensionering av skyddet utifrån bedömda förhållanden år 2065 (dvs. i cirka ett 50-årsperspektiv). Det inre skyddet behövs också på längre sikt än så, men kan då kompletteras med ytterligare skyddssystem.

Beroende på framtida förhållanden, nya prognoser och omgivningsförutsättningar kan det inre skyddet på lång sikt (dvs. mer än 50 år) behöva kompletteras med ytterligare översvämningsskydd närmare havet. I kommunens handlingsplan har man studerat möjligheten att komplettera det inre skyddet med ett så kallat yttre skydd dimensionerat utifrån ett 100-årsperspektiv (år 2100). Det inre skyddet skulle då finnas kvar nära bebyggelsen med bibehållen funktion, medan det yttre skyddet anläggs närmare den nuvarande vattenlinjen.

Parallellt med kommunens arbete med handlingsplanen och översvämningsskydd har frågor kring klimatanpassning uppmärksammas alltmer, även på regional och nationell nivå, särskilt på senare år.

Sökanden anser det nödvändigt att översvämningsskydd anläggs runt befintlig tätortsbebyggelse för att åstadkomma en ökad säkerhet för människor som bor och vistas på berörda orter, samt till skydd för de mycket stora ekonomiska och kulturhistoriska värden som finns på Falsterbohalvön. Syftet med de nu planerade översvämningsskydden är att på ett varaktigt sätt minska risker för personskada och skydda verksamheter, bebyggelse och annan egendom, samt kommunal infrastruktur, inom detaljplanlagda områden i tätorterna Höllviken*, Ljunghusen och Skanör-Falsterbo på Falsterbohalvön mot översvämningar vid högvatten i Öresund och Östersjön.

*Mark- och miljödomstolen noterar att sökanden frånfallit sitt yrkande om att få anlägga översvämningsskydd mellan havet och väg 100 inom delområde Höllviken 8-17 respektive Ljunghusen 27.

3 ANSÖKAN

3.1 Yrkanden

3.1.1 Anläggande av översvämningsskydd

Vellinge kommun (sökanden) yrkar att mark- och miljödomstolen lämnar sökanden tillstånd enligt miljöbalken, innefattande tillstånd till markavvattning enligt 11 kap. 3 § miljöbalken, att inom de fastigheter som anges i ansökans Bilaga D*,

- a) dels utföra och bibehålla översvämningsskydd med den sträckning som anges i Bilaga A1 och preciseras i Bilaga B6 och bilaga K29A,
 - i delområdena Ljunghusen 6-7 i första hand med justerad sträckning såtillvida att fastigheter som anges i Bilaga K12C tillkommer och sträckningen enligt Bilaga K12A ersätter Bilaga B6 lokalt inom dessa delområden, i andra hand utan justeringen i dessa delområden,
 - i delområdena Skanör-Falsterbo 27-28 i första hand med justerad sträckning såtillvida att fastigheter som anges i Bilaga K19C tillkommer och avgår samt sträckningen enligt Bilaga K19A ersätter Bilaga B6 lokalt inom dessa delområden, i andra hand utan denna justering,
 - i delområdena Falsterbo-Skanör 3-7 i andra hand med justerad sträckning såtillvida att fastigheter som anges i Bilaga K13C tillkommer och sträckningen enligt Bilaga K13A ersätter Bilaga B6 lokalt inom dessa delområden,
 - i delområdena Skanör-Falsterbo 18-29 i första hand med justerad sträckning såtillvida att sträckningen enligt Bilaga K25A ersätter Bilaga B6 lokalt inom dessa delområden, i andra hand utan denna justering.
- b) dels reparera befintliga sanddynor på de platser som anges i Bilaga A2,

allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som närmare beskrivs i ansökan med bilagor.

Under huvudförhandlingen anför sökanden att för det fall mark- och miljödomstolen skulle avslå yrkandet att få anlägga översvämningsskydd för någon eller några delsträckor, så yrkar de ändå bifall för övriga delar av ansökan.

*Mark- och miljödomstolen konstaterar att sökanden under huvudförhandlingen har frånfallit yrkandet om att anlägga översvämningsskydd i delområde Höllviken 8-17 respektive delområde Ljunghusen 27.

3.1.2 Dispenser

Sökanden yrkar vidare att mark- och miljödomstolen meddelar

- a) dispens enligt 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken från föreskrifterna för naturreservaten Flommen, Kämpinge strandbad, Ljungskogens och Ljunghusens strandbad, Norra Ljunghusen, Skanör Höll, Skanörs Ljung och Falsterbohalvöns havsområde för ansökta åtgärder enligt punkt 3.1.1 ovan inom respektive naturreservat, samt för flytt av badhytter inom naturreservaten Flommen samt Ljungskogens och Ljunghusens strandbad;
- b) dispens enligt 15 § artskyddsförordningen för ansökta åtgärder som kan ha en påverkan på förekomst av de fridlysta växterna backsippa, hedblomster, pipstäkra, klockgentiana och flockarun;
- c) dispens från markavvattningsförbudet enligt 11 kap. 14 § miljöbalken, samt
- d) vid bifall till sökandens förstahandsyrkande i 3.1.1.a), andra strecksatsen, dispens enligt 7 kap. 11 § andra stycket miljöbalken, från biotopskyddet för småvatten i jordbruksmark vid Knösvägen i norra Skanör (delområde 27) för ansökta åtgärder inom området.

3.1.3 Natura 2000

Sökanden ansöker om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för i ansökan beskriven verksamhet inom Natura 2000-områdena Falsterbohalvön, Falsterbo skjutfält och Falsterbo-Foteviken.

3.1.4 Tvångsrätt

Sökanden yrkar att mark- och miljödomstolen i enlighet med 28 kap. 10 § första stycket p. 1 och p. 6 miljöbalken förordnar om rätt att ta i anspråk erforderliga mark- och vattenområden för den verksamhet som omfattas av sökt tillstånd enligt punkten 3.1.1 ovan, samt att under anläggningstiden för skydden tillfälligt ta i anspråk erforderliga arbets- och etableringsytor, inom de fastigheter som anges i Bilaga E samt

- a) vid bifall till sökandens förstahandsyrkande enligt 3.1.1.a) ovan, första strecksatsen, även inom de fastigheter som anges i Bilaga K12D,
- b) vid bifall till andrahandsyrkandet enligt 3.1.1.a) ovan, tredje strecksatsen, även inom de fastigheter som anges i Bilaga K13D.

3.1.5 Övriga yrkanden

Slutligen yrkar sökanden att mark- och miljödomstolen

- a) fastställer att arbetena ska vara färdigställda inom tio (10) år från den dag då tillståndet vunnit laga kraft,
- b) bestämmer tiden för anmälan av anspråk på ersättning för oförutsedd skada på grund av den ansökta vattenverksamheten till fem (5) år räknat från utgången av arbetstiden,
- c) med stöd av 22 kap. 28 § miljöbalken förordnar att tillståndet vad avser delområdena Skanör-Falsterbo 27-34 får tas i anspråk även om domen inte vunnit laga kraft (verkställighetsförordnande),
- d) föreskriver villkor i enlighet med sökandens förslag, och
- e) godkänner den till ansökan den 29 juni 2018 bifogade miljökonsekvensbeskrivningen (bilaga C till tillståndsansökan) med kompletteringar.

3.1.6 Ersättningar

- a) Sökanden hemställer vid bifall till i första hand framställda yrkanden enligt 3.1.1. a) ovan

- dels att ersättning för intrång med anledning av sökt verksamhet till berörda sakägare bestäms enligt vad sökanden erbjudit enligt Bilaga G till fastigheterna Vellinge Falsterbo 2:10, Vellinge Falsterbo 2:7, Vellinge Falsterbo 2:8, Vellinge Ljunghusen 11:7, Vellinge Ljunghusen 11:89 och Vellinge Ljunghusen 11:90 (dvs. till de fastigheter där golfbaneverksamhet bedrivs);
 - dels att ersättning för skada och intrång med anledning av sökt verksamhet till övriga berörda sakägare bestäms enligt vad sökanden erbjudit till respektive fastighet enligt ansökans bilaga G.
- b) Sökanden hemställer vidare att, vid bifall till sökandens i andra hand framställda yrkande enligt 3.1.1.a) ovan, tredje strecksatsen, ersättning för skada och intrång med anledning av sökt verksamhet till berörda sakägare därtill bestäms enligt vad sökanden erbjudit till respektive fastighet enligt Bilaga K13F.

3.1.7 Prövotid

Sökanden yrkar att mark- och miljödomstolen med stöd av 22 kap. 27 miljöbalken skjuter upp frågan om ersättning under en prövotid

- dels för tillfälligt intrång och skada vid nyttjande av s.k. etableringsytor;
- dels för s.k. annan skada avseende golfbaneverksamhet som bedrivs av Flommens Golfklubb, Falsterbo Golfklubb och Ljunghusens Golfklubb.

Under prövotiden ska sökanden utreda om skada uppkommer och, om så är fallet, skadans storlek. Redovisning av utredningen ska ske senast två (2) år från det att arbetena avslutats för respektive anläggningsetapp. För det fall uppgörelser inte träffats med berörda sakägare ska sökanden ange vilka ersättningar som erbjuds till dessa.

3.2 Rådighet

3.2.1 Vattenrättslig rådighet

För att bedriva vattenverksamhet krävs rådighet över berört vattenområde. Den som vill bedriva vattenverksamhet som innebär markavvattning har för detta ändamål erforderlig rådighet enligt 2 kap. 4 § p. 3 lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (restvattenlagen). En kommun har också erforderlig rådighet för att bedriva vattenverksamhet som är önskvärd från allmän miljö- eller hälsosynpunkt enligt 2 kap. 5 § restvattenlagen.

Sökanden hänvisar till nämnda lagrum till stöd för att vattenrättslig rådighet föreligger.

3.2.2 Civilrättslig rådighet

Utöver vattenrättslig rådighet krävs även förfoganderätt, dvs. civilrättslig rådighet, till de områden där vattenverksamheten bedrivs. Detta kan åstadkommas genom avtal med berörda fastighetsägare eller genom ansökan om särskild tvångsrätt enligt 28 kap. 10 § miljöbalken.

Översvämningsskydden kommer till övervägande del att förläggas på sökandens mark, där sökanden således har rådighet.

När det gäller enskilda fastighetsägare, vars fastigheter till någon del kommer att behöva tas i anspråk för översvämningsskydden, har sökanden upprättat servitutsavtal som tillsänts fastighetsägare vars mark tas i anspråk för de sökta åtgärderna. Avtal har träffats med 30 fastigheter och marksamfälligheter.

I tillägg till att träffa frivilliga överenskommelser ansöker sökanden om att med stöd av tvångsrätt enligt 28 kap. 10 § första stycket p. 1 och p. 6 miljöbalken ta i anspråk de fastigheter som berörs av översvämningsskydden och sammanhängande åtgärder. Tvångsrätten bedöms nödvändig med hänsyn till nuvarande ovisshet kring

vilka avtal som sökanden kan sluta, det stora antalet fastighetsägare och samfälligheter som berörs samt det angelägna behovet av att få till stånd ett sammanhängande skydd. Tvångsrätt yrkas för 94 enskilda fastigheter och marksamfälligheter (inklusive de med avtal).

3.3 Dispens från markavvattningsförbudet

Behovet av dispens är föranlett av ändamålet med sökt verksamhet, dvs. skydd av detaljplanelagd bebyggelse mot höga havsnivåer. Vid bedömning av vad som är särskilda skäl är syftet med markavvattningsförbudet centralt, dvs. skydd mot påverkan av våtmarksbiotoper. De sökta åtgärderna är ingen sådan åtgärd som normalt sett klassas som markavvattning och avser inte åtgärder i område som betraktas som våtmark, vilket behöver beaktas vid bedömning av särskilda skäl för dispens. Översvämningsskyddet bedöms inte påverka våtmarksbiotoper (syftet med markavvattningsförbudet) och det är även nödvändigt att skydden uppförs inom sökta områden, som omfattas av markavvattningsförbudet, för att det avsedda ändamålet med sökt verksamhet (skydd mot höga havsnivåer) ska kunna uppnås.

3.4 Hydrologiska förhållanden, vattenstånd och beräkningsförutsättningar

De meteorologiska och hydrologiska förhållandena vid Falsterbohalvön har ingående analyserats inför upprättandet av ansökan. Data för vindmätningar, vattenstånd och högvatten har bland annat inhämtats från SMHI. Risker för vågor och våguppspolning samt prognoser för framtida havsnivåer har utretts. Analyser har gjorts av mätningar från Skanörs hamn, Klagshamn och Ystad samt med avseende på tidigare kända extremhändelser som Backafloden, vilken inträffade 1872. Samtliga tillgängliga data har därefter analyserats för att vinna ökad förståelse av de meteorologiska förutsättningarna på Falsterbohalvön och för att bedöma en lämplig utformning av översvämningsskydden.

Enligt Vellinge kommuns långsiktiga plan för hantering av stigande havsnivåer så

kommer det inre översvämningsskydd som beskrivs på sikt att kompletteras med ett yttre skydd. Detta innebär att delar av eller hela det inre skyddet kanske aldrig utsätts för de högvattensituationer år 2065 som studeras. Att sökanden har för avsikt att följa upp och på sikt komplettera översvämningsskydden har tagits i beaktande vid de avvägningar om lämplig skyddshöjd som gjorts.

I tabell 2 nedan visas utvecklingen av medelvattenytan samt tre karakteristiska högvattensituationer på Falsterbohalvön i olika tidsperspektiv, där år 2015 avser dagsläget.

Tabell 2 Representativa vattenstånd vid olika händelser och tidpunkter.

	Avvikelse från MVY	År 2015	År 2065	År 2100
Medelvattenyta (MVY)	-	+0.15	+0,63	+1,13
"Normalhögvatten"	-	+1.35	+1,85	+2.35
100-årshögvatten	+1.66	+1.81	+2.29	+2.79
Backafloden	+2.23	+2.36	+2.86	+3.36

Högvattnen har ovan kategoriserats i tre representativa klasser för fortsatt arbete och undersökning. För varje högvatten finns ett antal typhändelser angivna vid olika tidpunkter, vilket speglar att en vattenyta som i dagsläget motsvarar en viss händelse i framtiden kommer att motsvara en mindre extrem händelse till följd av stigande havsnivå (exempelvis kommer ett 100-årshögvatten i dagsläget att motsvara ett normalhögvatten år 2065). Sannolikheten att respektive vattenyta inträffar ökar således när ett längre tidsperspektiv studeras.

1. Stillvattenyta +1,85 m (RH 2000), motsvarande ett 100-årshögvatten i dagsläget eller ett normalhögvatten år 2065. Benämns HW100 2015.
2. Stillvattenyta +2,30 m (RH 2000), motsvarande Backafloden i dagsläget, 100-årshögvatten år 2065 eller ett normalhögvatten år 2100. Benämns HW100 2065.

3. Stillvattenyta +2,86 m (RH 2000), motsvarande Backafloden år 2065 eller 100-årshögvatten år 2100. Benämns Backafloden 2065. Detta är en mycket extrem händelse.

Då den högsta studerade vattennivån är Backafloden 2065 +2,86 m har det inte varit aktuellt att studera generella krönnivåer lägre än +3,0 m eftersom det skulle betyda att skyddets krön hamnar lägre än högvattennivån.

Länsstyrelsen har i flera skrivelser ansett nivån +3,0 m utgöra en nedre gräns för vad som ska anses vara långsiktigt klimatanpassad bebyggelse vid prövning enligt plan- och bygglagen (2010:900).

Ett skydd med generell krönnivå +3,0 m kommer att kraftigt öka säkerheten jämfört med dagsläget. Tillfällen med skadad egendom till följd av översvämning kommer att vara färre, och risken för hälsoskada i samband med översvämning kommer att minska. Längs vissa sträckor ligger marken redan tillräckligt högt för att skydda mot översvämning vid ett 100-årshögvatten i dagens klimat, men i takt med stigande havsnivåer kommer risken för översvämning att öka. I ansökans Bilaga B7 finns en karta som redovisar vilken typ av händelse som kommer att vara den aktiverande händelsen för skyddet (dvs. den händelse där det kommer att innebära skillnad om skyddet är byggt eller inte).

Även om ett skydd med krönnivå +3,0 m mycket kraftigt sänker risker kopplade till översvämning så utgör de inte en garanti för att översvämning aldrig kommer att ske. Vid extrema förhållanden i ett framtida klimat skulle vågöverspolningen kunna bli så omfattande att skydden riskerar att gå till brott. Överspolningens natur är slumpmässig och hänger samman med att enskilda högre vågor under kort tid kan spola stora mängder vatten över skyddet. I de fall överspolningen överskrider 10 l/s, m görs en kvalitativ bedömning av sannolikheten för vallbrott. Konsekvenserna av vallbrott kan bli mycket allvarliga, särskilt i norra Skanör. Dock är sannolikheten för den typ av väderhändelser som riskerar att leda till vallbrott oerhört liten,

särskilt i dagens klimat. Beaktat den mycket låga sannolikheten bedöms det mer ändamålsenligt att hantera risker vid extrema händelser genom kunskapsuppbyggnad och beredskap, exempelvis prognossystem och evakueringsplaner.

3.5 Geologiska, geotekniska och hydrogeologiska förhållanden

Enligt jordartskartan utgörs de ytliga jordlagren på Falsterbohalvön generellt av sandiga jordlager. De områden som berörs av översvämningsskydd utgörs huvudsakligen av sand och finsand. Området kring den södra kustlinjen utgörs av partier med flygsand och dyner, samt områden med aktiv morfologi. Den centrala delen av Falsterbonäset, Skanörs ljun, har ett tunt eller osammanhängande ytlager av torv.

Resultaten av geoteknisk undersökning visar, i likhet med SGU:s jordartskarta, att de naturliga jordarna inom området huvudsakligen består av sand och finsand, ställvis grusig eller siltig. Under de ytliga jordlagren finns även mindre organiska inslag i form av sand med tunna skikt av mulljord, mullhaltig sand med växtdelar och mullhaltig siltig sand med växtdelar. Under de sandiga jordlagren finns lermorän.

De geotekniska egenskaperna hos förekommande jordarter ger ingen anledning att tro att översvämningsskydd inte skulle kunna anläggas på platsen. När skyddskonstruktionen anläggs kommer jordlagren att utsättas för en ny last vilket kan leda till sättningar. Sett till markens geotekniska egenskaper och skyddets begränsade höjd över mark förväntas sättningarna bli begränsade, i storleksordningen 0-10 cm. Vid grundläggning på organisk jord kan sättningarna bli något större. Längs sträckor där initial sättning kan förväntas kan det kompenseras genom överfyllnad.

När det gäller vattengenomströmning noteras att jordlagren huvudsakligen utgörs av sand. Karakteristiska värden för hydraulisk konduktivitet (k) i sand anges i litteraturen till storleksordningen $10^{-3} < k < 10^{-4}$ m/s, en storleksordning som bekräftas av utförda slugtest. Hydraulisk konduktivitet kring 10^{-4} m/s är att betrakta

som ett genomsläppligt material, men konduktiviteten är fortfarande alltför låg för att havsvatten ska hinna strömma under skyddskonstruktionen vid de korta tidsförlopp som högvatten varar på Falsterbohalvön.

Grundvattenmätningarna på Falsterbonäset visar att grundvattenytan normalt sett varierar mellan 1-2 m under marknivån, även vid låglänt kustnära bebyggelse. Grundvattenytan är normalt sett lägst under vinter/vår, den period då högvatten i havet är mest sannolika. Havsnivån varierar snabbt med enskilda väderhändelser medan grundvattenytan varierar långsammare med årstider. De uppmätta grundvattennivåerna varierar långsammare, i huvudsak årstidsbundet och uppvisar vid en jämförelse ingen konsekvent samvariation med havsnivån. Det bedöms inte krävas några grundvattenåtgärder för att genomföra arbetet med presenterade skydd.

3.6 Genomförda naturvärdesinventeringar

Falsterbohalvön är till stora delar skyddad genom Natura 2000-områden och naturreservat. Halvön är en mycket viktig lokal för många arter, bl.a. för fåglar som häckningslokal och rastplats vid migration. Även kärlväxter, insekter, groddjur och fladdermöss finns i stor omfattning med avseende på ovanliga, rödlistade och fridlysta arter. Som underlag för att bedöma översvämningsskyddens påverkan på dessa naturtyper och arter har en naturvärdesinventering genomförts.

Vid naturvärdesinventeringen identifierades 32 naturvärdesobjekt. Av objekten bedömdes 15 objekt ha högt naturvärde, 14 objekt bedömdes ha påtagligt naturvärde och 3 objekt bedömdes ha visst naturvärde.

Syftet med en naturvärdesinventering är att avgränsa geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald, samt att dokumentera och naturvärdesbedöma dessa.

Enligt sökanden har 32 naturvärdesobjekt identifierats:

- 0 st var klass 1 - högsta naturvärde
- 15 st var klass 2 - högt naturvärde

- 14 st var klass 3 - påtagligt naturvärde
- 3 st var klass 4 - visst naturvärde

Objekt med högt naturvärde är huvudsakligen kopplade till torrängsmiljöer vid golfbanors ruffområden eller vid grå dyner. Torrängarna är rikblommande och på vissa platser mycket goda nektar- och pollenresurser. Störst naturvärde bedöms finnas vid banvallen (Flommens Golfklubb) och i östra Kämpinge.

Naturvärdesobjekten utgör delar av större områden som fortsätter utanför markanspråkens gränser.

Sökanden har inledningsvis utfört en naturvärdesinventering av etableringsytorna, på fältstudienivå under 2017 för att bedöma naturvärden i områden med permanenta markanspråk. Som underlag används förutom observationer i fält också information från bevarandeplaner för Natura 2000, Ängs- och betesmarksinventeringen (TUVA), våtmarksinventeringen (VMI), Skogsstyrelsens Skogens pärlor, Naturvårdsverkets Skyddad Natur, uttag av arter från Artdatabanken och Trädportalen.

Sökanden anger att erforderliga skyddsåtgärder är följande:

- Inom områden med naturvärdesklass 4 - begränsa risk för spill
- Inom områden med naturvärdesklass 3 - återgå till nuvarande förhållanden, undvik avverkning av träd
- Inom områden med naturvärdesklass 2 - samma som 3

De skadeförebyggande åtgärder som listas i ansökans miljökonsekvensbeskrivning (MKB) stämmer helt överens med de behov av skadeförebyggande åtgärder som har identifierats efter fältinventering. Potentiella etableringsytor är väl valda med hänsyn till rådande naturvärden och praktiska förutsättningar.

Under vintern 2018/2019 genomfördes- som en komplettering- en förstudie (skrivbordsstudie) i de ytor som sökanden identifierat som potentiella etableringsytor. Inom de 39 ytorna identifierades totalt 26 naturvärdesobjekt vid

förstudien. De 26 naturvärdesobjekten besöktes under fältbesök i maj 2019. Av 26 besökta objekt bedömdes 10 objekt inte ha naturvärdesklass, medan 16 objekt bedömdes ha naturvärdesklass. Sammantaget gäller att:

- 23 områden bedöms inte ha någon naturvärdesklass
- 8 naturvärdesobjekt bedömdes ha naturvärdesklass 4, *visst naturvärde*.
- 7 naturvärdesobjekt bedömdes ha naturvärdesklass 3, *påtagligt naturvärde*.
- 1 naturvärdesobjekt bedömdes ha naturvärdesklass 2, *högt naturvärde*.
- 0 naturvärdesobjekt bedömdes ha naturvärdesklass 1, *högsta naturvärde*.
- Därutöver identifierades ett landskapsobjekt. Landskapsobjektet utgörs av ett antal naturvärdesobjekt med klass 3-4 som inte beskrivits var för sig i objektskatalogen.

3.7 Sökandens intresseavvägningar vid val av slutlig lokalisering

Flera olika alternativ har under en längre tid utretts för översvämningsskyddens lokalisering och utformning. Den sträckning av översvämningsskydden som sökanden söker tillstånd för enligt denna ansökan har bedömts som den lämpligaste utifrån ett antal förutsättningar och hänsynstaganden.

De huvudsakliga faktorer som sökanden har tagit hänsyn till är skyddens funktion och föresatsen att minimera påverkan på natur- och kulturvärden, skyddade områden och arter, tillgänglighet samt landskapsbilden. Sökanden har också strävat efter att minimera intrång på privatägda fastigheter. Vidare har utformning och lokalisering när så bedömts möjligt anpassats för att begränsa mängden byggmateriel samt behov av att reparera och underhålla skydden.

Sökanden har också utrett alternativ till att anlägga översvämningsskydd, alternativa lösningar till ett inre översvämningsskydd, samt olika sträckningar och utföranden på specifika avgränsade platser.

En alternativ lokalisering som utretts är att i större utsträckning följa kustlinjen istället för tätortsgränserna, ett s.k. yttre skydd. Bedömningen är dock att det, av

flera skäl, är ett sämre alternativ att anlägga ett yttre skydd längs kuststräckan som första, eller enda, åtgärd jämfört med att nu anlägga det inre skyddet (dvs. de översvämningsskydd för vilka tillstånd här söks). Ett yttre skydd skulle bli avsevärt mycket längre än det för vilket tillstånd nu söks. Ingreppen i naturområden, påverkan på naturvärden och skyddade områden skulle bli betydligt mer omfattande och det skulle krävas större mängder anläggningsmaterial. Lokaliseringen närmre kusten ökar risken för överspolning och erosion och ger därmed inte samma riskreduktion med en liknande utformning av skyddet. På längre sikt kan ett yttre skydd komma bli nödvändigt, men då som ett komplement till de skydd för vilka tillstånd nu söks. I nuläget och under överskådlig tid bedöms emellertid ett yttre skydd vara ett betydligt sämre alternativ än det sökta huvudalternativet.

Vidare har alternativa lokaliseringar utretts och övervägts längs specifika delsträckor. I dessa fall innebär val av alternativ en avvägning, exempelvis mellan ingrepp i natur och i enskild mark, respektive mellan att minimera skyddets utbredning och att skydda fler fastigheter. Synpunkter som inkommit under samrådsskedet har också beaktats vid utformning och lokalisering av skydden.

Vid utformning av skydd gäller generellt att längre sammanhängande sjok av samma skyddstyp är att föredra framför korta, upphackade sträckor som skiftar mellan mur och vall. En annan generell förutsättning för lämplig utformning och lokalisering är att tvära riktningsändringar har undvikits så långt möjligt av såväl stabilitetsskäl som av byggnadstekniska och driftsmässiga skäl. I komplettering i ansökans bilaga K4 motiveras delområde för delområde varför sökt alternativ valts.

Ansökta verksamheter bedöms leda till en god hushållning med råvaror och energi. Av stor betydelse ur resurshushållningssynpunkt är att befintliga samhällen till följd av ansökta verksamheter kan finnas kvar på Falsterbohalvön, utan oacceptabel risk för översvämning. Resurshushållningsvinsten av att inte bygga upp befintliga samhällen på nytt på en annan plats är stor.

Planerad sträckning följer generellt den befintliga bebyggelsens ytterområden. På så sätt minimeras markintrång i de många naturskyddade områden som omger befintlig bebyggelse. Planerad sträckning utgör därmed god hushållning av mark- och vattenområden så att områden nyttjas till de ändamål för vilka de är mest lämpade med hänsyn tagen till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. De stora mark- och vattenområdena utanför samhällena som i dagsläget i stort är opåverkade av exploateringsföretag förblir opåverkade med planerad sträckning. Planerad sträckning innebär också att de mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

Planerad sträckning bedöms inte påverka mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret. De områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvaret förblir opåverkade av ansökta verksamheter, och vare sig tillkomst till eller nyttjande av områdena kan sägas påtagligt försvåras.

Planerat utförande medger en god hushållning av resurser. Befintliga höjdryggar har nyttjats när så har varit möjligt för att minska den erforderliga mängden fyllnads- massor. Befintliga ytskikt kommer i möjligaste mån att återanvändas på ett sätt som stämmer väl överens med intentionerna i 2 kap. 5 § miljöbalken.

Sammantaget kan sägas att hushållningsbestämmelserna inte utgör något hinder för ansökta verksamheter att erhålla tillstånd. Tvärtom ligger ansökta verksamheter väl i linje med hushållningsbestämmelserna.

3.8 Teknisk beskrivning m.m. av ansökta anläggningar

3.8.1 Höjder och höjdsystem

Alla höjder anges relativt rikets höjdsystem från år 2000 (RH 2000), såvida inte något annat uttryckligen anges. RH 2000 är ett nationellt etablerat höjdsystem vilket gör det möjligt jämföra olika höjder relativt en och samma nollnivå.

Höjder angivna i RH 2000 ska inte förväxlas med höjd över befintlig marknivå. Ett skydd kan byggas till nivå +3,0 m, men om marken som skyddet byggs på är +2,0 m kommer skyddet endast att upplevas som 1 m högt. Det skydd som beskrivs är sällan högre än 1,5 m över befintlig mark. Ofta är skyddet lägre än 1 m över befintlig terräng. Höjden 1 m över mark motsvarar cirka midjehöjd för en vuxen människa. Skyddets begränsade höjd över mark gör att befintliga upplevelsevärden kopplade till anknytningen mellan hav och land i stor utsträckning kommer att bevaras.

Denna koppling har varit en viktig faktor i de avvägningar som landade i krönnivån +3,0 m.

3.8.2 Allmän beskrivning av anläggningarna

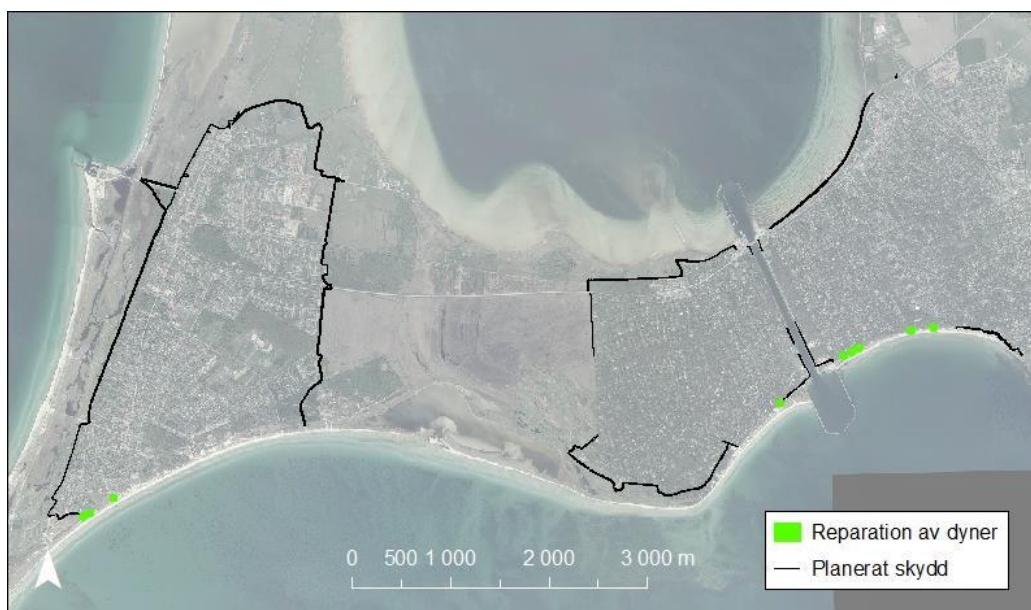
De skydd som sökanden ansöker om är inte omfattande vare sig till höjd eller utbredning, 80 % av skydden kommer att vara mindre än 1,5 m över befintlig marknivå och markanspråket är generellt mellan cirka 5-15 m brett, men skydden kommer att löpa längs långa sträckor. Totalt planeras cirka 21 km skydd anläggas (med avdrag för de sträckor som sökanden frånföll under huvudförhandlingen; mark- och miljödomstolens förklaring). Längs dessa 21 km löper skydden genom skiftande omgivningar med avseende på avstånd till närmsta bostadsfastighet, berörda natur-, rekreations- och kulturvärden, befintlig marknivå och förekomsten av befintliga vallar/murar, för att nämna några.

De naturliga jordarna inom området består huvudsakligen av sand och finsand, ställvis grusig eller siltig. De geotekniska egenskaperna hos förekommande jordarter ger ingen anledning att tro att översvämningsskydd inte skulle kunna anläggas på platsen. Det bedöms inte krävas några grundvattenåtgärder för att genomföra arbetet med presenterade skydd.

På två platser behöver särskilda tekniska anordningar anläggas för att möjliggöra att yt- och dagvatten ska kunna passera vallarna ut mot havet inom Skanör-Falsterbo, vid Bredeväg respektive vid Falsterbo camping. Bredeväg är den lägst liggande inströmningsvägen till Skanör. En trumma anläggs med en höj- och sänkbar lucka för avstängningsmöjlighet. En liknande lösning ingår i ansökan för befintlig pumpstation för dagvatten i anslutning till Falsterbo camping.

3.8.3 Reparation av sanddyner

Reparation av sanddyner görs för att förstärka befintliga dynsystem i de punkter där nedfarter till stranden har bildat lokala lågpunkter i sanddynerna, se figur 2 nedan.

Figur 2 Gröna markeringar visar de punkter där reparation av dyner planeras (Mark- och miljödomstolen erinrar om att sökanden har frånfallit del av yrkat skydd i Höllviken).

Reparation av sanddynerna planeras genom utläggning av sand av liknande sort som den som finns i de befintliga dynsystemen. Sanden kommer sannolikt att tas från de årliga rensningar som görs i närbelägna Slusanskanalen, strax söder om Skanörs hamn. Rensningar i Slusan görs för att hålla kanalens mynning öppen så att

Flommenområdet kan översvämmas av havsvatten. Den sand som rensas ur kanalens mynning kommer från den sand som av havsströmmar naturligt transporteras norrut längs hela Falsterbohalvöns västkust.

Sökanden genomför tillståndsgivna rensningar av sina stränder. Vid rensning kör arbetsfordon ner till strandplanen och sedan längs strandplanen för att samla upp tång. De arbetsfordon som transporterar sand till de skadade dynerna kan på samma sätt köra ner till stranden och sedan via strandplanen nå de skadade dynerna. Utläggning av sand i dynerna kan ske med flera olika typer av arbetsfordon, exempelvis mindre lastare eller grävmaskin med skopa. Vilka fordon som kommer att användas kommer sannolikt att variera över tid då olika entreprenörer kommer att utföra arbetet vid olika tidpunkter i framtiden. Mängden sand som läggs ut i vid lågpunkterna kommer att bero på hur mycket sand sökanden har tillgång till vid tiden för utläggningen och hur sanden fördelas mellan olika lågpunkter. De skadade dynerna kommer inte att höjas till en högre nivå än det kringliggande dynsystemet. I de fall det finns träspänger som leder ner till stranden kommer spängerna att anpassas till dynernas nya nivå. När lågpunkterna inte fylls högre än de kringliggande dynerna så kommer dynernas maximala bredd heller inte att öka. Hur bred fyllningen blir vid varje enskild fyllning beror, i likhet med höjden, på mängden tillgänglig sand vid tiden för fyllning.

3.8.4 Vallar

I figur 3 nedan visas de sträckor där vallar planeras. Det framgår att vallar planeras längs merparten av sträckan. Den totala längden med vallar är med planerad dragning cirka 16 km (Mark- och miljödomstolen påminner om att ansökan om att få anlägga vall inom delområde Höllviken 8-17 har frånfallits).

Figur 3 Tjockare röda linjer visar sträckor där vallar är planerade. I figuren ses även tunnare orange linjer som visar det planerade läget för murlika skydd. Cirka 16 km av skyddet utgörs av vallar. Resterande cirka 5 km utgörs av murliknande skydd.

Anledningarna till att vallar är den huvudsakliga skyddstyp som planeras är flera, bland annat:

- Det finns vallar i det befintliga landskapet, både vägbankar, järnvägsbankar och gamla översvämningsskydd. Vallar kan i stor utsträckning anpassas till det befintliga landskapet och landskapsbilden.
- Vallar kan utföras som tekniskt enkla konstruktioner.
- Vallar är generellt sett billigare än murar.
- Det finns en historia av att skydda bebyggelsen på Falsterbonäset från översvämning med vallar (tångvallar). Genom att anlägga vallar ansluter sökanden till en kulturhistorisk kontext på platsen.
- Vallar erbjuder bättre habitatmöjligheter än murar.
- Vallar är lättare att korsa än murar. Detta gäller både för människor och djur.

Eftersom samma slutresultat kan uppnås med olika kombinationer av fyllnads-
massor och teknik bör varken fyllnadsmassor eller tekniskt utförande låsas i detalj i
tillståndsskedet.

Skyddets stabilitet säkerställs i första hand av slänternas lutning och av krön-
bredden. Även den ytliga vegetationen är viktig för att armera och stabilisera
ytlagret så att det inte eroderar. Merparten av alla skydd ligger långt ifrån kusten
och sannolikheten att de skulle utsättas för vågor är låg. Dock kan risken för vågor
inte uteslutas, och vid överspolning kan erosion av bakslänten inte uteslutas. Om
detaljprojektering skulle visa det motiverat så finns det en rad stabiliserande
tekniska åtgärder som kan vidtas. Nedan listas några.

- En eller flera spontrader kan slås genom vallen längs sårbara eller utsatta
delar. Sponten kan bestå av plast. Sponten agerar samtidigt tåtkärna. Denna
teknik användes när Karlstad sjukhus skyddades mot översvämning från
Klarälven.
- Gabionliknande skydd kan byggas in i vallen. Om erosion av vallslänterna
uppstår avstannar den när den når gabionskydden. Exempel på gabioner som
har byggts in i vallar/sanddyner finns på flera ställen längs den skånska
kusten.
- Vallen kan byggas upp i lager, där lagren separeras av geotextil. Om erosion
av vallslänter uppstår bromsas erosionen när den når geotextilen.
- Det finns vallar som byggs med en kärna av finkornigt material och gradvis
ökande kornfraktioner för att avsluta med ett erosionsskydd av sten,
exempelvis vallarna i Kristianstad. De vallar som planeras på
Falsterbohalvön är generellt sett inte tillräckligt höga för att det ska finnas
plats inom sektionen till sådan gradvis ökning som avslutas med
erosionsskydd av sten.
- Längs kustnära sträckor kan tåförstärkningar begravas i skyddets slänt.

Läckage genom översvämningsskydden påverkas av skyddens genomsläpplighet,
skyddens bredd och högvattnets varaktighet. Högvattnen kring Falsterbohalvön är

normalt sett så kortvariga att vatten inte skulle hinna tränga genom översvämnings-skydden även om de byggdes i genomsläppliga massor och utan tätning. Dock finns en rad tekniska åtgärder som kan vidtas, om detaljprojekteringen skulle visa det motiverat på vissa sträckor. Nedan listas några.

- Skydden kan på berörda sträckor byggas av material med lägre genomsläpplighet.
- En tätning kan tillföras skydden antingen i form av en tätkärna av lera/lermorän eller en spont, eller i form av en tätkappa av lera/lermorän eller ett geomembran.
- Skydden kan på berörda sträckor göras bredare. Ett bredare skydd gör att sträckan som vatten måste rinna genom/under skyddet ökar vilket minskar risken för genomströmning. Typsektion 3 ger bredare sektioner än typsektion 1, vilket är en bidragande orsak till att typsektion 3 planeras längs kustnära sträckor.
- Skydden kan utformas så att de inte tar skada av genomströmning/läckage. Risker kopplade till genomströmning är huvudsakligen att genomströmning leder till erosion av vallen som får den att försvagas och brista. Själva vattenmängden som läcker igenom är normalt sett så liten att den inte orsakar betydande problem, särskilt inte beaktat högvattnens korta varaktighet kring Falsterbonäset.

Typsektioner för vallarna har upprättats för olika delsträckor. Typsektionerna syftar till att definiera skyddets yttre ram så att markanspråk och omgivningspåverkan kan bedömas.

Typsektion 1 – Vallen byggs med ett 3 m brett krön och jämnt sluttande slänter 1:3 på både landsidan och havssidan. Vallens slänter är tillräckligt flacka för att djur, människor och underhållsfordon ska kunna passera över slänten. Vallens krön byggs till nivå +3,0 m (RH 2000). Typsektion 1 är den vanligast förekommande typsektionen i det planerade skyddet.

Typsektion 3 – Vallen byggs med ett 3 m brett krön och jämnt sluttande slänter 1:6. Lokalt skulle krönbredden sannolikt kunna minskas till 2 m. Den flackare släntlutningen reducerar risken för våguppspolning och gör vallen mer erosionstålig. Den flackare slänten gör även att vallen smälter in mer i det kringliggande landskapet än vad typsektion 1 eller typsektion 2 kommer att göra. Typsektion 3 planeras längs de kustnära sträckorna i sydöstra Kämpingebukten, en sträcka som vid extrema förhållanden kan utsättas för betydande vågenergi.

3.8.5 Murlika skydd

I figur 3 (se under rubrik 3.8.4 Vallar) visas de sträckor där murlika skydd planeras. Den totala längden av de murlika skydden är med planerad dragning cirka 5 km (med avdrag för yrkandet att få anlägga mur inom delområde Ljunghusen 27, som har frånfallits; mark- och miljödomstolens förklaring).

Med murlika skydd avses vertikala skydd som byggs i vattentäta material. Murlika skydd kan anläggas med ett mindre permanent markanspråk än vallar, vilket gör skydden lämpliga i områden där det råder platsbrist. Längs följande sträckor har det mindre markanspråket varit den huvudsakliga orsaken till att murlika skydd planeras.

- Nordvästra Skanör – naturreservat löper i dagsläget hela vägen upp till fastighetsgräns för befintlig bebyggelse, Natura 2000-områdesgräns slutar cirka 0-5 m innan fastighetsgräns. Dessutom finns områdesgränser för riksintressen och Ramsar nära fastighetsgränsen. Genom att anlägga ett murlikt skydd kan intrång på privata fastigheter och skyddad mark minimeras eller helt undvikas.
- Östra Skanör – en återvinningscentral och en transformatorstation står precis i skogskanten. Genom att anlägga ett murlikt skydd kan anläggningarna skyddas samtidigt som antalet träd som behöver fällas minimeras.
- Sydvästra Falsterbo – golfbanor löper på flera platser hela vägen fram till fastighetsgräns för befintlig bebyggelse. Genom att anlägga ett murlikt

skydd kan intrång på privata fastigheter undvikas samtidigt som golfbanorna fortsatt kan nyttjas.

- Nordöstra Ljunghusen – området mellan befintlig bebyggelse och vattenbrynet är mycket smalt, ofta mellan 5-10 m. Genom att anlägga ett murlikt skydd kan intrång på privata fastigheter i stort undvikas utan att omfattande arbete behöver ske i vatten.
- Nordvästra Ljunghusen – skyddet planeras i första hand som en mur för att helt undvika permanenta markintrång inom den stora sammanhängande Natura 2000-naturtypen *4010 Nordatlantiska fukthedar med klockljung* som ligger direkt väster om skyddet. Tekniskt bedöms inga hinder föreligga mot att anlägga sträckan som en vall, och i samrådsmaterial har sträckan presenterats som antingen mur eller vall. Om sträckan utformas som vall eller mur har ingen betydelse för vilken påverkan på naturmiljön skyddet medför, skillnaden ligger i vilket landskapsmässiga intryck som uppnås.
- Östra Kämpinge – i östra Kämpinge råder inte platsbrist på samma sätt som längs övriga mursträckor. Däremot visar inkomna yttranden under samrådet att boende värnade den öppna karaktären av ängsytan norr om befintlig vattenskidklubb, en yta som delvis täcks om skyddet byggs som vall. Valet av ett murlikt skydd gör att den öppna ytan i möjligaste mån kan bevaras oförändrad.

Längs Falsterbokanalens skulle skydden kunna utformas så smala som möjligt, men de kan även utformas för att knyta samman land och hav.

Murar kan anläggas på olika sätt och med olika tekniker. Nedan listas några tänkbara tillvägagångssätt. Vilka tekniker som väljs bestäms i detaljprojekteringen. Det saknar betydelse för de bedömningar som görs i vilken/vilka av teknikerna som väljs.

- Prefabricerade betongelement (L-stöd eller T-stöd)
- Platsgjutna betongskydd
- Spont

3.8.6 Tillfälliga skydd

På tre platser består planerat skydd av tillfälliga barriärer som ställs ut vid behov. Punkterna är Hamnvägen i Skanör, väg 100 i Skanör och väg 100 i Ljunghusen.

Anledningen till att ett permanent skydd inte planeras tvärs vägarna är att en höjning av vägbanan med cirka 0,9 m riskerar att medföra omfattande och kostsamma anpassningsbehov av befintliga vägnät. En riskanalys har genomförts av vad konsekvenserna kan bli av att använda tillfälliga skydd istället för permanenta och det har konstaterats att nyttjandet av tillfälliga skydd i dessa tre punkter är en acceptabel risk. Det kan inte uteslutas att det i detaljprojekteringen finns lösningar som medger en permanent höjning, men huvudalternativet i tillståndsansökan är att dessa punkter skyddas med hjälp av tillfälliga skydd.

Det finns ett stort utbud av olika typer av tillfälliga skydd. Vissa är permanent monterade men stängs vid behov, andra förvaras på annan plats och körs ut vid behov. Vissa skydd kan stängas via distans medan andra skydd kräver aktiv stängning.

3.8.7 Särskilda tekniska anläggningar

Vid Bredeväg respektive Falsterbo camping anläggs en ny ca 15 m lång trumma med innerdiameter minst 600 mm i befintliga diken som nedströms mynnar i havet. Båda trummorna utformas med en avstängningslucka.

Vid Falsterbo camping anläggs översvämningsskyddet nedströms en befintlig pumpstation för dagvatten som avvattnar sydöstra Falsterbo. Den vegetationsklädda skyddsvallen läggs över en befintlig s.k. glacis. För att säkerställa att dagvatten fortsatt kan rinna obehindrat från pumpstationen till dagvattendiket efter att glacisen är uppfylld så läggs en ny trumma i glacisens läge innan uppfyllnad sker. Den nya trumman ansluts till befintligt utlopp från pumpstationen och till befintligt inlopp under bron. Glacisens längd är cirka 15 m, vilket innebär att den nya trummans längd också blir cirka 15 m. Den befintliga trumman under bron är cirka 13 m lång.

Den nya trumman ges innerdiameter minst 600 mm, för att säkerställa att pumpstationens avvattande kapacitet inte minskar. Den nya trumman ansluter till den befintliga trummans inlopp och läggs med samma lutning som den befintliga trumman, vilket medför att den nya trummans inlopp behöver ligga på nivån cirka 0,53 m (RH 2000). Den befintliga pumpstationens utlopp ligger på nivån cirka 0,4 m (RH 2000), vilket innebär att pumpstationens utlopp behöver höjas med cirka 13 cm. Planerad trummas utlopp hamnar på nivån +0,47 m. Om den befintliga trumman under bron går full, har den en kapacitet på 0,14-0,20 m³/s, beroende på vilken friktionskoefficient som ansätts. Glacisens kapacitet vid ett vattendjup motsvarande full trumma (alltså ett vattendjup på cirka 600 mm) är cirka 1,5 m³/s. Den befintliga trumman är alltså begränsande för flödet ut ur trumman. Då pumpkapaciteten bedöms vara maximalt 0,08 m³/s (300 m³/h) är och kommer denna fortsatt att vara den begränsande faktorn för flödet i systemet.

Behov av specifika åtgärder som skydd mot erosion bedöms inte föreligga då flöde och vattenhastighet ut från befintlig trumma till diket inte kommer att förändras av den föreslagna lösningen. Såväl dimensionen av den befintliga trumman genom vilken vatten mynnar i dagvattendiket som mängden dagvatten som mynnar i dagvattendiket förblir opåverkad av anläggandet av översvämningsskydd. Det dagvattendike där vattnet mynnar är brett (3,5-4 m) och flackt, vilket innebär att vattnets flödes hastighet snabbt avtar när det rinner ut från befintlig trumma och in i den större flödesarean i diket. Denna minskning av vattnets flödes hastighet gör att risken för erosion av dagvattendiket bedöms som låg. Vidare är och förblir vattnets flödesriktning i utloppspunkten parallell med dikesslänterna vilket minskar risken för punkterosion i slänterna jämfört med om utflödet skulle ske i vinkel mot ena slänten.

I delområde Skanör-Falsterbo 31 korsar översvämningsskyddet kanalen Bredeväg. Bredeväg är en vattenförande kanal som står i förbindelse med havet. Bredeväg nyttjas som utloppskanal för dagvatten från Skanör. Bredeväg är den lägst liggande inströmningsvägen till Skanör. Detta innebär att Bredeväg är den flödesväg där

havsvatten först når Skanör och därmed den punkt där störst riskreduktion kan uppnås med ett permanent skydd.

Här ska en trumma läggas i Bredeväg och uppfyllnad (vallen) ske över trumman, på liknande sätt som den uppströms belägna Båtmansvägen. Bottennivåerna vid den planerade trummans in- respektive utlopp i Bredeväg har mätts in. Även in- och utloppsnivåer för den befintliga trumman under Båtmansvägen, belägen cirka 40 m uppströms den planerade trumman under skyddsvallen, har mätts in. Värt att nämna är att bottennivåerna i Bredeväg varierar lokalt, längs de båda sektioner som mätts in i den planerade trummans läge. Den planerade trummans in- och utlopp förläggs på höjden ca -0,4 m. Slutliga nivåer för den planerade trumman kommer att anpassas till befintliga bottennivåer vid anläggningstillfället. De faktiska bottennivåerna bedöms kunna förändras i samband med extrema situationer genom erosion eller ackumulation av bottensediment, antingen vid högt vattenstånd i havet då vatten rinner in mot Skanör samhälle via Bredeväg eller vid skyfallssituationer då vatten leds ut från Skanör samhälle mot havet vid Bredeväg. Bredeväg saknar i princip fall ut mot havet, och i det aktuella området understiger bottennivåerna havets medelnivå.

På vissa ställen kommer passager över murlika skydd att krävas för att inte skapa barriärer för människor och djur. Murar inverkar på den fria rörligheten, främst för groddjur. Lösningarna bedöms behöva justeras i samband med detaljprojekteringen, men visar principiella sätt att korsa murliknande skydd, med indragna murar med tillhörande uppbyggda slänter eller med trappkonstruktioner. Under huvudförhandlingen redovisade sökanden föreslagna lösningar i anslutning till Falsterbo golfklubb, med totalt 7 föreslagna passager.

Delar av det befintliga vägnätet kommer att nyttjas som tillfartsvägar till arbetsområdena.

I de punkter där vägar korsas av skydd kommer vägarna att anpassas så att trafik och gående m.m. fortsatt kan passera över skyddet.

Vid Hamnvägen i Skanör planeras skyddslinjer både invid fotbollsplanerna och längs Hamnvägen och gång- och cykelvägen. Skyddslinjerna kommer i viss mån att vara överlappande och havsvatten skulle kunna stängas ute från bebyggelsen med bara en av skyddslinjerna. Sett över tid finns dock säkerhetsmässiga skäl till varför det är önskvärt att anlägga båda skyddslinjerna.

Genom en kompletterande skyddslinje inom delområde Skanör-Falsterbo 19-23 i enlighet med ansökan placerad längs Hamnvägen och gång- och cykelvägen, skapas en fördröjningsvolym av cirka 40 000 m³ vid fotbollsplanerna som måste fyllas upp innan vatten kan rinna vidare in till bebyggelsen. En kompletterande skyddslinje kommer på sikt att minska samhällets sårbarhet mot översvämning.

3.8.8 Arbets- och etableringsytor

För kunna genomföra anläggandet av skydden effektivt krävs det under entreprenadtiden mer marktillgång än skyddens permanenta markanspråk. Dessa tillfälliga markanspråk kallas tillfälliga arbetsytor. Vallarnas permanenta markanspråk är breda nog för att huvuddelen av entreprenaden ska kunna utföras inom de permanenta markanspråken. Dock kommer entreprenaden att underlättas om det finns en smal korridor med tillfälligt markanspråk som löper parallellt med de permanenta anspråken. Tillgång till en fyra (4) m bred tillfällig korridor längs vallsträckor bedöms generellt krävas. Hela korridoren kommer inte att behöva nyttjas hela tiden. Murlika skydd har inte lika stora permanenta markanspråk som vallar vilket gör att anläggningsarbeten enbart kan bedrivas inom det permanenta markanspråket. Längs sträckor med murlika skydd bedöms en sex (6) m bred tillfällig korridor krävas. Korridorens bredd styrs huvudsakligen av att arbetsfordon och eventuella schakter och schaktslänter ska få plats.

Tillfälliga etableringsytor kommer i byggskedet att krävas för upplag av material, uppställning av arbetsmaskiner och liknande. Etableringsytorna kommer att vara tillfälliga och kopplade till byggskedet. Det är angeläget med tillgång till etableringsytor nära arbetsområdena för att undvika längre transporter, särskilt på sträckor där transporter annars skulle behöva gå genom samhällen. Behoven av hårdgöring och återställande av etableringsytor varierar. Etableringsytorna ligger i stor utsträckning redan på parkeringsytor, där behovet av ytterligare hårdgöring kan förväntas vara litet. För områden som inte är hårdgjorda kan körplattor vara ett alternativ för att undvika körskador, dock bedöms visst markslitage vara gynnsamt för naturvärdena på Falsterbohalvön. På etableringsytor kan skyddsåtgärder såsom geotextil för masseparering, åtgärder för att minska risken för körskador eller markförberedande åtgärder för att minska risken för spridning vid spill eller läckage vidtas. Någon bestående påverkan på Natura 2000-naturtyperna av tillfällig övertäckning i anläggningsfasen bedöms inte uppstå.

Om markslitage helt undviks, eller om marken helt återställs, så kan möjliga synergieffekter gå förlorade. Det bedöms mer ändamålsenligt att detaljplaneringen av respektive etableringsyta görs i ett senare skede, när förutsättningar för etableringen är mer kända. Det är lämpligt att länsstyrelsen medverkar i kommande detaljplanering av etableringsytorna.

Sökanden har, bland annat under huvudförhandlingen, förklarat att det är sannolikt att etableringsytornas fulla areal inte behöver nyttjas under anläggningsskedet. Vidare är antalet potentiella etableringsytor fler (totalt 39 ytor) än vad som sannolikt kommer att behövas, särskilt kring Skanör. Den miljöbesparande potentialen av varje yta kan värderas bättre i detaljprojekteringsstadiet. De skadeförebyggande åtgärder som föreslås överensstämmer i allt väsentligt med de miljökrav som länsstyrelsen ställde på sina entreprenörer i projektet SandLife.

Sökanden har under huvudförhandlingen redovisat kartor över sannolika tillfartsvägar till de potentiella etableringsytorna och de ökade transportsträckor, störningar

m.m. som blir följderna av om vissa ytor inte kan nyttjas. Vidare har även redovisats beräknade fyllnadsvolymer för ansökta vallar.

Avsaknad av lämpliga etableringsytor kommer att öka projektets kör- och transportbehov, vilket ökar utsläpp av växthusgaser. Det ökar också byggtrafiken inom samhällena under arbetstiden, med tillhörande störningar.

Sökanden har anfört att om etableringsytan vid Kämpinge faller bort leder det till transporter i ”linjen”, inne bland bebyggelsen och till närliggande etableringsytor.

Enligt sökanden är den långsträckt etableringsytan i Falsterbo-Flommen också viktig eftersom det annars bara finns en mängd mindre areor i denna del av området.

3.8.9 Behovet av trädfällning

Trädfällning kommer i möjligast mån att undvikas, men för att kunna bygga skydden måste viss avverkning ske. Avverkning kommer bara att ske i områden med permanenta markanspråk, eller om träd står så pass nära de planerade skydden att de kan hota skyddens stabilitet. Avverkning kommer inte att ske inom tillfälliga etableringsytor eller tillfälliga arbetsytor, annat än om träd står så pass nära de planerade skydden att de riskerar att hota stabiliteten. Vid naturvärdesinventeringen identifierades särskilt skyddsvärda träd. Definitionen av skyddsvärda träd följde Naturvårdsverkets handbok för Särskilt skyddsvärda träd i odlingslandskapet. Totalt identifierades tolv skyddsvärda träd som riskerar att påverkas av översvämnings-skyddets dragning. Trots att träden lever upp till definitionen av särskilt skyddsvärda så kommer avverkning av dem inte påverka områdets naturvärde negativt i någon betydande utsträckning eftersom det finns rikligt med andra träd som kan fylla samma funktion.

3.8.10 Beskrivning av massornas ursprung och förslag till miljökriterier

För anläggandet av vallar kommer endast sådana massor att användas som är lämpliga för ändamålet och de områden där översvämningsskydd ska anläggas. Vid val av lämpliga massor kommer hänsyn tas till befintliga och platsspecifika mark- och omgivningsförhållanden till undvikande av påverkan på miljön, naturvärden och övriga värden som kan beröras.

För reparation av sanddyner avser sökanden i första hand använda sand från närområdet för reparationerna, exempelvis den sand som varje år grävs bort från Slusankanalens mynning för att hålla kanalen öppen. Sanden är ren havssand av samma typ som Falsterbohalvön är uppbyggd av, och sanden är därmed lämplig för ändamålet. Hur mycket och hur ofta som sand kan läggas ut kommer att bero på hur mycket sand sökanden har att tillgå. Eftersom mängden sand som behöver rensas ur Slusans mynning naturligt varierar mellan åren är det inte möjligt att på förhand säga hur mycket sand som kommer att finnas tillgängligt.

Inför anläggandet av översvämningsskydden kommer befintliga ytlager tillfälligt grävas bort för att säkerställa goda grundläggningsförhållanden. Massorna kommer i det fall de är lämpliga för ändamålet att återanvändas för anläggande av skyddet på platsen, inklusive jordtytskikt och växtlighet som kommer att tas tillvara och återetableras på vallarna. Det finns flera anledningar till varför det är önskvärt att återanvända befintliga ytlager inom projektet. Genom att återanvända befintliga ytskikt så återförs den lokala fröbanken på vallarnas slänter, vilket underlättar återetablering av växter. Detta är särskilt värdefullt längs sträckor med en rik och skyddsvärd flora, exempelvis banvallen i västra Falsterbo. Vidare minskar behov av bortförsel och tillförsel av massor genom att befintliga massor på plats återanvänds, vilket reducerar både kostnader och miljöpåverkan.

Längs merparten av skyddets sträckning kan ytskikt förväntas vara opåverkade av föroreningar, och tillfällig uppläggning med efterföljande återföring är oproblematisht. Längs banvallen i Falsterbo är det dock konstaterat att det finns

något förhöjda halter av vissa tungmetaller och PAH. Samtidigt är detta en av de sträckor som i naturvärdesinventeringen gavs högst naturvärdesklass på grund av sin rikblommande flora med fridlysta arter. Vid naturvärdesinventeringen sågs inga tecken på skada på växtlighet som skulle kunna hänföras till påverkan från föroreningar i jorden.

Sökanden har kompletterat ansökan med beskrivning av bland annat miljökriterier för de externt tillförda fyllnadsmassorna för anläggande av vallar.

Miljökriterierna har tagits fram för att säkerställa att tillförda massor inte är skadliga för miljön på platsen, inte bidrar till oacceptabel spridning av föroreningar till ytvattenrecipienter samt inte kan medföra skada för människors hälsa. Vidare ska miljökriterierna vara lätta att förstå och följa för entreprenören så att risken för misstag i entreprenadskedet hålls nere. Genom miljökriterierna kan massor återanvändas på ett säkert sätt.

Antaganden har behövt göras eftersom det i nuläget inte är känt vilka fyllnadsmassor som ska användas. Ett exempel på detta är att miljökriterierna beräknas utifrån totalhalter i massorna och inte utifrån massornas lakegenskaper.

Miljökriterier för skydd av människors hälsa och markmiljön har tagits fram med hjälp av Naturvårdsverkets beräkningsverktyg för riskbedömning av förorenade områden. Naturvårdsverkets beräkningsverktyg har också använts för att skatta belastningen på närliggande ytvatten utifrån de beräknade miljökriterierna. Vid framtagandet av miljökriterier har det förutsatts att samtliga tillkommande massor kommer placeras ovanför grundvattenytan.

Skyddsobjekten utgörs av människor, markmiljö och ytvatten (flommarna och de närmaste delarna av Öresund och Östersjön).

En bedömning har gjorts avseende vilken belastning på ytvattenrecipienter som användande av massor med dessa halter innebär. Bedömningen visade att miljö-kriterierna medför en acceptabel belastning på havet men riskerar att medföra för stor belastning på mindre recipienter med sämre vattenomsättning. För dessa områden har särskilda miljökriterier tagits fram.

Miljökriterierna har tagits fram för att säkerställa att tillförda massor inte är skadliga för miljön på platsen, inte bidrar till oacceptabel spridning av föroreningar till ytvattenrecipienter samt inte kan medföra skada för människors hälsa. Antaganden har behövt göras eftersom det i nuläget inte är känt vilka fyllnadsmassor som ska användas. Ett exempel på detta är att miljökriterierna beräknas utifrån totalhalter i massorna och inte utifrån massornas lakegenskaper. Miljökriterierna har beräknats utifrån förhållandena på plats, alltså inte som generella värden.

När det är känt – i anläggningsskedet – vilka specifika massor som ska användas, kan laktester göras eller annan information eller kunskap framkomma avseende massorna. Detta kan ändra de beräkningsförutsättningar som gällt vid framtagande av gränsvärdena enligt ansökans bilaga K7. Om det visar sig att miljökriterierna kan justeras utan att det leder till större belastning eller påverkan på omgivningen, är det lämpligt att sökanden, efter samråd med tillsynsmyndigheten, kan beräkna nya miljökriterier som inkluderar den nya informationen. Av denna anledning anser sökanden det rimligt att villkoren gällande massornas föroreningshalter i möjligaste mån tillåter att hänsyn tas till faktisk kännedom om massornas egenskaper.

Under huvudförhandlingen har sökanden redogjort för hur beräkningen av miljö-kriterier har utförts och då förtydligat att en skyddsnivå på 75 % för markmiljön är lämplig eftersom fyllnadsmassorna kommer att ligga i marken. Sökanden har även uttryckt att om skyddsnivå istället blir 95 %, såsom länsstyrelsen har yrkat, så innebär det i praktiken att sökanden inte har något material att använda. Sökanden anser att en så hög skyddsnivå som länsstyrelsen förespråkar är onödig, obehövlig och svår att uppnå.

3.8.11 Markanspråk

Översvämningsskyddens beräknade markanspråk framgår av ansökans Bilaga B6. Markanspråk för vallar beräknas med hjälp av typsektioner och befintliga marknivåer. Markanspråket för murlika skydd har satts till en fast bredd av 0,5 m.

För att på ett rationellt sätt hantera osäkerheten vid påverkansbedömningar har en två (2) m bred buffertzona adderats till de markanspråk som beräknats.

Efter begäran av länsstyrelsen har sökanden inkommit med markanspråk angivna i m² per naturtyp inom Natura 2000 och delområde, se ansökans bilaga K21.

3.9 Fastighets- och planförhållanden

3.9.1 Fastigheter

Anläggande av översvämningsskydd innebär, på grund av deras utbredning och nödvändigheten av ett sammanhängande skydd utan genombrott, ianspråktagande av mindre delar av ett stort antal olika fastigheter. Sökanden har så långt möjligt sökt förlägga skydden till kommunala fastigheter; detsamma gäller de planerade arbets- och etableringsytorna. I vissa fall kan det dock inte undvikas att delar av skydden måste anläggas inom enskild mark.

3.9.2 Översiktsplan

Den nu gällande översiktsplanen för Vellinge kommun antogs den 23 januari 2013 av kommunfullmäktige (ÖP 2010). Översiktsplanen aktualitetsförklarades 2017. I översiktsplanen diskuteras beredskap för framtida klimatförändringar med fokus på skydd mot höjda havsnivåer och det anges att befintlig bebyggelse ska bevaras och skyddas genom utbyggnad av fysiska skydd. På översiktsplanekartan återfinns reserverade korridorer för skydd mot höjda vattennivåer markerade.

Översvämningsskydden enligt ansökan anläggs i enlighet med dessa reserverade korridorer och är således förenliga med gällande översiktsplan.

3.9.3 Detaljplaner

Översvämningsskydden planeras att uppföras både inom och utanför detaljplanlagda områden.

På grund av översvämningsskyddens utbredning och närhet till befintlig tätortsbebyggelse, vilken de avser att skydda, berör skydden mindre områden inom ett flertal detaljplaner.

Sökanden har inventerat gällande detaljplaner och bedömer att anläggandet av översvämningsskydden är en åtgärd som inte står i strid med gällande planer. I enstaka fall skulle anläggande av skydden kunna bedömas som en liten avvikelse, som dock inte i något fall bedöms motverka syftet med respektive berörd detaljplan.

Under huvudförhandlingen uppgav sökanden att det är drygt 20 detaljplaner som berörs av den ansökta verksamheten, vilket i stor utsträckning beror på att översvämningsskyddet följer bebyggelsens gränser. Sökanden har gått igenom samtliga detaljplaner och kommit fram till att skyddet på det stora hela rymmer inom planenlig markanvändning med undantag för två detaljplaner, H105 i norra Ljunghusen och SF94t i sydvästra Skanör, där man bedömt att det blir små avvikelser.

Sökanden har förtydligat följande beträffande detaljplaner och pågående planuppdrag.

- Beträffande detaljplan H105 så finns ett pågående planuppdrag som initierades våren 2019.
- Beträffande detaljplan SF94t så finns ett pågående planuppdrag som initierades i oktober/november 2019.

- Beträffande detaljplan Ljunghusen 12:6 m.fl. så har den inte vunnit laga kraft. Det finns ett pågående planarbete som för närvarande befinner sig i granskningsstadiet.

Sökandens uppfattning är att översvämningsskyddets intrång på punktprickad mark är små avvikelser, men för att undvika tvivel så har sökanden satt igång ovan beskrivna planarbeten (H105, SF94t och H64B) för att undanröja skillnader i planbestämmelser. För det fall mark- och miljödomstolen skulle vara av någon annan uppfattning hemställer sökanden om att rätten villkorar kommande tillstånd med att detaljplaner ska revideras och antas.

3.10 Riksintressen

Riksintresse kulturmiljövård

På Falsterbohalvön finns två riksintressen för kulturmiljövården, Skanörs Ljung M:K 129 och Skanör-Falsterbo M:K 130. Områden som enligt 3 kap. 6 § miljöbalken är utpekade som riksintresse för kulturmiljövården ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön.

Ansökta verksamheter bedöms inte ha en negativ påverkan på den kulturmiljö som utpekats som riksintresse.

Riksintresse naturvård

Hela Falsterbohalvön förutom tätorterna Höllviken och Ljunghusen samt Falsterbo-kanalen utgör riksintresse för naturvård och ingår i området Måkläppen – Limhamnströskeln med områdesnummer N91. Enligt 3 kap. 6 § miljöbalken ska ett sådant område skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Området omfattar Falsterbohalvöns samtliga naturreservat, Natura 2000-områden och Ramsarområdet Falsterbo-Foteviken.

Ansökta verksamheter bedöms inte påtagligt skada den naturmiljö som avses skyddas genom områdets utpekande som riksintresse för naturvård.

Riksintresse yrkesfiske hav

Grunda havsområden i Höllviken (<3 m) utgör riksintresse för yrkesfiske hav, då området utgör rekryteringsområde för ål och flatfisk. Riksintresset ska enligt 3 kap. 5 § miljöbalken skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens verksamhet. Ansökta verksamheter bedöms inte på något sätt påverka yrkesfisket.

Riksintresse friluftslivet

Falsterbohalvön väster om Höllvikens tätort utgör riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Enligt miljöbalken ska riksintresset skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön. Ansökta verksamheter bedöms inte leda till någon påtaglig skada på natur- eller kulturmiljön och bedöms därmed heller inte påverka riksintresset.

Riksintresse kustzon

Hela den skånska kusten är enligt 4 kap. miljöbalken utpekad som riksintresse för kustzon. Riksintresset syftar till att ingrepp i kustzonen inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. I 4 kap. 1 § miljöbalken anges dock att riksintresse inte utgör hinder för utveckling av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet.

Ansökta verksamheter är en förutsättning för den långsiktiga utvecklingen av såväl befintliga tätorter Skanör-Falsterbo, Ljunghusen och Höllviken som det lokala näringslivet knutet till tätorterna. De sökta verksamheterna bedöms således inte vara oförenliga med riksintresset för kustzonen.

3.11 Övriga berörda områdesskydd m.m.

3.11.1 Naturresevat

De ansökta åtgärderna kommer att beröra följande sju naturresevat:

- Flommen,

- Kämpinge strandbad,
- Ljungskogens och Ljunghusens strandbad,
- Norra Ljunghusen,
- Skanör Höll,
- Skanörs Ljung, samt
- Falsterbohalvöns havsområde.

Naturreseervaten är bildade mellan 1969 och 1995. För naturreseervaten föreskrivs förbud mot vissa typer av åtgärder inom reseervaten, såsom förbud mot att förändra områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, mot åtgärder som att anordna upplag, avlägsna eller skada gamla tångvallar, samt mot att avverka träd eller buskar, gräva upp växter och skada fasta naturföremål eller ytbildning.

Reservatens skötselplaner/beslut innefattar föreskrifter som innebär att dispens från naturreseervatsföreskrifterna behövs för de sökta verksamheterna. Bland annat innebär föreskrifterna förbud mot att förändra områdets topografi och förbud mot att anbringa tavla, skylt eller liknande.

Översvämningsskydden kommer att medföra smala markanspråk i naturreseervatens ytterkanter. Markanspråkens bredd är normalt mellan cirka 5-15 m. Markanspråken sker mestadels nära befintlig bebyggelse eller infrastruktur, det vill säga nära områden som är redan är påverkade av mänskliga ingrepp.

3.11.2 Natura 2000-områden

På Falsterbohalvön finns tre Natura 2000-områden. Ansökta verksamheter kommer i viss mån att ske inom eller i nära anslutning till Natura 2000-områden.

Två av de skyddade områdena, Falsterbohalvön och Falsterbo skjutfält, baseras på art- och habitatdirektivet (direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG).

Det tredje området, Falsterbo-Foteviken, är utpekad enligt fågeldirektivet (direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar).

Det övergripande syftet för Natura 2000-området *Falsterbohalvön* är bevarandet av för området listade naturtyper och arter. I bevarandeplanen finns bevarandemål avseende areal, områdets struktur och funktion samt Natura 2000-arterna bred gulbrämad dykare, dvärglåsbräken, gråsäl, barbastell, knubbsäl och större vattensalamander. Området karaktäriseras av en unik naturmiljö och vegetation, med stor artrikedom och häckande fåglar. Det är en känd flyttlokal för fåglar, särskilt rovfåglar. Området karaktäriseras av havsområden och sanddynor, och dess stränder är av stort rekreativvärde under sommarperioden.

Natura 2000-området *Falsterbo skjutfält* utgörs av ett sandigt revelsystem med sandstränder, sanddynor, strandängar och hedmarker. Skyddets markanspråk inom Natura 2000-området är begränsade till en smal korridor längs en befintlig väg i områdets västra del. Det totala markanspråket uppgår till cirka 1 400 m².

Bevarandesyftet för området är att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för de naturtyper som listats i bevarandeplanen, bland annat kustnära laguner, sanddynsystemet och artrika stagg-gräsmarker på silikatsubstrat. För att uppnå syftet har bevarandemål upprättats avseende naturtypernas areal, områdets struktur och funktion, typiska arter samt Natura 2000-arter. Fältpiplärka är en Natura 2000-art.

Natura 2000-området *Falsterbo-Foteviken* är utpekad enligt fågeldirektivet och angivet bevarandesyfte är att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för vissa förtecknade fågelarter, ett drygt 20-tal arter. Inom Natura 2000-området ligger bevarandevärdet i de fåglar som vistas där. Där finns både de arter som häckar inom området, de som övervintrar på platsen och de som endast är på genomresa vid flytten norrut eller söderut, beroende på säsong.

Området omfattar kustbandet från Klagshamns udde i Malmö kommun, runt Falsterbohalvön till Fredshög vid Vellinge kommuns södra gräns. I princip all yta i området består av fågellokaler och området är viktigt som häcknings-, rast- och övervintringslokal för ett stort antal arter. Falsterbo-Foteviken är också värdefullt för friluftslivet och omfattar bland annat Falsterbo fågelstation med ringmärkning och övervakning av sträckande fåglar.

3.11.3 Strandskyddsområden

På Falsterbohalvön omfattas hela kuststräckan av strandskydd utom området norr om Höllvikens tätort.

Ansökta verksamheter försämrar inte väsentligt livsvillkoren för de djur- eller växtarter som finns på Falsterbohalvön. Sökanden vidtar åtgärder för säkerställa att allmänheten fortsatt ska ha tillträde till de natur-, kultur- och rekreationsområden som ligger utanför skydden.

3.11.4 Områden som berörs av biotopskydd

Inga av de identifierade biotoperna invid verksamhetsområdet (pilevallar) bedöms beröras av de planerade åtgärderna.

Vid anläggandet av översvämningsskyddet enligt förstahandsyrkandet inom delområde Skanör-Falsterbo 27 berörs ett biotopskyddat småvatten.

3.11.5 Vattenskyddsområde

En liten del av nordöstra Höllviken omfattas av ett vattenskyddsområde fastställt 1988 (avser dock den sträcka som sökanden har frånfallit; mark- och miljödomstolens förklaring). Anläggande av översvämningsskyddet påverkar inte på något sätt vattenskyddsområdet.

3.11.6 Övriga skyddade områden

Falsterbo-Foteviken är ett Ramsarområde, det vill säga omfattas av den så kallade Ramsarkonventionen. Konventionens officiella namn är Konvention om våtmarker av internationell betydelse, i synnerhet såsom livsmiljö för våtmarksfåglar.

Falsterbo-Foteviken är ett ur europeiskt perspektiv viktigt våtmarksområde, inte minst avseende dess värde för fågellivet.

Ramsarkonventionen undertecknades 1971 och syftar till ett uthålligt nyttjande av värdefulla våtmarker för att främja hållbar utveckling. Medlemsstaterna i Ramsarkonventionen förbinder sig att verka för markplanering och förvaltning som tar hänsyn till våtmarker och vattenmiljöer, främja forskning och utbildning samt samarbeta med andra länder i frågor som rör konventionen – i synnerhet rörande gränsöverskridande våtmarker och vattensystem.

Ramsarområdet omfattar 7 578 ha, varav merparten utgörs av havsområde. Ansökta verksamheter berör mycket små delar av Ramsarområdet vid dess yttre gräns mot bebyggda områden på Falsterbohalvön. Ansökta verksamheter påverkar inte de hydrologiska förutsättningarna inom de våtmarksområden som är skyddade. Ansökta verksamheter står inte i strid med Ramsarkonventionen.

Kända fornlämningar på Falsterbohalvön har identifierats genom Riksantikvarieämbetets (RAÄ:s) fornminnesregister. Enskilda fornminnen kommer att påverkas på sätt som kräver tillstånd enligt kulturmiljölagen (1988:950). Sådana tillstånd kommer att sökas separat från länsstyrelsen.

Sökanden har kompletterat beskrivningen av fornlämningar med anledning av andrahandsyrkandet gällande översvämningsskyddets placering inom delområde Skanör-Falsterbo 3-7. Skyddet lokaliseras i en tångvall som är registrerad som fast fornlämning och omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. Bedömningen är att muren inte kan anläggas utan att fornminnet skadas eller förstörs.

Det finns sex byggnadsminnen i Vellinge kommun, varav påverkan för fyra särskilt bör beskrivas enligt länsstyrelsen. Inga av de byggnadsminnen som länsstyrelsen särskilt har uppmärksammat påverkas negativt av planerade skydd. Flera av byggnadsminnena påverkas positivt.

Skanörs kyrka skyddas idag av två kyrkomurar. Den inre av dem, vilket är den skyddsvärda, kommer att förbli helt opåverkad. Den yttre kommer sannolikt av hållfasthetsmässiga skäl behöva ersättas. Den yttre kyrkogårdsmuren bedöms sakna kulturhistoriskt bevarandevärde, vilket är en bedömning länsstyrelsen delat under samrådsprocessen.

Hela Falsterbohalvön ingår i den så kallade Per Albin-linjen, en 500 km lång försvarslinje längs den sydsvenska kusten som uppfördes under andra världskriget.

3.11.7 Fridlysta arter enligt artskyddsförordningen

Falsterbonäset hyser en stor mängd rödlistade och skyddade arter. Förhållandena på Näset är mycket speciella med den sandiga, kalkrika jorden och halvöns utsatthet för väder och vind. Detta skapar en naturmiljö med många ovanliga arter som inte återfinns på många lokaler i landet.

För att studera vilka fridlysta och rödlistade arter som finns eller har funnits på Falsterbonäset har ett uttag från Artportalen gjorts. Därutöver ingår de arter som finns i bevarandeplanerna för Falsterbohalvöns Natura 2000-områden. Som vidare underlag har en naturvärdesinventering genomförts i de områden som påverkas av översvämningsskyddet.

De fridlysta fågelarter som listas i bevarandeplanen för Falsterbo-Foteviken är storlom, småtärna, skrântärna, sångsvan, salskrake, havsörn, fisktärna, blå kärrhök, fiskgjuse, stenfalk, svartbent strandpipare, trädlärka, törnskata, brun kärrhök, ljungpipare, brushane, myrspov, grönbena, skärfläcka, kentsk tärna, mindre sångsvan, silvertärna, vitkindad gås, sydlig kärrsnäppa, fältpiplärka och jorduggla. Därutöver

finns följande arter rapporterade till ArtPortalen; bivråk, brunand, dubbelbeckasin, duvhök, ejder, gråtrut, höksångare, kornknarr, mellanspett, ortolansparv, pilgrimsfalk, raphöna, rödspov, rördrom, silltrut, spillkråka, stare, stjärtand, stortrapp, sånglärka, vaktel och årtä.

Bland fladdermöss finns uppgifter om barbastell. Samtliga fladdermöss är fridlysta. Vidare förekommer den fridlysta skalbaggen bred gulbrämad dykare.

Det förekommer observationer av strandpadda, gröNFLäckig padda och större vattensalamander.

Det förekommer flera fynd av rödlistade kärlväxter. Bland de fridlysta växterna finns dvärglåsbräken, hedblomster, ängsnycklar och backsippa. Ingen dvärglåsbräken kunde identifieras i skyddets dragning vid naturvärdesinventeringen. Avseende ängsnycklar har inga plantor hittats i skyddets dragning.

3.12 Miljö kvalitetsnormer

Falsterbohalvön omges av tre ytvattenförekomster; *Höllviken* (SE552800-125430), *Södra Öresunds kustvatten* (SE552500-124461) och *Västra sydkustens kustvatten* (SE553730-128890).

Rådande ekologisk status för alla tre vattenförekomster är *måttlig* (VISS, 2018). God ekologisk status med avseende på näringsämnen kan inte uppnås till 2021 på grund av att över 60 % av den totala tillförseln av näringsämnen kommer från utsjön (VISS, 2018). Den beslutade miljö kvalitetsnormen för ekologisk status är för alla tre ytvattenförekomster *god ekologisk status 2027* (VISS, 2018).

Rådande kemisk ytvattenstatus är för alla tre vattenförekomster *uppnår ej god* (VISS, 2018). Kemisk ytvattenstatus *utan överallt överskridande ämnen* är dock *god* (VISS, 2018). Den beslutade miljö kvalitetsnormen för kemisk ytvattenstatus är för alla tre ytvattenförekomster *god kemisk vattenstatus* med undantag om mindre

stränga krav för *bromerade difenyleter* samt *kvicksilver och kvicksilverföreningar* (VISS, 2018).

3.13 Miljökonsekvenser m.m.

3.13.1 Samråd

Sökanden har i arbetet med att upprätta MKB:n genomfört omfattande samråd. Samråden har genomförts med utgångspunkt i att verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan, det vill säga samråd har skett med länsstyrelse, enskilda som kan antas bli särskilt berörda samt med de övriga statliga myndigheter, kommuner, organisationer och den allmänhet som kan antas bli berörda. Skriftliga samrådsunderlag har tagits fram och distribuerats till samrådsparterna, och samrådsparterna har bjudits in till samrådsmöten.

3.13.2 Nollalternativet

Nollalternativet innebär att varken ansökta verksamheter eller något av alternativen genomförs. I nollalternativet kommer den översvämningsrisk som finns i dagens samhälle, och som blev uppenbar i januari 2017, att bestå. Risker kommer dessutom att öka till följd av stigande havsmedelnivå. Ökad risk för översvämning i nollalternativet i förhållande till ansökta verksamheter innebär att nollalternativet medför större risk för skada på liv och hälsa än det ansökta huvudalternativet.

Ökad risk för översvämning i nollalternativet innebär att risken för ekonomisk skada är större i nollalternativet än med ansökta verksamheter. Skadorna kan dels bestå av direkta skadekostnader vid översvämning, men även indirekta kostnader som minskat fastighetsvärde i takt med att stigande havsmedelnivåer leder till mer frekventa översvämningar. Beaktat de stora ekonomiska fastighetsvärdena på Falsterbohalvön bedöms nollalternativet ur ett ekonomiskt perspektiv vara avsevärt sämre än ansökt huvudalternativ.

Nollalternativet innebär att den initiala påverkan på naturskyddsområden helt undviks. Detta eliminerar risken för skada i anläggningsskedet, vilket sett i ett kortsiktigt perspektiv är positivt. Samtidigt visar MKB:n att ansökta verksamheter inte kommer att leda till någon bestående negativ inverkan på naturvärdena. Tvärtom kan de störningar som uppstår i områden som domineras av triviala växtarter leda till att mer ovanliga arter ges förutsättningar att etablera sig. Detta kan, i liten skala, vara positivt för de långsiktiga naturvärdena. Indirekt kan den ökade risken för översvämning som följer av nollalternativet leda till att den mänskliga närvaron på Falsterbohalvön minskar. Både naturvärdesinventeringen, bevarandeplanerna för Natura 2000-områden och skötselplanerna för naturreservat pekar ut fortsatt störning från exempelvis människor och hästar som en förutsättning för många av de naturvärden som finns, eftersom avsaknaden av störning riskerar att leda till igenväxning. På sikt skulle nollalternativet därmed kunna innebära en viss negativ påverkan på naturvärdena, om det leder till att slitaget minskar. Om så verkligen skulle bli fallet eller ej är svårt att bedöma, men nollalternativet bedöms inte innebära bättre långsiktiga förutsättningar för rådande naturvärden än det ansökta alternativet.

För kulturmiljön bedöms de direkta konsekvenserna av ansökta verksamheter vara relativt få.

Angående boendemiljö kan nollalternativet uppfattas som både positivt och negativt, beroende på perspektiv. Å ena sidan kan översvämningsskydden leda till förändrade siktlinjer, vilket kan uppfattas som en försämring av boendemiljön i förhållande till nollalternativet. Dock är siktlinjerna i många fall redan påverkade av insynsskydd. Å andra sidan leder ansökta verksamheter till att risken för översvämning minskar vilket förbättrar boendemiljön inom stora områden. Sammanfattningsvis bedöms nollalternativet på en samhällelig nivå medföra större negativ påverkan på boendemiljön än ansökta verksamheter.

Sammanfattningsvis kan sägas att nollalternativet bedöms leda till en sammanlagt större negativ påverkan på enskilda och allmänna intressen än ansökta verksamheter.

3.13.3 Alternativa utföranden

Sökanden har i sin alternativutredning undersökt alternativa tekniker och alternativa lokaliseringar för att uppnå samma resultat som huvudalternativet, det vill säga skydd av detaljplanelagd tätortsbebyggelse med tillhörande kommunal infrastruktur i samhällena Skanör-Falsterbo, Ljunghusen och Höllviken.

Alternativutredningens omfattning har flera gånger inför och under samrådsförfarandet stämts av med länsstyrelsen för att säkerställa att utredningen getts en relevant inriktning och avgränsning. Baserat på dessa avstämningar har sökanden identifierat följande alternativa utföranden som relevanta att inkludera i alternativutredningen:

- Planerad reträtt
- Höjning av all mark och all bebyggelse istället för höjning av mark längs skyddets sträckning
- Lokalisering av skydd närmare kusten (yttre skydd) istället för längs befintlig bebyggelse (inre skydd)

Länsstyrelsen har inte haft något att invända mot ovanstående huvudsakliga avgränsning.

Enligt sökanden bedöms samtliga studerade alternativ leda till en större samlad negativ påverkan på allmänna och enskilda intressen än det presenterade huvudalternativet. Vari den negativa påverkan består skiljer sig mellan olika alternativutföranden, men det kan exempelvis handla om ökad eller förlängd störning under byggskedet, sänkt säkerhet i planerat skydd, ökad risk för negativ påverkan på natur- och kulturintressen, ökade kostnader och/eller ökad sårbarhet.

I ansökans alternativutredning har sökanden utvecklat en annan lokalisering närmare kusten. Sökanden har i sin långsiktiga planering för skydd mot höga havsnivåer identifierat ett behov av att på sikt anlägga ett sådant yttre skydd. Det finns enligt sökanden flera anledningar till varför det inte är lämpligt att bara anlägga ett yttre skydd längs kusten:

- Det yttre skyddet ligger generellt närmare kusten än det inre. Detta ökar vågexponeringen vilket i sin tur ökar risken för överspolning och erosion. Ett yttre skydd längs kusten ger inte lika stor riskreduktion som om samma skyddsanläggning lokaliseras längs tätortsgränserna.
- Det inre skyddet är kortare än det yttre. Med ett kortare skydd kan den översvämningsrisk som finns i dagsläget reduceras snabbare och billigare än om motsvarande riskreduktion ska erhållas med ett skydd längs kusten. Sett till den risk som finns i dagsläget är det angeläget att påskynda arbetet med riskreduktionen.
- Sökandens långsiktiga planering för skydd mot höga havsnivåer bygger på att det på sikt finns både ett inre och ett yttre skydd där så är möjligt, inte antingen eller. De dubbla skyddsringarna innebär en väsentligt bättre skydd än om samhällena på sikt måste förlita sig på ett skydd.
- Ett inre skydd längs befintliga tätortsgränser innebär att påverkan på skyddade områden minimeras och begränsas till områdenas ytterkanter. Härvid undviks fragmentering av de många skyddade områden som finns på Falsterbohalvön.
- Det inre skyddet nyttjar i möjligaste mån befintliga höjdryggar såsom väg- och järnvägsbankar. Detta minskar både massåtgång och påverkan på landskapsbilden.
- Genom att börja med det inre skyddet kan arbeten i skyddade områden minimeras och begränsas till områdenas ytterkanter. Härvid undviks fragmentering av skyddade områden.

Sammanfattningsvis kan sägas att det vore möjligt att bygga yttre skydd närmare kusten, men det utgör i dagsläget ett sämre alternativ än huvudalternativet.

Huvudsakligen beror detta på att en enskild skyddsring närmare kusten inte kommer att erbjuda samma riskreduktion som ansökt huvudalternativ, men även på att ett skydd närmare kusten kan förväntas vara dyrare och sannolikt leda till större påverkan på naturvärdena på Falsterbohalvön än det ansökta huvudalternativet.

Under huvudförhandlingen har sökanden bland annat kompletterat med följande. Det yttre skyddet kräver betydande förstärkning av dagens dyner och kommer att medföra större påverkan på de värden som ligger till grund för områdets utpekande som Natura 2000-område.

3.13.4 Bedömda miljöeffekter

Nedan presenteras sökandens bedömningar av miljöeffekter som uppstår till följd av planerade översvämningsskydd, såväl i anläggningsfasen som när skydden är anlagda. Med miljöeffekter avses, enligt vad som följer av 6 kap. 2 § miljöbalken, de direkta eller indirekta effekter som är positiva eller negativa, tillfälliga eller bestående, kumulativa eller inte kumulativa och som uppstår på kort, medellång eller lång sikt på befolkning och människors hälsa, skyddade djur- och växtarter, påverkan på mark, jord, vatten, klimat, landskap, bebyggelse m.m., hushållning med resurser och miljön och andra delar av miljön. För att en störning ur naturvårdsperspektiv ska ses som betydande ska störningen ha signifikanta konsekvenser på populationsnivån, det vill säga leda till minskad populationstäthet eller en dödlighet som överstiger reproduktionen (Naturvårdsverket 2004).

På grund av den omfattande beskrivning av miljökonsekvenser som ingår i ansökan har mark- och miljödomstolen valt att endast återge de mer betydande miljöeffekter som sökanden har pekat ut:

- I anläggningsskedet kommer flora att påverkas inom arbetsområdet, men återetablering kommer att vara möjlig genom att befintliga ytskikt med tillhörande fröbanker återförs som ytskikt på skydden.
- Även om enskilda fridlysta plantor skadas av anläggandet så bedöms arterna inte påverkas på populationsnivå. De arter som påverkas kommer att kunna finnas på Falsterbohalvön även efter att planerade skydd är anlagda.
- På Falsterbohalvön finns gamla tångvallar som skyddas som fornlämningar. De var ursprungligen enligt föreskrift minst 160 cm höga och tjänade som inhägnad åt boskapsdjur och som översvämningsskydd vid högvatten. Totalt fanns cirka 3 mil tångvallar. Tångvallar påverkas av översvämningsskydden mestadels punktvis genom att översvämningsskyddet korsar tångvallarna. Undantaget är en sträcka längs Falsterbo Golfklubb i sydvästra Falsterbo, där det finns en tångvall längs golfbanan. Översvämningsskyddet planeras på sträckan som en mur för att minska påverkan på golfbanans verksamhet och rådande fastighetsförhållanden gör att skyddet måste placeras framför tångvallen för att kunna anläggas på sökandens mark. Därmed skymms tångvallen delvis. Det murlika skyddet kommer mestadels att vara lågt, mellan 0,5-1,5 m över nuvarande marknivå, och det kommer på långa sträckor att vara möjligt att se tångvallen bakom skyddet. En lokal påverkan på kulturmiljön bedöms trots detta vara att vänta.
- Några nedgångar i sanddynerna planeras att repareras för att säkerställa en barriär mot havet. Reparationerna görs för att åtgärda svackor som uppstått till följd av slitage vid nedfarter till stränderna. Tillgängligheten kan delvis komma att påverkas i och med att dynen lokalt höjs, men i praktiken kommer passagerna fortfarande vara möjliga att nyttja för merparten av alla människor. Personer med nedsatt rörelseförmåga kan få svårt att korsa ner till stränderna, men de punkter där reparationer planeras är inte handikappanpassade i dagsläget. Reparation av lågpunkter i dynsystemen innebär att säkerheten bakom dynerna höjs.
- Det finns flera anledningar till varför det är önskvärt att återanvända befintliga ytlager inom projektet. Genom att återanvända befintliga ytskikt

så återförs den lokala fröbanken på vallarnas slänter, vilket underlättar återetablering av växter. Detta är särskilt värdefullt längs sträckor med en rik och skyddsvärd flora, exempelvis banvallen i västra Falsterbo. Längs banvallen är det dock konstaterat att det finns något förhöjda halter av vissa tungmetaller och PAH. Det finns inga observationer av att de föroreningshalter som uppmätts i banvallen medför någon negativ påverkan på miljön. Inte heller är det troligt att de skulle kunna medföra några hälsorisker. Således saknas indikationer på att massorna ska tas bort på grund av de halter av metaller, arsenik och PAH som påvisats. Om de tas bort bedöms det medföra en negativ effekt på den lokala miljön genom att den fröbank som finns i den går förlorad. Därtill finns en risk att de ersättningsmassor som tillförs bär med sig arter som stör den lokala floran, eller att de på annat sätt ger negativa effekter genom en annan sammansättning än de befintliga massorna. Det bedöms följaktligen utgöra en större risk för miljön och områdets naturvärde att bortforsla de ytliga jordlagren med den rika fröbanken än att låta jordmassorna vara kvar.

- På landsidan av skydden kommer planerade skydd att leda till en betydande minskning av risken för översvämning från havsvatten. Att minska risken för havsvatten i tätortsmiljöerna ses som positivt, och det är syftet med att anlägga skydden. På havssidan av skydden finns naturområden som helt eller delvis är beroende av återkommande översvämning av havsvatten. På havssidan av skydden kommer översvämningssituationen att vara helt opåverkad av skydden.
- Anläggande av översvämningsskydd kommer påtagligt att minska hälso- och säkerhetsrisker kopplade till översvämning. Att uppnå denna riskreduktion är anledningen till sökandens ansökan om översvämningsskydd. Exempel på hälso- och säkerhetsrisker som på ett betydande sätt minskas genom anläggande av översvämningsskydd är; minskad risk för drunkning vid högvatten, för skadlig eller dödlig nedkylning i samband med högvatten, för skärsår, klämskador, frakturer eller annan kroppsskada till följd av drivande föremål eller fallskador på grund av vatteninträngning vid

högvatten, för störning av försörjningssystem såsom elnät eller uppvärmningssystem på grund av vatteninträngning vid högvatten, för skada på byggnader på grund av vatteninträngning vid högvatten.

- Med anledning av tillkommande alternativa yrkanden under målets prövning har sökanden kompletterat MKB:n med tillägg för respektive alternativ. Skillnaden vad avser bedömda miljöeffekter för tillkommande alternativa sträckningar beskrivs av sökanden i huvudsak vara marginell.

Sökanden redovisar följande samlade bedömning. Falsterbohalvön är ett område med mycket höga nationella, regionala och lokala värden kopplade till platsens kultur- och naturmiljö. Samtidigt finns mycket stora ekonomiska värden kopplade till tre befintliga tätorter, värden som delvis hotas av dagens och framtidens högvatten. Ett skydd av den typ som sökanden planerar för detaljplanelagd tätortsbebyggelse med tillhörande kommunal infrastruktur berör många enskilda och allmänna intressen som stundtals är motstridiga intressen, vilket visade sig under samrådet. Sökanden har med det presenterade skyddet eftersträvat en balanserad lösning som beaktar många olika intressenters behov. Stor vikt har lagts vid det allmänna och enskilda intresset av att skydda människor och egendom mot översvämning i dagens och framtidens klimat, samtidigt som stor vikt också har lagts vid att inte orsaka oproportionerlig påverkan på allmänna intressen kopplade till natur- och kulturmiljö eller den rika boende- och upplevelsemiljö som finns kring befintliga samhällen. Sökanden har genom vald lokalisering lyckats minimera markintrången i skyddade områden och undvikit fragmentering av värdefulla livsmiljöer. Lokaliseringen nära befintlig bebyggelse innebär att befintliga höjdryggar kan nyttjas på ett ändamålsenligt sätt, och att risken för vågöverspolning minskas. Detta är av stor betydelse för att begränsa påverkan på dagens landskapsbild och boendemiljö.

Den sammanvägda bedömningen är att de positiva effekterna på allmänna och enskilda intressen av att anlägga de planerade skydden med råge överväger de negativa effekterna på allmänna och enskilda intressen.

3.14 Förslag till kontrollprogram

Sökanden kommer att i god tid före det att de tillståndspliktiga arbetena påbörjas i respektive område utarbeta ett kontrollprogram för kontroll av verksamheten. Behovet av kontrollprogram bedöms huvudsakligen vara knutet till byggfasen. Kontrollprogrammet kan bland annat omfatta kontroll av externa jordmassors kvalitet och näringsinnehåll samt rutiner för att undvika att tillförda massor innehåller frön m.m. från främmande invasiva arter. Kontrollprogrammet kommer att inges till tillsynsmyndigheten senast två månader innan arbetena påbörjas. Arbeten med kontroll och uppföljning kommer att ske kontinuerligt av sökanden under entreprenadtiden och kan exempelvis redovisas i byggmötes- och kvalitetsprotokoll.

3.15 Tillåtlighet

3.15.1 Tillåtlighet enligt 2 kap. miljöbalken

Kommunen och dess förvaltning har omfattande kunskap och kännedom om Falsterbohalvön samt erfarenheter av att projektera större anläggnings- och bebyggelseprojekt inom kommunen. Genom arbetet med att upprätta MKB:n och samrådsprocessen har sökanden skaffat sig fördjupad kunskap om berörda områden samt de miljö- och hälsoeffekter som den sökta vattenverksamheten kan ge upphov till. Som underlag har en stor mängd utredningsmaterial använts tillsammans med sökandens lokalkännedom och kunskap om övriga stadsutvecklingsplaner.

För utförandet kommer lämplig entreprenör med erforderliga kunskaper att anlitas. Mot denna bakgrund anser sökanden att kunskapskravet är väl uppfyllt. Sökanden har låtit utföra ett flertal utredningar i syfte att identifiera risker för och effekter av projektet, samt förslag på hur dessa kan undvikas eller begränsas. Med stöd av utredningarna har sökanden anpassat översvämningsskyddet och deras sträckning för att de så långt möjligt ska uppfylla det skyddsbehov som sökanden

förutser med största hänsyn tagen till motstående intressen, såväl enskilda som allmänna.

Mot bakgrund av utredningarna har sökanden också föreslagit ett antal skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att undvika olägenheter för miljön, boende, verksamhetsutövare och andra som vistas inom de berörda områdena på Falsterbohalvön, vilka redovisas i denna ansökan samt i MKB:n. Genom dessa medför vattenverksamheten en förhållandevis begränsad påverkan på miljön, omgivningen och kringliggande intressen. Sökanden anser att försiktighetsprincipen väl tillgodosätts.

Skydden avses anläggas utifrån idag gällande bästa möjliga teknik med så liten påverkan på hälsa och miljö som möjligt.

Sökanden arbetar aktivt med att främja produkter och tjänster med en mindre miljöbelastning och kommer i samband med upphandling och genomförande ställa krav på entreprenörer i detta avseende. Några kemiska eller biotekniska organismer som kan antas medföra risker för människors hälsa eller miljön kommer inte att användas vid utförandet av vattenverksamheten.

Massor som erhålls vid anläggningsarbetena kommer så långt möjligt att återanvändas, vilket innebär att resurser tas tillvara. Sökanden kommer även tillse att befintlig fröbank som behöver avlägsnas för anläggande av skydden tas omhand och återbrukas som ytlager på de anlagda vallarna.

Det ligger i sakens natur att projektet måste utföras på Falsterbohalvön för att möjliggöra det skydd mot översvämningar som åsyftas.

Alternativa lokaliseringar inom Falsterbohalvön har övervägts och utvärderats. Lokaliseringsutredningen redovisar olika alternativa utföranden och dragningar av skydden. Den sträckning och utformning av skydden som sökanden nu ansöker om

tillstånd för bedöms utgöra den lokalisering som är lämpligast med hänsyn till de olika intressen som berörs av verksamheten, bland annat säkerhet- och skyddsbehoven, landskapsbild, tillgänglighet till natur- och kulturmiljövärden samt markanspråk på enskilda fastigheter.

Sammantaget anser sökanden att förutsättningar för tillstånd föreligger även utifrån lokaliseringsprincipen.

Vid genomförande av åtgärder enligt miljöbalken ska skyddsåtgärder för verksamheten vidtas så långt dessa kan anses befogade vid en jämförelse mellan kostnaden och nyttan av dessa.

Sökandens överväganden och beslut avseende den sökta vattenverksamheten, däribland ifråga om skyddsåtgärder, villkorsförslag och andra försiktighetsmått, har skett och kommer även i fortsättningen att ske med beaktande av den avvägning som ska ske enligt 2 kap. 7 § miljöbalken.

3.15.2 Tillåtlighet enligt 3 och 4 kap. miljöbalken

I MKB:n redogörs för vilka riksintresseområden på och kring Falsterbohalvön som berörs av sökta åtgärder, avseende riksintressen för kulturmiljövård, naturvård, friluftslivet, kustzon och yrkesfiske. Anläggandet av översvämningsskydden bedöms inte påtagligt skada något riksintresse enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

3.15.3 Tillåtlighet enligt 5 kap. miljöbalken

Ansökta verksamheter påverkar inte havsvattnets kvalitet på något sätt och bedöms därmed inte ha någon påverkan på miljökvalitetsnormerna för ytvatten, vare sig positiv eller negativ. Ansökta verksamheter bedöms inte försämra rådande förhållanden eller försvåra för vattenförekomsterna att nå beslutade miljökvalitetsnormer.

Utöver miljökvalitetsnormer för ytvatten finns miljökvalitetsnormer för grundvatten, luft och buller. Ansökta verksamheter är ytvattenverksamheter som inte påverkar grundvattnet. Verksamheterna genererar i driftskedet inte några utsläpp till luft, bortsett från mycket begränsade utsläpp från exempelvis gräsklippare och andra underhållsfordon. Samma sak gäller för buller. I byggskedet uppkommer vissa utsläpp till luft och visst buller från transport- och anläggningsfordon, men de är kortvariga och försumbara i sammanhanget rörande påverkan på miljökvalitetsnormer.

3.15.4 Tillåtlighet enligt 7 kap. miljöbalken

Som framgår av ansökan och MKB:n kommer den sökta verksamheten att beröra eller utföras i närheten av områden som är skyddade enligt bestämmelser i 7 kap. miljöbalken i form av Natura 2000-områden, naturreservat, biotopskydd och strandskydd.

Sökanden anser det lämpligt att tillstånd enligt Natura 2000 prövas och innefattas i ansökan även om sökanden i och för sig vidhåller bedömningen att verksamheten inte medför någon risk för betydande påverkan på Natura 2000-områdenas miljö- och skyddsvärden.

Bedömningen av påverkan på **Natura 2000** bygger huvudsakligen på vad som anges i områdenas bevarandeplaner samt på hur stor andel av berörda naturtyper som tas i anspråk av skydden. Generellt antas gälla att ju mindre andel av en naturtyp som berörs av skydden desto mindre kommer skyddens långsiktiga påverkan på naturtypens bevarandestatus att vara.

Tillstånd till verksamheter inom Natura 2000-områden kan meddelas om verksamheter inte skadar livsmiljöer eller medför att arter utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området. Markanspråken inom berörda Natura 2000-naturtyper är mycket små, mindre än 4 ‰ av ytan av de naturtyper som berörs. Områdenas bevarandemål bedöms inte hotas av sökta

verksamheter. Den sammanvägda bedömningen, med beaktande av verksamhetens art och skyddsåtgärder, är att de livsmiljöer som avses skyddas och är beskrivna i bevarandeplanerna inte skadas genom de planerade verksamheterna. De arter som avses skyddas via Natura 2000 bedöms ej heller utsättas för någon störning som på ett betydande sätt försvårar bevarandet av dessa arter i området. Planerade skydd bedöms därmed inte medföra någon påverkan av betydelse på Natura 2000-områdena.

För alla naturtyper där skyddens anspråk utgör mer än 1 % av naturtypens area har en fördjupande studie genomförts för att bedöma anspråkens påverkan på naturtypen. Det konstateras att beräknande markanspråk inte i något fall bedöms påverka naturtyper på ett sätt som är av betydelse för områdets generella botaniska värden eller förutsättningar. I de fall det finns höga naturvärden inom berörda delar finns liknande eller högre naturvärden i områdena runtomkring. Som stöd för denna bedömning används resultat från naturvärdesinventeringen. Vidare bedöms de naturvärden som finns knutna till markområden som tas i anspråk i stor utsträckning kunna återetablera vallens slanter genom spridning av växter från närområdet. För att underlätta återetableringen av befintlig flora kommer befintliga ytjordskikt så långt möjligt återföras på vallens slanter. Detta återskapar dels befintlig jordstruktur och återför befintliga fröbanker.

Det nya förstahandsyrkandet i anslutning till Bostadsrättsföreningen Axelssons Torg 2, delområde Skanör Falsterbo 18-19, leder till ett markanspråk med ca 400 m² inom Natura 2000-området Falsterbo-Foteviken. Enligt sökanden är Falsterbo-Foteviken ett SPA-område med syfte att skydda fåglar. Inom SPA-områden görs ingen indelning av området i olika naturtyper och det finns inga areella mål för olika naturtyper. Ett markanspråk på 400 m² bedöms enligt sökanden i sammanhanget vara helt försumbart för de fåglar som födosöker, rastar eller häckar inom området.

Det nya förstahandsyrkandet inom delområde Ljunghusen 6-7 innebär markanspråk som i större utsträckning ligger utanför Natura 2000. I realiteten bedöms dock skillnaden mellan förstahands- och andrahandsyrkandet som liten. Minskningen i markanspråk för förstahandsyrkandet sker i naturtyp 6999 ickenatura-naturtyp vilket inte är en utpekad naturtyp enligt bevarandeplanen. Det finns inga specifika bevarandemål för naturtypen.

Andrahandsyrkandet inom delområde Skanör-Falsterbo 3-7 innebär att skyddet lokaliseras utanför Natura 2000-området Falsterbohalvön. Minskningen i markanspråk för andrahandsyrkandet sker i naturtyp 6999 ickenatura-naturtyp vilket inte är en utpekad naturtyp enligt bevarandeplanen. Det finns inga specifika bevarandemål för naturtypen.

Den mark som tas i anspråk ligger mestadels i Natura 2000-områdenas ytterkanter, så skydden kommer inte att leda till någon ökad fragmentering av områden. Översvämningsskydden i permanentskedet bedöms inte ha någon negativ påverkan i förhållanden till fågeldirektivet och Falsterbohalvöns fågelpopulation. Sannolikheten att fåglar skulle skadas av själva anläggningsarbetet bedöms som mycket låg, eftersom fåglar är mobila. Längs vissa sträckor kan buller från arbetet störa framförallt häckningen. Längs sådana sträckor har sökanden föreslagit säsongsbegränsningar i arbetet.

Såvitt känt förekommer inga andra verksamheter eller åtgärder på Falsterbohalvön som tillsammans med ansökt verksamhet skulle leda till mer långtgående kumulativa negativa effekter än de direkta och indirekta effekter som redovisas i MKB:n. Ansökta verksamheter bedöms inte leda till några kumulativa negativa effekter, utöver de direkta och indirekta effekter som redovisas i MKB:n.

En viss positiv kumulativ påverkan skulle kunna ske i och med att arbetsfasen och senare underhållsfasen kommer att leda till viss störning av markmiljön. Såväl bevarandeplaner och reservatsföreskrifter som naturvärdesobservationer i fält visar

att viss störning av markmiljön är gynnsam och ger goda förutsättningar för värdefulla och nektarrika växtmiljöer. Anläggande och underhåll av översvämningsskydd kan skapa förutsättningar för mer störningståliga och värdefulla arter att etablera sig inom områden som i dagsläget domineras av mer triviala arter, särskilt om underhåll av översvämningsskydd koordineras med övrig skötsel av naturreservaten.

Den sökta verksamheten behöver dispens från vissa sedvanliga naturreservatsföreskrifter, som exempelvis förbud att ändra områdets topografi. Verksamhetens påverkan på berörda **naturreservat** bedöms dock bli mycket begränsad och bedöms inte ha någon kvantitativ eller kvalitativ negativ påverkan på de arter och naturtyper som reservaten avser skydda.

De huvudsakliga underlag som har använts vid påverkansbedömning är naturreservatens föreskrifter och de beskrivningar av skyddsvärden som anges däri. Vidare har det gjorts naturvärdesinventeringar av alla områden som berörs av skydden. Beräkningar har också gjorts av hur stora markintrång som kommer att ske i varje naturreservat, och hur intrångens storlek förhåller sig till naturreservatens totala yta. Som ytterligare stöd har naturvärdesbeskrivningar som i Natura 2000-bevarandeplaner beaktats i de fall Natura 2000 överlappar naturreservaten.

Särskild utredning har gjorts för att studera i vilken utsträckning hydrologiska förutsättningar inom naturreservaten förändras. Slutligen har även en särskild utredning av påverkan för fridlysta och rödlistade arter funnits med som bedömningsgrund.

Naturreservatet Flommen bildades genom beslut av Länsstyrelsen Malmöhus 1981-12-08. Som grund för beslutet anges att kust- och strandzonen i Flommen har en naturtyp som saknar motstycke i landet.

Utbildade strandformer samt pågående strandprocesser är av stort geologisk och geografiskt intresse. De från havet mer eller mindre avsnörda grunda vikarna och

lagunerna ("flommarna") med omgivande strandängar och revlar utgör säregna livsmiljöer för fauna och flora. Landskapstypen har delvis utvecklats genom betesgång, grästorvsupptagning och annat kulturinflytande. Området hyser ett stort antal intressanta växter som strandråg, blå svärdsilja, martorn, strandnål, och strandmolke samt har en artrik häckfågelfauna med bl.a. småtärna, svartbent strandpipare och skärfläcka. I området förekommer dessutom stinkpadda, gröNFLäckig padda och sandöDLA. Härtill kommer att området genom sitt geografiska läge och sin utformning är en av landets viktigaste rastplats för flyttande fågel. Området är i detta avseende av stort internationellt intresse. Utöver de mycket stora vetenskapliga naturvårdsvärdena är området kulturhistoriskt intressant. Som bad- och rekreationsområde har området utomordentligt stor betydelse framförallt för befolkningen i sydvästra Skåne. Inom området ligger vidare två golfbanor av hög klass. Området behöver särskilt skyddas och vårdas på grund av sin betydelse för kännedomen om landets natur och sin väsentliga betydelse för allmänhetens friluftsliv.

Ändamålet med reservatet ska främst vara att bevara det öppna strandområdet på den västligaste delen av Falsterbohalvön med revelbildningar och laguner, att bevara en naturlig vegetationszonering dels inom utpräGLAD sandstrandsvegetation, dels inom strandängsvegetation utbildad under århundraden av kulturnyttjande samt att bevara förutsättningarna för en artrik och delvis säregen fauna och flora. Området ska dessutom kunna nyttjas som bad- och strövområde eller för andra former av rekreation med hänsynstagande till områdets natur- och kulturvärden.

Vidare finns förbud att vidta åtgärder som att:

- Uppföra nybyggnad eller annan anläggning
- Vidta åtgärder som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär som att spränga, borra, gräva, schakta, muddra, dränera, utfylla, plöja eller utföra annan markbearbetning
- Anordna upplag
- Avlägsna eller skada gamla tångvallar

- Avverka träd eller buskar
- Plantera eller så träd, buskar eller andra växter
- Utföra slåtter och andra vegetationsreglerande åtgärder eller lägga avklippt gräs på annat sätt än vad som framgår av fastställd skötselplan
- Använda växtnäringsämnen, jordförbättringsmedel eller kemiska bekämpningsmedel på annat sätt än vad som framgår av fastställd skötselplan
- Anbringa tavla, plakat, skylt, affisch, inskrift eller därmed jämförlig anordning med undantag för reservats- och trafikskyltar samt upplysningsskyltar om golfbanorna och bad
- Anlägga eller uppföra spång, erosionsskydd eller annan anordning
- Skada fast naturföremål eller ytbildning
- Plocka eller gräva upp växter
- Framföra motordrivet fordon annat än på härför upplåtna vägar och parkeringsplatser

Anläggande av planerade skydd kräver markanspråk i reservatets östra kant. Markanspråken för andrahandsyrkandet uppgår till totalt cirka 5,4 ha, vilket utgör 0,4 % av reservatets totala yta på 1 208 ha.

Det nya förstahandsyrkandet i anslutning till Bostadsrättsföreningen Axelssons Torg 2, delområde Skanör-Falsterbo 18-19, leder till att ytterligare ca 1 100 m² markanspråk inom reservatet. Enligt sökanden förändrar inte förstahandsyrkandet gjorda bedömningar gällande påverkan på naturreservatet eller förutsättningar för dispens från reservatsföreskrifterna.

Andrahandsyrkandet inom delområde Skanör-Falsterbo 3-7 innebär att skyddet lokaliseras utanför Flommens naturreservat.

Norr om Hamnvägen har skydd placerats så nära befintlig bebyggelsegräns som möjligt för att minimera markanspråket inom naturreservatet. Av samma anledning

har en utformning med murlika skydd valts, då de har smalare markanspråk än vallar. Det är inte möjligt att flytta skydden längre österut utan att komma in i privatpersoners trädgårdar.

Förbi Flommens Golfklubb utgörs det planerade skyddet av att höja befintlig banvall med cirka 90 cm. Genom att förlägga skyddet ovanpå en yta som redan är ianspråktagen av en människoskapad vall minimeras det tillkommande markanspråket som skyddet ger upphov till. Dessutom nyttjas befintliga landskapselement på bästa sätt för att minimera påverkan på landskapsbilden.

Förbi Falsterbo Golfklubb har skyddet placerats så nära befintlig bebyggelsegräns som möjligt för att minimera markanspråket inom naturreservatet. Av samma anledning planeras murlika skydd. Förutom att markanspråk i naturreservatet på så sätt minskar så minimeras även påverkan på Falsterbo Golfklubb. Golfbanorna vid Falsterbo Golfklubb omnämns uttryckligen i reservatsbeslutet som del av områdets rekreativa värden.

Sammantaget bedöms planerade skydd inte hota eller medföra negativ påverkan på de intressen som reservatet har till syfte att skydda. Ansökta verksamheter bedöms inte påverka naturreservatet negativt men dispens från reservatsföreskrifterna bedöms ändå krävas. Detta för att reservatsföreskrifterna listar specifika aktiviteter som är förbjudna inom reservatet, men som måste utföras för att kunna anlägga skydden.

Naturreservatet Kämpinge strandbad bildades genom beslut av Länsstyrelsen Malmöhus 1982-12-08. Syftet med områdets vård är att "bevare områdets värde för friluftslivet – särskilt bad. Dynerna skall skötas så att erosionsskador ej uppstår". Området i anslutning till kanalen är det enda större sammanhängande icke bebyggda området i kontakt med Höllviken tätort.

Ett förbud gäller att företa nybyggnad eller annan anläggning, annat än dels vad som erfordras för driften av kanalen och dels ersättande av oreparabel badhytt. Enligt sökanden kan översvämningsskydd anses utgöra "annan anläggning". "Anläggningen" begränsar inte allmänhetens nyttjande av platsen som badplats och påverkar inte reservatets syfte. Skäl för dispens föreligger därför.

Vidare finns förbud att vidta åtgärder som

- ändrar områdets topografi eller landskapets allmänna karaktär (såsom att gräva, schakta, borra, spränga, muddra, dränera, utfylla eller markbereda),
- att anordna upplag,
- att plocka eller gräva upp växter,
- att plantera eller så träd, buskar eller andra växter,
- att avverka träd eller buskar,
- att anlägga eller uppföra spång, erosionsskydd eller liknande anordning,
- att skada fast naturföremål eller ytbildning,
- att framföra motordrivet fordon annat än på härför anvisad väg och plats, samt
- att parkera annat än på särskilt anvisade platser.

Anläggande av planerade skydd kräver markanspråk i reservatets sydvästra del.

Markanspråken uppgår till totalt cirka 0,3 ha, vilket utgör 0,7 % av reservatets totala yta på 43 ha.

De bevarandevärden som beskrivs i reservatsbeslutet är knutna till områdets värde för friluftslivet, särskilt bad. Att en låg mur anläggs längs Östra Kanalvägen och att en låg vall anläggs längs parkeringens södra kant påverkar inte det rekreativa värdet eller nyttjandet inom naturreservatet på något sätt. Skyddet bedöms således inte skada naturreservatets intressen. I reservatsbeslutet anges att sanddynerna ska skötas så att erosion ej uppstår. Att lägga ut sand bland sanddynerna i syfte att reparera erosionsskador bedöms inte hota de värden som reservatet är satt att

skydda. Reparation av sanddyner bedöms således inte skada naturreservatets intressen.

Ansökta verksamheter bedöms inte påverka naturreservatet negativt men dispens bedöms ändå krävas från reservatsföreskrifterna. Detta för att reservatsföreskrifterna listar specifika aktiviteter som är förbjudna inom reservatet, men som måste utföras för att kunna anlägga skydden.

Naturreservatet Ljungskogens och Ljunghusens strandbad bildades genom beslut av Länsstyrelsen Malmöhus 1987-09-08. Syftet med områdets vård är att "områdets natur skall bevara innergattande strandprocesser, vegetationstyper och fågelbiotoper samtidigt som möjligheter gives för ett allmänt friluftsutnyttjande inom därför lämpade delar av området".

Det finns förbud att vidta åtgärder som att:

- Uppföra helt ny byggnad, om- och tillbyggnad eller annan anläggning
- Vidtaga åtgärder som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, såsom att spränga, borra, gräva, schakta, muddra, dränera, utfylla, plöja eller utföra annan markbearbetning
- Anordna upplag
- Gräva upp växter
- Plantera eller så träd, buskar eller andra växter
- Avverka träd eller buskar
- Anbringa tavla, plakat, skylt, affisch, inskrift eller därmed jämförlig anordning med undantag för reservats- och trafikskyltar
- Skada fast naturföremål eller ytbildning
- Gräva upp växter
- Framföra motordrivet fordon, innefattande moped, annat än på härför anvisad plats
- Parkera annat än på särskilt anvisade platser

Anläggande av planerade skydd kräver markanspråk inom reservatet. Markanspråken uppgår till totalt cirka 2,4 ha, vilket utgör 0,7 % av reservatets totala yta på 339 ha.

Längs Ljunghusens Golfklubb har flera dragningar studerats. Efter samtal med golfklubben har skyddet placerats längs en befintlig stig som löper mellan nya och gamla klubbhuset.

Öster om golfbanan följer skyddet i stort en befintlig skogsstig. Skogsstigen följer i sin tur i stort en fastighet som sökanden äger, men det finns platser där befintlig skogsstig viker av utanför den kommunala fastigheten. För att minimera intrången på tredje parts fastigheter har skyddet i möjligaste mån förlagts inom kommunal fastighet.

På en sträcka öster om parkeringen till Ljunghusen strandbad bedöms befintliga dyner vara tillräckligt höga för att skydd inte ska behövas.

I reservatets östra del avtar dynhöjden och skydd planeras som en förlängning av den naturliga höjdryggen. Skyddet följer inledningsvis en befintlig gångstig, övergår till att följa Västra Kanalvägen förbi handikappbadet och övergår sedan i en mur för att minimera påverkan på vägnät och parkeringsytor. Skyddet avslutas med en mindre höjning av Västra Kanalvägen.

I naturreservatets nordligaste del behövs endast begränsade åtgärder för att säkerställa en skyddsring med krönnivå +3,0 m (RH 2000). Längs en sträcka av Västra Kanalvägen behöver befintlig marknivå höjas med cirka 0,1 m.

Längs sydkusten finns befintliga badhytter bland sanddynerna. Beaktat att det är tekniskt okomplicerat att flytta en badhytt har det inte bedömts ändamålsenligt att anpassa skyddet kring badhytterna. Istället har skyddet planerats längs den sträcka som bedöms vara den bästa, och i de fall en kollision med badhytter uppstår

planeras badhytterna flyttas. Det framgår att badhytterna inte behöver flyttas mer än ett par meter. Naturmiljön på den plats dit badhytterna flyttas kan i allt väsentligt förväntas vara samma som där de står i dagsläget.

Längs sanddynerna i reservatets sydöstra del har en stig ner till stranden lett till en lokal lågpunkt i dynerna. Trots lågpunkten är dynsystemet förhållandevis starkt, och lågpunkten bedöms inte vara kritisk att åtgärda. Icke desto mindre utgör den en lågpunkt i förhållande till dynerna runt omkring och för att stärka dynerna är möjligheten att reparera dynerna önskvärd. Lågpunkten kommer att repareras genom att sand läggs ut.

Planerade skydd har i möjligaste mån placerats inåt land, utanför de morfologiskt mest aktiva kustpartierna. Planerade skydd bedöms inte påverka de strandprocesser som reservatet avser skydda. De vegetationstyper som finns inom reservatet kommer inte att förändras på något betydande sätt, vare sig längs sträckor som utgör golfbanor, längs skogsstigen i södra Ljunghusen eller längs sträckor som i dagsläget domineras av vägar. De fågelbiotoper som finns inom reservat och som kräver särskild hänsyn är knutna till Skanörs Ljung och Ängsnäset i reservatets västra del, och påverkas inte av planerade skydd. Heller inte möjligheten till ett allmänt friluftsutnyttjande inom därför lämpade delar av naturreservatet påverkas.

Anläggande av skyddet längs planerad korridor, flytt av tre badhytter till ett par meter från den plats där de står idag och lokal reparation av skadade dyner bedöms inte medföra negativ påverkan på de intressen som reservatet har till syfte att skydda.

Det nya förstahandsalternativet inom delområde Ljunghusen 6-7 innebär markanspråk som i större utsträckning ligger utanför naturreservatet.

Ansökta verksamheter bedöms inte påverka naturreservatet negativt men dispens bedöms ändå krävas från reservatsföreskrifterna. Detta för att reservats-

föreskrifterna listar specifika aktiviteter som är förbjudna inom reservatet, men som måste utföras för att kunna anlägga skydden.

Naturreservatet Norra Ljunghusen bildades genom beslut av Länsstyrelsen Malmöhus 1995-06-12. Som grund för beslutet anges bland annat att området har ett botaniskt och markhistoriskt värde genom ett tidigare intensivt och numera mer extensivt markutnyttjande. Området anges också ha ett zoologiskt värde, särskilt med avseende på fågellivet, och vara av betydelse för rekreation och friluftsliv. Naturreservatet utgörs av strandängar och grunda vattenområden norr om Ljunghusen. Reservatet inkluderar även revet Black. I området finns välbevarade rester av det gamla odlingslandskapet och en artrik och betesgynnande flora. De grunda vattenområdena och revet Black skapar förutsättningar för ett rikt och varierat fågelliv.

Det samlade värdet är av den omfattningen att området klassificerats som riksobjekt för naturvård och friluftsliv. Det utgör också en del av ett mer omfattande CW-område.

Ändamålet med reservatet är att:

- bevara och inom väsentliga delar återskapa betade naturtyper som öppna strandängar i kontakt med havet och glest trädbevuxna hagmarker, samtidigt som förutsättningar att gynna och bevara växter som dansk iris och strandmolke tillvaratas,
- skapa ostörda, naturligt utvecklade vistelsemiljöer för våtmarksfåglar inom de grunda vattenområden och revet Black.

Sökanden menar att anläggande av vall/mur längs reservatets ytterkant inte bedöms hota eller skada reservatets ändamål. Bedömningen stärks av att markanspråken sker i anslutning till en befintlig banvall och längs tomter.

Vidare finns förbud att vidta åtgärder som att:

- Uppföra ny byggnad eller annan anläggning
- Vidta åtgärder som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär som att spränga, borra, gräva, schakta, muddra, dränera, utfylla, plöja eller utföra annan markbearbetning
- Anordna upplag
- Avverka träd eller buskar
- Planera eller så träd, buskar eller andra växter
- Anbringa tavla, plakat, skylt, affisch, inskrift eller därmed jämförlig anordning med undantag för reservats- och trafikskyltar
- Gräva, borra, måla eller på annat sätt skada block, levande eller döda träd eller buskar
- Gräva upp växter
- Parkera annat än på anvisade platser

Anläggande av planerade skydd kräver markanspråk inom reservatets södra del. Markanspråken uppgår till totalt cirka 0,9 ha, vilket utgör 0,5 % av reservatets totala yta på 187 ha.

I den östra delen av reservatet har skydd placerats så nära befintlig bebyggelsegräns som möjligt för att minimera markanspråket inom naturreservatet. Av samma anledning har en utformning med murlika skydd valts, då de har smalare markanspråk än vallar. Dessutom är det tillgängliga markområdet mellan tomtgränser och vattenbryn begränsat, och genom att välja smala murlika skydd undviks arbete i vattnet. Det är inte möjligt att flytta skydden längre söderut utan att komma in i privatpersoners trädgårdar. Längs sträckan finns redan befintliga murar. Längre västerut ökar avståndet mellan skydd och vattenbryn, och förekomsten av befintliga murar upphör. Skyddet övergår då till en vall för att bättra smälta in i den öppnare terrängen samt vara lättare att passera.

I den västra delen av reservatet utgörs det planerade skyddet av att höja befintlig banvall med cirka 90 cm. Genom att förlägga skyddet ovanpå en yta som redan är

ianspråktagen av en människoskapad vall minimeras det tillkommande markanspråket som skyddet ger upphov till. Dessutom nyttjas befintliga landskapselement på bästa sätt för att minimera påverkan på landskapsbilden.

Markspråken sker genomgående i reservatets ytterkanter, och mestadels i områden som redan är påverkat av befintliga murar eller befintlig banvall. De bevarandevärden som beskrivs i reservatsbeslutet är huvudsakligen knutna till strandängsmiljöerna och de grunda vattenområdena framför reservatet. Inga av dessa påverkas av att ett skydd anläggs längs en smal korridor i reservatets ytterkant. Planerade skydd bedöms därför inte hota eller medföra negativ påverkan på de intressen som reservatet har till syfte att skydda.

Ansökta verksamheter bedöms inte påverka naturreservatet negativt men dispens bedöms ändå krävas från reservatsföreskrifterna. Detta för att reservatsföreskrifterna listar specifika aktiviteter som är förbjudna inom reservatet, men som måste utföras för att kunna anlägga skydden.

Naturreservatet Skanör-Höll bildades genom beslut av Länsstyrelsen Malmöhus 1995-06-12. Som grund för beslutet anges bland annat att området har ett botaniskt och markhistoriskt mycket högt värde genom bete under mycket lång tid. Av stort botaniskt värde är dansk iris. Området anges också ha ett zoologiskt värde, särskilt med avseende på fågellivet, och vara av betydelse för rekreation och friluftsliv med en mycket tilltalande landskapsbild.

Naturreservatet Skanör-Höll omfattar strandmarkerna och de grunda vattenområdena i Höllviken väster om Falsterbokanalen. Strandområdet är en välbevarad rest av det kustbeteslandskap som haft stor betydelse längs med Skånes kust. Marken hyser en artrik och betesgynnad flora. Vattenområdena är av stor betydelse för både rastande och häckande fågelarter.

Det samlade värdet är av den omfattningen att området klassificerats som riksobjekt för naturvård, friluftsliv och kulturminnesvård. Det utgör också en del av ett mer omfattande CW-område.

Reservatets ändamål är att genom en ändamålsenlig hävd bevara den kulturpräglade naturtypen med öppna, välbetade strandängar i kontakt med havet och i vissa delar bevara glest trädbevuxna hagmarker, samtidigt som förutsättningarna att gynna och bevara växter som dansk iris och strandmolke och ett rikt djurliv tillvaratas.

Bredeväg med tillhörande vattendrag ska bevaras och återge karaktären av gammal fägata och transportled. Motorbanan ska, när verksamheten upphört, återföras till betad strandmark. Området med fiskehoddor och gräsytor för nättorkning i den södra delen ska bibehållas med bevarad karaktär samtidigt som möjligheterna till uppankring av båtar bibehålls inom ett begränsat vattenområde. Den inhägnade f.d. soptippen ska på sikt omföras till betesmark alternativt utgöra en del av området för fiskebodarna.

Området ska även i enkla former kunna utnyttjas för strövande under hänsynstagande till områdets natur- och kulturmiljövärden.

Vidare finns förbud att vidta åtgärder som att:

- Uppföra nybyggnad eller annan anläggning
- Vidta åtgärder som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär som att spränga, borra, gräva, schakta, muddra, dränera, utfylla, plöja eller utföra annan markbearbetning
- Avlägsna eller skada hägnader som utgörs av tångvallar
- Avverka träd eller buskar
- Plantera eller så träd, buskar eller andra växter
- Anbringa tavla, plakat, skylt, affisch, inskrift eller därmed jämförlig anordning med undantag för reservats- och trafikskyltar

- Gräva, borra, måla eller på annat sätt skada block, levande eller döda träd och buskar
- Gräva upp växter

Anläggande av planerade skydd kräver markanspråk inom reservatets västra del. Markanspråken uppgår till totalt cirka 0,2 ha, vilket utgör 0,2 % av reservatets totala yta på 141 ha.

Skyddens anspråk i naturreservatet begränsas till en kort sträcka där skyddet korsar över Bredeväg, det dike som leder in till centrala Skanör. Skyddet kommer att utföras med en sluss eller lucka så att vatten kan strömma in och ut ur Bredeväg vid normala vattenstånd, men kan stängas ute vid höga vattenstånd. Att en sluss installeras tvärs Bredeväg som förhindrar översvämning av Skanör tätort vid höga vattenstånd i havet bedöms inte ha någon påverkan på de intressen som reservatet avser skydda.

Ansökta verksamheter bedöms inte påverka naturreservatet negativt men dispens bedöms ändå krävas från reservatsföreskrifterna. Detta för att reservatsföreskrifterna listar specifika aktiviteter som är förbjudna inom reservatet, men som måste utföras för att kunna anlägga skydden.

Naturreservatet Skanörs Ljung bildades genom beslut av Länsstyrelsen Malmöhus 1969-09-18 och utvidgades genom beslut 1984-02-20. Skanörs Ljung utgör en mycket gammal utmark. Naturreservatet innefattar hed- och strandängområden med många sällsynta och betesberoende växter samt skogbevuxna områden. Under hösten samlas även flyttfåglar och stora mängder vadare i området, speciellt vid Ängsnäset. Skanörs Ljung har också ett stort kulturhistoriskt värde, med spår av gångna tiders torvtäkter samt rester av bosättningar både från tiden kring Kristi födelse och från högmedeltid. Området skyddas även för sin betydelse för friluftslivet.

En ny sandrevel söder om "Ängsnäset" har bildats sedan reservatet avsattes. De båda vattenområdena hyser dessutom sådana ornitologiska kvaliteter, att en utvidgning av reservatet Skanörs Ljung att även omfatta vattenområden intill 3 m djup är motiverad. Den södra kustzonen, vid "Ängsnäset" är den enda platsen i landet med häckande svartbent strandpipare. Fågelfaunan är för övrigt representerad av en rad mer eller mindre sällsynta kust- och strandängsfåglar med bl.a. häckande skärfläcka, sydlig kärrsnäppa, småtärna och silvertärna. Den långsmala sandreveln, söder om "Ängsnäset", hyser även flera av dessa sällsynta arter och den stora grunda lagunen mellan reveln och "Ängsnäset" har blivit en mycket viktig uppehållsplats för flera arter där dessa bl.a. kan göra sitt näringssök. För att få ett effektivare skydd för sällsynta häckande fågelarter är ett beträdnadsförbud på "Ängsnäset" och utanför liggande lagun och sandrevel under tiden den 1 april-15 juli motiverat.

Sökanden anför bland annat att en vall bredvid Strandbadsvägen (belägen i den västra delen av naturreservatet) inte bedöms påverka de geologiska, vetenskapliga, naturgeografiska, kulturella eller kulturhistoriska värden som avses skyddas. Inte heller påverkas Ängsnäset eller övriga ornitologiska värden som avses skyddas av en vall bredvid Strandbadsvägen.

En vall bredvid Strandbadsvägen bedöms inte leda till någon betydande störning av den säregna och vackra landskapsbild som i reservatsbeslutet från 1969 beskrivs som skyddsvärd. En vall bredvid Strandbadsvägen bedöms inte påverka reservatets botaniska värden negativt.

Biotopvärdet bedöms som visst med hårt betad mark med välutvecklad grässvål. Framförallt baserat på tidigare inventeringar bedöms artvärdet vara påtagligt, dock är fältskiktet i själva naturvärdesobjektet relativt artfattigt vilket bör tas med i bedömningen av påverkan på naturtypen. Naturreservatets huvudsakliga värden förekommer utanför översvämningsskyddets planerade dragning, bland annat med rik förekomst av dvärglåsbräken i betesmarkens mitt. Naturreservatet har även stora

ornitologiska värden knutna till ljungheden. Då ljungtäcket är sporadiskt utmed staketgränsen bedöms objektet inte hysa några särskilda ornitologiska värden. Hela Ljungheden bedöms ha högt naturvärde. Inom utredningsområdet bedöms dock naturvärdet som påtagligt, klass 3.

I den östra delen av naturreservatet finns flera naturvärdesobjekt. I anslutning till ID 3 finns den del av betesmarken som påverkas av översvämningsskyddet delvis skuggad av skogen i öst och hyser inga naturvårdsintressanta arter. Betesmarken ingick i ängs- och betesmarksinventeringen och bedöms där kunna bli något intressant men hade vid inventeringstillfället svaga flora- och faunavärden. Längre söderut, intill ID 21, ligger ljunghedens främsta värden utanför inventeringsområdet. Det blöta området i norr bedöms som mer värdefullt än de torra markerna inom inventeringsområdet. Sammantaget bedöms objektet ha visst biotopvärde med avseende på inslaget av våtmark, och hårt betade betesmarker med rik blomning av ljunghed senare under säsongen. Artvärdet bedöms som påtagligt vilket baseras på artfynd från Artportalen samt fyndet av vanlig groda, vilket indikerar att våtmarken nyttjas för grodlek. Sammantaget bedöms objektet ha påtagligt naturvärde, klass 3.

Vid etableringsyta ID 15 ligger ljunghedens främsta värden utanför inventeringsområdet. Det blöta området i norr bedöms som mer värdefullt än de torra markerna inom inventeringsområdet. Sammantaget bedöms objektet ha visst biotopvärde med avseende på inslaget av våtmark, och hårt betade betesmarker med rik blomning av ljunghed senare under säsongen. Artvärdet bedöms som påtagligt vilket baseras på artfynd från ArtPortalen samt fyndet av sånglärka. Sammantaget bedöms objektet ha påtagligt naturvärde, klass 3.

Vidare finns förbud att vidta åtgärder som att inrätta upplag, plantera eller så växter samt att utan förvaltarens tillstånd plocka eller gräva upp växter.

Anläggande av planerade skydd kräver markanspråk inom reservatets västra del. Markanspråken uppgår till totalt cirka 2 ha, vilket utgör 0,3 % av reservatets totala yta på 581 ha.

Inom reservatets västra del utformas skyddet som en vall längs befintlig väg. Skyddet är placerat i naturreservatets ytterområde för att minimera markanspråk och undvika fragmentering. I reservatets östra del utformas skyddet som en vall på norra sidan väg 100. Skyddet är förlagt längs sökandens mark så att intrång på tredje part minimeras. Söder om väg 100 kan skyddet antingen utformas som en mur eller som en vall. Skyddet är planerat till områdets ytterkant för att minimera markanspråken och undvika fragmentering av området.

Markanspråken sker genomgående i reservatets ytterkanter. De bevarandevärden som beskrivs i reservatsbeslutet är huvudsakligen knutna till de biologiska och ornitologiska värden som finns inom Skanörs Ljung, i synnerhet vid Ängsnäset. I ansökans bilaga C6 beskrivs de biologiska värdena inom markanspråksområdena. Det konstateras att även om det finns naturvärden inom de områden som berörs av skydd så finns samma eller högre naturvärden i större utsträckning i de områden som lämnas opåverkade. De skyddsvärden som har lett till områdets utpekande som naturreservat är knutna till ljungens mer centrala delar, inte till områdets ytterkanter. Planerade skydd bedöms därför inte hota eller medföra negativ påverkan på de intressen som reservatet har till syfte att skydda.

Ansökta verksamheter bedöms inte påverka naturreservatet negativt men dispens bedöms ändå krävas från reservatsföreskrifterna. Detta för att reservatsföreskrifterna listar specifika aktiviteter som är förbjudna inom reservatet, men som måste utföras för att kunna anlägga skydden.

Naturreservatet Falsterbohalvöns havsområde bildades genom beslut av Länsstyrelsen Malmöhus 1991-09-08. Naturreservatet är Skånes största (cirka 40 000 ha) och omfattar kustvattnet kring Falsterbohalvön. Som grund för beslutet

anges bland annat att kustvattnen kring Falsterbohalvön utgör ett sandvandningsområde utan motsvarighet i Sverige. Området har ett rikt djurliv och sandbottnar, ålgräsängar och ett ringa vattendjup gör platsen till en viktig reproduktions- och uppväxtplats för många fiskarter. Det är också ett betydelsefullt fågelområde, och det finns både gråsäl och knubbsäl i området. Syftet med naturreservatet är att området fritt ska utvecklas utifrån havsströmmarnas påverkan och att djur och växter fritt ska få kolonisera området och ostört få utvecklas där.

Anläggande av planerade skydd leder till ett markanspråk vid Falsterbokanalens nordvästra pirarm. Markanspråken är mycket litet, mindre än 500 m² av reservatets totalt 39 612 ha (0,00004 %). Skyddet är planerat som ett murlikt skydd.

Planerat skydd kommer att anläggas helt och hållet på land. Det bedöms uppenbart att anläggande av en mur på land inte har någon påverkan på de värden i havsvattnet som reservatet är menat att skydda. Det föreligger inga förbud enligt reservatsföreskrifterna som är relevanta för anläggande av en mur.

Skyddens markanspråk i naturreservaten uppgår till någon tiondels procent av de totala reservatsytorna. Anläggningsarbetet kan innebära en tillfällig störning för floran i områdenas ytterkanter. Växter på mark som tas i anspråk för själva översvämningsskydden kommer oundvikligen att rubbas vid anläggningsarbetet, men växtlighet på vallarna kommer återetableras. Det är också angeläget från allmän synpunkt att få till stånd översvämningsskydden.

Sammantaget föreligger grund för dispens från relevanta reservatföreskrifter enligt sökandens yrkande.

Som framgår av naturvärdesinventeringen och den utredning över de sökta åtgärdernas påverkan på naturreservaten kommer översvämningsskydden således inte att medföra en negativ påverkan på de intressen som reservaten har till syfte att skydda. Områdenas karakteristiska växtlighet kommer så långt möjligt att

återskapas och skydden är förlagda till områdenas ytterkanter, där naturen redan är påverkad av järnvägsbankar, vägar, golfbanor och angränsande bebyggelse. Då något intrång i naturvärdena inom naturreservatsområdena inte uppkommer genom de sökta åtgärderna, bedöms kompensationsåtgärder inte erforderliga för erhållande av sökta dispenser från reservatföreskrifter.

Strandskydd gäller generellt inom 100-300 m från kusten, vilket innebär att området för översvämningsskydd på vissa delsträckor kommer att ligga inom strandskyddat område. Översvämningsskyddens utformning, passerbara slänter och passager kommer inte leda till något hinder för allmänhetens tillträde till de kustnära områdena. Skyddet bedöms inte medföra någon förändring i områdenas tillgänglighet då vallarna kommer att vara lätta att ta sig över. Skyddet innebär heller inte att livsvillkoren för djur- och växtarter inom strandskyddsområdena väsentligen försämras. Grunder bedöms således föreligga för strandskyddsdispens och strandskyddsintresset utgör inte hinder mot tillåtlighet.

Sammantaget bedöms den sökta verksamheten i sin helhet vara tillätlig i förhållande till bestämmelserna i 7 kap. miljöbalken.

3.15.5 Tillåtlighet enligt 8 kap. miljöbalken och dispens enligt artskyddsförordningen

Förekommande fridlysta djurarter bedöms ej påverkas av översvämningsskyddet.

Inom berörda områden förekommer vissa fridlysta växter (backsippa, hedblomster, pipstäckra, klockgentiana och flockarun). Den utredning som gjorts inför ansökan visar att verksamhetens påverkan på backsippa och hedblomster bedöms bli mycket begränsad och att den sökta verksamheten, med hänsyn tagen till skyddsåtgärder, inte kommer att försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus i arternas naturliga utbredningsområde. Slutsatsen är att även om enskilda plantor skadas av anläggandet så bedöms arterna inte påverkas på populationsnivå. Såväl backsippa

som hedblomster, vilket är de två arter som påverkas, kommer att kunna finnas på Falsterbohalvön även efter att planerade skydd är anlagda.

När det gäller pipstäkra, klockgentiana och flockarun uppger sökanden att de inte konstaterats i fält men att inrapporterade fynd angetts i ArtPortalen eller i ängs- och betesmarksinventeringen. Dispens söks även för dessa arter för att undvika att riskera att sökt verksamhet hamnar i konflikt med andra arter i områdena, som omfattas av artskyddsförordningen.

Den sökta verksamheten kan beviljas sökt dispens från artskyddsförordningen, enligt kommunens yrkande. Mot denna bakgrund är sökt verksamhet även tillåtlig i förhållande till reglerna i 8 kap. miljöbalken.

3.15.6 Tillåtlighet enligt 11 kap. miljöbalken

Enligt 11 kap. 6 § miljöbalken får en vattenverksamhet bedrivas endast om verksamhetens fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna och olägenheterna av den. Enligt sökandens mening föreligger sådan erforderlig båtnad för ifrågavarande vattenverksamhet.

En översiktlig kostnads-nyttoanalys har genomförts i syfte att utreda om den planerade investeringen är samhällsekonomiskt lönsam på lång sikt. I samband härmed har en analys av de ekonomiska värdena på Falsterbohalvön utförts. De ekonomiska värdena i form av enbart fastighetsvärden för privatbostäder som berörs av översvämningsrisk är omfattande. Taxeringsvärdena för privatfastigheter på Falsterbohalvön uppgick 2011 till sammanlagt cirka 31 miljarder kr. Med ett schablonmässigt påslag om 25 procent ger detta ett uppskattat marknadsvärde om drygt 42 miljarder kr (oaktat den ökning av marknadsvärdena som skett sedan 2011).

I förhållande till skyddens preliminära anläggningskostnad, vilken beräknas uppgå till drygt 160 miljoner kr, kan redan härigenom konstateras att de planerade

åtgärderna är väl motiverade *ur* ekonomisk synpunkt. Nyttan inkluderar därutöver även skydd för människors liv och hälsa och att översvämningsskydden möjliggör för kommunens invånare att fortsatt kunna bo och verka på Falsterbohalvön i samma utsträckning som nu. Vidare tillkommer värden i offentliga byggnader och anläggningar såsom skolor, vårdinrättningar, verksamhetslokaler, infrastruktur och liknande. Översvämningsskydden bevarar även andra mervärden för kommunen och dess invånare i form av historiska och kulturella värden hos bebyggelsen samt infrastruktur som möjliggör tillgång till natur och rekreationsvärden inom och utanför skydden.

Mot denna bakgrund är tydligt att den sökta vattenverksamhetens fördelar från allmän och enskild synpunkt överväger kostnaderna samt skadorna och olägenheterna av den. Verksamheten är således tillåtlig enligt 11 kap. 6 § miljöbalken.

3.16 Förslag till villkor för den ansökta verksamheten

1. Verksamheten ska utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angett i ansökan eller i övrigt anfört och åtagit sig i målet.
2. Under arbetstiden får buller från verksamheten inte överskrida de ljudnivåer som anges för utomhusbuller (utomhus/fasad) i Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) samtliga dagar (vardagar, lördagar, söndagar och helgdagar) under kl. 19.00-07.00 (kvällstid och natt). Övriga tider (vardagar kl. 07.00-19.00) ska anläggningsarbeten bedrivas så att överskridande av de bullernivåer som anges i de allmänna råden (NFS 2004:15) i görligaste mån undviks.
3. Till undvikande av störning på häckande fågel ska bullrande arbeten inte utföras längs de delsträckor som markerats på till ansökan bilagda karta, bilaga A3, under perioden 1 april-15 augusti.

4. Kemiska produkter ska förvaras och hanteras så att risken för förorening av mark och vatten minimeras.
5. Förslag till slutlig placering av temporära etableringsytor för anläggningsarbeten ska upprättas efter samråd med tillsynsmyndigheten och inges till tillsynsmyndigheten senast två (2) månader före det att de anläggningsarbeten, för vilka respektive etableringsyta behöver tas i anspråk, påbörjas. Även val av lämpliga skyddsåtgärder vid anläggande och återställning av etableringsytorna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.
6. När etableringsyta inte längre behövs för anläggningsarbeten ska denna avstädas och återställas i godtagbart skick.
7. Förslag till kontrollprogram för verksamheten ska upprättas efter samråd med tillsynsmyndigheten och inges till tillsynsmyndigheten senast två (2) månader innan respektive anläggningsetapp påbörjas, eller vid den senare tidpunkt som tillsynsmyndigheten bestämmer. Kontrollprogrammet ska bl.a. omfatta kriterier för fastställande av externa jordmassors kvalitet och näringsinnehåll, samt kriterier för att avgöra huruvida användning får ske på viss plats innan sådana externa massor används för anläggningsändamål. Kontrollprogrammet ska även omfatta rutiner för att undvika att tillförda massor innehåller frön, växt- eller rotdeklar från främmande invasiva arter.
 - (a) Innan arbeten påbörjas vid delsträckor där det vid naturvärdesinventeringen identifierats områden med naturvärdesklass 3 eller högre, ska förnyad inventering göras för hedblomster, backsippa, pipstakra, klockgentiana och flockarun. Om det därvid upptäcks exemplar av arterna i påverkansområdet ska samråd ske med tillsynsmyndigheten och därefter ska sökanden vid behov besluta om ytterligare skadeförebyggande åtgärder vid arbeten längs den berörda delsträckan.

8. Sökanden föreslår slutligen att mark- och miljödomstolen enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken överlåter åt tillsynsmyndigheten att,
 - (a) om det finns behov av mindre anpassning av skyddens placering eller utformning som bedöms inte medföra ökad störning för omgivningen, på förslag från sökanden besluta om närmare placering och utformning och vid behov föreskriva närmare villkor i detta avseende, och
 - (b) om det finns behov av hänsyn till häckande fältpiplärka vid Falsterbo skjutfält vid tiden för arbetena, på förslag från sökanden föreskriva närmare villkor om sådan hänsyn.
 - (c) besluta om ytterligare villkor gällande återställande av naturtyper, om det visar sig att floran som kännetecknar naturtypen inte har återetablerat sig tre år efter färdigställande av den aktuella etappen.
9. Tillförda massor för anläggande av översvämningsskydden i enlighet med tillståndet, inklusive tillförd sand vid reparation av dyner, ska uppfylla miljökriterierna i Tabell 3 nedan. Efter laktester av massor eller annan utredning får, på förslag från sökanden, tillsynsmyndigheten godkänna att andra gränsvärden än de som anges i Tabell 3 tillämpas.

Tabell 3

Ämne	Gulmarkerade områden enligt karta i Figur 1 nedan (mg/kg) TS	Rödmarkerade områden enligt karta i Figur 1 nedan (mg/kg) TS
Antimon	0,5	20
Arsenik	8,0*	
Barium	200	
Bly	20	60
Kadmium	0,35	1,2
Kobolt	15	20
Koppar	30	80
Krom	50	80
Kvicksilver	0,1*	0,50
Molybden	1,0	70
Nickel	50	70
Vanadin	60	100
Zink	80	250
Alifat>C5-C8	1,8	50
Alifat>C8-C10	12	50
Alifat>C10-C12	100	
Alifat>C12-C16	100	
Alifat>C16-C35	100	
Aromat>C8-C10	2,5	10
Aromat>C10-C16	1,8	3,0
Aromat>C16-C35	0,2	10
Bensen	0,10	0,20
Toluen	0,18	10
Etylbensen	0,4	10
Xylen	0,35	10
PAH L	0,50	3,0
PAH M	0,35	10
PAH H	0,50	0,70

*Regional bakgrundshalt

- (a) Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten om sand från andra platser än Slusans yttre del, från bron och västerut, ska användas vid reparation av befintliga sanddyner.
 - (b) Tillförda massor får inte ha högre näringsinnehåll i fråga om fosfor och kväve än omkringliggande mark, såvida inte tillsynsmyndigheten medger annat i det aktuella delområdet.
10. Före påbörjande av anläggningsarbeten ska samråd ske med E.ON Energidistribution AB (nätägaren) om lämpliga skadeförebyggande åtgärder för både drift och anläggande liksom översvämningsskyddens slutliga utformning för det fall någon del av skydden lokaliseras inom tre (3) m från, eller på annat sätt berör, starkströmsledning eller med sådan ledning sammanhängande anläggning. Anläggningsarbeten som anges i föregående mening får inte påbörjas utan nätägarens godkännande.
11. Nätägaren eller dess entreprenörer ska ha rätt att vidta sådana åtgärder på och i anslutning till översvämningsskydden som behövs för att möjliggöra åtkomst till starkströmsledning eller med sådan ledning sammanhängande anläggning. Efter

det att sådan åtgärd vidtagits ansvarar sökanden i förekommande fall för att återställa översvämningsskydd och dess funktion.

12. Rutiner, utrustning och beredskap ska finnas så att spridning av drivmedel och hydraul-, kylnings- och smörjprodukter förhindras i händelse av olycka eller läckage från entreprenadmaskiner.
13. Innan anläggningsarbeten påbörjas ska sökanden i samråd med tillsynsmyndigheten besluta inom vilka ytor befintliga ytjordskikt ska separeras, sparas och återföras på vall efter genomförda arbeten för respektive anläggningsetapp.
14. Om frösådd planeras inom skyddade områden och inom naturvärdesobjekt klass 2-4 ska samråd först ske med tillsynsmyndigheten.
15. Passagerna för groddjur mellan Flommen och Skanör samhälle ska utformas i samråd med tillsynsmyndigheten.

3.17 Förslag till skyddsåtgärder och sökandens åtaganden

3.17.1 Buller

Sökanden kommer i god tid före anläggningsarbetenas påbörjande informera berörda fastighetsägare, näringsidkare och närboende om när och var arbetena ska utföras, hur länge de ska pågå samt om arbetena kan ge upphov till buller.

Känsliga djur kan störas av ljud från arbetsmaskiner, särskilt gäller detta fåglar under häckningsperioden. Den generella störningspåverkan för fåglar bedöms bli försumbar längs merparten av sträckan. Vissa kortare sträckor vid Skanör bedöms dock vara något mer störningskänsliga. Då anläggningsarbetena kan komma att ske nära möjliga häckningsområden åtar sig sökanden att begränsa bullrande arbeten längs dessa sträckor.

3.17.2 Hantering av kemikalier och avfall

Till undvikande av att verksamheten under byggtiden orsakar spill eller läckage av skadliga ämnen till mark och vattendrag kommer all hantering av drivmedel och oljor till arbetsmaskiner att ske med försiktighet och med möjlighet för uppsamling av eventuellt spill.

Avfall från anläggningsarbetet, innefattande t.ex. rivningsavfall, kommer att lämnas för omhändertagande hos godkänd mottagningsanläggning.

3.17.3 Etableringsytor

När en etableringsyta inte längre behövs för anläggningsarbeten kommer ytan att avstädas och återställas. Sökanden strävar efter att förlägga dessa etableringsytor på redan hårdgjorda ytor (t.ex. parkeringsplatser), även om andra typer av ytor inte helt går att undvika. I ansökan och dess bilagor redovisas ytor som kan komma att bli aktuella som etableringsytor. Det är enligt sökanden dock inte ändamålsenligt att i nu sökt tillstånd detaljreglera placering och användning av dessa tillfälliga etableringsytor. Istället bör dessa ytor och användningen av dem preciseras – inom de ramar som anges i ansökan – i detaljprojekteringsfasen efter samråd med tillsynsmyndigheten.

3.17.4 Grodpassager

Sökanden har ett åtagande om samråd med tillsynsmyndigheten vad gäller slutlig utformning av grodpassager. Sökanden har därutöver föreslagit ett villkor med liknande betydelse.

3.17.5 Tillsyn och kontroll

Översvämningsskydden kommer att anläggas i flera etapper. Sökanden kommer att i god tid före det att de tillståndspliktiga arbetena påbörjas i respektive område utarbeta ett kontrollprogram för kontroll av verksamheten, inklusive dess byggfas.

Kontrollprogrammet kommer bland annat att omfatta kriterier för fastställande externa jordmassors kvalitet och kriterier för att avgöra om huruvida användning får ske på viss plats(er) innan sådana massor används för anläggningsändamål.

Arbeten med kontroll och uppföljning kommer att ske kontinuerligt av sökanden under entreprenadtiden och redovisas i byggmötes- och kvalitetsprotokoll.

Sökanden har angivit en rad åtaganden om skyddsåtgärder och försiktighetsmått som ska gälla vid utförande av verksamheten. Samtliga angivna åtaganden i målet omfattas av det föreslagna allmänna villkoret.

3.18 Verkställighetsförordnande

Sökandens planer på att anlägga översvämningsskydd enligt förevarande ansökan är motiverad av angelägna skydds- och säkerhetsskäl. Det är väl utrett att stora tätbebyggda områden på Falsterbohalvön, där många människor bor och arbetar, berörs av en verklig och ökande risk för översvämningar.

Det är av vikt att anläggandet av skydden kan påbörjas så snart möjligt för de mest prioriterade etapperna, där det redan idag föreligger en risk för översvämningar. Med hänsyn till de potentiella skadeverkningarna av en större översvämning är anläggande av översvämningsskydd en brådskande åtgärd för sökanden att genomföra. Det finns således starka skäl att verksamheten ska få kunna påbörjas utan hinder av att en tillståndsdom inte har vunnit laga kraft.

Sökanden har under huvudförhandlingen preciserat att yrkandet om verkställighet enbart omfattar att anlägga översvämningsskydd inom delområde Skanör-Falsterbo 27-34.

3.19 Ersättningsfrågor

Till de enskilda fastighetsägare vars fastigheter tas i permanent eller tillfälligt anspråk för anläggande av skydden erbjuds ersättning för det intrång och den skada som ianspråktagandet medför, i enlighet med vad som stadgas i 31 kap. 16 § miljöbalken.

3.19.1 Intrångsersättning för permanent upplåten mark

Sökanden åberopar bedömningar och beräkningar av ersättningar som gjorts av agronomen Hans Nilsson vid Sydsvensk Markvärdering AB. Nilsson har angivit följande förutsättningar för sina värderingar.

Äganderätten för ianspråktagen mark bibehålls. En fastighets särskilda förutsättningar samt nytta (eller inte nytta) av skyddet beaktas. Endast förändring eller försvårande av pågående markanvändning.

I ersättningsfrågor hänvisar 31 kap. 2 § miljöbalken till expropriationslagens (1972:719) bestämmelser om ersättning. Enligt 4 kap. 1 § expropriationslagen ska intrångsersättningen motsvara minskningen i fastighetens marknadsvärde.

Uppkommer i övrigt skada för ägaren ska även sådan skada ersättas. Till det belopp som avser intrångsersättning (fastighetens marknadsvärdeminskning) ska läggas 25 %.

Hela fastighetens marknadsvärdeminskning ska ersättas, vilket teoretiskt innebär att intrångsersättningen ska bestämmas som skillnaden mellan hela fastighetens marknadsvärde före och hela fastighetens marknadsvärde efter intrånget. I praktiken är det dock svårt att bestämma två sådana marknadsvärden. Bedömningen av värdeminskningen får därför grundas på direktuppskattning av ianspråktagandets påverkan, baserad på underlag om området, erfarenhetsmässiga bedömningar och iakttagelser vid besiktning.

Som grund för bedömningen av värdet för betesmark, ängsmark och övrig mark har gjorts viss ortsprisutredning av respektive impedimentsmark och betesmark.

Impedimentsmark har därmed värderats efter en schablon om 6 kr/kvm och betesmark efter en schablon om 18 kr/kvm. För markkategorier däremellan såsom ohävdad strandbete, ängsmark m.m. har använts schablonvärdet 12 kr/kvm. Åkermark har värderats efter 45 kr/kvm.

För ett fåtal fastigheter med intrång i hävdad tomtmark har gjorts andra mera individuella bedömningar, för småhustomtmark 3 000-10 000 kr/kvm och för tomtmark för ekonomibyggnad på lantbruksfastighet 500 kr/kvm. Ett antal fastigheter erhåller ett minimalt eller mycket begränsat intrång och för dessa fastigheter erbjuds för enkelhets skull ett schabloniserat belopp om 100 kr respektive 200 kr.

När det gäller ersättningar vitsordar sökanden generellt att det föreligger en principiell rätt till intrångsersättning för sakägare som erbjudits sådan ersättning enligt ansökans bilaga G. De erbjudna ersättningsbeloppen enligt bilagan är enligt sökanden skäliga.

3.19.2 Andra ersättningar

Utöver intrångsersättningar för mark som varaktigt upplåts för skyddet har erbjudits ersättning för tillfälligt intrång inom arbetsområde. De erbjudna ersättningarna uppgår till 500 kr eller 1 000 kr för mindre och måttliga arealer på ett flertal fastigheter. För större arealer har erbjudits högre belopp om 1 500-7 500 kr för ett mindre antal fastigheter. Det förutsätts att ianspråktaga områden återställs fullt ut och att erbjudna ersättningsbelopp omfattar endast väntade normala störningar i boendemiljön och inte några störningar i eventuella verksamheter. Skador därutöver och sådant som inte kan återställas får regleras i efterhand.

Vilka markområden som kommer behöva tas i anspråk för etableringsytor kan beslutas först i detaljprojekteringsfasen och tillsammans med anläggnings-

entreprenören. Då det inte är fastställt vilka delar inom etableringsytorna som faktiskt kommer att nyttjas, och då varaktigheten av sådant eventuellt nyttjande är oviss, kan någon ersättningsgill skada eller intrång inte bedömas för närvarande. Om nyttjande blir aktuellt bör ersättningsgill skada intrångsvärderas senare när tillräckliga underlag för en sådan bedömning finns tillgängliga.

Såvitt sökanden nu kan bedöma uppkommer inte någon ersättningsgill skada för övriga eventuella sakägare till följd av den sökta verksamheten. Någon annan ersättning erbjuds därför inte i målet. Om skada ändå skulle uppkomma bör anspråk på ersättning prövas enligt reglerna om oförutsedd skada.

3.19.3 Erbjudna ersättningar
Se tabell 4 nedan.

Tabell 4

Fastighetsbeteckning	Erbjudet ersättningsbelopp
SKANÖR/Falsterbo	
FALSTERBO 2:7	9 243 kr
FALSTERBO 2:8	15 228 kr
FALSTERBO 2:10	35 573 kr
FALSTERBO 2:27	3 545 kr
FALSTERBO 2:28	58 050 kr
FALSTERBO S:4	100 kr
SKANÖR 11:12	10 438 kr
SKANÖR 11:43	25 408 kr
SKANÖR 11:48	50 770 kr
SKANÖR 11:57	500 kr
SKANÖR 12:10	69 500 kr
SKANÖR 12:6	3 205 kr
SKANÖR 13:25	85 638 kr
SKANÖR 13:26	64 770 kr
SKANÖR 13:5	53 345 kr
SKANÖR S:24	7 298 kr
SKANÖR S:25	2 300 kr
SKANÖR S:29	1 490 kr
SKANÖR S:32	1 468 kr
SKANÖR S:38	4 880 kr
SKANÖR S:39	1 250 kr
SKANÖR S:40	1 890 kr
SKANÖR S:5	6 538 kr
Kämpinge/Höllviken	
HÖLLVIKEN 11:145	1 168 kr
HÖLLVIKEN 12:142	5 135 kr

HÖLLVIKEN 12:165	5 743 kr
HÖLLVIKEN 12:36	2 855 kr
HÖLLVIKEN 12:39	41 898 kr
HÖLLVIKEN 12:67	3 493 kr
HÖLLVIKEN 12:90	1 490 kr
HÖLLVIKEN 12:92	5 135 kr
HÖLLVIKEN 12:93	2 570 kr
HÖLLVIKEN 13:28	3 085 kr
HÖLLVIKEN 13:29	1 790 kr
HÖLLVIKEN 13:50	1 603 kr
HÖLLVIKEN 13:55	2 425 kr
HÖLLVIKEN S:142	1 310 kr
HÖLLVIKEN S:22	1 078 kr
HÖLLVIKEN S:82	3 500 kr
KÄMPINGE 11:5	5 585 kr
KÄMPINGE 5:1	3 478 kr
Södra Ljunghusen	
LJUNGHUSEN 8:14	1 723 kr
LJUNGHUSEN 8:27	2 540 kr
LJUNGHUSEN 8:37	748 kr
LJUNGHUSEN 8:39	1 558 kr
LJUNGHUSEN 8:41	2 083 kr
LJUNGHUSEN 9:40	30 795 kr
LJUNGHUSEN 9:84	1 553 kr
LJUNGHUSEN 9:85	60 815 kr
LJUNGHUSEN 9:92	2 438 kr
LJUNGHUSEN 14:21	605 kr
LJUNGHUSEN S:22	1 055 kr
LJUNGHUSEN S:23	200 kr
LJUNGHUSEN S:24	200 kr
LJUNGHUSEN S:25	703 kr

LJUNGHUSEN S:37	4 430 kr
STORA HAMMAR 13:14	868 kr
RÄNG 10:231	21 465 kr
Norra Ljunghusen	
LJUNGHUSEN 11:7	338 378 kr
LJUNGHUSEN 11:89	26 820 kr
LJUNGHUSEN 11:90	9 270 kr
LJUNGHUSEN 12:1	24 353 kr
LJUNGHUSEN 12:2	10 968 kr
LJUNGHUSEN 12:3	10 315 kr
LJUNGHUSEN 14:10	100 kr
LJUNGHUSEN 14:11	100 kr
LJUNGHUSEN 14:12	100 kr
LJUNGHUSEN 14:13	100 kr
LJUNGHUSEN 14:14	100 kr
LJUNGHUSEN 14:15	100 kr
LJUNGHUSEN 14:16	100 kr
LJUNGHUSEN 14:7	100 kr
LJUNGHUSEN 14:60	100 kr
LJUNGHUSEN 16:12	1 250 kr
LJUNGHUSEN 16:13	2 810 kr
LJUNGHUSEN 16:16	3 395 kr
LJUNGHUSEN 16:2	3 760 kr
LJUNGHUSEN 16:21	24 925 kr
LJUNGHUSEN 16:29	9 233 kr
LJUNGHUSEN 16:4	7 500 kr
LJUNGHUSEN 16:54	14 825 kr
LJUNGHUSEN 16:56	53 228 kr
LJUNGHUSEN 16:7	3 640 kr
LJUNGHUSEN 2:6	100 kr
LJUNGHUSEN 5:60	2 710 kr

För sökandens andrahandsyrkande, delområde Skanör-Falsterbo 3-7, är erbjuden ersättning enligt tabell 5 nedan:

Tabell 5

Fastighetsbeteckning	Erbjudet ersättningsbelopp
Skanör/Falsterbo	
FALSTERBO 2:7	100 kr ²
FALSTERBO 2:8	200 kr ³
FALSTERBO 8:1	90 000 kr
FALSTERBO 8:103	115 000 kr
FALSTERBO 8:21	653 kr
FALSTERBO 8:3	192 500 kr
FALSTERBO 8:4	95 000 kr
FALSTERBO 8:101	92 500 kr
FALSTERBO 8:5	105 000 kr
FALSTERBO 8:6	112 500 kr
FALSTERBO 8:7	142 500 kr
FALSTERBO 8:8	137 500 kr
FALSTERBO 8:9	238 500 kr
FALSTERBO 8:10	287 000 kr
FALSTERBO 8:11	229 500 kr
FALSTERBO 8:12	210 000 kr
FALSTERBO 8:13	195 000 kr
FALSTERBO 8:14	140 000 kr
FALSTERBO 8:111	112 000 kr
FALSTERBO 8:16	195 750 kr
FALSTERBO 8:17	330 000 kr
FALSTERBO 8:74	125 000 kr
FALSTERBO 8:77	578 kr
FALSTERBO 8:79	127 500 kr
FALSTERBO 8:80	2 500 kr

¹ Kommunens yrkanden 1.1.a), tredje strecksatsen avseende tillstånd, 1.4.b) avseende tvångsrätt och 1.6.b) avseende ersättningsbelopp.

² Vid bifall till kommunens andrahandsyrkande i delområdena Skanör-Falsterbo 3–7 tillkommer 7 kvm permanent anspråk och 1 kvm arbetsyta till förut angivna markanspråk inom fastigheten. Beloppet enligt denna bilaga ska därvid adderas till förut erbjuden ersättning 9 243 kr.

³ Vid bifall till kommunens andrahandsyrkande i delområdena Skanör-Falsterbo 3–7 tillkommer 21 kvm permanent anspråk till förut angivna markanspråk inom fastigheten. Beloppet enligt denna bilaga ska därvid adderas till förut erbjuden ersättning 15 228 kr.

3.20 Prövotid, uppskjutande av vissa frågor om ersättning

Utan att för närvarande ta ställning i enskilda fall förutser sökanden att s.k. annan skada typiskt sett inte kommer att kunna uppskattas eller beräknas innan skyddet har utförts och återställandeåtgärder vidtagits inom respektive delsträcka. I den mån sådana ersättningskrav framställs i målet önskar sökanden ange att dess preliminära inställning är att prövningen av ersättning för sådan ”annan skada” som utgångspunkt bör skjutas upp under en prövotid av lämplig längd efter det att översvämningsskyddet anlagts på berörda delsträckor.

Sökanden hemställer att mark- och miljödomstolen ska skjuta upp frågan om ersättning för s.k. annan skada till följd av de tillståndsgivna åtgärderna för Flommens Golfklubb, Falsterbo Golfklubb och Ljunghusens Golfklubb under en prövotid enligt 22 kap. 27 § miljöbalken. Därutöver även för tillfälligt intrång och skada vid nyttjande av s.k. etableringsytor.

Prövotidens längd bör bestämmas till två år från att tillståndet tagits i anspråk för berörda delsträckor.

Sökanden hemställer även att av kommunen erbjuda ersättningsbelopp till Falsterbo Golfklubb och Ljunghusens Golfklubb döms ut som provisorisk ersättning enligt 22 kap. 27 § andra stycket miljöbalken i samband med att tillstånd meddelas.

3.21 Kompensationsåtgärder

I detta fall bedöms sökt verksamhet inte medföra några intrång i naturvårdsintressena i naturreservaten, och i vart fall skulle ett intrång vara helt obetydligt för naturvärden på platsen. Skydden kommer medföra smala markanspråk i naturreservatens ytterkanter, i huvudsak i områden som redan är påverkade av mänskliga ingrepp, i anslutning till befintlig bebyggelse eller infrastruktur. Skydden har så långt möjligt förlagts till vägar, banvallar, stigar m.m. där naturen inte är orörd.

Längs de sträckor där höga naturvärden har konstaterats i områden som påverkas av skydden, förekommer naturvärdena också i samma eller större utsträckning i direkt angränsande områden. Identifierade naturvärden bedöms inte i något fall enbart finnas inom områden som berörs av sökta åtgärder. Skydden bedöms därutöver inte försämra förutsättningarna för flora och fauna att leva och fortplantera sig inom reservaten. Befintliga yttjordskikt kommer att återföras på skydden och befintliga naturvärden förväntas återetablera sig inom arbetsområdena efter anläggandet av skydden. Verksamheten kommer varken att störa eller på annat sätt påverka de värden och intressen som naturreservaten avser skydda.

Sökanden har föreslagit en rad skadeförebyggande åtgärder som syftar till att minska risk för skada i arbetsskedet och påskynda återetablering efter arbetenas avslutande. Med dessa skadeförebyggande åtgärder förväntas verksamheten inte medföra några bestående intrång i naturvårdsintressena. Det saknas därmed skäl att föreskriva kompensationsåtgärder.

Sökanden har under målets prövning inkommit med förslag på möjliga kompensationsåtgärder, för det fall mark- och miljödomstolen skulle bedöma det aktuellt.

Sökandens förslag till kompensationsåtgärder är inriktade på att främja funktioner/arter och naturvärden som länsstyrelsen fäst särskild vikt vid eller som bedöms värdefulla för området i stort.

Sammanfattningsvis föreslår sökanden följande:

- (1) Som kompensation hänförlig till naturreservat föreslås anläggande av nya småvatten på Falsterbonäset för att bl.a. förbättra förutsättningarna för groddjur.
- (2) Med anledning av påverkan på tångvall, delområde Skanör-Falsterbo 3-7, och den justerade sträckningen enligt Bilaga K13A som bedöms ha värde som övervintringsplats för groddjur, föreslår kommunen som kompensation att nya övervintringsplatser anläggs utanför skyddet.

4 INKOMNA YTTRANDEN

4.1 Remissmyndigheter

Sjöfartsverket tillstyrker de ansökta åtgärderna. Sjöfartsverket anser deras tidigare framförda synpunkter rörande fastighet Räng 10:231 och Falsterbokanalen är tillgodosedda med de kompletteringar och svar som lämnats och har inget ytterligare att anföra.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) har på mark- och miljödomstolens fråga tidigt i prövningen begärt kompletteringar av ansökan och dess MKB.

I sitt första yttrande anför länsstyrelsen att utifrån det syfte och med det tids-perspektiv som anges i ansökan har myndigheten ingen erinran mot att det sker en invallning av befintlig bebyggelse. Om tillstånd lämnas kan vissa, ännu inte klarlagda frågeställningar, delegeras till tillsynsmyndigheten att besluta om. Sökanden planerar att förlägga stora delar av översvämningsskyddet inom skyddade områden i form av naturreservat, naturminne och Natura 2000-område. Översvämningsskyddet kommer även att påverka fridlysta groddjur och växtarter. Uppförandet av översvämningsskydden på de sträckor där de avser skydda enskild egendom, i form av befintlig bebyggelse och trädgårdar, utgör enligt länsstyrelsens bedömning ett enskilt intresse. Till viss del utgör även översvämningsskyddet ett allmänt intresse då infrastruktur och andra viktiga samhällsstrukturer och funktioner avses skyddas. Dessa intressen ska vägas mot de allmänna intressena av att skydda naturreservaten, Natura 2000-områdena, naturminnet och de fridlysta arterna från intrång och

negativ påverkan. När det gäller de utpekade naturtyperna och arterna inom Natura 2000-områdena utgör även bevarandet av dessa ett allmänt intresse inom unionen.

Länsstyrelsen utgångspunkt är att översvämningsskydden inte ska placeras inom naturreservat och Natura 2000-område. För att det ska vara möjligt att lämna tillstånd till en åtgärd eller en verksamhet inom de skyddade områdena ska andra möjligheter vara uttömda.

Utifrån syftet med invallningen av befintlig bebyggelse och med hänsyn till det tidsperspektiv som anges i ansökan är länsstyrelsen av den uppfattningen att ytterligare anpassningar, försiktighetsåtgärder och kompensation är absolut nödvändiga gällande utformningen av invallningen och placeringen av vissa delsträckor av vallen samt arbets- och etableringsytor.

Med de krav på undantag och kompletterande villkor samt krav på ytterligare kompensation som framgår nedan, yrkar länsstyrelsen att domstolen ska bifalla sökandens ansökan med de tillstånd och dispenser som framgår av kommunens handlingar.

Länsstyrelsen anser att ansökan i vissa delar inte tagit nödvändig hänsyn till de naturvärden och områdesskydd som finns i området varför ansökan i dessa delar ska avslås. Länsstyrelsen yrkar avslag på etablering av skydd samt arbets- och etableringsytor inom nedan angivna delsträckor eller områden/ytor:

- Etableringsytan 6/1704 vid Kämpinge strandbad.
- Delområde 19-23, område kring Hamnvägen
- Delområde 41-44, Strandbadsvägen söder om rondellen
- Etableringsyta 83037/ Landskapsobjekt
- Delområde 2-5, Ljunghusens Golfklubb
- Delområde 10, strandparkeringen
- Delområde 15-18, Skanörs ljun

- Etableringsyta 9/15/12140, Skanörs ljun
- Del av etableringsyta 5/13608, kanalens södra del

Beträffande *Ljunghusen del 6-7* har länsstyrelsen inget emot att tillstånd ges för det nya justerade läget. Ur länsstyrelsens synvinkel är det nya läget att föredra.

Vid *Falsterbo 3-7* bedöms det nya alternativa läget i tångvallen vara mycket komplext. Länsstyrelsen yrkar avslag på det nya alternativet med placering i tångvallen med hänvisning till kulturmiljön. Länsstyrelsen tillstyrker istället förslaget där muren placeras utanför tångvallen.

Länsstyrelsen yrkar även avslag för den nya justerade dragningen vid *Skanör Falsterbo 27-28*.

Sökanden har gjort många åtaganden och även föreslagit ett antal villkor för verksamheten. Länsstyrelsen yrkar slutligen att vissa av de föreslagna villkoren får ett tillägg eller en ändrad formulering. Detta gäller följande villkor:

5. Länsstyrelsens yrkande om tillägg: Även val av lämpliga skyddsåtgärder vid anläggande och återställning av etableringsytorna ska ske i samråd med länsstyrelsen.
7. Länsstyrelsens yrkande om tillägg: Kontrollprogrammet ska omfatta såväl anläggningsskedet som driftskedet och ändras efterhand som skyddet tas i drift. Det ska innehålla beskrivningar av, eller hänvisningar till, drift och underhållsplaner samt till dokument om rutiner vid förhöjd beredskap. Det ska framgå vilka rutiner som finns inom egenkontrollen för att säkra att tillförda massor inte innehåller frön, växt- eller rotdelar från invasiva främmande arter. Kontrollprogrammet ska även omfatta hur uppföljning ska ske av olika skyddsåtgärder som exempelvis funktionen hos de nyskapade passagera för groddjur.

7 a) Utöver det sökanden har föreslagit yrkar länsstyrelsen om följande tillägg: Om fridlysta arter påträffats även längs med andra sträckor ska inventering även ske på dessa sträckor.

8 c) Länsstyrelsens yrkande om tillägg: Det överläts till länsstyrelsen att besluta om ytterligare villkor gällande återställande, restaurering och nyskapande av naturtyper, om det visar sig att floran som kännetecknar naturtypen inte har återetablerat sig tre år efter färdigställande av den aktuella etappen.

9 Länsstyrelsens yrkande på ändrad formulering: Principen om 95 % markmiljöskydd ska användas som utgångspunkt vid framtagande av kriterier för föroreningsinnehåll. Detta gäller såväl massor för vallbyggnad som sand för lagning av dyner.

Länsstyrelsen yrkar att mark- och miljödomstolen enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken överlåter åt tillsynsmyndigheten att besluta vilka riktvärden som slutligen ska användas för de tillförda massorna i vallbyggnaden samt för lagning av dyner.

9 a) Länsstyrelsens yrkande om ändrad formulering: För reparation av dyner får endast användas samma typ av sand som dynerna består av, eller en finare fraktion. Innehållet av organiskt material och övriga föroreningar får inte överstiga vad som förekommer i de befintliga dynerna. Samråd ska ske med tillsynsmyndigheten om sand från andra platser än Slusans yttre del, från bron och västerut, ska användas.

9 b) Länsstyrelsens yrkande om ändrad formulering: Tillförda massor får inte ha högre näringsinnehåll i fråga om fosfor och kväve än omkringliggande mark, såvida inte tillsynsmyndigheten medger annat i det aktuella delområdet.

Utöver de villkor som sökanden har föreslagit, och länsstyrelsens yrkande om tillägg eller omformulering enligt ovan, yrkar länsstyrelsen slutligen att tillståndet även ska kombineras med nya villkor enligt följande:

- T. Vallar och murar ska hållas fria från sådan vegetation som kan skada konstruktionens hållfasthet. De ska även hållas fria från vegetation och annat som försvårar inspektioner och underhåll.
- U. Som komplement till de beskrivna tillfälliga skydden ska kommunen ha beredskap i form av tillfälliga skydd för dynerna. De ska kunna användas som komplement under drifttiden om sandfraktioner av rätt sort inte finns att tillgå när dyner behöver repareras och det samtidigt finns behov att skydda områden bakom dyner.
- W. Det ska finnas villkor om att tillståndshavaren skapar en tillsynsgrupp som första gången sammankallas av denne senast i samband med inlämnande av kontrollprogrammet.
- X. Rutiner, utrustning och beredskap ska finnas så att spridning av drivmedel och hydraul-, kylnings- och smörjprodukter förhindras i händelse av olycka eller läckage från entreprenadmaskiner.
- Y. Ianspråktagen mark ska skötas av kommunen på ett sådant sätt att naturtyperna återställs och upprätthålls efter anläggandet. Mark som klassats som ängs- och betesmark ska skötas genom bete eller slåtter.
- Z. Inom utpekade naturtyper ska ytjordskikten separeras, sparas och återföras uppe på vallen efter genomförda arbeten. Det översta jordlagret ska vara minst 40 cm.
- Å. Om frösådd planeras inom skyddade områden och inom naturvärdesobjekt klass 2-4 ska samråd först ske med tillsynsmyndigheten.

- Ä. Passagerna för groddjur mellan Flommen och Skanör samhälle ska utformas i samråd med länsstyrelsen. Det överläts till länsstyrelsen att besluta om att fler groddjurspassager ska anläggas om passagerna visar sig otillräckliga.
- Ö. Kommunens planering av tillförsel och annan hantering av massor ska vara så långsiktig och väl genomtänkt inom egenkontrollen, att risken för att massorna innehåller frön, växt- eller rotdelar från invasiva främmande arter elimineras.

I driftskedet ska vallarna kontrolleras regelbundet och eventuella upptäckter av invasiva främmande arter ska bekämpas omgående.

Sökanden har föreslagit vissa mindre kompensationsåtgärder, vilket länsstyrelsen ser positivt på. Beträffande vresros förutsätter länsstyrelsen att sökanden med "röja" avser permanent bortgrävning.

Att anlägga dammar för grodor samt övervintringsplatser bedöms också i viss mån kunna kompensera för den barriäreffekt som kommer att uppstå för groddjur på vissa delar av sträckningen. Omfattningen och placeringen framgår dock inte av handlingarna, vilket gör det svårt att värdera betydelsen av dem.

Sökanden har inte föreslagit någon kompensation för de omfattande mark-anspråken inom naturreservaten, (ca 11 ha permanenta intrång samt ett antal tillfälliga sådana som arbetsytor och etableringsytor). Länsstyrelsen anser att det är nödvändigt att detta intrång kompenseras med annan mark som kan få ett långsiktigt skydd. Länsstyrelsen yrkar därför att ett område norr om väg 100, vilket ägs av sökanden, avsätts som naturreservat. Samtidigt föreslår länsstyrelsen att delar av naturreservat, inom delområde 27 Skanör-Falsterbo, ska upphävas.

Enligt 7 kap. 7 § miljöbalken får beslut om dispens inom och upphävande av naturreservat meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig

utsträckning, på naturreservatet eller på något annat område. I förarbetena till miljöbalken (prop. 1997/98:45) framhålls att avsikten med ett beslut om inrättande av naturreservat ska vara att skapa ett definitivt skydd. Det är därför rimligt att avsteg inte godtas från detta skydd utan att kompensationsåtgärder vidtas. I propositionen anges vidare att beträffande naturreservat som omfattas av Sveriges internationella åtaganden, främst Ramsarområden, bör kompensationskyldighet alltid föreskrivas. Kompensationens art och omfattning bör bestämmas på ett sätt som rimligen kan anses motsvara intrånget i naturvärdet.

De av sökanden föreslagna åtgärderna kompenserar endast för intrånget i naturminnet och barriäreffekterna och störningen på groddjuren. Länsstyrelsen anser att det saknas kompensation för de omfattande marksanspråken, både tillfälliga och permanenta, som översvämningsskydden medför inom naturreservaten och att intrånget ska kompenseras med annan mark som kan få ett långsiktigt skydd.

Länsstyrelsen föreslår därför att ett område norr om väg 100, vilket ägs av sökanden, avsätts som naturreservat. Området, vilket till stora delar anges som *"Befintlig och planerad högre vegetation"* i kommunens översiktsplan, hyser höga naturvärden och ett antal skyddade och rödlistade arter. Genom att skydda och sköta området långsiktigt bedömer länsstyrelsen att dessa värden kan behållas och utvecklas.

Länsstyrelsen instämmer med förslaget från sökanden att det är lämpligt att i detta stora och komplexa projekt är lämpligt med en tillsynsgrupp. Länsstyrelsen anser att de ansvariga för projektet ska vara sammankallande till det första mötet då det bör anpassas i tiden till kontrollprogrammets första framtagande.

Övergångarna för groddjur, särskilt de skyddade arterna strandpadda och grönfläckig padda, ska utformas med stor hänsyn till djuren så att de lätt kan passera mellan lekvatten och eventuella övervintringsplatser inom Skanörs samhälle. Eventuellt kan övergångarna behöva bli fler för att paddorna ska klara av vandringen. Länsstyrelsen föreslår att utformning av passagerna samt antalet

övergångar ska ske i samråd med länsstyrelsen. Paddornas vandringar ska följas upp förslagsvis år 3, 5 och 10 efter murens anläggande.

Länsstyrelsen anser att en förutsättning för att reparationen av dynerna ska kunna tillåtas är att den tillförda sanden har samma eller mindre fraktion än den befintliga eftersom den naturliga dynamiken i dynerna då kan kvarstå. Höjden och bredden på utfyllnaden får inte överstiga omkringliggande sanddyner. Sand med större fraktion än den befintliga bedöms förändra dynamiken och på så sätt inverka negativt på de utpekade naturtyperna (2120 och 2130). Sand från Slusan kan användas men endast från den del som muddras från bron och västerut. Sand från de inre delarna av Slusan får alltså inte användas. Även om sand från andra platser ska användas behöver först samråd ske med tillsynsmyndigheten.

Länsstyrelsens bedömning är att givet områdets stora känslighet, skyddsvärde, omfattande områdesskydd, angränsande villakvarter samt risk för erosion och okänd belastning av föroreningar, så ska så rena massor som möjligt användas i samtliga vallar som ska byggas. Länsstyrelsen avstyrker att de miljökriterier som sökanden angett blir styrande. Villkor 9 kan lämpligen delas upp på två villkor eftersom andra delen är ett delegationsvillkor. Principen om 95 % markmiljöskydd ska användas som utgångspunkt vid framtagande av kriterier för föroreningsinnehåll. Detta gäller såväl massor för vallbyggnad som sand för lagning av dyner. Länsstyrelsen anser att skyddsvärdet i detta område är mycket stort enligt definition i metodik för inventering av förorenade områden (MIFO) Naturvårdsverkets rapport 4918.

Länsstyrelsens övergripande inställning och utgångspunkt är att markmiljön i hela projektet bör ges ett skydd om 95 %. Även utanför naturreservat och Natura 2000-områden finns områden med höga naturvärden, och inom riksintresse för naturvård, där vallen ska anläggas och där dyner ska lagas. Länsstyrelsen anser att nya framräknade riktvärden inte bör fastställas i domen. Det är klokare att delegera frågan om vilka riktvärden som slutligen ska gälla till tillsynsmyndigheten och att dessa lämpligtvis bestäms när det finns fler uppgifter om hur de olika vallarna ska uppföras, konstruktion, bredd, höjd, omgivning och skyddsåtgärder. Att delegation

borde vara ett lämpligt tillvägagångssätt stöds även av att det är ett projekt som kommer att löpa under lång tid, över 10 år och att det under denna tid kan tillkomma ny, uppdaterad toxikologiska data, som ligger till grund för beräkning av riktvärden som då behöver justeras uppåt eller nedåt och att andra eller nya ämnen kan vara aktuella att provta utöver de ämnen som finns på sökandes lista med miljökriterier. Det finns långt fler ämnesgrupper som kan vara aktuella för provtagning beroende på var massorna kommer ifrån, exempelvis bekämpningsmedel, PCB, PFOS m.fl. För dessa finns inga riktvärden presenterade.

Under huvudförhandlingen uppger länsstyrelsen att redan i samrådsskedet var de överens med sökanden att de ansökta åtgärderna skulle hanteras som en vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Hade det varit fråga om exempelvis en bullervall som skulle byggas med återvunna massor hade den frågan hanterats inom ramen för 9 kap. miljöbalken, vilket den nu aktuella verksamheten inte gör i och med att det är en vattenverksamhet. Vidare anför länsstyrelsen att de inte har några synpunkter på att sökanden har använt sig av Naturvårdsverkets riktvärden för ytvatten samt regionala bakgrundshalter istället för lokala bakgrundshalter.

Länsstyrelsen bemöter frågor från sökanden angående gränssättning samt gällande arealer för naturtyperna 1150 (kustnära laguner) och 1330 (salta strandängar - atlantiska havsstrandängar) inom Natura 2000-området Falsterbohalvön.

Länsstyrelsen anser att de arealer som anges i bevarandeplanen för Falsterbohalvön, daterad den 20 december 2018, är korrekta och är de som ska utgöra underlag i målet. Det är alltid den senaste kunskapen som ska gälla vid prövningar och det saknar därför betydelse vilka arealer som tidigare har angetts.

Länsstyrelsen vill kommentera de frågor kring Natura 2000-områdets avgränsning samt gränsernas giltighet och noggrannhet som uppkommit. Ett Natura 2000-område har en definitiv, yttre gräns. Området innanför denna gräns utgör Natura 2000-området. I ett Natura 2000-område får det finnas naturtyper, utvecklingsmarker (mot naturtyp) och icke-naturtyper. Området kan även inkludera mindre ytor

som inte är naturmark, t.ex. åkermark eller enstaka parkeringsytor och liknande. Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs det tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-området, dvs. det är naturmiljön i ett vidare perspektiv än endast naturtyper som ska vara föremål för bedömningen av påverkan. Även verksamheter och åtgärder utanför områdesgränsen som kan påverka området ska beaktas. Området får upphävas av regeringen efter samråd med EU-kommissionen endast om områdets naturvärden inte längre motiverar att det ska vara ett Natura 2000-område. Tröskeln för ett upphävande får anses vara mycket hög.

Sökanden ger i tekniska beskrivningen exempel på åtgärder som enligt länsstyrelsen inte bör tillåtas. Sprickor och liknande ska kunna inspekteras regelbundet och då inte hindras av inbyggningar eller växtlighet. Vallar och murar behöver hållas fria från vegetation och annat som försvårar inspektioner och underhåll. De ska även hållas fria från sådan vegetation som kan skada konstruktionens hållfasthet. Detta är av sådan vikt för syftet med projektet som helhet att det bör föreskrivas som villkor.

Länsstyrelsen anser att en tillståndsprövning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs eftersom verksamheten som sådan medför en risk för betydande påverkan, inte minst genom markanspråken.

Inom ett strandskyddsområde får inte åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

I tillåtlighetsbedömningen ingår en prövning av lokaliseringen och någon särskild strandskyddsdispens behöver därför inte inhämtas heller i framtiden. Syftet med undantaget är att undvika dubbelprövning. Vid tillståndsprövningen ska beaktas att verksamheten ska bedrivas i strandskyddsområde. Detta innebär att de förutsättningar som måste vara uppfyllda gäller för dispens.

Utöver tidigare angivna avslag yrkar länsstyrelsen avslag på sökandens förstahandsyrkande vid Bostadsrättsföreningen Axelssons Torg 2 i delområde 18-19.

Länsstyrelsen förtydligar sin inställning att de i yttrande den 6 december 2019 har förtydligat naturtypernas avgränsning och Natura 2000-området. Länsstyrelsen vill framhålla att det inom ett Natura 2000-område inte är naturtypernas gräns som sätter gränsen för Natura 2000-området utan att det handlar om olika gränser och gränsdragningar. Hela området inom Natura 2000 är skyddat.

Under huvudförhandlingen utvecklar länsstyrelsen sin uppfattning beträffande provotid i förhållande till kompensationsåtgärder och naturreservat. Sökanden har yrkat om provotid för att kunna utreda om kompensationsåtgärder krävs.

Länsstyrelsens uppfattning är att det inte är möjligt att skjuta upp en fråga om kompensationsåtgärder eftersom det i 7 kap. 7 § miljöbalken finns ett krav på kompensationsåtgärder för att kunna lämna dispens från naturreservatsföreskrifterna. Mot bakgrund av det anser länsstyrelsen att kompensationsåtgärderna måste vara utredda nu, i annat fall föreligger det hinder mot att lämna dispens.

Länsstyrelsen uppger att de anser att villkor Z ska utformas på så sätt att länsstyrelsen får en delegation eftersom det inte är tillräckligt med att sökanden och länsstyrelsen enbart ska samråda.

Länsstyrelsen begär 499 778 kr i ersättning för rättegångskostnader. Ingen mervärdesskatt ska utgå.

Trafikverket har inga synpunkter.

Fortifikationsverket (FORTV) har inget att erinra i aktuellt mål under förutsättning att översvämningsskyddet (vallen) inte hindrar FORTV:s och Försvarsmaktens verksamhet, vilket innebär att fordon måste kunna passera fritt på deras fastighet samt att de vägar som finns måste kunna användas. Därutöver måste de kunna passera in på den del av fastigheten som är utanför invallningen med fordon.

FORTV rekommenderar sökanden att kontakta Försvarsmakten gällande förekomst av oexploderad ammunition (OXA) i berört område innan schakt- och anläggningsarbeten påbörjas.

Försvarsmakten har inget att erinra. Försvarsmakten vill dock upplysa om att det tidigare har funnits ett skjutfält, Falsterbo skjutfält, i området. Skjutfältet var i bruk fram till 2004 och Försvarsmakten bedömer att finns en risk att det förekommer OXA i en del av området för det tidigare skjutfältet. Således bör kontakt tas med Försvarsmakten i god tid innan de planerade åtgärderna genomförs.

Statens Geotekniska Institut (SGI) anför att de geotekniska egenskaperna hos förekommande jordarter inte ger någon anledning att tro att översvämningsskydd inte skulle kunna anläggas på platsen. SGI vill påpeka vikten av att det är samma typ av sand som återförs till dynerna för att inte påverka ekosystemet och dynbildningen negativt. SGI anser att det bör förtydligas i ansökan hur en havsnivåhöjning fram till 2065 påverkar erosionen av dynerna och strandlinjens förändring, samt hur det ska hanteras.

SGI rekommenderar att miljötekniska markundersökningar och riskbedömning utförs i anslutning till förorenade och potentiellt förorenade områden för att avgränsa och karakterisera eventuella föroreningar innan anläggningsarbetet påbörjas. Därutöver rekommenderas att riskbedömningen inkluderar en högre havsnivå och en diskussion om huruvida vattnet då kan nå de potentiellt förorenade områdena och medföra eventuell föroreningsspridning. Finns det risk för att fluktuerande vattennivåer kan orsaka en ursköljning av föroreningar och/eller innebär högre flöden en risk för erosion med eventuell partikelspridning?

På sikt (år 2065) är en grundvattenhöjning att vänta. SGI vill betona att:

- En stor andel (20 % <+1,65 m ö h) av byggnaderna är grundlagda på nivåer där höga grundvattenflöden kommer att påverka fastigheterna negativt, oberoende av planerad invallning.

- Byggnader med källare kan förväntas få större påverkan, beroende på grundkonstruktion och dess funktion vid ett högre grundvattentryck.

SGI anser att den långsiktiga effekten av invallningen bör belysas efter 2065, då grundvattenytan förväntas vara högre. En kontinuerlig kontrollmätning av grundvattennivåer i den omfattning som krävs för att skapa en bra bild över grundvattennivåerna i hela området bör ske. Ett kontrollprogram med lägen för grundvattenrör och lämplig metodik för nivåmätning bör därför upprättas.

SGI anser att det bör säkerställas att skydden långsiktigt kan underhållas för att säkra dess funktion över tid. Ett kontrollsystem för att följa dynernas utveckling behöver skapas. Dessutom framgår det inte i ett längre perspektiv hur robust vallen är och hur resilient samhället blir av att bygga vallen.

SGI anser att en vall fram till 2065 mycket väl kan fylla sin funktion för tillfälliga högvatten och att kostnaden för vallen är liten jämförelsevis med fastighetsvärdena. Men myndigheten anser att en analys också måste hantera perioden efter 2065. Ett system av vallar kan skapa falska förväntningar, till exempel på fastighetsvärden, och en falsk trygghet för de boende i området.

SGI tillägger senare att föroreningssituationer vid speciellt brandövningsplatser (PFAS) och kemtvättar (klorerade lösningsmedel) kan vara problematiska med långsträckta föroreningsplymer (långt mer än 150 m) och att sökanden har bemött SGI:s synpunkter på ett tillfredsställande sätt.

SMHI anser att det är viktigt att vid nybyggnation ta hänsyn till effekter av ett klimat i förändring och förlägga ny bebyggelse på för syftet lämplig mark. Vad gäller de aktuella remisshandlingarna anser SMHI att de är tydliga och att frågeställningar kring framtida havsnivåer och kraftig nederbörd har beaktats.

Vellinge kommun, Myndighetsservicenämnden anser att ansökan bedöms ge ett bra underlag för den slutliga prövningen. Med utgångspunkt från kommunens tillsynsansvar enligt miljöbalken finns det frågor som inte behandlas inom ramen för prövningen och som behöver belysas och eventuellt även hanteras vid prövningen, så att länsstyrelsens respektive kommunens tillsynsansvar definieras. Nämnden föreslår att en tillsynsgrupp bildas bestående av representanter från länsstyrelsen respektive kommunens miljöenhet för att hantera tillsynsfrågor som uppkommer vid genomförandet av projektet. Länsstyrelsen föreslås bli sammankallande för en sådan grupp. Nämnden tillägger att det är positivt att sökanden har utrett alternativa sträckningar.

Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) har avstått från att yttra sig.

Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) anför att det uppkommer ett antal frågor mot bakgrund av handlingarna. Kommer sanden från muddringen av Slusan att räcka till för att reparera dynerna och hur kommer den sanden att tas upp? Det kan komma att finnas behov av mer sand efter erosion av dynerna vid storm eller högvatten. Finns det planer för detta t.ex. i form av upplag och eventuellt ytterligare uttag? Vilket material ska användas till vallarna och murarna, hur mycket kommer att gå åt och varifrån har sökanden tänkt att det ska tas? SGU anser vidare att en dialog bör föras med länsstyrelsen och eventuellt annan berörd myndighet angående uppföljning av materialfrågan, muddring och reparation av dyner.

Vellinge kommun, VA-enheten, stöder ansökan i dess helhet och anser att den är väl utformad. VA-enheten vill påpeka att det är viktigt att man får delta i detaljprojekteringen av översvämningsskyddens samtliga delar.

Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig.

4.2 Bolag och organisationer m.m.

Sydvästra Skånes vattenråd anför att en utredning genomförts av vattendraget Bredvägsbäcken som visar stora fosfortransporter samt metallhalter som tyder på att dagvattenhanteringen kan vara en bidragande orsak. Vidare frågar vattenrådet hur grundvattennivån påverkas av en långvarig högvattenperiod, vidare önskas att vallarnas effekt på grundvatten och dagvatten vid en långvarig högvattenperiod tydliggörs.

Falsterbonäsets Naturvårdsförening (FNF) anser det positivt att sökanden tar riskerna med framtida förhöjda havsnivåer och tillfälliga högvatten på allvar.

Då dessa och andra sträckningar påverkar kulturmiljön på ett mycket negativt sätt föreslår de att man delar upp byggnationen vart efter den kommer att behövas. Då bygger man inte tidigare än nödvändigt och sparar såväl natur- och kulturmiljö som pengar.

De vill också betona att det är viktigt att inför arbeten med översvämningsskydden tydligt ringa in och märka ut eventuella rödlistade arter så att de inte skadas under byggnationen.

Vid partier med befintliga klitter föreslås att sökanden vidare utreder huruvida det kan behövas inbyggda hårda skydd i partier med klitter som inte stör de naturliga kustprocesserna. Det förslag att uttag kan ske från Sandflyttan söder om Falsterbohalvön som Vellinge kommun och staten fört fram i sina respektive nya havsplaner är direkt olämpligt.

Vid partier med vallar menar FNF att flack lutning genomgående ska väljas, att vallarna byggs oregelbundet och med avrundad topp bestående av naturmark. Valet av fyllnadsmaterial får inte styras av vad som är tillgängligt eller billigt just för stunden när vallarna ska anläggas. De befintliga ytskikten i naturen ska bevaras för att när vallarna är färdigbyggda återföras som ytskikt.

FNF föreslår att sökanden utreder möjligheten att som en del av översvämningsskyddet hävda befintliga tångvallar. Det är den mest lämpliga metoden utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv.

Vid borgruinen norr om Skanörs kyrka föreslås en vall istället för mur, som innebär förbättringar för groddjurens vandring.

FNF föreslår i detalj ett antal alternativa dragningar av översvämningsskyddet.

FNF tillägger och föreslår att Strandbadsvägen höjs istället för att en vall anläggs. Vidare förordas alternativ två vid Knösvägen, närmare bebyggelsen, samt en vall från Hamnvägen ned till Kaptensgatans förlängning. Hamnvägen bör höjas istället för den extrainvallning som sökanden föreslår. Vidare kan inte FNF acceptera en mur utanför tångvallen vid Falsterbo Golfklubb utan istället bör man restaurera och förstärka befintliga tångvallar.

Falsterbo Golfklubb yrkar i första hand att mark- och miljödomstolen avvisar sökandens ansökan och i andra hand att ansökan avslås. Golfklubben anser att sökanden inte tillräckligt har utrett alternativa lösningar och lokaliseringar samt att de åtgärder som föreslås inte tillförsäkrar ett tillräckligt skydd. Klubben anser att ett yttre skydd även skyddar naturreservat, golfbana m.m. mot översvämningar. Det kommer att uppstå negativa konsekvenser för golfklubben under uppförandet av det ansökta skyddet.

Golfklubben tillägger senare och yrkar att frågan om utdömande av ersättning skjuts upp enligt 22 kap. 27 § miljöbalken och att sökanden förpliktigas att utge den vitsordade ersättningen om 35 573 kr som provisorisk ersättning. Falsterbo Golfklubb önskar få förtydligat hur de två alternativa sträckningarna inom delområde Skanör-Falsterbo 3-7 förhåller sig till varandra.

Golfklubben vill vara med vid planeringen av skyddet för att säkerställa att skyddet blir så snyggt som möjligt. Tångvallarna är förvisso kulturhistoria men samtidigt måste det kunna tas hänsyn till nuet och de förutsättningar som finns idag. Golfklubben anser därför att muren i så fall ska anläggas i de befintliga tångvallarna. Hänsyn måste även tas till golfbanans fairways, vilket innebär att man måste gå försiktigt fram och göra det estetiskt snyggt.

Golfklubben yrkar ersättning för rättegångskostnader med 90 893 kr inklusive mervärdesskatt.

AB Ljungskogens Strandbad samt Johan Wall (Ljunghusen 9:25) och Åsa Bonnier (Ljunghusen 9:26) befarar en väsentlig insyn om vallen och tillhörande gång- och cykeltrafik placeras i tomtgränsen. I så fall föreslår de att en ny stig anläggs framför, dvs. söder om, vallen.

I ett senare yttrande yrkar de i första hand att de planerade skyddsvallarna placeras så nära strandlinjen som möjligt, i andra hand att de placeras längre söderut ut utanför detaljplanelagda områden och i tredje hand att de uppförs som mur istället för vall.

Flommens Golfklubb kan inte tillstyrka förslaget som de anser är för defensivt. Sökanden bör ha som målsättning att anlägga ett mer omfattande yttre skydd direkt och i kombination med erosionshindrande åtgärder. Under alla förhållanden bör översvämningsskyddet i söder i första hand gå i strandlinjen längs befintliga strandklitter och inte inne på land. Att anlägga en vall med gång- och cykelväg alldeles i gränsen till en golfbana är direkt livsfarligt för alla som kommer att befinna sig på den vallen.

Vad gäller tvångsrätten så undrar golfklubben hur stor del av marken som sökanden har för avsikt att ta i anspråk och en grundläggande förutsättning är att ersättningsfrågan skjuts på framtiden. Golfklubben anser vidare att sökanden inte

tydligt har redogjort för hur återställning av mark ska gå till samt om det kommer bli en ökad utförsel av kommunens dagvatten i dammen på golfbanan.

Ljunghusens Golfklubb och Ljunghusens Klubbhus AB anser att ansökan i första hand ska avvisas och i andra hand avslås. De anser att sökandens förslag är alltför defensivt och att målet istället bör vara att försöka rädda hela Falsterbonäset inklusive de olika betydande naturvärdena, stränderna, golfbanorna samt säkra obehindrad tillgång till väg 100 och all markförlagd infrastruktur.

MKB:n är även med gjorda kompletteringar så bristfällig att den inte kan godkännas som prövningsunderlag, varför ansökan ska avvisas. Erosionsproblematiken borde på allvar adresseras och strandfodring är en ur miljösynpunkt bra metod för att skydda stränderna mot erosion. En föreslagen sträckning för ett yttre skydd redovisas av golfklubben och dess fördelar anføres. Sökanden har valt fel plats för skyddet. Under alla förhållanden bör översvämningsskyddet i söder i första hand gå i strandlinjen längs befintliga strandklitter och inte inne på land.

De tillägger att ett yttre skydd inte har utretts överhuvudtaget och att den på Falsterbohalvön mest värdefulla naturmiljön, naturreservaten och Natura 2000-områden ligger utanför den inre skyddsvall som sökanden ansöker om tillstånd till. De anför att syftet med vallen är att hålla ett stigande havsvatten utanför och att det rimligen måste innebära att vattenståndet utanför vallen kommer att bli högre och att höga vattenstånd kommer att förekomma oftare jämfört med en situation utan vall. Ett inre skydd blir mindre verkningsfullt än ett yttre.

Golfklubben har inget att erinra mot att ersättningar skjuts upp med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken och inte heller att provisorisk ersättning bestäms med belopp angivet i bilaga G.

Under huvudförhandlingen tillägger golfklubben att för det fall mark- och miljödomstolen skulle bifalla ansökan är det mycket viktigt för golfklubbens

verksamhet att domstolen bifaller den sökta sträckan i delområde 2-5 (klubbhuset och områdena öster ut). I detta område finns det stora ekonomiska värden och det blir en försumbart längre sträckning av översvämningsskyddet som tillgodoser golfklubbens verksamhet. Sträckningen ligger på golfbanans mark där det finns gräs och inga speciella naturtyper. Vid vattendraget har golfklubben anlagt ett dike av dräneringsskäl och det skulle vara enkelt för golfklubben att flytta diket.

Ljunghusens Golfklubb ideell förening yrkar ersättning för rättegångskostnader med 300 000 kr inklusive mervärdesskatt.

Ljunghusens vägförening efterfrågar motiv till varför en ca 150 m lång sträcka undantas vid Falsterbokanalens utlopp mot söder. Vägföreningen befarar att undantaget att bygga skyddsvall på denna sträcka kan komma att påverka vägföreningens vägbestånd och att skyddsvallen därför ska omfatta hela ifrågavarande sträcka. De refererar till Sten Jönssons och Lars Månssons yttrande, ingivet den 11 oktober 2019.

Ljungsätersvägens bastuförening, Ljunghusen 16:29 önskar bibehålla bastun i ett samarbete med sökanden och att åtgärderna ska vara kostnadsneutrala för föreningen.

Ljungskogens vägförening ansluter sig till Ljunghusens Golfklubbs yttrande.

Lunds stifts Prästlönetillgångar anser att sökanden ska utföra uppdraget att sprida innehållet i kungörelser till övriga delägare i aktuella samfälligheter.

Skanova uppger att de har ledningar med tillbehör på flera platser inom det område som omfattas av sökandens ansökan. Ledningarna försörjer dels enskilda fastighetsägare i området med uppkoppling till Skanovas rikstäckande telenät för elektronisk kommunikation och binder dels samman telestationer och basstationer i det fasta och mobila telenätet. Kostnader för flytt eller andra åtgärder på

ledningarna inom fastigheter ägda av sökanden regleras i befintligt avtal mellan parterna. Gällande eventuella åtgärder på andra fastigheter förutsätter Skanova att sökanden svarar för kostnader som kan uppkomma avseende exempelvis, men inte uteslutande, flyttningar eller andra åtgärder som krävs för att säkerställa ledningarnas funktion.

Vid detaljprojektering berörande ledningar kan sökanden kontakta Telia Company. Skanova har i övrigt inget att erinra mot ansökan.

Vägföreningen Fiddevången vill att mark- och miljödomstolen beslutar att föreningen är sakägare oavsett var skyddsvallen ska anläggas. De ansluter sig till yrkanden som framställts av ett antal fastighetsägare längs med Falsterbo golfbana. En skyddsvall har betydande påverkan på möjligheten för föreningens medlemmar att röra sig i naturen.

Föreningen yrkar att Fiddevångens representanter får vara med vid utformningen av de befintliga passager som ska ansluta till det sökta markavvattningstillståndet, vid delområde Falsterbo 6-7 (3-7). Även representanter från golfklubben och fastighetsägare s.k. rågrannar ska få vara med vid utformningen av de befintliga passagerna.

Under huvudförhandlingen ställer sig Vägföreningen Fiddevången bakom den talan som ombuden Erling Alm och Peter Berggren framfört dvs. i första hand att ett yttre skydd ska anläggas, i andra hand att en spont anläggs i tångvallen. Vägföreningen sköter om nio passager ned mot golfbanorna. Passagerna gör att det blir en rörlighet i området. Sökanden har enbart visat en skiss där två stycken passager skulle byggas med ramper. Eftersom passagerna är stora skulle det krävas ganska höga ramper. Föreningen anser att det skulle förfula området och tillgängligheten till området skulle täppas till. De boende vid ramperna skulle få en ökad insyn och golfbaneverksamheten skulle störas. Likaså skulle rörligheten och tillgängligheten till området försvåras om det blir en mur vid hål två och tre på golfbanan tillhörande

Falsterbo Golfklubb. Det måste finnas möjlighet för människor att sig fram vid föreningens passager. Vidare så finns det även många grodor i Falsterbo som måste kunna vandra.

Föreningen yrkar ersättning för resa med bil, motsvarande 120 km.

Syd kustens vattenvårdsförbund meddelar att de inte har något att anföra.

Bostadsrättsföreningen Axelssons Torg 2 tillstyrker sökandens förstahandsyrkande. Förstahandsyrkandet innebär att vallen behöver breddas men endast höjas med 80-90 cm.

De blir besvärade av översvämningvallen om den når ända fram (ca 1,5 m) till fastighetens permanenta bostadshus i väster (jämför sökandens andrahandsyrkande). De anför fuktproblematik vid dränering från vallen, skador i anslutning till inspektionslucka i fastighetens grund och på huskroppen från vallen. Om hela den befintliga grusvägens bredd tas i anspråk kommer vallen att placeras orimligt nära fastighetens bostadshus i väster, som bebos permanent. Bostadsrättsföreningens 13 medlemmar skulle då få en väg som höjdmässigt ligger ca 2 m upp på fastighetens fasad med den insyn och störning det skulle medföra.

Vidare uppger de att ett par hundra meter väster om den idag befintliga vallen är Landgrens holme belägen. Detta är landets största koloni av häckande skärfläckor, vilket är en ovanlig vadare. Det är väl känt att fåglar reagerar med oro när de uppfattar siluetter mot himlen. Det är vad som kommer att bli fallet om vägen flyttas upp på toppen av vallen.

I sökandens förstahandsyrkande utnyttjas den befintliga vägen och den befintliga vallens placering vilket innebär en betydligt mindre förändring av området. Detta skyddar dessutom det unika fågellivet samt minskar risken för skador på bostadsrättsföreningens fastighet.

E.ON Energidistribution AB anför att markförlagda kablar är designade för vissa drifttemperaturer. En ökning av fyllnadsdjup/masstyp ökar temperaturen på kablarna och en permanent höjning av drifttemperatur förkortar livslängden. Överstigs den kritiska temperaturen förstörs kablarnas skydd. Kablarna är också känsliga för marktryck, såsom körning med tunga maskiner. Vid felavhjälpning erfordras schaktning och efter avhjälpning krävs utrymme i sidled eftersom kablarna inte kan läggas ned rakt igen.

Under huvudförhandlingen uppger E.ON Energidistribution AB att de har fått långtgående rätt att godkänna placering och utformning av skyddet, men vidhåller sitt yrkande om provotid för annan skada. Bolaget justerar dock yrkandet på så sätt att provotiden ska bestämmas till två år. Bolaget förklarar i sitt slutanförande att de inte längre har något att invända mot ansökan och anser att det är okej att sätta vissa frågor på provotid.

E.ON har ingen erinran mot att sökanden har återkallat ansökan vad gäller delområde Höllviken 8-17 respektive Ljunghusen 27.

4.3 Enskilda

Catrin Sternsjö, Ljunghusen 1:31 accepterar att badhytten flyttas till annan plats omedelbart intill den nuvarande platsen något norrut, dvs. i samma linje som intilliggande badhytter, under förutsättning av att hon får behålla nuvarande fina utsikt och närheten till badplatsen. Den befintliga sandgropen som för närvarande finns bakom badhytten måste i så fall fyllas igen av sökanden och badhytten får sedan, genom sökandens försorg, placeras intill nuvarande plats på samma höjdnivå.

Under förutsättning att ovanstående önskemål går att tillgodose finns det i övrigt inga andra yrkanden eller anspråk på ersättning från henne med anledning av en flytt av badhytten.

Catrin Sternsjö tillägger senare att hon ställer sig bakom framställt förslag att översvämningsvallarna borde placeras mera söderut än vad som varit sökandens avsikt och menar att en sådan placering vore mera ändamålsenlig och med mindre inverkan på naturen och tillgängligheten till strandområdet.

Pia Jeppson, Ljunghusen 16:29 påtalar att hennes farfar muntligen har gett tillåtelse till att en bastu och några badhytter samt en brygga finns på fastigheten.

De har inte godkänt något avtal med sökanden i frågan om vallarna. I norra Ljunghusen har de framfört att den planerade muren endast får läggas i tomtgränsen om den ska uppföras, vilket sökanden skriftligen givit löfte om. Enligt de ursprungliga planerna går den en bit in på deras mark av okänd anledning. I södra Ljunghusen vid de tre badhytterna har de framfört önskemål att vallen, om den nu måste uppföras, förläggs längre ner mot Östersjön, i deras och de andra badhyttsägarnas intresse.

Pia Jeppson klarlägger senare att Catrin Sternsjö ensam äger badhytt nr 9.

Pia Jeppson tillägger och skickar in ett svar från sökanden angående murens placering på hennes fastighet där kommunen bekräftar att den ska flyttas till tomtgräns. De anser det vara av vikt att muren inte läggs ute i naturskyddat område.

Göran Björling, Falsterbo 2:5 anför att fastigheten Kålhagen liksom golfbanan ligger utanför det föreslagna skyddet. Kålhagen kommer därför att påverkas direkt och mycket påtagligt. Delägarna i Falsterbo 2:5 hemställer därför att i nu föreliggande ärende betraktas som sakägare.

Att bygga ett skydd enligt sökandens förslag skulle äventyra hela naturskyddsområdet, inklusive den fornminnesskyddade Kolabacken och den nuvarande fyrbyggnaden från 1700-talet. Vid de vattennivåer det föreslagna skyddet

avses skydda emot skulle hela det yttersta näset ligga under vatten. För alltid skulle oersättliga naturvärden gå till spillo.

Ett yttre skydd däremot skulle kunna utformas så att naturvärdena inte bara kan bevaras utan t.o.m. kan öka. Slutsatsen blir att sökandens nu föreliggande ansökan bör avslås.

Barbro Johansson, Falsterbo 2:4 vill räknas som sakägare då hon äger en anslutande fastighet. Hon anser att konsekvenserna för hennes fastighet inte har utretts på ett erforderligt sätt och att domstolen ska ålägga sökanden att komplettera sin ansökan avseende de åtgärder som ska vidtas för att undvika menlig inverkan på hennes fastighet. Hon anser att ett tillstånd ska vara förenat med en provotid enligt 22 kap. 27 § miljöbalken. Effekter kan uppstå eller framträda under lång tid varför hon anser att provotiden bör sättas till 20 år efter att översvämningsskyddet färdigställts.

Pontus Block m.fl., Skanör 23:2, Ylva Forshed m.fl., Skanör 24:5, Lars Börjesson, Skanör 11:46 och Maria Sjöström m.fl. Skanör 53:6 är positiva till sökandens ambition att skydda bebyggelsen mot framtida översvämningar på grund av stigande vattenstånd. De har dock synpunkter på skyddets höjd.

I förarbetena till aktuell ansökan anges att man bör utföra skyddet så att detta i framtiden kan byggas på om behov skulle uppstå, men nu vill man bygga det till en höjd som motsvarar behovet år 2065. Det vill säga den prognostiserade havsnivån 2065 + erforderlig marginal för tillfälliga höga nivåer m.m.

De är positiva till att skyddet byggs på ett sätt som gör att man kan höja det i framtiden, men tycker att man nu till en början kan bygga det lite lägre, till exempel till att ha en erforderlig säkerhet till år 2045. Detta skulle innebära en sänkning på cirka 15-25 cm. På så sätt får man mindre olägenhet för många men med erforderlig säkerhet. Beroende på hur vattennivån verkligen stiger kan man i framtiden anpassa vallens höjd efter hand, om man förbereder konstruktionen redan nu.

Jan-Åke Ohlsson, Skanör 12:6 bifogar en kopia av skrivelse till sökanden i fråga servitutsrätt till hans fastighet. Han påtalar att ett antal träd i så fall måste fällas. Han anser att det mest effektiva och billigaste alternativet är att bygga på befintliga tångvallar och godkänner inte att man använder hans mark. Han tycker det är orimligt att använda grannens mark vid in- och utfart.

Han tillägger senare att han klargjort vid möte med sökandens representant att inga av de alternativ som presenterats var acceptabla. Han har ett eget förslag att få ansluta mot väster till Båtsmansvägen.

Med anledning av sökandens bemötande replikerar Jan-Åke Ohlsson att han inte någonstans kan påminna sig om att han sagt att något av alternativen för väg till och från sin mark 12:6 skulle vara att föredra. Att behålla befintlig väg är det klart bästa alternativet.

Man kan bygga skyddsvallen utan att behöva korsa infartsvägen med skyddsvall. Man måste under alla omständigheter släppa en öppning genom Halörsvägen. Han vidhåller att så som man tänkt sig att lägga skyddsvallen så är det något överarbetat då det finns befintliga vallar som en gång i tiden byggdes för att skydda mot översvämningar. Dessa borde kunna användas och till ett betydlig mer ekonomiskt fördelaktigt sätt. Vallarna behöver bara ses över och underhållas, vilket har varit varje markägares skyldighet i mer än 100 år, men efterhand som sökanden tagit över mark har man också struntat i underhållet och skyller på att vallarna är fridlysta, för ingrepp, men inte för underhåll.

Kent Kristoffersson och Elisabeth Lindberg, Skanör 12:10 redovisar de anläggningar som ägare till fastigheten Skanör 12:6 tvingas passera med maskiner och bilar för att nå fastighet Skanör 12:6 om sökandens förslag vinner bifall, vilket innefattar: ridbana, stall, förråd och hästhagar – alltså en hästanläggning. Skulle denna sträcka börja nyttjas av maskiner och bilar skulle hästarna och ägarna tvingas

passera en trafikerad sträcka flera gånger dagligen framöver. Hästar är flockdjur som vid uppfattad fara flyr i panik. Det är inte ovanligt att hästar uppfattar maskiner och bilar som fara vilket kan leda till att hästar sliter sig, stegrar, rusar iväg eller på annat sätt reagerar irrationellt i panik. En häst på flera hundra kg som gör något av det nämnda är en stor fara för de människor som vistas i närheten.

De önskar göra en justering. Justeringen innebär att vallarna avslutas någon enstaka meter tidigare än vad sökanden föreslagit, vilket medför att den befintliga väg som leder till fastighet Skanör 12:6 samt till hästhagarna inte blockeras. Därigenom ges möjlighet för ägare av fastighet Skanör 12:6 att nå sin fastighet utan att passera hästanläggningarna och på så sätt minskar skaderisken för de barn, ungdomar, vuxna och djur som vistas på hästanläggningarna. De önskar att deras minimala justering övervägs om att avsluta vallarna endast ett par meter tidigare för att på ett enkelt sätt säkerställa en så hög säkerhet som möjligt för de personer och djur som vistas på fastigheten. De ber vänligast att inte blockera den väg som idag leder till fastigheten Skanör 12:6.

I ett tillägg anför Kent Kristoffersson och Elisabeth Lindberg att de önskar att en befintlig väg via fastigheten Skanör 12:10 används framöver för att möjliggöra tillträde till fastigheten Skanör 12:6.

Lars Börjesson, Skanör 11:46 framför att vad som kommit till hans kännedom så höjs vägbanan framför hans fastighet.

Som läget är idag så är vägdamm, buller, avgaser, höga hastigheter, ett stort problem för hans fastighet. Detta beror på den stora mängd husbilar, husvagnar, varutransporter av allehanda slag, jordbruksmaskiner och trädgårdsmaskiner. Trafiken till naturistföreningen Solhejdan medför stora olägenheter redan idag.

Trafiken har under många år ökat i mängd på Knösvägen och med detta i minne Natura 2000-område. Hans förslag är att väghöjningen flyttas norrut ca 50 m från

hans fastighet sett på Knösvägen. Det finns nämligen ingen bebyggelse därefter. Med det skulle olägenheterna för bebyggelsen ändras till det bättre för hans fastighet och även för de indirekt berörda fastigheterna på södra sidan om hans fastighet. Vidare är platsen utanför 11:46 ett Natura 2000-område med en regional vandringsled som ingår i Skåneleden vilket innebär att vandringsgrupper rör sig just på Knösvägen. Det är även en uppskattad observationsplats för ornitologer och en bedårande utsiktsplats för Skanörs innevånare och turister. Hela landskapsbilden förändras av vägförhöjningen och påverkar platsens skönhet och unika läge, med öppen sikt över vångar och hav.

Lars Börjesson tillägger att han inte delar sökandens åsikt om väghöjningen, utan vidhåller tidigare lämnade uppgifter.

Vid en eventuell syn av domstolen av nämnda vägsträcka, kommer det tydligt att framgå att för var 10:e m norrut som väghöjningen förskjuts, blir det vinster för utsikt, landskapsbild samtidigt som buller och vägdamm minskar.

Han vädjar inte bara för sin egen del utan även för alla naturvänner, cyklister, skolklasser och turister.

Anna Ljungsten och Christer Ljungsten, Skanör 20:3 uttrycker att en stor anledning till att de bestämde sig för att köpa fastigheten var dess natursköna läge och fria utsikt över såväl naturområdet norr om Hamnvägen som kustlinjen.

I enlighet med ingiven ansökan är avsikten att en mur ska uppföras direkt utanför fastighetsgränsen. Den tilltänka muren ska uppgå till +3 m (RH 2000) vilket för deras del enligt uppgift från sökanden innebär 2,2-2,3 m över Slottsstigens nivå. Eftersom fastigheten endast sluttar svagt kommer utsikten från fastighetens övre del att påverkas mycket negativt och den nedre delen av fastigheten kommer att bli helt eller delvis utan utsikt. Närbkontakten med naturmark, vattendrag och fågelliv utanför fastigheten kommer i stort sett att helt upphöra minst 500-600 m. Ungefär

15-20 m in från fastighetsgränsen, som vetter mot den tilltänkta muren, kommer det till en stor del utesluten att finnas någon utsikt kvar alls och en stående vuxen person kommer inte att kunna se över muren överhuvudtaget.

De ställer sig frågande till varför den s.k. Backafloden som inträffade 1872 med mycket extrema vattennivåer ska vara referensvärde vid bestämmandet av murens höjd. De har bott på fastigheten sedan 1984 och under denna tid har vattennivån endast några gånger och då enbart under några timmar som högst stigit till ca hälften av det värde som sökandens konsult Sweco räknat med i sina rapporter. Varför uppförs inte en lägre mur initialt och sedan får man löpande utvärdera om de antaganden som gjorts är korrekta eller inte? Genom att uppföra ett permanent skydd upp till t.ex. +2,5 m (RH 2000) hade såväl miljön för deras fastighet som landskapsbilden i stort mycket bättre kunnat bevaras. Vid maximalt antagande enligt Swecos rapport rörande framtida havsnivåer och nivåer vid 100-års högvatten har man i så fall minst 50-60 år på sig för en senare påbyggnad. De presenterar alternativa lösningar.

Under huvudförhandlingen tillägger Christer Ljungsten att om Backafloden skulle inträffa sker inte höjningen av havsnivån över en natt, vilket innebär att det bör finnas en möjlighet att succesivt bygga muren högre då 50 år är en lång tids-horisont. Det kan inte heller vara tekniskt omöjligt att höja muren vid ett senare tillfälle. Det skulle innebära en klar förbättring om muren sänktes och detta oavsett till vilken lägre höjd som muren får. För det fall muren kommer att byggas yrkar han att marken mot den blivande muren på fastigheten Skanör 20:3 ska fyllas upp.

Sten Jönsson, Ljunghusen 8:20 och Lars Månsson, Ljunghusen 3:26

anför att i vattendom AD 117/1945 framgår att ansenliga mängder tång ansamlas mellan piren och stranden som ligger och förruttnar samt sprider odörer och samlar ohyror m.m. Föreslagen utformning leder till att det bildas ett område där vatten kan tränga in och tång ansamlas och därvid ökas olägenheterna. Nuvarande mjuka avböjda kustlinje mot piren är naturens sätt att minska olägenheterna. Därför bör

skyddsvallen flyttas till nuvarande kustlinje som är skapad under mer än 70 år.

Dessutom behövs skydd så att vatten ej trycks upp under piren när havsvattennivån ökar (detta har skett vid extrema högvattennivåer). De hemställer om att domstolen beslutar om denna ändring.

De tillägger i ett senare yttrande att de har gjort platsbesök och avvägningar. Härvid har framkommit att utredaren ej har tagit med nödvändiga uppfyllnader för vall som behöver byggas mellan befintliga stranddynor och vara uppåt 2 m hög för att vattnet ej ska tränga in bakvägen bakom skyddsvallen som följer strandlinjen. Byggandet av denna vall kommer på ett mycket menligt sätt skada det rörliga friluftslivet. Om man istället följer den yttre kustvallen, som här delvis ligger 15-20 m innanför sandstranden, behövs mindre vallbyggande och man åstadkommer mindre skador för det rörliga friluftslivet. Deras föreslagna utformning går snabbare att utföra och kostnaden blir mindre och dessutom påverkas naturvärdena i mindre omfattning och det rörliga friluftslivet gynnas.

Sedan behövs skydd så att vatten ej trycks upp under piren vid högre vattennivåer. Detta är dock något som primärt berör naturreservatet och därför bör tillhöra länsstyrelsen. De hemställer om att domstolen beslutar om denna ändring av skyddsvallarna.

Sten Jönsson tillägger under huvudförhandlingen att sökanden har valt att anlägga vallen i anslutning till badhytterna i den norra delen av Ljunghusen vid kanalen. Han anser istället att vallen ska anläggas i den södra delen av Ljunghusen och att vallen därefter ska följa kuststräckan eftersom det varit kraftiga översvämningar på strandängarna där. Sökandens förslag på placering kommer att missgynna friluftslivet. Det finns en strandvall som går fram till en badbrygga. Från badbryggan blir strandvallen lägre och är ca 1 m hög under pirens höjd. I samband med högvatten och sydvästliga vindar förs vatten in i strandvallen och varje år samlas även tång upp som sedan placeras vid piren, vilket genererar en illaluktande odör.

Magnus Nilsson, Skanör 13:25 motsätter sig i första hand tvångsinlösen av hans mark överhuvudtaget. I andra hand kräver han skälig ersättning om så ändå skulle ske.

Förra gången sökanden tvångsinlöste mark av honom kompenserade de honom med 30 kr/kvm, med hänvisning till att det inte var sannolikt att marken skulle bebyggas. Han har alltid haft, och har fortfarande, för avsikt att bebygga marken och enligt mätande från värderingsinstitutet 2009 ser de inga hinder för det. Saluvärdet för marken bör beräknas utifrån intilliggande fastigheterna 13:22, 23:24 som i november 2007 såldes av Erling Pålsson till E&I Invest för 12,5 miljoner kr.

Åse-Marie Nilsson bestrider tvångsrätt/tvångsinlösen, men om tvångsrätt ändå sker ska ersättningen vara skälig och marknadsmässig.

Peter Berggren, Falsterbo 8:16 yrkar som fastighetsägare att räknas som sakägare. Hans fastighet kommer direkt att påverkas av översvämningsskyddet. Ett översvämningsskydd kommer att påverka den öppna landskapsbilden. Tillgängligheten till Natura 2000-området blir besvärande beskuren och dessutom är det stor risk för att den lokala biotopen och den förminnesskyddade kulturmiljön kan förstöras.

Peter Berggren och Mats Rodenstam inger en gemensam skrivelse som avser fastigheter längs Falsterbo golfbana. De påtalar bland annat att området mellan mur och tångvall riskerar att förvandlas till ett svårunderhållet dike. De vill bli upptagna som sakägare i målet.

Anna Stern, Fiddleledet 1 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Mats Rodenstam, Falsterbo 8:101 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Knut Ramel, Falsterbo 8:6 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Henrik Colliander, Falsterbo 8:77 och 8:78 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Claes Levin, Måkläppsvägen 2 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Maria Glad, Fågelsträcket 25 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Helena Berggren, Fågelsträcket 25 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Helen Roos, Fyrvägen 27 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Peder Brynolf, Bodarna 3 och Norra Fågelsträcket 13 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Viveke Idh, Falsterbo 8:8 har ett liknande yttrande som Peter Berggren. Hon tillägger senare att hon anser att skydd som byggs i tångvallen är absolut det bästa alternativet, trots att det sker intrång på deras fastighet. Vidare accepterar hon erbjuden ersättning.

Helle Frick, Södra Fågelsträcket 21 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Malena Bonnier, Fyrvägen 23 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Wilhelm Bergengren, Norra Fågelsträcket 5A har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Ronald Bergman, Södra Fågelsträcket 17 har ett liknande yttrande som Peter Berggren.

Peter Hansson (badhytt) frågar vad flytten av badhytt innebär för honom och förutsätter att sökanden står för flyttkostnaden. Han vill återkomma i frågan om ersättningsanspråk.

Ett antal fastighetsägare, företrädde av ombuden Erling Alm och Peter Berggren anser att sökande inte på ett kvalificerat sätt har utrett och analyserat olika tänkbara placeringar av skyddet, vilket borde vara ett krav vid ett så omfattande och genomgripande förslag till vattenverksamhet. Ansökan är därför inte utförd i överensstämmelse med de krav som ställs enligt miljöbalken och ska avvisas.

Det är uppenbart, att fastighetsägarna längs Falsterbo golfbana enligt lagen ska anses vara sakägare.

De yrkar att tillstånd ges till ett yttre skydd i nära anslutning till strandlinjen. De påtalade skadorna och negativa effekterna på deras fastigheter uppstår inte med ett yttre skydd. Detta förslag är inte fullgott utrett, och sökande bör därför ges tid för att komma med ett detaljerat förslag för detta alternativ. Ett yttre skydd har en rad fördelar och de beskriver var ett sådant kan placeras.

De delar Falsterbonäsets Naturvårdsförenings uppfattning att sökande i sin ansökan valt det billigaste alternativet och inte det alternativ som är mest anpassat för miljön.

De välkomnar att sökanden även utrett ett alternativ med skyddets placering i tångvallen. I Bilaga 13A finns detaljerade kartor, som visar intrånget, då skyddet placeras i tångvallen. Dock är förslaget "luddigt" utformat och behöver förtydligas och preciseras. De anser inte att skyddet förstör tångvallen och förordar en smal plastspont, som lätt kan följa tångvallens kurviga sträckning. Ett skydd ska utformas, så att det blir en naturlig och integrerad del av den befintliga tångvallen. Ett inre skydd kombinerat med befintlig tångvall skulle lämpligen samordnas med en behövlig renovering av tångvallen, så att den historiska och förhoppningsvis

framtida funktionen som översvämningsskydd återskapas. Någon omfattande renovering eller påbyggnad har inte skett sedan första halvan av förra seklet. Tångvallen är ett historiskt översvämningsskydd, vars bas under lång tid av underhåll skapat en bred vall under det lilla av vallen, som återstår idag. Denna bas skulle kunna vara utmärkt som bas för ett välintegrerat översvämningsskydd. Genom integrering med befintlig tångvall skulle ett översvämningsskydd elegant bli en naturlig del av naturupplevelsen och tångvallen på ett tydligt sätt återfå sin historiska betydelse som översvämningsskydd. De yrkar att tångvallen fortsättningsvis underhålls av ansvarig myndighet, så att den förblir levande och därigenom bevarar både funktion och kulturvärde.

De förtydligar och tillägger under huvudförhandlingen att i första hand ska sökandens ansökan avvisas. För det fall domstolen inte skulle bifalla förstahandsyrkandet, yrkar de i andra hand att fastighetsägarna ska anses som sakägare i målet, att ansökan i dess nuvarande form ska avslås, samt att tillstånd ska ges till ett yttre skydd i nära anslutning till strandlinjen efter erforderliga utredningar och kompletteringar av handlingarna.

För det fall domstolen inte skulle bifalla vare sig första- eller andrahandsyrkandet, yrkar de att fastighetsägarna ska anses som sakägare i målet, att sökanden ska fortsätta med planering och detaljutredning för ett yttre skydd i nära anslutning till strandlinjen och att tillstånd ges till ett inre skydd i befintlig tångvall på sätt som framgår av handlingarna, samt att sökandens ursprungliga förslag till skydd strax utanför deras fastigheter avvisas/avslås.

De har noterat, att fastigheterna 8:81, 8:84 och 8:106 i södra Falsterbo kommer att få en större vattensamling vid skyfall, om de förses med skydd enligt sökandes förstahandsyrkande. Dyliga vattensamlingar kan skada fastigheterna, och ägarna borde därför i enlighet med 9 kap. 2 § p. 3 restvattenlagen vara sakägare.

De anför i huvudsak följande angående passager i Falsterbo. Det finns ytterligare en passage (vid första golfbanehållet) som används frekvent och som sökanden inte redogjort för. Vidare så vill de inte att passagerna ska bli en plattform för insyn på fastigheter och i trädgårdar. Sökandens förslag på lösningar med passagerna är därför inte tillräckligt genomtänkta.

De som äger följande fastigheter accepterar intrångsersättning enligt domstolens aktbilaga 439: Falsterbo 8:1, Falsterbo 8:7, Falsterbo 8:9, Falsterbo 8:10, Falsterbo 8:13, Falsterbo 8:17, Falsterbo 8:74, Falsterbo 8:77 och Falsterbo 8:79.

De som äger nedan uppräknade fastigheter, accepterar inte sökandes intrångsersättning enligt aktbilaga 439, utan yrkar att värdering ska ske till en något högre nivå. Föreslagna kvadratmeterpris på 8-10 kr är för lågt satt och borde vara i intervallet 10-15 kr. Förslaget att markintrångsersättningen minskar, om fastigheten är placerad på en lägre nivå, är inte acceptabelt. En högre ersättning borde då också omfatta fastigheterna ovan.

Falsterbo 8:3, Falsterbo 8:5, Falsterbo 8:6, Falsterbo 8:12, Falsterbo 8:14, Falsterbo 8:16, Falsterbo 8:101, Falsterbo 8:103 och Falsterbo 8:111.

Från en fastighet har inget svar erhållits.

De yrkar, att varje enskild fastighetsägare ska ha rätt att under en prøvotid yrka ersättning för "annan skada" för respektive fastighet.

De yrkar vidare, att sökande därefter ska träffa överenskommelse rörande "annan skada" med varje enskild fastighetsägare.

Peter Berggren yrkar ersättning för rättegångskostnader (porto, lokalhyra och milersättning) med totalt 3 214 kr.

Erling Alm yrkar ersättning för rättegångskostnader (konsultarbete och bilkörning) till sina huvudmän med totalt 105 660,70 kr exkl. moms.

Eva Bramell-Risberg och Lars Risberg, Ljunghusen 16:54 anför inledningsvis att de inte fått tillräckligt detaljerade svar av sökanden med anledning av tidigare korrespondens.

När det gäller fastigheten Ljunghusen 16:54 är den belägen i första raden mot stranden och havet i ett låglänt område med stora naturvärden hit hör även ett relativt vidsträckt vattenområde. Det finns inte några vallar i det öppna landskapet och långa siktlinjer är en viktig del av den landskapsbild som erhålls inifrån bebyggelsen på fastigheten. Det öppna landskapet med långa siktlinjer kan således ses från både enbostadshuset och därtill stora delar av tomten på fastigheten. Det planerade skyddets höjd över mark kommer att uppgå till ca 2,5 m på fastigheten Ljunghusen 16:54. Vid huvudförhandlingen angavs höjden till 2,3 – 2,4 m mot havet. Detta har stor betydelse för siktlinjer och insyn. Vad beträffar översvämningsskyddets utformning på fastigheten Ljunghusen 16:54 är det deras uppfattning att det är lämpligt att uppföra en mur på den fastigheten. En mur är lämpligare än en vall eftersom en mur medför mindre påverkan på boendemiljön på fastigheten. Andra skäl som medför att det är lämpligare att uppföra en mur är att en mur medför mindre påverkan på flora och fauna, landskapsbilden, fördelar ur resurshushållningssynpunkt, ökad säkerhet och att mindre mark behöver tas i anspråk.

Fastighetens belägenhet medför att det ur säkerhetssynpunkt vore lämpligare att uppföra en mur än en vall på fastigheten. Skälet härför är att sannolikheten för murbrott vid extrem väderlek är betydligt lägre än sannolikheten för vallbrott på grund av extrem väderlek. Gradvis erosion kan uppstå på bakslänten till en vall till följd av ihållande vågöverspolning.

Anläggandet av en vall skulle medföra stor åverkan på landskapsbilden för de boende på fastigheten Ljunghusen 16:54 eftersom en ny typ av iögonfallande och

tillika stort element förs in i landskapet. En mur som kan bekläs med växtlighet vore ett mer naturligt inslag i landskapet, som tar hänsyn till att bevara siktlinjerna från fastigheten Ljunghusen 16:54. Det vore proportionerligt att uppföra en mur till skydd mot översvämning på fastigheten Ljunghusen 16:54.

Vallens bredd enligt sökandens ansökan är ca 18 m. Krönet kommer att vara tre (3) m brett. Allmänheten kommer till skillnad från tidigare att kunna förflytta sig genom området och promenera och uppehålla sig på vallen. Detta medför kraftigt ökad insyn mot bostadshuset på Ljunghusen 16:54 och ett omfattande intrång i de boendes privatliv.

För att uppförande av översvämningsskydd ska kunna tillåtas krävs att åtgärden är förenlig med gällande miljölagstiftning. Utgångspunkten vid en tillståndsprövning av förevarande slag är att den ingivna ansökan ska innehålla tillräckligt underlag att lägga till grund för en fullständig prövning av vattenverksamheten. Ansökan i dess nuvarande utformning saknar relevant underlag och behöver kompletteras.

Risberg kan tänka sig att medge bifall till ansökan, förutsatt att sökanden kompletterar med efterfrågat underlag och ändrar ansökan på så sätt att en mur till skydd för översvämning uppförs på fastigheten Ljunghusen 16:54. Anledning att närmare utreda förhållanden knutna till skyddade områden med höga naturvärden, fridlysta och rödlistade arter, strandskydd, detaljplaner, masshantering m.m. finns då inte.

Risberg godtar inte sökandens förslag till ersättning om sammanlagt 14 825 kr. Enligt eget framtaget värderingsutlåtande är sammanlagd skälig intrångsersättning 932 500 kr och till det kommer ersättning för tillfälligt ianspråktagande bedömt till 1 360 kr/år, belopp som yrkas av Risberg.

Eva Bramell-Risberg och Lars Risberg anser att det inte föreligger förutsättningar för att meddela dispens från nu aktuella befintliga naturreservatsföreskrifter då

varken kravet på särskilda skäl för dispens eller tillräckliga kompensationsåtgärder är uppfyllda. Det föreligger inte heller förutsättningar för att meddela dispens från förbudet mot markavvattning. Det har redan, i samband med beslut om att nu aktuellt område ska omfattas av det generella markavvattningsförbudet, gjorts en avvägning mellan olika allmänna intressen och förevarande prövning avser omfattande åtgärder som medför negativ påverkan på befintliga mycket höga naturvärden inom våtmarker med god ekologisk status. Tillstånd ska vidare inte lämnas för sökta exploateringsåtgärder då dessa kan skada de livsmiljöer som avses att skyddas inom befintliga Natura 2000-områden. Murar är i alla avseenden ett lämpligare skydd mot översvämning än jordvallar. I norra Ljunghusen utgör murar redan ett naturligt inslag i landskapsbilden. Anläggande av fler murar i sektion 24-26 till skydd mot översvämning medför ett säkrare skydd mot översvämning som därjämte i betydande utsträckning innebär mindre negativ påverkan på naturvärdena och landskapsbilden i området än jordvallar. Murar medför dessutom mindre olägenheter för boende i området.

Risberg yrkar i första hand att mark- och miljödomstolen ska avslå ansökan.

För det fall mark- och miljödomstolen medger tillstånd till anläggande av översvämningsskydd yrkar Risberg i andra hand att det uppförs en mur runt hela sträckan i delområde 23-26. Om mark- och miljödomstolen inte skulle bifalla andrahandsyrkandet, yrkar Risberg att det anläggs en mur enbart runt fastigheten Ljunghusen 16:54.

Det framgår inte att sökanden har inkluderat skador och olägenheter i sin beräkning enligt båtnadskravet. Det vore önskvärt att sökanden redogör för en fullständig beräkning som tar höjd för de skador som verksamheten kommer att medföra på skyddsvärd natur och tillika olägenheter i form av ökad insyn, buller m.m.

Sökandens förslag till villkor för buller är allt för oprecist formulerat och lämpar sig inte som villkor för den sökta vattenverksamheten. Det kan inte anses godtagbart att

formulera ett villkor som föreskriver att anläggningsarbeten ska bedrivas så att buller i görligaste mån undviks. Bullervillkor som reglerar högsta tillåtna buller bör istället vara utformade så att begränsningar för högsta tillåtna buller finns angivna. Därigenom uppfylls fastslagna allmänna krav på klarhet och tydlighet vid utformning av villkor. Härvid kan utgångspunkt tas i allmänna råd som innehåller särskilt angivna bullervärden för ekvivalent bullernivå och maximal ljudnivå under dag, kväll respektive natt för vecko- och helgdagar var för sig. Risberg överlåter åt domstolen att med utgångspunkt i vägledningen genom en samlad bedömning fastställa högsta tillåtna bullernivå och i övrigt formulera ett mer precist villkor för buller.

Mark- och miljödomstolen bör med hänsyn till de betydande naturvärden som finns på Falsterbonäset överväga att närmare precisera villkoret för förvaring och hantering av kemiska produkter genom att t.ex. ställa krav på invallning för alla miljö- och brandfarliga kemikalier.

Det föreslagna villkoret om avstädning och återställande av etableringsytor är vagt formulerat. Liksom vid utformningen av bullervillkor gäller att villkor om avstädning och återställande av ett markområde ska vara klart och tydligt utformade så att inte någon tvekan råder om vad som krävs av tillståndshavaren. Vid formuleringen av det aktuella villkoret bör domstolen lägga sig vinn om att formuleringen tydliggör att avstädning ska vidtas och att etableringsytor så långt möjligt ska återställas i samma skick som innan markområden, som utgjort etableringsytor, togs i anspråk för anläggningsarbeten.

Det förhållandet att vattenverksamheten är mycket omfattande, unik i sitt slag och den stora osäkerheten kring vilka skador som vattenverksamheten kan ge upphov till på Falsterbonäset medför att tiden för anmälan av anspråk på ersättning för oförutsedd skada på grund av den ansökta vattenverksamheten bör bestämmas till tio (10) år räknat från utgången av arbetstiden.

I förevarande fall har tillåtligheten bestritts av sakägare och sökanden har inte angett tillräckliga skäl för att domstolen ska besluta om omedelbar verkställighet.

Därutöver ansluter de sig till länsstyrelsens yttrande beträffande provotid i förhållande till kompensationsåtgärder och naturreservat, samt tillägger följande. Det framgår tydligt av Mark- och miljööverdomstolens dom i MÖD 2006:44 att en kompensationsåtgärd måste vara utredd innan tillstånd beviljas.

Eva Bramell-Risberg och Lars Risberg godtar inte sökandens förslag till villkor 8a. I norra Ljunghusen råder det en oklarhet om naturreservatets utsträckning, t.ex. så anser länsstyrelsen idag att reservatet går in på deras tomt, vilket inte stämmer överens med den uppgift som de fick av länsstyrelsen i samband med att de förvärvade fastigheten. Lars Risberg och Eva Bramell-Risbergs uppfattning är således att det måste finnas ett villkor så de kan bestämma över utformningen av skyddet så att sträckningen av skyddet inte justeras. De är inte beredda att godta en placering av skyddet närmare bostaden.

De har i ett tillägg yttrat sig om naturreservatsgränsen och bland annat om hur stor del av fastigheten Ljunghusen 16:54 som omfattas av reservatsföreskrifterna. De anför att det framgår tydligt att hälften av fastigheten omfattas av föreskrifterna. Kartan med fastighetsgränser och gränser för naturreservat är behäftad med flera fel och starkt missvisande. Beträffande fastigheten Ljunghusen 16:54 är först och främst följande fel relevanta för prövningen i målet. För det första är den nu aktuella fastighetens gräns i norr markerad på fel plats. Gränsen borde rätteligen vara markerad betydligt längre norrut i vattnet för att överensstämma med fastighetens lagfart. För det andra är gränsen för naturreservatet Norra Ljunghusen markerad på fel plats. Gränsen borde rätteligen vara markerad avsevärt längre norrut och följaktligen närmre vattnet. Enligt beslutet om bildande av naturreservat ska endast halva fastigheten Ljunghusen 16:54 omfattas av reservatsföreskrifterna. Gränsen för reservatet har markerats för nära bostadshuset eftersom den inte har markerats där hälften av fastighetens längd, som uppgår till drygt 160 m, går.

Gränsen för naturreservat är följaktligen felaktigt markerad på en del av fastigheten som utgör hävdad tomtmark bestående i gräsmatta utan några särskilda naturvärden.

Sammantaget har sökanden gett in missvisande kartunderlag (bilaga K30) innehållandes uppgifter som inte överensstämmer med beslutet om bildande av naturreservatet Norra Ljunghusen. Domstolen bör därför i sin prövning utgå från en fastighetsgräns och gräns för naturreservat som ligger längre norrut på fastigheten Ljunghusen 16:54.

De yrkar ersättning för rättegångskostnader med 1 299 704 kr inklusive mervärdesskatt. I ett senare yttrande med ytterligare 20 770 kr inklusive mervärdesskatt.

Lena och Ulf Pettersson yrkar ersättning för flytt av badhytt och i det fall inte ny plats i samma område kan erbjudas yrkar de ersättning för badhytten.

Michael Visonj, Ljunghusen 2:6 förutsätter att deras mark inte berörs på sådant sätt att den efter arbete inte går att använda såsom görligt i nuvarande skick. Framförallt så handlar detta om att möjlighet ska finnas att återuppföra den badhytt som funnits där tidigare.

I annat fall så yrkar de ersättning för detta i linje med marknadsmässiga priser för dylik mark på motsvarande läge. Alternativt så kan de tänka sig ersättningsmark i motsvarande storlek och läge.

Dödsboet efter Blenda Carolina Österling, Ljunghusen 16:21 och Höllviken 12:39 vill att sökanden preciserar vilka typer av olägenheter, som kommer att drabba fastigheterna. Med olägenheter menas iakttagande av mark, uppställning av maskiner och material, byggande av vägar över dessa angivna markområden och hur sökandens avsedda översvämningsskydd kommer påverka nyttjandet och markvärdet av ovan fastigheter. De vill att sökanden anger hur de avser kompensera markägare för intrång.

Delägarna i dödsboet är i grunden positiva till att sökanden vill utföra översvämningsskydd. De kommer dock att yrka på marknadsmässig ersättning för mark som tas i anspråk för åtgärder. På fastigheten finns 49 badhytter placerade. Alla med mycket gamla muntliga avtal och inga skriftliga avtal existerar. I en länga som drivs av en ideell förening finns 36 badhytter. Det finns 13 fristående badhytter. På fastigheten finns också ett antal ledningsservitut, men inga som berör stränderna.

Eftersom den ianspråktaga arealen är gammal betesmark yrkar de att den ska ersättas med 18 kr per kvadratmeter och inte 12 kr som Sydsvensk Markvärdering AB kommit fram till. $1\,595\text{ kvm} \times 18\text{ kr} = 28\,710\text{ kr}$ tillägg 25 % = 7 178 kr
Summa: 35 888 kr.

Agneta Perche och Agneta Beatty, Ljunghusen 8:41 m.fl. begär ersättning för intrång vad gäller skyddsvall.

Dödsboet efter Anna Margareta Kristina Ohlsson, Skanör 7:1 (inklusive Lena Gustafsson) bestrider den del av sökandens begäran om undantag angående samfälligheter som inkluderas i Haga 7:1. Det kommer innebära för stor påverkan för de boende i området samt störa den naturliga floran och faunan.

Henrik Thorsell (badhytt) är innehavare av badhytt. Han vill anföra att en eventuell vall eller mur väsentligen kommer försvåra förutsättningarna för rörelsehindrade att nå vattnet och att inga planer visat hur detta ska lösas. Funktionen med badhytt bygger på tillgång till stranden.

De har under de ca 25 år de haft badhytten aldrig upplevt ett problem av stigande havsnivåer varför sökandens förslag för dem förefaller vara en lösning på ett problem de inte har. De förbehåller sig rätten att kräva kompensation för inskränkningar på badhyttens nuvarande funktion.

Birgitta Nordell och Jan Nordell, Höllviken 13:28 och 13:30 anför följande angående etableringsytor för byggande av vall i Kämpingeområdet. Som ägare till Höllviken 13:28 och Höllviken 13:30 vill de att beslutet om etableringsytor på dessa fastigheter ska omprövas.

När de byggde sitt hus år 2000 fick de veta, att de skulle behålla lummigheten i Vellinge kommun. Eftersom fastigheterna 13:28 och 13:30 har samma ägare har de anammat budskapet med att sätta buskar och annat. I nuläget har de bra växtlighet med havtorn, silverpil, nyponrosor och pilträd. Området är dessutom en oas för friluftsmänniskor. De anser, att det är helt fel, att ta dessa ytor i anspråk för arbetsområde och dessutom att skövla det, som växer här. De förespråkar etableringsområdet på Höllviken 13:55 eller att man söker annat område.

Ola Tindberg ger sitt stöd för den nya valldragningen (bilaga K19A) som inte utgör svåra följder för honom som stugägare, till skillnad från den gamla dragningen.

Alex Jönsson och Pilar Carrero tillstyrker de ansökta åtgärderna som berör samfälligheten Höllviken S:82.

Viktor Örnberg, Skanör 3:32 förklarar sig nöjd om den nya dragningen av skyddsvallen beslutas.

Anders Wallström, Ljunghusen 7:73 äger fastigheten och en badhytt. Han bedömer att han inte berörs av ansökan.

Lars Werner, Axelssons Torg 2A anser att en vall mot huset och en gång/cykelstig uppe på vallen innebär betydligt mindre utrymme för kraftiga regn att rinna undan. Fastighetens hus och trädgård går en osäker framtid till mötes, främst på grund av skyfallen.

Ingrid Berglund och Ingvar Berglund ställer sig frågande till varför deras fastighet ska belastas med översvämningsskyddet då fastigheterna som behöver skyddet har egna tomter att lägga översvämningsskyddet på. Fastigheterna som är i behov av skydd har dessutom redan mark som påverkats av mänsklig byggnation medan Höllviken 12:142 är en naturligt skapad miljö till största delen, undantaget är fortet som ligger placerat på fastigheten.

De ser det även som ganska kortsiktigt att bygga en vall av sand för att stoppa vattnet. Genom åren har de sett hur vind och vatten omformat sandklitterna längs Kämpingebukten, gnagt sig in längs med stranden.

De har inte i materialet från sökanden kunnat utläsa vad vallen ska byggas upp med för material. De undrar var man ska hämta en sand av samma kornstorlek som den som nu finns i Kämpinge.

I bilaga K2 (Naturvärdesinventering av etableringsytor, förstudie) klassas objekt 6 med högt naturvärde medan området längs Klockarevägen klassas som den lägre klassen, påtagligt naturvärde, vilket är precis det omvända mot vad verkligheten säger. Det verkliga naturvärdet ligger på fastigheten Höllviken 12:39 och delar av Höllviken 12:142. Här är en stor del av fastigheten Höllviken 12:39 full med hedblomster.

I sökandens yttrande från 2019-09-25 menar sökanden att etableringsytorna valts ut för att det saknas bättre alternativ och det rör begränsade naturvärden. I Kämpinge anser de att det finns bättre alternativ som kan rädda hedblomstren och de anser att fastigheterna Höllviken 12:39 samt Höllviken 12:142 består av höga naturvärden. Populationen av hedblomster förändras stort mellan åren, det syntes tydligt 2018 som var ett mycket torrt år för att sedan återkomma 2019. I inventeringen som gjordes i maj 2019 och som redovisas i bilaga K16-1 har man inte redovisat någon inventering alls av fastigheterna Höllviken 12:39 och 12:142 vilket är en stor brist i utredningen.

Ett alternativ för Kämpinge borde i första hand vara att fastigheterna själva bygger mur alternativt vall. Samtliga fastigheter längs Klockarevägen har så pass mycket tomt att de skulle kunna göra detta för att skydda sina egna intressen.

I andra hand skulle det gå att bygga en mur längs Klockarevägen. Om man istället lägger en vall har man förstört växtligheten och utsikten för människorna för evigt. Miljön har fått en mycket större påverkan än vad som verkligen behövs. För att bygga en mur krävs egentligen inte mer än de maskiner som kan stå på vägen och i dess absoluta närhet medan ett vallbygge kräver grävmaskiner och tunga fordon ut i den känsliga naturen.

Transporterna till bygget måste också övervägas. De har i flera år påtalat för sökanden att deras hus inte klarar tunga transporter.

De avstyrker bifall till ansökan. De motsätter sig att en etableringsyta anläggs på fastigheten Höllviken 13:50 och på deras åkermark som brukas aktivt för potatisodling. Den föreslagna etableringsytan bör också flyttas då Fiskarevägen inte är lämplig som transportväg. Familjen äger även fastigheten Höllviken 13:109 som ligger längs med Fiskarevägen. Att använda Fiskarevägen har även ett annat problem då det finns en vattengrav där dagvattnet kommer ut från Kämpinge mosse. Vattengraven går igenom fastigheten Höllviken 13:109 och korsar därefter Fiskarevägen via kulvert som inte är dimensionerad för en tung dumper med last.

Vidare så finns det inte hedblomster på den här ytan. För cirka 25 år sedan ställde man dit stenar för att skydda hedblomster eftersom ytan då användes för parkering. Hedblomstren har dock inte kommit tillbaka än idag och de ifrågasätter därför om hedblomstren verkligen kommer att återetablera sig på det sätt som sökanden gör gällande. Vidare så ifrågasätter de också om hedblomstren kommer att klara av en förflyttning.

De tillägger senare, med anledning bilaga K27 fyllnadsmassor, att det kommer att krävas minst 400 lass med material. Detta beräknat på den typ av dumper som sökanden tidigare använt, Volvo A25G med en rågad volym om 15,3 kubikmeter. Det bli totalt 800 körningar fördelat enligt sökanden på Södra Mariavägen och Fiskarevägen. Sökanden har inte velat avstå från Fiskarevägen som transportväg. De kräver nu att Fiskarevägen inte ska användas som transportväg på något sätt vid byggnationen av översvämningsskyddet.

Dumperns nettovikt uppgår till 22 700 kg och om man antar att sökanden kommer att använda Fiskarevägen för returerna så blir det 400 gånger som dumpern kommer att passera deras hus. Detta anser de inte att huset kommer att klara. Även om sökanden menar att de bara vill ha Fiskarevägen som alternativ så kan de aldrig veta hur chaufförerna kommer att köra. Transportörerna vill naturligtvis ta närmaste väg och de kan inte stoppa dessa transporter om inte Fiskarevägen tas bort som transportväg.

Husets placering och byggnadsmaterial har redan redovisats vid mötet i Vellinge och det som de nu vill tillföra är att Fiskarevägen måste tas bort som planerad transportväg baserat på de nya uppgifter som framkommit i bilaga K27.

De bestrider fördelningen av den erbjudna intrångsersättningen beträffande fastigheten Höllviken 12:142, men inte den erbjudna ersättningen som sådan.

Sören Fingal, Höllviken 13:108 anser att det vore bättre om en vall anlades närmast havet utanför hans fastighet.

Mikael Beck-Friis, Falsterbo 8:77 samt badhytt till Falsterbo 8:79/8:80 anför att bygg så långt det är möjligt det yttre skyddet genom att höja sandvallarna (klitter), prioritera området norr om Hamnvägen Skanör där problemen är störst. Avvakta med skyddet i Falsterbo och stäng sluss vid Skanör hamn.

Caroline Beck-Friis och Gunvor Beck-Friis, Falsterbo 8:80 förespråkar ett yttre skydd. Blir det ett inre skydd förespråkar de ett skydd i tångvallen. De yrkar ersättning för intrång, som senare anges.

Erik Berglund och Sylva Berglund förutsätter att fastigheten eller badhytt inte berörs så att den inte går att använda som idag. Yrkar ersättning för flytt av deras stora badhytt och vill veta var den ska placeras. Skadas hytten under flytten önskas ersättning för detta samt att marken återställs i brukbart skick.

Den föreslagna etableringsytan på kartan i bilaga K3 är inte lämplig så som etableringsyta eftersom marken har en tunn vegetation. Det händer att bilar och bussar kör fast på den platsen. Hon har varit i kontakt med länsstyrelsen som informerat om att för det fall det börjar tränga upp sand ur vegetationen så kan det bli sanddyner som medför att det kan bli svårt att få tillbaka vegetationen. Enligt henne bör etableringsytan istället förläggas längst upp vid Södra Mariavägen, mot Trelleborgsvägen, där marken har bättre förutsättningar för att klara av en etableringsyta.

I den händelse juridisk hjälp kommer att behöva anlitas önskas ersättning för de kostnader som uppstår, 20 000 kr.

Mikael Neglén, Höllviken 12:39 är kritisk till översvämningsskyddets placering på hans fastighet och vill att dragningen ändras och att en sträckning väljs som även skyddar Kämpinge Vattensportklubbs byggnader. Han vill att skyddets höjd utanför Höllviken 13:10 klart definieras och motsätter sig att tvångsrätt används för att utnyttja hans mark. Han yrkar att skyddets höjd får max bli 1,0 m över asfaltsvägen som ligger utanför Höllviken 13:10, att sökanden säkerställer att vallarna regelbundet sköts mot växter/buskar och att ingen väg eller stig läggs på skyddet utanför Höllviken 13:10.

5 SÖKANDENS BEMÖTANDE

Remissmyndigheter

Sjöfartsverket: Sökanden vill förtydliga att hänsyn kommer att tas till markens lokala stabilitetsförhållanden längs kanalen så att sättningar/ras av kanalkanterna undviks. Det ska vidare framhållas att merparten av de planerade skydden längs Falsterbokanalen utgörs av låga murar, lägre än 0,5 m över nuvarande marknivå.

Sökanden delar Sjöfartsverkets uppfattning att skyddet bör kunna anpassas till övriga utvecklingsplaner för området i takt med att dessa tas fram, och kommer fortsätta att samråda med Sjöfartsverket i dessa frågor.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen): Sökanden har inledningsvis kompletterat och förtydligat ansökan enligt länsstyrelsens begäran vad avser Natura 2000-områden, naturreservat, fridlysta och rödlistade arter, strandskydd, påverkan på grodor och salamandrar, sandutfyllnad m.m.

När det gäller intresseavvägningen bemöter sökanden med att översvämningsskyddets övergripande syfte är att skydda liv och hälsa för människor samt skydda sammanhållen och detaljplanerad bebyggelse samt infrastruktur på Falsterbohalvön från översvämningar som kommer att bli allt vanligare med framtida klimatförändringar och stigande havsnivåer.

Skyddet för bebyggelsen berör flera angelägna allmänna och enskilda intressen, inkluderande bl.a. allmänna byggnader och ett mycket stort antal enskilda byggnader, skyddade historiska miljöer av allmänt intresse bestående av allmänna och enskilda byggnader, infrastruktur och viktiga samhällsstrukturer där exempelvis vägnätet utgörs av summan av allmänna och enskilda vägar och så vidare.

Sökanden bedömer att det är nödvändigt och därtill mer effektivt än enskilda initiativ att kommunen engagerar sig i skyddande av detaljplanerad (sammanhållen) bebyggelse. Hela översvämningsskyddet är nödvändigt för att skydda helheten av

byggnader, infrastruktur, anläggningar, mark, verksamheter och människor som lever och verkar innanför översvämningsskyddet. Skyddet är självklart även till fördel för ägarna till de cirka 4 500 enskilda fastigheter på Falsterbohalvön där hus och trädgårdar skyddas, och för enskilda verksamhetsutövare och arbetstagare vilkas arbetsställen skyddas, på individnivå. Totaliteten av dessa värden i ett långsiktigt perspektiv – som motiverar sökandens historiska, pågående och framtida arbete med att skydda Falsterbonäset och genomförandet av den ansökta verksamheten i förevarande mål – är dock ett utpräglat och ytterst angeläget allmänt intresse.

Att framställa sökandens arbete med skydd mot stigande havsnivåer och klimatförändringar som endast ”till viss del” syftande till att skydda allmänna intressen och till stor del ett skydd för enskilda intressen, tycks bygga på en orimligt snäv syn på vad som utgör allmänna intressen och en svårbegriplig syn på hur ett skydd för ett större sammanhängande område överhuvudtaget ska kunna komma till stånd i något enda fall.

Även skyddet av sammanhängande naturområden enligt Natura 2000 och skyddade områden som naturreservat är allmänna intressen. Dessa har sökanden beaktat vid utformningen av översvämningsskyddet genom att skyddet följer gränslinjen mot områden präglade av sammanhängande bebyggelse och mänsklig aktivitet, utanför det skyddade området där det är möjligt, i ytterkanten av det skyddade området där det är möjligt, och inte i något fall så att man inkräktar på platser med unika naturvärden eller bryter upp större sammanhängande naturområden. Med hänsyn till omfattningen av den ansökta verksamheten och omfattningen av de områdesskydd som gäller utanför de bebyggda delarna av Falsterbonäset (ofta med en gemensam gräns mellan detaljplan och områdesskydd) är det dock inte realistiskt att ett fungerande översvämningsskydd ska kunna anläggas utan att naturreservat eller Natura 2000 berörs.

När det gäller *Natura 2000* anför sökanden att underlaget är tillräckligt för att möjliggöra en samlad bedömning av den ansökta verksamhetens miljöpåverkan. Underlagen anger bl.a. storleken på markanspråk i *Natura 2000* till ytan och procentuellt, berörda naturtyper enligt tidigare inventeringar/kartor samt individuella bedömningar av faktiska förhållanden sett till naturtyper och värden i berörda ytor. Här ska framhållas att flera av berörda områden inte utgör utpekade naturtyper utan exempelvis stig eller övrig mark. Även om man utgår från tidigare inventeringar och kartor, som delvis inte bedömts vara korrekta, är markanspråken totalt mindre än 4 promille av de skyddade naturtypernas area. De berörda naturtyper som särskilt lyfts fram är vidare långt större än angivna areella bevarandemål för *Natura 2000*-området, båda i storleksordningen dubbelt så stora.

Sammantaget konstaterar sökanden att länsstyrelsen tycks kräva en orimlig detaljnivå och grad av säkerhet på utredningar och redovisning av miljöeffekter i *Natura 2000*.

Sökandens uppfattning är även på denna punkt att underlaget i förevarande mål har beskrivit de ansökta åtgärderna med en hög detaljeringsgrad. Det vidhålls att det är lämpligast att utformningen på varje plats preciseras och bestäms i närmare detalj, inom ramarna som sätts i förevarande tillståndsprocess, vid detaljprojekteringen.

Förutsättningarna för återetablering av berörda naturtyper bedöms som goda med beaktande av dels sökandens åtaganden avseende egenskaper hos tillförda massor samt att spara och återföra jordskikt, dels naturlig spridning av växter från närområdet åter till vallen.

Enligt sökandens mening framstår det som olämpligt att nu förordna om åtgärder för att stötta eller etablera ny växtlighet på vallen, med hänsyn till att om växtligheten som förväntat återetablerar sig via återförda ytjordlager och naturlig spridning från närliggande områden skulle ytterligare åtgärder snarast störa dessa processer. Sökanden har därför föreslagit att uppföljning av återetableringen av

växtlighet på vallen inkluderas i kontrollprogrammet för verksamheten, varvid ytterligare åtgärder vidtas endast om det visar sig finnas behov av det för att stärka den naturliga återväxten.

Sökanden har i tillståndsansökan och underlag redogjort för att det, på grund av projektets art och omfattning, varit nödvändigt att finna lämpliga sätt att avgränsa alternativutredningen som presenteras i förevarande mål och redogjort för hur sådan avgränsning skett. Arbetet som lett fram till ansökan har pågått i flera år och inbegripit omfattande överväganden för att bl.a. finna en lämplig lokalisering av skyddet. Flertalet av synpunkterna om specifika alternativ som, enligt myndigheten, borde utretts närmare har övervägts under förarbete och samråd och bedömts som mindre lämpliga från teknisk synpunkt och miljösynpunkt än den ansökta sträckningen och de alternativa sträckningar som behandlats i alternativutredningen och tidigare gjord komplettering därav.

När det gäller naturvärden i etableringsytor har marken som utpekats som potentiella etableringsytor valts ut baserat på att det saknas bättre alternativ och att de aktuella ytorna bedöms ha begränsade naturvärden. Flertalet potentiella etableringsytor inom Natura 2000 är redan ianspråktagen mark som parkeringsytor, väg och stig – vars användning som etableringsytor sökanden uppfattar att myndigheten godtar.

Sökanden vill här framhålla att möjlighet att nyttja etableringsytor tillräckligt nära pågående arbeten behövs för att minska arbetstid och transporter och därtill för att på ett bra sätt omhänderta och bevara ytjordskikt på varje del av vallen i enlighet med sökandens åtagande.

Vid den fältinventering av etableringsytor som genomfördes i maj 2019 identifierades något färre objekt med verkliga naturvärden än vad som utpekats i förstudien. Cirka 80 procent av de utpekade platserna som berörs av anspråk för eventuella etableringsytor bedöms inte ha någon naturvärdesklass eller har den

lägsta naturvärdesklassen (visst naturvärde). Endast en plats bedöms ha ett högt naturvärde (klass 2). För den ytan görs bedömningen att det saknas bättre alternativ inom rimliga avstånd då alla närliggande områden har högre naturvärde.

I den potentiella etableringsytan invid Flommens golfbana har inventeringen möjliggjort precisering av vilka delområden som är bäst lämpade att använda med hänsyn till naturvärden och återställandemöjligheter. Denna kunskap kommer att beaktas när beslut om användning av ytorna fattas i samråd med tillsynsmyndigheten.

När det gäller ytor som bedömts ha naturvärden är sökandens inställning generellt att det saknas bättre alternativ. Det ska även framhållas att den ansökta verksamhetens påverkan på miljön endast blir tillfällig då naturtyperna förväntas återhämta sig, och vissa naturtyper och arter till och med gynnas av att markytan bearbetas.

Länsstyrelsen har krävt förslag på kompensationsåtgärder vid dispens från naturreservatföreskrifter och därvid hävdade att den ansökta verksamheten innebär ingrepp av väsentlig betydelse i naturreservaten. Huvudskälen för denna bedömning är dels att verksamheten enligt länsstyrelsens mening orsakar störning för växt- och djurliv ”under en relativt lång tid och inom ett stort geografiskt område”, dels på grund av befarade barriäreffekter för groddjur.

I tidigare yttrande redogörs för förarbetena till 7 kap. 7 § miljöbalken som anger att obetydliga ingrepp i *naturreservat* bör kunna tillåtas utan gottgörelse (prop. 1997/98:45, del II, s. 76). Sökanden vidhåller att ingreppen i naturreservat, särskilt med beaktande av de skadeförebyggande åtgärder som sökanden redan åtagit sig att vidta, är sådana obetydliga ingrepp som kan tillåtas utan kompensation.

Även i s.k. obligatoriska fall (t.ex. enligt 7 kap. 7 § miljöbalken) aktualiseras ekologisk kompensation först om det kvarstår skada på viktiga naturvärden efter

förebyggande och avhjälpande åtgärder. Enligt Naturvårdsverket påverkas bedömningen om krav på kompensation är motiverade i dessa fall av intrångets omfattning, dvs. hur stor påverkan som kan förväntas uppstå på den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster, naturvårdsnyttan av kompensation, dvs. vilka praktiska möjligheter som finns att utforma kompensationsåtgärder som är effektiva, samt kostnaden för genomförande av åtgärderna i proportion till nyttan. Skadeeffekter som kan behöva kompenseras är exempelvis betydande försvagning av den gröna infrastrukturen eller områdets förmåga att tillhandahålla viktiga ekosystemtjänster. Även intrångets storlek ska vägas in vid bedömningen.

Det planerade översvämningsskyddet innebär generellt endast ingrepp i ytterkanten av skyddade områden, på mark som i stor utsträckning redan är påverkad av mänskliga aktiviteter och har små till måttliga naturvärden. Vidare kommer den berörda marken där skyddet utformas som vall – vilket är större delen av all mark som berörs av verksamheten – att uppfattas som, och utgöra, naturmark även efter att skyddet anlagts. Den tillfälliga störningen när skyddet anläggs kommer att ske utspritt i tid och geografiskt. Som en konsekvens därav blir arbetstiden relativt kort vid varje delsträcka.

När det gäller bestående påverkan har sökanden åtagit sig att vidta skadeförebyggande och återställande åtgärder för att befintlig flora ska återetableras på vallarna. Därmed förväntas ingen bestående påverkan på berörd natur i form av växtlivet. Sökanden har även åtagit sig att vidta skadeförebyggande åtgärder i form av anordnande av passager för groddjur som enligt utredarna, inklusive den av länsstyrelsen rekommenderade experten Jan Pröjts, innebär att översvämningsskyddet med hänsyn till dessa åtgärder inte kommer att ge upphov till permanenta barriäreffekter.

Mot denna bakgrund finns inte fog för myndighetens krav på kompensation. Om mark- och miljödomstolen – trots det nyss anförda – ändå skulle anse att ingreppet i naturreservat kan förväntas medföra effekter som det är relevant

att kompensera, har sökanden som angetts tidigare ingen principiell invändning mot att vidta rimliga kompensationsåtgärder.

Länsstyrelsen har hänvisat till Jan Pröjts utlåtande och hävdar att det enligt utlåtandet finns risk för att översvämningsskyddet kommer att inverka negativt på *groddjurens* normala rörelsemönster. I det aktuella utlåtandet framgår bl.a. dels att det korta muravsnittet vid Skanörs borgruin inte bedöms inverka märkbart negativt på groddjurens vandring om skyddet utformas så att de leds till närliggande passager, dels att paddor som ska passera det längre muravsnittet i Skanör (mellan borgruinen och Hamnvägen) förmodligen kommer att följa muren tills de kommer till en passage. Jan Pröjts framhåller vikten av att skyddet utformas så att groddjur och paddor leds till passagerna och inte fångas i vinklar eller trappor. Sökanden har åtagit sig att utforma passagerna på detta sätt så att groddjuren leds över skyddet och inte fångas.

Mot denna bakgrund framstår det inte som en relevant åtgärd att anlägga ytterligare fler passager. Då det inte kommer att uppstå vandringshinder med märkbar negativ effekt för groddjur, varken under arbetstiden eller på grund av skyddet (med beaktande av skadeförebyggande åtgärder), finns det inte heller någon ekologisk skada att kompensera.

När det gäller alternativyrkandet för delområde Skanör-Falsterbo 3-7, noteras att tångvallen som murens sträckning kan komma att följa har bedömts ha ett värde som övervintringsplats för groddjur. Som kompensation för förlusten av övervintringsplatser i tångvallen om skyddet förläggs över/i tångvallen föreslår sökanden att lämpliga övervintringsplatser anläggs på lämpliga platser i närområdet, utanför översvämningsskyddets föreslagna sträckning.

Uppgifterna i ansökan och komplettering med bilagor är enligt sökandens mening detaljerade och fullt tillräckliga för att bedöma risken för påverkan på *fridlysta och rödlistade växtarter*.

För flertalet av arterna har sökanden motiverat ansökan om dispens med att det finns en population i närområdet (inte i skyddets sträckning) och att det därför inte går att utesluta att konflikt med artskyddet kan uppkomma vid utförandet. Likaledes går det inte att utesluta (det framstår tvärtom som sannolikt) att utbredningen och antalet individer av hedblomster och backsippa kan komma att förändras innan skyddet utförs på de platser där arterna påträffats.

Det framgår av tidigare utredning att fältpiplärkan inte häckar inom Falsterbo skjutfält. Om området i framtiden skulle utvecklas till en häckningsplats för fältpiplärka har sökanden inget emot att vidta relevanta skyddsåtgärder och därvid eventuellt anpassa arbetstiden på rimligt sätt.

Länsstyrelsen har begärt att sökanden ska föreslå villkor eller åtaganden för sandutfyllnad avseende högsta fyllnadsnivå, bredd samt fraktioner och ursprung. Som angetts i tidigare komplettering kommer sandutfyllnad att ske högst till samma nivå som det kringliggande dynlandskapet, vilket innebär att även bredden på dynerna blir densamma som i det kringliggande dynlandskapet.

Liksom för översvämningsskyddets övriga delar, framstår det inte som motiverat att ange höjden och bredden för sandutfyllnad i villkor.

Enligt 2 kap. 6 § miljöbalken får tillstånd eller dispenser meddelas för åtgärder som följer gällande detaljplanering och åtgärder som endast innebär mindre avvikelser, så länge som syftet med detaljplanen inte motverkas.

När det gäller den befintliga detaljplan H105 utgörs det planerade översvämningsskyddet i detta område (delsträckorna Ljunghusen 24-26) delvis av vall (område 24-25), delvis av mur (område 25-26) som nära följer planområdets ytterkant. Skyddet ligger huvudsakligen utanför planområdet. För berörd mark gäller, med undantag för ett litet område naturmark inom Vellinge Ljunghusen 16:21-22, mark-

användningen kvartersmark med planbestämmelser som anger att vegetation ska bevaras, återplantering ska ske (n_1), marklov krävs för trädfällning (n_2) och att marken inte får bebyggas (s.k. prickad mark).

På de fåtal små ytor där en del av det planerade översvämningsskyddet överhuvudtaget är inom prickad mark, bedöms det som en i detta sammanhang godtagbar mindre avvikelse från den befintliga detaljplanen. Det framgår av förarbetena till plan- och bygglagen att placering av en byggnad eller anläggning någon meter in på prickad mark är ett exempel på åtgärder som under vissa omständigheter kan godtas som en mindre avvikelse (prop. 1989/90:37, s. 56). En åtgärd bör inte tillåtas som en mindre avvikelse om det skulle motverka planens syften negativt, t.ex. genom att hindra eller försvåra planenlig markanvändning, eller kan inverka på stadsmiljön t.ex. genom att ge en prejudicerande effekt vid prövning av liknande åtgärder av ett stort antal grannfastigheter, som sammantaget skulle medföra en förändring av områdets karaktär. Om åtgärden bedöms ha en positiv effekt för genomförande av planen enligt dess syfte och övrig planenlig markanvändning i området får det också vägas in. Exempelvis har det angetts i förarbetena till plan- och bygglagen att bullerplank bör kunna tillåtas på mark som enligt planen inte får bebyggas om det behövs för att planområdet i stort ska bli ändamålsenligt för planerad bebyggelse (se prop. 2013/14:126, s. 179 f.). Sistnämnda typen av avvikelser har också tillåtits i praxis (se RÅ 2010 not 33).

I förevarande fall berör översvämningsskyddet minimala ytor av prickad mark som följer ytterkanten av planområdet. Det uttalade syftet med skyddet är att detaljplanerad bebyggelse ska bevaras trots översvämningssrisker som följer av stigande havsnivåer och förändrat klimat. Skyddet är ett särpräglat projekt och bedömningen att det utgör en mindre avvikelse kan inte befaras bli prejudicerande för åtgärder av enskilda fastighetsägare i området. Vidare är översvämningsskyddet positivt och på sikt nödvändigt för att planområdet ska vara ändamålsenligt för bebyggelse enligt detaljplanen.

Mot denna bakgrund är det enligt sökandens mening tydligt att den ansökta verksamheten kan bedömas som en mindre avvikelse vid prövningen enligt 2 kap. 6 § miljöbalken.

De av länsstyrelsen begärda kartorna samt tabeller med markanspråk i kvadratmeter per objekt har kompletterats av sökanden. När det gäller justeringar som har framställts senare så ger dessa upphov till samma eller reducerade markanspråk i Natura 2000.

När det gäller länsstyrelsens invändningar gällande delsträckor och områden är sökandens uppfattning generellt att den ansökta verksamheten inklusive skyddets lokalisering är lämplig från miljösynpunkt även i områden där länsstyrelsen alltjämt anför invändningar. Sökanden redovisar en kortfattad inställning gällande länsstyrelsens konkreta synpunkter i respektive delområde och etableringsytor.

Sökanden bedömer preliminärt att miljöer för övervintringsplatser för groddjur är lämpliga att anlägga tidsmässigt i samband med anläggningsarbeten för planerade murlika skydd i västra Skanör och västra Falsterbo. Övervintringsplatserna bör också i geografisk mening anläggas i skyddets närområde.

Lokaliseringen för nya småvatten som föreslås av sökanden som ekologisk kompensation blir enligt förslag inom sökandens mark vid den före detta motocrossbanan. För att närmare bestämma lämplig plats för anläggande av småvatten behövs ytterligare utredningar, som i sin tur blir avgörande för omfattningen och när utförande som tidigast kan ske.

Sökanden konstaterar att länsstyrelsen har yrkat att ett område norr om väg 100 i Skanör, bestående av befintlig och planerad högre vegetation enligt översiktsplanen avsätts som naturreservat som kompensation för sökandens markanspråk för den ansökta verksamheten.

Sökanden förutsätter att länsstyrelsen menar att skogsmarken med dess naturvärden ska bevaras (och inte att ytan ska ändras till naturtyper liknande de som berörs av översvämningsskyddet). Baserat på det kortfattade förslaget är det ytterst svårt för sökanden att bedöma vad ett eventuellt nytt områdesskydd för den berörda marken skulle kunna innebära. Det kan dock konstateras att området är i storleksordningen mer än 25 ha, dvs. mer än dubbelt så stort som den ansökta verksamhetens permanenta markanspråk i naturreservat och Natura 2000 inklusive icke Natura 2000-naturtyper, mark vars naturtypsklassning är felaktig och övrig mark utan särskilda naturvärden.

Det har tidigare framhållits att skydd i form av vegetationsklädd vall kommer att förbli naturmark sett till både upplevelsen och dess ekologiska funktion. I flertalet naturtyper förväntas naturvärdena bli fullt återställda och pågående markanvändning fortsätta, efter att skyddet anlagts. Mot denna bakgrund menar sökanden att länsstyrelsens förslag står i tydlig disproportion till markanspråk och miljöpåverkan som bedöms uppkomma till följd av den ansökta verksamheten efter skadeförebyggande och återställande åtgärder.

Sökandens tidigare angivna inställning att den ansökta verksamheten i första hand kan godtas utan någon kompensation, eftersom dels markanspråken påverkar ytterst små andelar av de skyddade områdenas och naturtypernas areal totalt sett, dels verksamheten inte kommer att orsaka bestående skador på naturvärden eller ekologisk funktion hos den berörda marken gör sig även gällande mot länsstyrelsens senaste förslag på kompensation genom att avsätta ny mark för områdesskydd.

Länsstyrelsen har slutligen anfört att delar av naturreservatet Flommen bör upphävas inom delområde Skanör-Falsterbo 27. Sökanden uppfattar det som att förslaget avser en av naturreservatets parkeringsytor samt gräsyta och stig till Skanörs borgruin. Om detta stämmer är det svårt för sökanden att förstå hur den ansökta verksamheten skulle anses orsaka fragmentering eller någon relevant

påverkan på naturvärden som gör att naturreservatet på grund av översvämnings-skyddet bör upphävas inom den berörda ytan. Ytans värden torde framförallt ligga i att underlätta friluftslivets tillträde till naturreservatet, vilket fortfarande är möjligt och relevant. Mot denna bakgrund delar sökanden inte länsstyrelsens uppfattning att skyddet för den berörda ytan bör upphävas – och om upphävande skulle vara påkallat har detta under alla omständigheter ingen relevant koppling till den ansökta verksamheten i förevarande mål.

Under huvudförhandlingen har sökanden motsatt sig flera av de tillägg till villkoren som länsstyrelsen har föreslagit. När det gäller det föreslagna villkoret 5 medges det, likaså den del av villkor 8c som innebär att länsstyrelsen får en delegation som inbegriper rätt att besluta om ytterligare åtgärder för återställande av naturtyper. Därutöver medges länsstyrelsens förslag till villkor 9b, X och Å. Sökanden har ingen erinran mot tredje meningen i länsstyrelsens föreslagna villkor 9a eller mot första meningen i länsstyrelsens föreslagna villkor Ä.

Fortifikationsverket och Försvarsmakten: Sökanden bekräftar att Fortifikationsverket kommer ha fortsatt tillgänglighet till och inom sin fastighet samt att verket kommer att fortsatt kunna nyttja befintliga vägar. Sökanden kommer även att beakta att Försvarsmakten bör kontaktas innan det påbörjas arbeten i områden där oexploderad ammunition kan finnas.

SGI: Sökanden vill framhålla att man är medveten om att Falsterbonäset är ett utsatt område för stigande havsnivåer och att det sedan flera år tillbaka bedrivs ett långsiktigt strategiskt arbete med planering och åtgärder mot översvämning i kommunen. Detta har berörts i tillståndsansökan och dess bilagor.

Prövningen i förevarande mål ska dock endast omfatta de nu ansökta åtgärderna, som på grund av de överväganden och avgränsningar som redogjorts för i ansökan endast omfattar anläggande av ett översvämningsskydd dimensionerat med beaktande av en extremhändelse år 2065 (även motsvarande 100-årshögvatten år

2100). Vid valet av dimensionering och tidshorisont har flera faktorer beaktats. Åtgärderna som sökanden ansöker om tillstånd för är sådant som behöver utföras nu för att skydda Falsterbonäset i ett kort till medellångt tidsperspektiv enligt upprättade handlingsplaner. Vidare har beaktats att skydd som anläggs nu ska representera en avvägning mellan att uppnå ett gott skydd mot framtida översvämningsrisk respektive att undvika onödigt skada och störning för enskilda och allmänna intressen till följd av att skyddet överdimensioneras givet den valda tidshorisonten.

En närmare bedömning av situationen efter år 2065 ligger utanför prövningen som ska göras i förevarande mål. Här ska dock framhållas att kommunens handlingsplaner och överväganden enligt vad som sagts ovan omfattar längre tidsperspektiv. Ännu en anledning till att inte utreda långa tidsperspektiv ytterligare i förevarande mål är att osäkerhetsfaktorer i prognoser samt bedömningar om vilka tekniska lösningar som är tillgängliga och kan bli aktuella, ökar betydligt när långa tidsperspektiv hanteras. Det är således bättre att dessa utredningar och avvägningar görs närmare utförandet. Sökanden bedömer dock att värdet av bebyggelsen innanför det planerade översvämningskyddet samt de allmänna och enskilda intressena, både ekonomiska och av andra slag, av att bebyggelsen bevaras väger med betryggande marginal tillräckligt tungt för att fortsatt aktivt arbete med översvämningskydd i området ska framstå som försvarligt även efter år 2065.

Sökanden bedömer inte att arbeten kommer ske under grundvattenytan. Om långsträckta föroreningsplymer i grundvattnet skulle förekomma – vilket inte är belagt – skulle det därmed inte föranleda behov av särskilda försiktighets- och säkerhetsåtgärder för den ansökta verksamheten.

Vellinge kommun, Myndighetsservicenämnden: Enligt 7 kap. 16 § p. 2 miljöbalken gäller inte förbuden i strandskyddsområde (7 kap. 15 § miljöbalken) verksamheter som getts tillstånd enligt miljöbalken. För åtgärder som omfattas av prövningen i

förevarande mål torde det således inte behövas att kommunen beviljar strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 b § miljöbalken.

Sökanden noterar nämndens synpunkt angående tydlig delegering till tillsynsmyndigheten och kommer att beakta detta fortsättningsvis. När det gäller ett eventuellt bildande av en s.k. tillsynsgrupp har sökanden ingenting däremot om inte länsstyrelsen har några invändningar.

Bolag och organisationer m.m.

Sydvästra Skånes vattenråd: Det ska framhållas att högvatten till sin natur är kortvariga. Däremot kommer en stigande medelvattenyta att leda till en permanent påverkan på grundvattenytan. Samspelet mellan stigande grundvattennivåer och anläggandet av vallar är beskrivet i MKB:n liksom vallarnas effekt på dagvatten.

Falsterbonäsets Naturvårdsförening (FNF): Till bemötande av föreningens yttrande hänvisar sökanden generellt till bemötandet i samrådsredogörelsen samt de avvägningar som gjorts därefter enligt ansökan och bilagor.

Utöver vad som anförts i samrådsskedet har FNF förordat att skyddet, på samtliga sträckor där det består av vall, utformas med en svag släntlutning (typsektion 3). Vid Skanörs borgruin förordar FNF att det ska anläggas vall i stället för mur så att groddjur lättare kan passera.

Sökanden har förståelse för synpunkten, men konstaterar att en svagt sluttande vall inte är en möjlig eller lämplig utformning på alla sträckor av skäl som utvecklats i tillståndsansökan. En vall med brantare släntlutning, och på valda ställen mur, möjliggör att anlägga översvämningsskydd med mindre markanspråk. Skanörs borgruin är ett sådant ställe där en murliknande konstruktion av översvämningsskyddet valts huvudsakligen på grund av utrymmesbrist. Berörd del av skyddet ligger även nära en bebyggd miljö där det redan nu finns inslag av murar och liknande element.

Det är sökandens – och länsstyrelsens rekommenderade expert på Falsterbohalvöns groddjur, Jan Pröjts – uppfattning att om muren utformas så att groddor leds till övergångar kommer negativ påverkan på groddjurens vandring därmed att undvikas.

FNF har kommit med flera förslag på alternativ utformning och lokalisering av översvämningsskyddet, vilka till stor del är identiska med vad föreningen anfört i samrådsskedet och som besvarats. De förslag som inte framförts tidigare är att (1) höja Strandbadsvägen (Falsterbo – Skanörs Ljung), och Storevångsvägen (Skanör – Storevångsvägen) samt (2) att sökanden enligt FNF bör utreda ett alternativt yttre skydd runt de södra delarna av Flommen.

Slutligen har FNF även anfört synpunkter på materialvalet av plastspont. Till bemötande av nyssnämnda synpunkter noterar sökanden att den alternativutredning som gjorts och getts in i målet bl.a. omfattar anläggande av ett s.k. yttre skydd.

När det gäller material i plastsponten som kan bli aktuella att bygga upp översvämningsskyddet med, finns sponter av en kvalitet med lång livslängd som inte ska förstöras av exponering för naturens krafter eller släppa partiklar och andra föroreningar till miljön.

För bemötande av FNF:s ändrade förslag till alternativ lokalisering och utformning av skyddet hänvisar sökanden till ansökans bilaga K18, punkt 2.

Golfklubbarna Falsterbo, Flommen och Ljunghusen samt Ljunghusens Klubbhus AB och Ljungskogens vägförening: Sökanden bestrider yrkandena om avvisning och avslag.

När det gäller golfklubbarnas argumentation för att det bör anläggas ett s.k. yttre skydd runt Falsterbonäset har sökanden ansökt om att få anlägga ett översvämningsskydd omkring detaljplanerad bebyggelse. Det är endast den ansökta verksamheten som omfattas av prövningen i förevarande mål.

I tillståndsansökan redogörs för sökandens långsiktiga arbete med översvämningsskydd och handlingsplaner, som har en väsentligt längre tidshorisont än ansökan och omfattar framtida behov av ytterligare utbyggnad och förstärkningar. Det skulle inte ha varit relevant att ansöka om tillstånd, eller utreda miljökonsekvenser inför sådan ansökan, för åtgärder som ska vara utförda om tiotals år. Alternativutredningen som redovisats i målet, inklusive bedömningen av ett yttre skydd inom ramen för denna, är fullt tillräckligt underlag för bedömningen om ett inre skydd som det ansökta är ett miljömässigt bättre alternativ än ett yttre skydd med hänsyn till ändamålet och tidsperspektivet som tillståndsansökan gäller.

Tungt vägande skäl för att välja att nu anlägga ett inre skydd har varit att (i) prioritera en åtgärd som snabbt blir verkningsfull då flera områden på Falsterbonäset berörs av översvämningssrisk redan nu och inom de närmaste åren, (ii) undvika omfattande ingrepp i värdefull skyddad natur på Falsterbonäset samt (iii) välja en effektiv lösning sett till resursanvändning och kostnadsbild.

Sökanden har förståelse för att golfklubbarna gör en annan intresseavvägning, i synnerhet när det gäller skälen för att anlägga ett yttre skydd som omfattar deras egna anläggningar men även gällande andra intressen inom Falsterbonäset och verksamhetens miljöpåverkan. Vad klubbarna anfört utgör dock inte skäl för att avvisa eller ogilla tillståndsansökan.

Sannolikt kommer även ett yttre skydd att behövas på längre sikt. Detta har varit närvarande i sökandens planering sedan flera år tillbaka och varit föremål för omfattande diskussioner i planerings- och samrådsfasen inför ansökan.

Golfklubbarnas synpunkter att ett yttre skydd i första hand bör anläggas har beaktats vid de avvägningar som likväl lett till valet att anlägga ett inre skydd. Frågan om ett yttre skydd framstår som bättre från miljösynpunkt och med hänsyn till de övriga allmänna och enskilda intressen som berörs av projektet har behandlats i alternativutredningen.

Det framgår tydligt av underlagen till ansökan att de yttre delarna av Falsterbonäset, där ett yttre skydd skulle lokaliseras, utgörs av mark med höga naturvärden och i stor utsträckning omfattas av områdesskydd enligt miljöbalken. Ett yttre skydd skulle behöva lokaliseras helt inom skyddade naturområden, på mark med högre naturvärden, samtidigt som det skulle bli längre, högre och därmed bredare med väsentligt större markanspråk, större materialåtgång, längre arbetstider och så vidare som följd. Exempelvis skulle Ljunghusens Golfklubbs förstahandsalternativ innebära att översvämningsskyddet i sin helhet lokaliseras inom område med överlappande skyddsföreskrifter (naturreservat och Natura 2000). Genom att lokalisera skyddet inne i skyddade områden, i stället för längs deras ytterkanter, skulle vidare risken öka för fragmentering av naturtyper och system. I motsats till vad golfklubbarna tycks mena vore det inte ett mindre ingrepp i naturmiljön att ändra skyddets sträckning enligt deras förslag.

Golfklubbarna tycks vidare anta att naturvärden på Falsterbonäset generellt skulle bevaras på ett bättre sätt genom att översvämningar uteblir helt, vilket är en felaktig utgångspunkt i de naturområden där det redan idag är att betrakta som en del av naturliga processer att marken periodvis översvämmas. I detta sammanhang ska även framhållas att det är i grunden felaktigt att, som Ljunghusens Golfklubb gjort, beskriva översvämningar utanför de planerade skydden som en ”indirekt miljöeffekt” av verksamheten. Den ansökta verksamheten är inte orsak till risken för översvämningar på Falsterbonäset.

När det gäller det ansökta inre skyddet framgår av den redovisade alternativutredningen att det är en fördel att ett inre skydd kan byggas upp etappvis, bli

verkningsfullt i de mest utsatta områdena inom en kortare tidsrymd med mindre materialåtgång, och därtill ger större och säkrare riskreducering än ett yttre skydd. Ett yttre skydd skulle vara mer utsatt för erosion, risk för överspolning och genom-brott. Detta ses som betydande fördelar med ett inre skydd inte minst med hänsyn till att det redan nu finns risk för översvämning med skador på byggnader och anläggningar och i värsta fall även människor som följd.

Den kommunalrättsliga likställighetsprincipen är inte ett sådant intresse som ska vägas in vid mark- och miljödomstolens prövning av en verksamhets tillåtlighet enligt miljöbalken. Likställighetsprincipen hindrar dessutom inte att kommunen tar hänsyn till sakliga skillnader mellan olika fall, såsom skillnaden mellan verksamheter och bebyggelse som är sammanhållen och inte, vid utformning av åtgärder som det nu aktuella översvämningsskyddet. Här kan noteras att t.ex. koncentrationen av byggnader, anläggningar och infrastruktur och därmed de tekniska förutsättningarna för att skydda desamma genom gemensamma insatser (till skillnad från enskilda initiativ), samt kommunens lagstadgade ansvar för bl.a. fysisk planering och samhällsservice skiljer sig påtagligt mellan sammanhållen bebyggelse och annan bebyggelse. Sökanden vill även framhålla att det planerade översvämningsskyddet för detaljplanerad bebyggelse inte är något hinder mot enskilda initiativ för att bevara enskilda byggnader och anläggningar utanför skyddet.

Falsterbo Golfklubb: Det är riktigt att den ansökta verksamheten medför markanspråk och oundvikligen viss störning av golfverksamheten, dels under anläggningstiden, dels genom ändring av markens utformning och anläggande av mur vid golfbanan. Sökanden har samrátt med Falsterbo Golfklubb angående planeringen av översvämningsskyddet och tagit hänsyn till golfverksamheten så långt som möjligt vid utformning av skyddet enligt tillståndsansökan. Som framgår av ansökan har sökanden för avsikt att anpassa arbetstider samt fortsatt samråda med golfklubben och anpassa verksamheten för att så långt som möjligt

minimera olägenhet för klubben i anläggningsskedet. Skälet för att över-
svämningsskyddet vid golfbanan utformats som mur är att, i enlighet med inkomna
synpunkter, minimera det nödvändiga markanspråket och inte ge skyddet en
utformning som bidrar till att gående nära golfbanan kommer upp på en högre nivå.

Sökanden konstaterar att Falsterbo Golfklubb principiellt har rätt till ersättning
för markanspråk som berör klubbens fastigheter samt (i förekommande fall) för
sådana återstående störningar som inte kan undvikas och återstående skador som
inte kan återställas. I första hand är sökandens inställning och avsikt att aktivt arbeta
tillsammans med golfklubben för att minimera störningar och skador.

Sökanden har haft omfattande kontakter med golfklubben inför beslut om
sträckningen och utformningen av skyddet enligt ansökan, och i samband därmed
har även ersättningsfrågor diskuterats. En stor utmaning med att finna en
överenskommelse om ersättning har dock visat sig vara att skadan kan bedömas
först när det är möjligt att se hur samordning och skadebegränsande åtgärder
utfallit, efter att arbetena med skyddet och påföljande återställande av
marken utförts. Sökanden anser att samma svårigheter gör sig gällande i
förevarande mål, och vill därför som sin preliminära uppfattning redovisa att
prövningen i fråga om ersättning för s.k. annan skada, om sådant anspråk framställs,
bör skjutas upp med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken. För markanspråken vitsordas
belopp som erbjudits enligt ansökans bilaga G som skälig intrångsersättning.

Sökandens yrkande i delområdena Skanör-Falsterbo 3-7 gäller anläggande
och bibehållande av översvämningsskydd samt tvångsrätt. Yrkandena är alternativa.

Båda alternativen avser ett murlikt skydd. Översvämningsskyddets exakta läge och
närmare utformning kommer att bestämmas i detaljprojekteringen, med hänsyn till
lokala förhållanden och i samråd med tillsynsmyndigheten. Sökanden kommer
därvid även att inhämta och beakta synpunkter från berörda enskilda, vilket för
den aktuella delsträckan bl.a. inkluderar Falsterbo Golfklubb.

Falsterbo Golfklubb upprepar vidare i sitt yttrande att ett s.k. yttre skydd enligt klubbens mening inte utretts tillräckligt och vore ett bättre alternativ till det ansökta inre skyddet. Golfklubben ifrågasätter varför kostnaderna och resurs- och tidsåtgången för att anlägga ett yttre skydd bedömts vara större och anser att naturvårdsaspekterna som talar för ett inre skydd endast är tillfälliga då ett yttre skydd ändå kommer att behövas i framtiden.

Sökanden bestrider Falsterbo Golfklubbs yrkanden om avvisning och avslag av ansökan.

Flommens Golfklubb: Sökanden konstaterar att golfbanan redan idag ligger nära områden där människor frekvent rör sig, såsom bebyggelse och rekreationsområde. Det planerade översvämningsskyddet följer i huvudsak redan idag befintlig stig bredvid golfbanan. Risker för enskilda som kommer att röra sig längs sträckan efter att översvämningsskyddet anlagts framstår inte i sig som ett vägande skäl mot den ansökta lokaliseringen.

Vad gäller den tekniska frågan om hur marken ska återställas, så kommer den befintliga toppjorden att skrapas bort och läggas åt sidan. Därefter kommer vallen att byggas upp med nytt material och den gamla toppjorden kommer därefter att återföras. Enligt sökandens uppfattning så är det framförallt i ruffen som de höga naturvärdena återfinns. Vidare så kommer inte mängden dagvatten att påverkas av den ansökta åtgärden. Diket i öster kommer också att kunna bibehållas på samma sätt som idag. Sökanden har vägt fördelar och nackdelar mellan att anlägga vall eller mur på sträckan och gjort bedömningen att en vall är ett lämpligare alternativ än mur. Sökanden delar heller inte länsstyrelsens uppfattning att det är bättre att placera vallen på golfbanan.

Ljunghusens Golfklubb och Ljunghusens Klubbhus AB: Sökanden har åtagit sig att samråda med golfklubbarna inför detaljprojekteringen samt att anpassa arbetssätt

och tider för att i görligaste mån undvika att orsaka skador på golfklubbens anläggningar och störningar i golfverksamheten. Golfklubben har principiellt rätt till ersättning för markanspråk som berör klubbens fastigheter samt (i förekommande fall) sådana återstående störningar som inte kan undvikas och återstående skador som inte kan återställas. I första hand är sökandens inställning och avsikt att aktivt arbeta tillsammans med golfklubben för att minimera störningar och skador. Sökanden har haft omfattande kontakter med golfklubben inför beslut om sträckningen och utformningen av skyddet enligt ansökan, och i samband därmed har även ersättningsfrågor diskuterats. En stor utmaning med att finna en överenskommelse om ersättning har dock visat sig vara att skadan kan bedömas först när det är möjligt att se hur samordning och skadebegränsande åtgärder utfallit, efter att arbetena med skyddet och påföljande återställande av marken utförts. Sökanden anser att samma svårigheter gör sig gällande i förevarande mål, och vill därför som sin preliminära uppfattning redovisa att – om sådant anspråk framställs – prövningen i fråga om ersättning för s.k. annan skada bör skjutas upp med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken.

Det är ett i grunden felaktigt påstående att sökanden inte skulle ha övervägt eller utrett alternativet att anlägga ett yttre skydd tillräckligt. Sökanden har låtit göra omfattande utredningar om förutsättningarna för att skydda Falsterbonäset mot översvämning med olika medel och i olika tidsperspektiv, vilka utredningar sökanden redovisat översiktligt i tillståndsansökan med bilagor och vid förhandlingen. Som även anförts tidigare är naturvårdshänsyn ett av skälen för att anlägga ett inre skydd i dagens klimat, då området utanför det planerade översvämningsskyddet innehåller flera naturtyper med särpräglade hydrologiska förutsättningar, som i nuläget inte skulle gynnas av att skyddas mot översvämningar.

Sökanden konstaterar även att det råder samsyn kring många av de frågor som har belysts av ombudet Molander bl.a. vad gäller dragningen av vallen vid golfklubben, där sökanden i likhet med golfklubben anser att det är den mest ändamålsenliga

dragningen vid en avvägning mellan de olika intressen som finns. De intrång som finns beträffande naturvårdsintresset är mycket små.

Ljunghusens vägförening: Det planerade översvämningsskyddet utgörs av vall och mur med den höjd som behövs för att nå från befintlig marknivå upp till +3,0 m. Den befintliga marknivån längs Västra Kanalvägen varierar mellan lägre än, och högre än, 3 m. Längs den aktuella sträckan utan planerad mur är marknivån i sig tillräckligt hög för att (tillsammans med planerad mur på sträckorna intill) motverka översvämning av bakomliggande mark. Därför behövs inte anläggande av extra skydd just där.

Ljungsäters bastuförening och Pia Jeppsson, Ljunghusen 16:29: Bastuföreningen har anfört att föreningen vill fortsätta delta i diskussion om åtgärder mot framtida havsnivåhöjningar. Föreningen äger en bastubyggnad inom fastigheten Ljungsätersvägen 16:29 och uttrycker sitt intresse av att samråda om åtgärder för att bevara byggnaden.

Sökanden konstaterar att det planerade översvämningsskyddet i norra Ljunghusen kommer att följa tomtgränsen.

I södra Ljunghusen följer den planerade vallen en befintlig stig inom skyddat område (naturreservatet Ljungskogens och Ljunghusens strandbad). En lokalisering närmare havet, som Pia Jeppsson förordat, skulle innebära större ingrepp längre in i naturreservatet och dessutom i Natura 2000-område.

Sökanden har förståelse för ägarnas intresse av att översvämningsskyddet får en sträckning närmare havet som undviker samtliga badhytter helt samt även skyddar dem från översvämning, och kommer på längre avstånd från badhytterna. Det allmänna intresset av att minimera ingreppen i skyddad natur bedöms dock väga tyngre på denna plats.

AB Ljungskogens Strandbad: Sökanden konstaterar att bolagets förslag på alternativa sträckningar i hög grad överensstämmer med synpunkter som anförts av enskilda och behandlats i samrådsskedet. Frågan om anläggande av ett s.k. yttre skydd behandlas även i genomförd alternativutredning. Här kan även tilläggas att de alternativ som bolaget föreslår i första och andra hand innebär större ingrepp i värdefull natur då skyddet skulle anläggas inne i, respektive längs gränsen för, såväl Natura 2000 som naturreservat (Ljungskogens och Ljunghusens strandbad).

Det vidhålls att de alternativa förslagen, vid en avvägning mellan berörda enskilda och allmänna intressen, inte framstår som bättre alternativ än huvudalternativet enligt ansökan.

Vägföreningen Fiddevången: Sökandens yrkande avser skydd i form av en murliknande konstruktion på den aktuella sträckan. Den övergripande utformningen av såväl mur som passager har beskrivits i ansökans bilaga B och vid förhandlingen. Sökanden anser inte att ytterligare frågor om lokal utformning och anpassning ska utredas och i detalj regleras redan i tillståndsdomen eftersom det då finns risk för att man binder upp sig vid utföranden som det senare visar sig finnas bättre alternativ till. Beslut om utformningen kommer att fattas, i samråd med tillsynsmyndigheten och med hänsyn till lokala förhållanden, vid detaljprojekteringen. Därvid kommer synpunkter från berörda fastighetsägare att inhämtas. Anpassningen på sträckor med mur kommer att innebära att det ordnas passager för att undvika barriäreffekter.

Sökandens förslag med anledning av Fiddevångens begäran att även representanter från golfklubben och fastighetsägare s.k. rågrannar ska få vara med vid utformningen av de befintliga passagerna är att detta utformas som ett åtagande från sökandens sida om att samråd ska ske med berörda längs med den aktuella sträckan. Det måste dock specificeras vilka man ska ha samråd med och hur skyldigheten ska vara utformad.

Det överlämnas till mark- och miljödomstolen att bedöma Fiddevångens uppgivna kostnader.

Bostadsrättsföreningen Axelssons Torg 2: Sökanden bedömer att en justering av skyddets läge vore lämplig (se kartbilaga K25A – aktbilaga 421).

E.ON Energidistribution AB: Sökanden har inte någon erinran mot E.ON Energidistribution AB:s förnyade inställning.

Enskilda

Catrin Sternsjö: Sökanden avser generellt flytta badhytter till en lämplig plats i närområdet till nuvarande placering. Catrin Sternsjös badhytt är en av flera som står samlat. Placeringen bör bli nära övriga badhytter i samma område. För tydlighets skull noteras att det endast är badhytten med sökandens ref. nr 9 som berörs av flytt. De två andra badhytterna som finns i närheten inom fastigheten kommer inte att påverkas av den ansökta verksamheten. Bastuföreningens byggnad ligger söder om det planerade översvämningsskyddet och kommer inte att påverkas av verksamheten under anläggningstiden eller drifttiden.

Förslaget om ett s.k. yttre skydd är inte vad sökanden ansökt om och är enligt sökandens mening inte ett bättre alternativ, bl.a. på grund av att den skulle medföra större ingrepp i värdefull och relativt orörd naturmark i Natura 2000 och naturreservat.

Göran Björling: Sökanden har förståelse för att enskilda fastighetsägare utanför sammanhållen och detaljplanerad bebyggelse på Falsterbonäset har intresse av att det anläggs ett skydd runt ett större område som även omfattar deras fastigheter. Här ska noteras att den ansökta verksamheten givetvis inte utgör hinder mot att enskilda fastighetsägare vidtar åtgärder för att skydda sin egendom utanför översvämningsskyddet.

Ett yttre skydd har bedömts som ett mindre ändamålsenligt och miljömässigt sämre alternativ till den ansökta verksamheten. Sökanden vidhåller att ett inre skydd i enlighet med ansökan är ett bättre alternativ.

Barbro Johansson, Vellinge Falsterbo 2:4: Det planerade översvämningsskyddet bedöms inte påverka mark eller byggnader utanför skyddet. Som anförts i aktbilaga 117 kommer ägare till lågt liggande fastigheter utanför översvämningsskyddet att behöva vidta egna åtgärder till skydd mot översvämningar. Orsaken till detta är stigande havsnivåer och klimatförändringar. Vattenvolymer som ”hålls utanför” området inom översvämningsskyddet kommer inte att få någon beaktansvärd påverkan på vattenståndet utanför skyddet. Sökanden bestrider yrkandet om prövotidsförordnande med avseende på översvämningsskyddet för Johanssons fastighet.

Fastighetsägarens antagande att det, på grund av översvämningsskyddet, skulle kunna bli ett högre vattenstånd på fastigheter utanför skyddet är orealistiskt och motsägs därtill av utredningen som gjorts om översvämning i naturområden, ansökans bilaga C14. Utredningen visar att översvämningsskyddet kan komma att medföra att vattenståndet blir lägre på ett fåtal ytor utanför skyddet. Högre vattenstånd till följd av skyddet har inte noterats någonstans. Vid Vellinge Falsterbo 2:4 visar utredningen att vattenståndet varken blir högre eller lägre.

Pontus Block, Lena Block, Jens Lundahl, Måns Block, Ludvig Block och Nils Block (alla delägare i Vellinge Skanör 23:2), Ylva Forshed, Östen Forshed och Frida Forshed (alla delägare i Vellinge Skanör 24:5), Lars Börjesson (ägare till Vellinge Skanör 11:46) samt Maria Sjöström, Ingrid Sjöström och John Sjöström (alla delägare i Vellinge Skanör 53:6): Inledningsvis noteras att av de ovannämnda fastigheterna är det planerade översvämningsskyddet endast lokaliserat (till någon del) inom Vellinge Skanör 23:2.

Sökanden noterar att det i samrådsskedet och i förevarande mål har inkommit synpunkter på omfattningen och dimensioneringen av det planerade översvämningsskyddet som pekar i olika riktningar. Bakgrunden till att skyddet dimensioneras med beaktande av en extremhändelse år 2065 (även motsvarande ett 100-årshögvatten år 2100) har förklarats i tillståndsansökan och underlag. Sökanden hänvisar till dessa redogörelser. Intressena som yttrandet tar upp, framförallt att det planerade översvämningsskyddet kan upplevas som störande av enskilda, har beaktats vid bedömningen.

Om översvämningsskydden istället skulle dimensioneras för situationen år 2045 skulle det bl.a. innebära att komplettering av skydden, med störningar av närboende och naturmiljö, skulle bli nödvändig väsentligt närmare i tiden än om skyddet dimensioneras enligt ansökan. Särskilt när det gäller skydd som utformas som vall, skulle det vara olyckligt att störningen av växt- och djurliv i skyddade områden upprepas med korta tidsintervall.

Enligt sökandens mening representerar den ansökta verksamheten en bättre avvägning mellan allmänna och enskilda intressen.

Jan-Åke Ohlsson samt Kent Kristoffersson och Elisabeth Lindberg: Sökanden konstaterar att den justering av skyddets utformning som yttrandena föreslår dessvärre inte är förenligt med att bibehålla dess förmåga att fungera som översvämningsskydd på den aktuella platsen. Den begärda ändringen kan alltså inte godtas. Sökanden har varit i kontakt med berörda fastighetsägare för att åter diskutera alternativ för trafiken till fastigheterna. Den befintliga vägen förbi ridbanan framstår dock allttjämt som det bästa möjliga alternativet.

Här kan tilläggas att det har framkommit att trafiken till Jan-Åke Ohlssons sparrisodling inte utgörs av daglig förbifart med bilar och tunga maskiner, som påståtts. Det är snarare fråga om att Jan-Åke Ohlsson vid enstaka tillfällen per

vecka kör till Vellinge Skanör 12:6 och ser till sin sparrisodling samt klipper gräset kring odlingen.

Sökanden bedömer sammantaget att olägenheten till följd av att det planerade översvämningsskyddet kommer att stänga av en av infarterna till befintlig markväg mellan fastigheterna inte kommer att medföra större störning eller skada än vad som kan tillåtas.

När det gäller ersättning för ingreppet på Jan-Åke Ohlssons mark hänvisar sökanden till erbjudet belopp som skälig ersättning. Sökandens yrkade markanspråk berör inte några större träd på fastigheten. Till undvikande av oklarhet ska dock noteras att om sökandens arbeten inom fastigheten skulle orsaka s.k. annan skada som inte kan återställas, vilket kan inkludera skada på uppväxta träd, kan sådan skada värderas och ersättas särskilt. Jan-Åke Ohlssons bilagda bilder visar dock träd som står längs vägarna, med betryggande marginal utanför markanspråken.

Sökanden tillägger efter huvudförhandlingen och förtydligar att det finns två lösningar av tillträdet till Skanör 12:6 som diskuterats med fastighetsägarna, se bilaga K33.

- a. Befintlig väg via fastigheten Vellinge Skanör 12:10 som sökanden tidigare beskrivit.
- b. Befintlig markväg ca 150 m längre västerut längs västra Halörsvägen som förlängs och ansluts till vägen inom Vellinge Skanör S:39 norr om Skanör 12:10. Körsträckan till Skanör 12:6 är cirka 800 m längre än enligt a. och helt inom sökandens mark. Genom att sökanden äger fastigheterna är det rättsligt säkerställt att denna väg kan göras tillgänglig för Skanör 12:6. Sökanden bedömer att nuvarande användning av marken kan fortgå. Om det blir någon förändring regleras detta inom ramen för rättsförhållandet mellan

sökanden och nyttjanderättshavaren (ägaren till Skanör 12:10 med nyttjanderätt utan skriftligt avtal).

Vid samtal med fastighetsägarna har sökanden uppfattat att båda föredrar alternativ a., vilket är anledningen till att sökanden inte tidigare närmare beskrivit alternativ b. Även den senare lösningen i alternativ b. möjliggör alltså tillträde till Skanör 12:6 enligt ovan.

De båda senast inkomna yttrandena från fastighetsägarna ändrar inte vad sökanden anført. Tillträdet till Vellinge Skanör 12:6 kan lösas antingen helt inom mark som sökanden råder över genom förlängning av befintlig markväg (alternativ "b") eller genom den kortare, befintliga vägen över Vellinge Skanör 12:10 (alternativ "a"). Sökanden noterar att fastighetsägaren som råder över vägen enligt alternativ "a" och vars mark och verksamhet berörs därav, bekräftat att de föredrar alternativ "a" framför alternativ "b".

Synpunkterna är i huvudsak desamma som framförts i tidigare inlagor från fastighetsägaren till Vellinge Skanör 12:6. Till undvikande av oklarhet har sökanden uppfattat att båda fastighetsägarna föredrar alternativ "a" av de båda alternativen för att lösa tillträdet som diskuterades, vilka sökanden redovisat i aktbilaga 489. När det gäller fastighetsägarens önskemål om alternativ lokalisering och/eller utformning av översvämningsskyddet hänvisar sökanden till tidigare bemötande.

Fastighetsägarna Elfride Larsson, Helen Roos, Anna Roos, Wilhelm Bergengren, Knut Ramel, Jörgen Ehrensvärd och Gunilla Ehrensvärd, Ida Ihd och Kain Ihd, Peder Brynolf, Jacob Brynolf, Lotta Brynolf, Anna Rydbeck, Mariana Risberg, Roland Bergman, Erland Löfberg, Helle Frick, Peter Berggren, Maria Glad, Helena Berggren, Ann Stern, Mikael Wehtje, Henrik Colliander, Malena Bonnier, Claes Levin, Mats Rodenstam, Agneta Gershagen, Anders Bladh, Ellen Rydbeck och Axel Rydbeck: Sökanden bestrider fastighetsägarnas förstahandsyrkande.

Det i andra hand framställda yrkandet om tillstånd för ett s.k. yttre skydd avser en åtgärd som inte omfattas av tillståndsansökan och som endast redogjorts för inom ramen för alternativutredningen. Fastighetsägarnas yrkande kan mot den bakgrunden inte prövas inom ramen för förevarande mål. Inte heller fortsatt långsiktig planering av framtida (yttre) skydd – som fastighetsägarna hänfört sig till i sitt tredjehandsyrkande – omfattas av ansökan eller av prövningen i förevarande mål.

I anslutning till andrahandsyrkandet har fastighetsägarna fört en omfattande argumentation för att de ska betraktas som sakägare i målet.

Sökanden vidhåller och hänvisar till vad som anförts i tillståndsansökan, i denna fråga. Mot bakgrund av fastighetsägarnas yttrande har sökanden framställt ett alternativt yrkande om tillstånd att anlägga översvämningsskydd i samma sträckning som befintlig tångvall i preciserat område. Det noteras att i förhållande till alternativyrkandet ovan är ett flertal nya fastighetsägare att betrakta som sakägare.

Fastighetsägarnas yrkanden om avvisning respektive avslag bestrids. Ett flertal av fastighetsägarna är att anse som sakägare i och med sökandens alternativyrkande. Flera av de övriga yrkanden som framställts rör sådant som inte kan prövas i förevarande mål. Detsamma gäller även flera av fastighetsägarnas nya yrkanden. Det är ett i grunden felaktigt påstående att ett yttre skydd inte utretts, liksom att ett yttre skydd framstår som ”det mest naturliga” alternativet.

När det gäller alternativyrkandet kan fastighetsägarnas yrkanden om att sökanden ska göra preciseringar och ingå avtal inte prövas som sådana. Det är alltså sökandens avsikt att söka överenskommelser med fastighetsägarna om översvämningsskyddet ska anläggas i tångvallen i enlighet med alternativyrkandet. Med hänsyn till länsstyrelsens inställning framstår det dock som osäkert om det kommer att bli möjligt även om alternativet föredras av fastighetsägarna.

Det framgår av de detaljerade markanspråkskartorna att det finns ett marginellt tillfälligt anspråk för s.k. arbetsområde på några av fastigheterna.

Sökandens yrkande avser skydd i form av en murliknande konstruktion på den aktuella sträckan. Den övergripande utformningen av såväl mur som passager har beskrivits i ansökans bilaga B och vid förhandlingen. Sökanden anser inte att ytterligare frågor om lokal utformning och anpassning ska utredas och i detalj regleras redan i tillstånd domen eftersom det då finns risk för att man binder upp sig vid utföranden som det senare visar sig finnas bättre alternativ till. Beslut om utformningen kommer att fattas, i samråd med tillsynsmyndigheten och med hänsyn till lokala förhållanden, vid detaljprojekteringen. Därvid kommer synpunkter från berörda fastighetsägare att inhämtas. Anpassningen på sträckor med mur kommer att innebära att det ordnas passager för att undvika barriäreffekter.

Fastighetsägarnas yrkanden om att tångvallen ska underhållas av ansvarig myndighet m.m. kan inte prövas i förevarande mål.

Lars Börjesson, Skanör 11:46: Sökanden noterar inledningsvis att den ansökta verksamheten inte till någon del berör mark inom Lars Börjessons fastighet. Det är korrekt att det planerade översvämningsskyddet innebär en viss höjning av vägbanan utanför fastigheten, då vägen behöver höjas gradvis innan den passeras längre bort inom sökandens fastighet Vellinge 3:24.

Sträckningen av skyddet i det aktuella området har anpassats efter naturreservat och Natura 2000 vid Skanörs borggruin, ett vatten öster om de skyddade områdena som länsstyrelsen i samrådsskedet pekat ut som värdefullt, samt den befintliga bebyggelsen i området. Med hänsyn till dessa faktorer är möjligheterna små att justera skyddets sträckning.

Sökanden vidhåller att den ansökta sträckningen är lämplig och godtagbar vid en avvägning mellan samtliga allmänna och enskilda intressen i området.

Sökanden uppfattar Lars Börjessons andra yttrande som att han föredrar alternativyrkandet inom delområdena Skanör-Falsterbo 27–28.

Eva Bramell Risberg och Lars Risberg, Ljunghusen 16:54: De anför att ansökan bör kompletteras avseende påverkan på riksintressen för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv, Natura 2000-områden och naturreservat. Synpunkterna om kompletteringar avviker inte nämnvärt från vad som anförts av länsstyrelsen i tidigare yttranden. Till bemötande av detta hänvisar sökanden till bland annat tidigare komplettering den 22 mars 2019.

Sökanden har endast ansökt om att få anlägga översvämningsskydd med en murliknande konstruktion på sträckor med utrymmesbrist eller där det redan idag finns murar. Fastigheten Vellinge Ljunghusen 16:54 är inte en sådan plats. Det är korrekt att en mur generellt kräver mindre markanspråk och i den meningen (till ytan) har en mindre påverkan på naturen. Sökanden bedömer dock att en lång sammanhängande murkonstruktion vid Vellinge Ljunghusen 16:54 med omgivningar skulle vara mer påtaglig och få en större påverkan på landskapsbilden än den planerade skyddsvallen. Här ska även noteras att det planerade översvämningsskyddet har getts en enhetlig utformning längs sträckan, som en murliknande utformning inom Vellinge Ljunghusen 16:54 skulle bryta upp. Översvämningsskyddet kommer att utformas och underhållas så att det har förutsättningar att fungera oavsett om det är vall eller mur. Det är ett felaktigt antagande att risken för vallbrott skulle vara större än risken för murbrott.

Sökanden bestrider vad Lars Risberg och Eva Bramell-Risberg anført och vidhåller det läge och utförande som angetts för det planerade översvämningsskyddet i ansökan, samt erbjudet skäligt belopp i enlighet med Sydsvensk Markvärdering AB:s värdering. Det högre beloppet som yrkas bestrids således. Ej heller vitsordas överskjutande belopp som skäligt i och för sig.

Anna Ljungsten och Christer Ljungsten: Sökanden noterar inledningsvis att det planerade översvämningsskyddet kommer att anläggas utanför Anna Ljungstens och Christer Ljungstens fastighet, som alltså inte berörs av markanspråk enligt ansökan.

I ansökan och MKB har redogjorts för att risken för översvämningar kommer att öka i framtiden till följd av stigande havsnivåer och klimatförändringar. Den erfarenhet som finns av tidigare översvämningar är således inte ett tillräckligt underlag för att bedöma framtida behov av översvämningsskydd.

Bakgrunden till att det planerade översvämningsskyddet fått en murliknande konstruktion på sträckan från Skanörs borgruin till Hamnvägen är dels utrymmesbrist, dels att det på den aktuella sträckan redan finns murar och plank längs ytterkanten av flertalet enskilda fastigheter. Skyddets utformning är alltså anpassat till befintlig bebyggelse och miljö längs sträckan.

Val avseende material och utformning i detalj kommer att göras i samband med detaljprojekteringen, varvid det även blir nya möjligheter för berörda fastighetsägare att komma med synpunkter och samråda med sökanden. De planerade övergångarna i skyddet utgör inte lågpunkter utan områden med mjukt sluttande mark upp till krönnivån i stället för mur, där exempelvis grodor och paddor leds över skyddet. Om skyddet skulle anläggas med lågpunkter skulle det innebära en möjlighet för vatten att tränga in, vilket skulle riskera skyddets funktion.

Sökanden bestrider Christer Ljungstens yrkande om att marken på fastigheten Skanör 20:3 ska fyllas upp.

Sten Jönsson och Lars Månsson, Ljunghusen 8:20 respektive Ljunghusen 3:26:

Området söder om det planerade översvämningsskyddet och sydväst om Falsterbo-kanalen utgörs av skyddad natur (naturrestatet Ljungskogens och Ljunghusens strandbad). Den planerade sträckningen av vallen följer befintliga stigar i området och undviker därigenom ingrepp i mark med högre naturvärden. Stranden söder om

den planerade sträckningen är dessutom även Natura 2000-område. På grund av de anförda naturvårdsintressena framstår den ansökta sträckningen som ett bättre alternativ än att följa kustlinjen.

Sökanden bedömer inte att översvämningsskyddet i enlighet med ansökan riskerar att leda till ökade problem med uppspolning av tång eller försämra förutsättningarna för friluftslivet.

Syftet med översvämningsskyddet är att skydda bebyggelsen/samhället. Sökanden kan emellertid inte se att det skulle vara någon skillnad mellan mängden tång och vatten som spolats upp på platsen om man jämför nollalternativet med det föreslagna alternativet. I det föreslagna alternativet anläggs vallen i samma dynsystem, som Sten Jönsson föreslog att man skulle ansluta, vid kusten. Marken är inom det aktuella området mer höglänt och det föreslagna skyddet kommer därför att vara lägre i förhållande till nuvarande nivåer. Det kommer på så sätt få mindre påverkan och mindre mängd massor behövs. Skyddet kommer då vara säkrat från erosion i förhållande till hela sträckan, jämfört med om skyddet skulle placeras längre ut mot vattnet där dynerna är brantare och försvinnande på grund av vågor vid stormar. Syftet är inte att minska översvämningen och den här platsen är ett bra exempel på där det finns fördelar med att placera skyddet längre in från kusten. En annan placering av översvämningsskyddet hade kanske bidragit till att tångproblematiken hade minskat men det är inte syftet med projektet.

Magnus Nilsson och Åse-Marie Nilsson: För ordningens skull noteras inledningsvis att både Magnus Nilsson och Åse-Marie Nilsson (tillsammans med annan) är delägare till fastigheten Vellinge Skanör 13:25.

Sydsvensk Markvärdering AB har värderat intrånget på fastigheten och sökanden har erbjudit fastighetsägarna skälig ersättning i enlighet med värderingen. Baserat på bl.a. taxering, detaljplaneförhållanden och besiktning av marken har den pågående markanvändningen inom berört område bedömts vara bete, se tillstånds-

ansökan. Eventuella tankar eller planer kring framtida bebyggande av fastigheten är inte pågående markanvändning och ändrar inte bedömningen av ersättningsgill skada.

Christer Clerselius, Johan Wall och Åsa Bonnier; Ljunghusen 9:25, 9:26, 11:8, 11:89, 11:90, 11:92, 9:40 och 11:17: Sökanden noterar inledningsvis att fastigheterna Vellinge Ljunghusen 11:8 och 11:92 inte berörs av några markanspråk enligt ansökan.

När det gäller Vellinge Ljunghusen 9:25 och 9:26 har sökanden framställt ett justerat yrkande. Yrkandet innebär att översvämningsskyddet anläggs delvis på enskild mark inom de aktuella fastigheterna. Den befintliga stigen utanför fastighetsgränsen kommer att behålla samma läge som den har idag. Förslaget baseras på en överenskommelse med fastighetsägarna, som erbjudits att teckna ett servitutsavtal för skyddet, och innebär bl.a. att de får den önskade utformningen av vallen samtidigt som markanspråket i Natura 2000 minskar.

En generell nackdel med den föreslagna utformningen med stig utanför det planerade översvämningsskyddet är annars att markanspråket – och vid övriga fastigheter som berörts i yttrandet även ingreppet i Natura 2000 – skulle öka betydligt med detta förslag. Vid en avvägning mot eventuell olägenhet i form av ökad insyn och störning från gående och cyklande uppe på vallen, vidhåller sökanden att intresset av att minimera ingreppet i Natura 2000 väger tyngre än olägenheten för enskilda till följd av ökad insyn i detta område.

Michael Visonj (Ljunghusen 2:6), Peter Hansson, Lena Pettersson och Ulf Pettersson: Sökanden konstaterar att Vellinge Ljunghusen 2:6 endast berörs av ett tillfälligt markanspråk för arbetsområde. Marken kommer att återställas så långt som möjligt efter att arbetena utförts. Därefter bör det inte finnas något hinder för fastighetsägaren att återuppta pågående markanvändning. Till undvikande av

missförstånd noteras att sökanden inte kan uttala sig om faktiska och rättsliga möjligheter att uppföra byggnader (badhytt) på marken.

Sökanden kan bekräfta att i de fall badhytter behöver flyttas i samband med anläggande av översvämningsskyddet blir detta en permanent åtgärd.

Sökanden noterar att vid sökandens efterforskningar har endast Lena Pettersson anmälts som ägare till badhytt nr 32. Badhytt nr 16 står enligt sökandens kartor på fastigheten Vellinge Höllviken 12:92.

Den bedömning som gjorts är att badhytterna generellt kan flyttas. Sökanden kommer att utföra och bekosta flytt till en närliggande lämplig plats, med utgångspunkten att så långt som möjligt undvika att badhytterna skadas och återställa eventuell skada som uppkommer.

Om det vid utförandet uppkommer skador som inte kan återställas kommer sökanden att erbjuda ersättning för sådan skada.

Delägare i dödsboet efter Karin Margareta Wixell: Sökanden konstaterar att dödsboet är ägare till Vellinge Ljunghusen 8:41 och hänvisar till erbjuden ersättning för fastigheten enligt Bilaga G.

Delägare i dödsboet efter Blenda Österling: Sökanden noterar inledningsvis att dödsboet är angivet som ägare till fastigheten Vellinge Ljunghusen 16:21.

Enligt fastighetsregistret ägs fastigheten Vellinge Höllviken 12:39 inte av dödsboet och sökanden känner inte till att dödsboet innehar rättigheter i den fastigheten.

Markanspråket för skydd som ska anläggas inom Vellinge Ljunghusen 16:21 framgår av bilaga till den individuella värdering av ingreppet som gjorts av Sydsvensk Markvärdering AB och som getts in av sökanden. Som framgår av

markanspråskartan berörs fastigheten dels av planerad vall att anläggas nära fastighetsgränsen, dels av arbetsområde intill vallen. För att få en uppfattning om ungefär när i tiden vallen kommer att anläggas hänvisas till MKB:n. Arbetena bedöms bli relativt kortvariga inom varje berörd fastighet. Efter arbetstiden får fastighetsägaren inte ta bort, ändra eller skada vallen. Detta bedöms inte som en märkbar begränsning av markanvändningen jämfört med dagens förhållanden, då marken ligger i naturreservat och inte får bebyggas.

Inom Vellinge Ljunghusen 16:21 finns flera badhytter, dock ingen som berörs av flytt på grund av tillståndsansökan.

När det gäller bedömningen av ingreppet och ersättning för markanspråket hänvisar sökanden till den ingivna värderingen. Marken har bedömts av sakkunnig som ohävdad strandbete. Sökanden har erbjudit skälig ersättning för ingreppet med belopp som framgår av ansökans bilaga G.

Lena Gustafsson och Helén Sällberg: Sökanden noterar inledningsvis att fastigheten Vellinge Skanör 7:1 inte för egen del (direkt) berörs av markanspråk för översvämningsskyddet men är delägare i de berörda samfälligheterna Vellinge Skanör S:24, S:25, S:29, S:32, S:38, S:39 och S:40. De nämnda samfälligheterna har samtliga fler än 90 delägare och flertalet (alla utom S:32, ”jordvall”) har ändamålet ”väg”.

De aktuella vägsamfälligheterna berörs endast av små markanspråk där de korsas av översvämningsskyddet eller ansluter till det som sidovägar. Med hänsyn till samfälligheternas utbredning på marken går det inte att med rimliga alternativ undvika att de berörs. Sökanden anser det tydligt att de relativt kortvariga tillfälliga störningar som kan uppkomma när skyddet anläggs framstår som godtagbara i sammanhanget (efter arbetstiden kan vägarna användas som vanligt).

Samfälligheten Skanör S:32 utgör en långsmal markremsa med angivet ändamål ”jordvall”, som endast korsas av det planerade skyddet på ett ställe inom delområdet Skanör-Falsterbo 31. Det går inte att med rimliga alternativ undvika att samfälligheten korsas där eller i närheten. Sökanden bedömer att det inte kan anses som en oacceptabel störning för enskilda delägare att skyddet (på den aktuella platsen i form av vall) korsar marksamfälligheten.

Jan Nordell och Birgitta Nordell: De har förordat att etableringsyta i området lokaliseras inom grannfastigheten Vellinge Höllviken 13:55, i stället för på deras mark. Mark utpekad som möjliga etableringsytor kommer endast att tas i anspråk tillfälligt under byggtiden, och det verkliga nyttjandet kommer inte nödvändigtvis att beröra hela ytan som angetts på kartbilagor i förevarande mål. Vid detaljprojektering, planering och faktiskt nyttjande av etableringsytor ska åverkan på naturvärden och befintliga träd och buskar undvikas så långt som möjligt.

De utpekade ytorna inom Vellinge Höllviken 13:28 och 13:29 har bedömts ha påtagligt biotopvärde på grund av förekomst av sandblottor och ett antal blommande strandväxtarter, en naturtyp som gynnas av visst slitage. Buskar och träd utgör inte en viktig del av naturvärdena i området, men de kommer likväl att bevaras i möjligaste mån.

Med detta sagt vidhåller sökanden att delar av Vellinge Höllviken 13:28 och 13:29 är lämplig för den etableringsyta som behövs i området. Det bedöms inte som ett bättre alternativ att använda mark inom Vellinge Höllviken 13:55 som etableringsyta.

Ingvar Berglund och Ingrid Berglund: Till undvikande av missförstånd kan noteras att sökanden – till skillnad från vad Ingvar Berglund anger sig ha uppfattat – varken förutsätter eller hoppas att exemplar av skyddade arter ska försvinna innan arbetena utförs. Däremot har sökanden motsatt sig länsstyrelsens idé om att i MKB:n redovisa dagens förekomst av skyddade arter ner på individnivå, eftersom det är en

realitet att växtplatser och antal exemplar kan ändras inom den tio år långa arbetstiden enligt ansökan. Vidare är sökandens förslag på åtgärder för att minimera negativ påverkan på backsippa och hedblomster med flera arter – att befintliga ytjordskikt ska återföras så intakta som möjligt efter att översvämningsskyddet anlagts på varje plats – detsamma oavsett förekomsten av en art på individnivå. Som redovisats tidigare är sökandens bedömning att detta ger goda förutsättningar för återetablering av samma växtlighet på skydd i form av vall.

När det gäller alternativet som Ingvar Berglund förordat har det beaktats vid utformningen av ansökan. Synpunkterna förändrar inte sökandens bedömning att den ansökta sträckningen är bättre från allmän synpunkt. Till undvikande av missförstånd kan redan nu noteras att eventuell problematik med flygsand inte varit avgörande för den ansökta sträckningen.

Både Fiskarevägen och Södra Mariavägen (öster om Fiskarevägen) kommer att behöva användas för transporter. Sökanden har ansökt om tillstånd att få använda ett område i södra Kämpinge som etableringsyta bland annat för att minimera byggtrafiken på dessa vägar.

Slutligen noterar sökanden att Ingvar Berglund hänfört sig till fel i det förslag till servitutsavtal som sökanden upprättat för fastigheten Vellinge Höllviken 12:142. Sökanden uppfattar att de ägarförhållanden som beskrivs i yttrandet är desamma som angetts i förevarande mål i ansökans bilaga F(I). Det är som huvudregel de lagfarna ägarna som erbjuds ersättningen för markintrång, men undantagsvis har de erbjudit taxerade ägare ersättningen istället om det varit svårt att utreda dödsboförhållandena. Gäller det ingående av servitutsavtal kan de enbart ingås med ägarna till fastigheten, dvs. de juridiskt lagfarna ägarna.

Sökanden delar bedömningen vad gäller transporterna på Fiskarevägen och att det kan vara svårt att komma fram. Sökanden har emellertid inte gjort någon begränsning och sagt att det blir Fiskarevägen som ska användas för transporter,

utan det beror på omständigheterna då det t.ex. kan finnas trafik som inte skadar det gamla klinehuset.

Skulle skyddet gå längs med Klockarevägen så innebär det att skyddet inte binds ihop med höjdryggen och sanddynerna och det skulle då inte bli ett översvämningsskydd. Sökanden anser därför att det är lämpligt att skyddet går längs med den utpekade dynmiljön för att få ett tillförlitligt skydd i enlighet med vad som redovisas i ansökan.

Sören Fingal: Sökandens ursprungliga förslag var att anlägga en vall på den här platsen, men boende ansåg inte att det var ett bra sätt att nyttja marken och även länsstyrelsen vill minska de permanenta inträngen.

Mikael Beck-Friis (Falsterbo 8:77 och badhytt inom Falsterbo 8:79-8:80) samt Caroline Beck-Friis och Gunvor Beck-Friis (Falsterbo 8:80): Sökanden noterar att fastigheterna Vellinge Falsterbo 8:77 och 8:79–80 omfattas av markanspråk för alternativyrkandet. Översvämningsskyddet kommer att byggas ut etappvis. Generellt kommer därvid sträckor med översvämningsskydd att prioriteras. Norra Skanör är en prioriterad sträcka (etapp 1) medan sträckan omedelbart norr om Hamnvägen och sträckan som berör Vellinge Falsterbo 8:77 ingår i etapp 3.

Erik Berglund (Kämpinge 11:5 och badhytt på Kämpinge 11:5 respektive Höllviken 12:165) och Sylva Berglund: Marken inom Vellinge Kämpinge 11:5 som berörs av översvämningsskyddet utgörs av obebyggd strandmark och anges som allmän plats i detaljplan. Översvämningsskyddet bedöms inte medföra att marken inte skulle kunna användas som idag.

Sökandens avsikt är att befintliga badhytter kan flyttas utan att skadas. Om skada uppkommer är avsikten att den ska återställas eller i sista hand ersättas.

Avsikten är att slutlig placering av badhytter som behöver flyttas kommer att bestämmas vid detaljprojekteringen i samråd med tillsynsmyndigheten samt berörda fastighets- och badhyttsägare.

Sökanden är medveten om att marken har ett tunt vegetationslager. Den yta som föreslås som etableringsyta vid Södra Mariavägen är inte särskilt stor och det skulle generera i ett ökat slitage på Södra Mariavägen eftersom man fortsatt måste kunna transportera sig till arbetsplatsen.

Mikael Neglén, Höllviken 12:39: Med anledning av vad Mikael Neglén anført om skyddets höjd får sökanden påtala att höjdangivelser i tillståndsansökan och bilagor avser referenssystemet RH 2000 och inte ”höjd över havet” som fastighetsägaren angett. Som framgår av ansökans bilaga H (a) för Vellinge Höllviken 12:39 och av bilagan till aktbilaga 300 är Klockarevägens höjdläge 1,8–2,0 m utanför Vellinge Höllviken 13:10, vilket innebär att skyddets höjd från vägbanan blir cirka 1,0–1,2 m (inte maximalt 1,0 m som fastighetsägaren begärt).

När det gäller översvämningsskyddets omfång är ändamålet med den ansökta verksamheten, som beskrivits bl.a. i MKB:n och i tillståndsansökan, att skydda detaljplanerad bebyggelse och kommunal infrastruktur på Falsterbonäset. Avgränsningen innebär att fastighetsägare och ägare till enskilda byggnader utanför skyddet behöver utreda och hantera framtida risk för översvämningar på sätt som de finner lämpligt, vilket också är den naturliga utgångspunkten när det gäller hantering av risker för privat egendom. Vattensportklubbens lokaler ingår inte i sammanhållen detaljplanerad bebyggelse (båda byggnaderna ligger i område som enligt gällande detaljplan ska utgöra park/natur).

Det planerade översvämningsskyddet kommer inte att orsaka ökade behov av enskilda översvämningsskydd utanför sökandens anläggning. Stigande havsnivåer och framtida översvämningssrisker som både den ansökta verksamheten och

eventuella enskilda åtgärder avser att hantera är inte att betrakta som konsekvenser av den ansökta verksamheten.

I bilaga till yttrandet anger professor Bengt Hansson bl.a. att det är ett möjligt ”ritfel” att översvämningsskyddet delvis är indraget över vägen, samt att ett förråd kommer att rivas på grund av den ansökta verksamheten. Sökanden konstaterar att vissa antaganden som Bengt Hansson gör i sin skrivelse är felaktiga.

Skyddets läge, justeringsutrymme för detaljprojektering och arbetsområde är korrekt angivna i ansökans bilaga B6. Markanspråken för översvämningsskyddet ska delvis sammanfalla med vägen vid hörnet av Fiskarevägen och Klockarevägen inom Vellinge Höllviken 12:39, eftersom det på platsen planeras övergångar för att bibehålla tillgängligheten från vägarna till stranden respektive till vattensportklubbens befintliga lokal.

Markanspråket i bilaga B6 som har delvis samma läge som en befintlig sidobyggnad är angivet som tillfälligt arbetsområde. I möjligaste mån kommer permanent påverkan på sidobyggnaden att undvikas – det är alltså inte sökandens avsikt att byggnaden ska rivas och därför har ingen värdering skett av förlust av byggnaden. Om det visar sig att byggnaden måste rivas eller om den skadas till följd av arbetena, får skadan återställas eller ersättas när detta kan konstateras. Sökanden delar sammantaget inte bedömningen att översvämningsskyddet i sig kommer att påverka Kämpinge Vattensportklubbs klubblokal negativt.

6 DOMSKÄL

6.1 Sammanfattning

Ansökan kan trots att den avser markavvattning prövas av mark- och miljödomstolen. Ansökan rör översvämningsskydd på Falsterbohalvön som inrymmer ett stort antal bostadsbyggnader och därutöver andra byggnader,

anläggningar och infrastruktur. Området har historiskt sett varit utsatt för återkommande högvatten som har riskerat att påverka bland annat byggnader. Riskerna bedöms öka, i takt med befarade framtida stigande havsnivåer. Det är ett angeläget allmänt intresse att skydda bebyggelsen mot översvämning.

Den sökta åtgärden är att få anlägga en långsträckt jordvall och på vissa sträckor istället en mur samt därutöver reparation av sanddyner. Dessa ska uppföras till en krönhöjd av + 3,0 m, vilket beroende på vilken höjd underliggande mark har, kommer att synas i olika omfattning från mer betydande höjder i vissa delar av området till i stort sett ingenting för andra. Den avgörande frågan i målet har inte varit om översvämningsskyddet i målet behövs eller inte utan istället var översvämningsskyddet ska lokaliseras. Sökanden har som övervägande metod för lokaliseringen valt att placera översvämningsskyddet på egen ägd mark och i görligaste mån i direkt anslutning till den bebyggelse som ska skyddas. I några fall har man varit tvungen att förlägga skydden på enskilda markägares bostadsfastigheter. Mot bakgrund av att stora arealer på Falsterbohalvön omfattas av områdesskydd har dessa områden påverkats av det planerade översvämningsskyddet som emellertid huvudsakligen avses placeras i kanterna av de skyddade områdena vid deras anslutning till bostadsbebyggelsen eller vägar. Länsstyrelsen har som främsta statliga remissinstans i huvudsak ställt sig bakom ansökan och endast i mindre delar motsatt sig att tillstånd ges.

Mark- och miljödomstolen anser att den huvudsakliga lokaliseringsstrategi som valts uppfyller miljöbalkens krav på lokalisering då den tillåter att ändamålet med skyddet kan vinnas med minsta intrång eller olägenhet. I den bedömningen har domstolen övervägt de alternativ som utretts av sökanden och de alternativ som av enskilda och allmänna företrädare förts fram under handläggningen. Domstolen finner därvid att det krav på ett yttre skydd beläget närmare havet, som framställts i vissa yttranden, troligen skulle vara betydligt mer ingripande för berörda naturvärden än det nu valda alternativet. I fråga om valet att lägga skyddet i kanterna av områdesskydden men ändå inte, om det kunnat undvikas, gå in på

bostadstomterna instämmer domstolen i sökandens bedömning vilken som nämnts oftast även tillstyrkts av länsstyrelsen. Att i högre grad lokalisera skyddet inne på bostadstomterna hade varit ett sämre alternativ. Domstolen finner att den valda lokaliseringen är i huvudsak tillåtlig. De sträckor domstolen har annan uppfattning anges särskilt i domslut och domskäl.

I de fall ansökan bedömts tillåtlig och det krävts dispenser från naturreservatsföreskrifter har dessa meddelats.

I fråga om bullerstörningar från anläggningsarbetet med vall/mur och störningar från tillfälliga etableringsplatser bör dessa i möjligaste mån klara Naturvårdsverkets riktlinjer för buller från byggplatser (NFS:2004:15) varvid dessa ska gälla som begränsningsvärden för kväll och natt och som inriktningsvärden för dagtid. För etableringsytor gäller dock begränsningsvärden även dagtid.

De massor som ska tillföras för att utgöra skyddsvall ska i görligaste mån inte tillföra föroreningar till det område där de ska läggas upp. Villkor har bestämts för att uppnå det.

Ersättning för de fastigheter som drabbas av intrång bör i huvudsak bestämmas i enlighet med av sökanden erbjudna ersättningar. De fall som bedömts annorlunda anges särskilt nedan. Bestämmandet av vissa slags ersättningar ska skjutas upp.

Det intrång i naturvärden som byggandet av översvämningsskyddet medför inom naturreservat ska kompenseras genom att ett område avsätts och ges ett långvarigt skydd.

Nedan följer mer detaljerade domskäl.

6.2 Prövningen

Sökandens ansökan avser bl.a. tillstånd till markavvattning.

Mark- och miljödomstolen har under den inledande delen av målets prövning bland annat frågat sökanden om dennes syn på skyldigheten att delta i verksamheten för de fastigheter som har nytta av markavvattningen och fördelningen av kostnaden. Sökanden har replikerat att den sökta verksamheten, översvämningsskyddet, kommer att komma såväl allmänheten som hundratals privata och offentligt ägda fastigheter till nytta. Sökanden anför att det inte finns en enskild fastighet som kommer att få mer än hälften av den beräknade nyttan och att det inte föreligger någon skyldighet att delta i verksamheten. Det är således enligt sökanden inte aktuellt att inrätta en markavvattningssamfällighet för den sökta verksamheten.

Mark- och miljödomstolen noterar att sökanden valt att söka dispens samtidigt med ansökan om tillstånd till vattenverksamheten (markavvattning). Det vanliga är att en dispensansökan enligt 11 kap. 14 § miljöbalken görs till berörd länsstyrelse.

Enligt 11 kap. 9 b § miljöbalken prövas ansökan om tillstånd till markavvattning av länsstyrelsen, om den inte ska prövas av mark- och miljödomstolen enligt 7 kap. 19 eller 20 §§ restvattenlagen. Enligt 7 kap. 19 § första stycket p. 2 restvattenlagen ska länsstyrelsen överlämna ärenden enligt miljöbalken om tillstånd till markavvattning till mark- och miljödomstolen bland annat om det framställs yrkande om särskild tvångsrätt enligt 28 kap. 10 § miljöbalken.

Mark- och miljödomstolen noterar att sökanden och länsstyrelsen under samrådet var överens om att ansökan skulle ske direkt hos domstolen (jfr Länsstyrelsen i Skåne läns minnesanteckning den 7 maj 2015 och Vellinge kommuns minnesanteckningar den 3 november 2015).

Mark- och miljödomstolen konstaterar att sökanden har valt att lämna in aktuell ansökan till mark- och miljödomstolen (inklusive ansökan om dispens /tillstånd markavvattning).

Av 21 kap. 3 § miljöbalken följer att om mark- och miljödomstolen prövar ett ansökningsmål får en ansökan i ett annat ärende göras hos domstolen, även om ärendet annars skulle ha prövats av en förvaltningsmyndighet.

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning ligger de frågor som ska prövas i målet långt från vad som behandlas inom en normal markavvattningsprövning. Mark- och miljödomstolen anser därför att de särskilda markavvattningsbestämmelserna inte bör tillämpas i målet utan prövningen ska ske såsom för andra tillståndspliktiga skyddsåtgärder (till exempel erosionsskydd). Den motsatta ståndpunkten, dvs. handläggning enligt reglerna för prövning av markavvattningsverksamheter, skulle dessutom i praktiken inte medföra att handläggningen skulle se särskilt annorlunda ut. Domstolen skulle även i det fallet vara ensam behörig att pröva ansökan och det vore uppenbart onödigt att förordna en markavvattnings-sakkunnig (jfr Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts deldom den 16 augusti 2006 i mål M 1754-05). Ansökan om tillstånd till markavvattning förutsätter dock att frågan först ska prövas om dispens från markavvattningsförbudet kan lämnas.

I och med att mark- och miljödomstolen har konstaterat att de särskilda markavvattningsbestämmelserna inte bör tillämpas bedömer domstolen sig som behörig att pröva aktuell ansökan vad gäller dispens/tillstånd i fråga om markavvattning. Vidare är detta i enlighet med vad sökanden och länsstyrelsen under samrådet antagit vara en lämplig ordning. Dessutom skulle domstolen med stöd av 21 kap. 3 § miljöbalken haft möjlighet att pröva ansökan även vad gäller markavvattning.

6.3 Rådighet och tvångsrätt

För att få bedriva vattenverksamhet ska verksamhetsutövaren ha rådighet över vattnet inom det område där verksamheten ska bedrivas (2 kap. 1 § restvattenlagen).

Den som vill bedriva vattenverksamhet har rådighet om vattenverksamheten innebär markavvattning (2 kap. 4 § p. 3 restvattenlagen). Kommuner m.fl. har rådighet som anges i 2 kap. 1 § restvattenlagen för att bedriva sådan vattenverksamhet som är önskvärd från allmän miljö- eller hälsosynpunkt (2 kap. 5 § restvattenlagen).

Som stöd för vattenrättslig rådighet hänvisar sökanden till 2 kap. 4 § p. 3 och 2 kap. 5 § restvattenlagen. I fråga om civilrättslig rådighet hänvisar sökanden till avtal med berörda fastighetsägare och kommunen yrkar vidare särskild tvångsrätt enligt 28 kap. 10 § miljöbalken. Vidare har sökanden hänvisat till att översvämnings-skydden till övervägande del kommer att förläggas på kommunal mark.

Den som ska utföra en vattenverksamhet kan av mark- och miljödomstolen ges rätt att utföra anläggningar eller åtgärder inom fastigheter som tillhör någon annan och ta i anspråk mark eller annat utrymme för detta, när det är fråga om vattenverksamhet som utförs av kommun och som är önskvärda från hälso- eller miljösynpunkt eller när det är fråga om markavvattning (28 kap. 10 § första stycket p. 1 och p. 6 miljöbalken).

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har angivit att Skanör/Falsterbo och Höllviken/Ljunghusen är ett område med betydande översvämningsrisk.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det av sökanden angivna intresset, dvs. att skydda Falsterbonäset mot översvämnning, är ett angeläget allmänt intresse. Detta talar för att bevilja yrkad tvångsrätt (jfr 2 kap. 15 § första stycket regeringsformen).

Under huvudförhandlingen har sökanden uppgivit att förklaringen till att kommunen yrkar tvångsrätt trots ingångna servitutsavtal är att man vill uppnå en likformighet. Yrkandet om tvångsrätt omfattar därför alla inblandade fastigheter. I samband med att ansökan gavs in har sökanden gjort ett utskick till alla berörda fastighetsägare gällande avtal. Där det varit praktiskt möjligt har man översänt ett avtal till fastighetsägaren. Det finns dock ett antal svårutredda samfälligheter och komplexa dödsbon.

Mark- och miljödomstolen bedömer att de ingångna servitutsavtalen inte är tillräckliga för att sökanden ska få erforderligt tillträde till samtliga berörda fastigheter. Domstolen noterar särskilt att i de servitutsavtal som träffats mellan sökanden och ett stort antal fastighetsägare anges att respektive avtal får ligga till grund för ansökan om annan officialrätt vid myndighet eller domstol. Detta uppfattas som ett medgivande till tvångsrätt.

Enligt 2 kap. 15 § första stycket regeringsformen är vars och ens egendom tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen.

Av artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) följer att varje fysisk eller juridisk person ska ha rätt till respekt för sin egendom. Ingen får berövas sin egendom annat än i det allmännas intresse och under de förutsättningar som anges i lag och i folkrättens allmänna grundsatser (konventionen gäller som svensk lag eftersom den är inkorporerad i svensk rätt).

Det finns således i lag föreskriven rättighet att få ha sin egendom okränk. Bestämmelserna ger dock inte ett heltäckande skydd för all egendom utan det som slås fast är att rättsordningen ska ge ett betryggande skydd för den enskildes

egendom (prop. 1993/94:117 s. 49 och Lexino 2019-07-01, 2 kap. 15 § regeringsformen).

Vid ett intrång i äganderätten gäller proportionalitetsprincipen. Denna princip innebär att nödvändigheten av ett intrång i det allmännas intresse måste balanseras mot det men den enskilde lider av intrånget. Ingreppet får inte innebära en oskälig börda för den enskilde.

Trots vad som stadgas i Europakonventionen och regeringsformen är den enskildes egendom således inte ovillkorligt tryggad. Samhällets behov av mark för naturvårds- och miljöintressen m.m. måste kunna tillgodoses. För sådana angelägna ändamål måste som en sista utväg finnas möjlighet att tvångsvis ta i anspråk annans egendom eller begränsa ägarens möjligheter att fritt använda sin egendom. Ingrepp får dock endast ske när det är fråga om att tillgodose angelägna allmänna intressen (Lexino 2019-07-01, 2 kap. 15 § regeringsformen).

Mark- och miljödomstolen bedömer att nu aktuella markintrång i enskildas fastigheter krävs för att skydda Falsterbonäset mot översvämningar och det är ett mycket angeläget allmänt intresse. Domstolen bedömer vidare att detta är i enlighet med proportionalitetsprincipen då det är en rimlig proportion mellan vad det allmänna vinner och den enskilde går miste om. Vid denna bedömning beaktar domstolen särskilt att den som drabbas av tvångsrätt är tillförsäkrad ersättning för detta och att de enskilda intressena har en nytta av översvämningsskyddet.

6.4 Miljökonsekvensbeskrivningen

Mark- och miljödomstolen anser att den av sökanden upprättade MKB:n inklusive ingivna kompletteringar uppfyller kraven enligt 6 kap. miljöbalken och utgör ett tillräckligt underlag för att kunna göra en slutlig och samlad bedömning av miljöeffekterna från verksamheten.

6.5 Planförhållanden

Strider sökt verksamhet mot gällande detaljplaner?

Ett tillstånd enligt miljöbalken får inte ges i strid med en detaljplan enligt plan- och bygglagen. Små avvikelser får dock göras, om syftet med planen inte motverkas (2 kap. 6 § tredje stycket miljöbalken). Skälet för undantaget är att det ansetts att ett strikt vidhållande av kravet på planöverensstämmelse i vissa fall skulle kunna vara för strängt (prop. 1981/82:130 s. 95). Bakgrunden till förbudet mot att ge tillstånd i strid med detaljplan är att kommunens planläggning ska vara avgörande för användning av mark och vatten (prop. 1997/98:45 del 2, s. 205).

Sökanden har uppgivit att man har inventerat gällande detaljplaner och bedömer att anläggandet av översvämningsskydden är en åtgärd som inte står i strid med gällande planer. I enstaka fall skulle anläggande av skydden kunna bedömas som en liten avvikelse, som dock inte i något fall bedöms motverka syftet med respektive berörd detaljplan.

Mark- och miljödomstolen bedömer att beviljat tillstånd (se domslutet) i huvudsak inte strider mot aktuella detaljplaner. Några mindre avvikelser förekommer men dessa kan godtas då syftet med planerna inte motverkas.

6.6 Tillåtlighet

6.6.1 Dispens från markavvattningsförbudet

Av förarbetena till miljöbalken (prop.1997/98:45, del 2, s. 127) framgår att en invallning som avses bli kvar för att skydda mot framtida översvämningar i balkens mening utgör markavvattning. Det aktuella översvämningsskyddet utgör därmed markavvattning.

Enligt 4 § förordningen (1998:1388) om vattenverksamhet m.m. råder förbud mot markavvattning i bl.a. Skåne län. Enligt 11 kap. 14 § andra stycket miljöbalken får

länsstyrelsen meddela dispens från förbud mot markavvattning om det finns särskilda skäl.

Om en sådan dispens meddelas får den som vill bedriva vattenverksamhet på platsen ansöka om tillstånd enligt 11 kap. 9 § miljöbalken (11 kap. 14 § andra och tredje stycket miljöbalken).

För att kunna bedriva vattenverksamhet på en plats där markavvattningsförbud råder ska en prövning ske i två steg, först gällande dispensen och sedan beträffande tillståndsansökan. En dispens från markavvattningsförbudet är en nödvändig förutsättning för att kunna ansöka om och få tillstånd till markavvattning. Möjligheten att meddela dispens är avsedd att utnyttjas restriktivt. Som förutsättning för dispens ska gälla att området som berörs av markavvattning i princip saknar betydelse från naturskyddssynpunkt. Dispens bör medges endast om det är fråga om begränsade åtgärder för att möjliggöra vissa arbeten och naturvärdena inte försämras ytterligare genom åtgärderna (prop. 1997/98:45, del 2, s. 136).

Förarbetena ger således uttryck för en sträng syn när det gäller avsteg från förbudet mot markavvattning, men är knapphändiga i fråga om vad som ska anses utgöra särskilda skäl. Det kan noteras att beskrivningen tar sikte på påverkan på naturvärdena snarare än behovet av markavvattning, vilket är följdriktigt med tanke på förbudets och dispensens syfte; någon intresseavvägning aktualiseras inte heller. Markavvattningsförbudet är inte begränsat till mark av ett visst slag, dvs. våtmarker. Det saknas bestämmelser om hur en dispensprövning ska gå till, och inte heller finns regler om vad en ansökan ska omfatta. De naturvärden som skyddas genom markavvattningsförbudet är i många fall desamma som skyddas genom att ett område pekats ut som Natura 2000-område (Mark- och miljööverdomstolens dom den 6 november 2015 i mål M 11487-14).

Mark- och miljödomstolen konstaterar att inga företrädare för allmänna eller enskilda intressen, förutom ägarna till fastigheten Ljunghusen 16:54, har motsatt sig

att dispens från markavvattningsförbudet ska meddelas. Domstolen bedömer att översvämningsskyddet bland annat skyddar ett stort antal fastigheter med tillhörande byggnader från att översvämmas och förstöras, liksom befintlig infrastruktur såsom vägar, pumpstationer m.m. Domstolen noterar från ansökan att Ramsarområdet Falsterbo-Foteviken, som är ett ur europeisk synvinkel viktigt våtmarksområde, finns inom området och med ett särskilt värde för fågellivet. Enligt sökanden påverkar inte översvämningsskyddet de hydrologiska förutsättningarna inom det utpekade Ramsarområdet, en bedömning som mark- och miljödomstolen delar. Enligt domstolen ligger huvuddelen av den ansökta sträckningen på eller gränsar till detta Ramsarområde. Översvämningsskyddet avses därutöver att placeras inom flera naturreservat och Natura 2000-områden.

Sammanfattningsvis, mot bakgrund av utsträckningen av de områden och storleken av de ekonomiska värden som skyddas mot översvämning genom vallar och murar enligt ansökan, bedömer mark- och miljödomstolen att det får anses föreligga särskilda skäl för att meddela dispens. Dispens från markavvattningsförbudet ska därför lämnas för det ansökta översvämningsskyddet.

6.6.2 Lokaliseringsprincipen

Sökanden har framfört att det ligger i sakens natur att projektet måste utföras på Falsterbohalvön för att möjliggöra det skydd mot översvämningar som åsyftas.

Alternativa lokaliseringar inom Falsterbohalvön har övervägts och utvärderats av sökanden. Lokaliseringsutredningen redovisar olika alternativa utföranden och dragningar av skydden. Den sträckning och utformning av skydden som sökanden ansöker om tillstånd till att anlägga har kommunen bedömt utgör den lokalisering som är mest lämplig med hänsyn till de olika intressen som berörs av verksamheten, bland annat säkerhets- och skyddsbehoven, landskapsbilden, tillgänglighet till natur- och kulturmiljövärden samt markanspråk på enskilda fastigheter.

Sammantaget anser sökanden att förutsättningar för tillstånd föreligger även utifrån lokaliseringsprincipen.

Länsstyrelsen har i huvudsak tillstyrkt ansökan men yrkar på avslag för ett antal delsträckor och för etableringsytor och anför då bland annat att inte tillräcklig hänsyn har tagits till naturvärden och områdesskydd. Länsstyrelsen anser att andra lokaliseringar hade kunnat väljas som skulle minimera intrången i skyddad natur.

Mark- och miljödomstolen ska i prövningen bedöma de olika intressekonflikter som föreligger och därvid ta ställning till om vald lokalisering är den bästa. Enligt lokaliseringsregeln i 2 kap. 6 § miljöbalken ska det för en verksamhet som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Stadgandet ovan innebär att en plats ska väljas som dels är lämplig, dels orsakar minsta möjliga olägenhet. Det ska därför alltid övervägas om det finns alternativa platser som är bättre. Kraven begränsas dock av att verksamhetens ändamål ska kunna uppnås (prop. 1997/98:45 del 2, s. 19 f.).

Enligt den rimlighetsavvägning som framgår av 2 kap. 7 § miljöbalken gäller kraven, enligt bland annat 2 kap. 6 § första stycket, i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dessa. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Mark- och miljödomstolen bedömer att anläggandet av översvämningsskydd (vallar, murar och reparation av sanddyner m.m.) är ett mycket angeläget allmänt intresse som skydd för stora enskilda och allmännyttiga fastighetsvärden och för befintlig infrastruktur. Mot det står intresset att minimera intrången i enskilda intressen i de delar översvämningsskyddet inkräktar eller inverkar på enskilda

fastigheter samt intresset av att minska påverkan på skyddsvärda områden (riksintressen, naturreservat, Natura 2000-områden och artskydd). Det faktiska intrånget av det ansökta översvämningsskyddet på skyddsvärda områden och övriga intressen är högst varierande för de olika delområden som ingår i ansökan. Det kan dock konstateras att idag berörs större delen av Falsterbonäsets areal av olika områdesskydd.

Det permanenta markintrånget berör i storleksordningen 11-12 ha mark inom huvudsakligen skyddade naturområden exklusive intrånget från de tillfälliga arbets- och etableringsytorna.

I flera yttranden från framförallt enskilda intressen har efterfrågats sökandens motiv till valet att ansöka om att få anlägga ett inre skydd istället för ett yttre. I några yttranden har det yrkats att enbart ett yttre skydd ska anläggas. Mark- och miljödomstolen anser att sökandens plan att först anlägga ett inre skydd och ha beredskap för att senare, vid behov, komplettera med ett yttre skydd får anses som en lämplig avvägning. Mark- och miljödomstolen menar att valet att skydda området femtio år framåt i tiden är väl avvägt. Vidare anser domstolen att ett yttre skydd inte bara med sannolikhet innebär betydligt högre kostnader utan även riskerar att i än större grad påverka skyddade områden, vid en jämförelse med det nu ansökta inre skyddet.

Domstolen bedömer att sökanden så långt det varit möjligt har valt att lokalisera det inre skyddet utanför detaljplanelagda områden, i kanten av berörda naturreservat och därutöver valt en lämplig utformning av översvämningsskydden. Sökanden har därutöver så långt möjligt valt att förlägga översvämningsskyddet på egen mark vilket minskar intrånget för andra markägare.

Vallar får enligt domstolens uppfattning bedömas utgöra ett mindre ingrepp än murar, på motsvarande sträckor, både sett ur ett landskapsbildsperspektiv och hur det på längre sikt påverkar de berörda naturintressena. Där det har varit möjligt har

sökanden även valt placering av skyddet på befintliga stigar och banvallar m.m. respektive anpassat lokaliseringen efter terrängen för att minimera volymen erforderliga fyllnadsmassor eller materialåtgången för att anlägga murar.

Mark- och miljödomstolen anser vid en sammanfattande bedömning att den valda lokaliseringen av översvämningsskyddet, för större delen av det i ansökan berörda området, ska anses som lämplig och att den orsakar minsta möjliga olägenhet. Det uppfyller därmed lokaliseringsprincipen enligt 2 kap. 6 § miljöbalken. Domstolen har efter en prövning av ansökan ur ett lokaliseringsperspektiv enligt 2 kap. 6 § miljöbalken emellertid kommit fram till ett avgörande som innebär att i några fall har sökanden inte valt den bästa lokaliseringen. I dessa fall anser domstolen att det finns alternativa lösningar för att åstadkomma en fullständig och sluten skyddsanläggning. De sträckor, för vilka avslag av yrkande att få anlägga översvämningsskydd gäller, är följande:

1. delområde Ljunghusen 19, i den del som är belägen i nord-sydlig riktning mellan befintlig banvall och väg 100. Sökanden har i sin alternativredovisning redogjort för att alternativet att förlägga vallen på Ljunghusen 12:16 innebär att vallen flyttas bort från fastighet som sökanden äger till annans fastighet, vilket sökanden anser som mindre lämpligt.

Mark- och miljödomstolen bedömer att sökanden inte har angett några sakliga skäl till att anlägga översvämningsskyddet inom ett Natura 2000-område när det finns andra närliggande alternativa placeringar av översvämningsskyddet som minimerar intrånget inom det skyddade området.

2. delområde Skanör-Falsterbo 19-23, inom den så kallade yttre skyddslinjen. Vid Hamnvägen i Skanör planeras skydd både invid fotbollsplanerna och längs Hamnvägen respektive gång- och cykelvägen. Sökanden uppger i sin tekniska beskrivning att skyddslinjerna (yttre respektive inre) i viss mån

kommer att vara överlappande och att havsvatten skulle kunna stängas ute från bebyggelsen med bara en av skyddslinjerna, men att genom att anlägga en kompletterande skyddslinje längs Hamnvägen och gång- och cykelvägen flyttas den potentiella inströmningspunkten bort cirka 370 m från bebyggelsen. Detta skapar enligt sökanden vid fotbollsplanerna en fördröjningsvolym med cirka 40 000 m³ som måste fyllas upp innan vatten kan rinna vidare in till bebyggelsen. En kompletterande skyddslinje uppges på sikt minska samhällets sårbarhet mot översvämning.

Sökanden har i sin alternativredovisning redogjort för att andra alternativ till att förlägga vallen till en gång- och cykelvägen funnits men att den samlade bedömningen är att en vall bredvid gång- och cykelvägen innebär en större påverkan på allmänna intressen än en vall i samma sträckning som gång- och cykelvägen. Vidare har ett alternativ att flytta vallen till läget för Hamnvägen tidigare utretts men avfärdats. Sökanden bedömer att det inte är möjligt att förlägga vallen helt utanför Natura 2000-område, om vallen ska ha samma funktion som i ansökt alternativ.

Länsstyrelsen har avstyrkt detta alternativ, att anlägga en yttre skyddslinje.

Mark- och miljödomstolen bedömer att behovet och vinsten av en yttre skyddslinje bör ifrågasättas, eftersom den inre skyddslinjen ändå får bedömas utgöra ett tillräckligt skydd för denna del av Skanör. Den yttre skyddslinjen påverkar i sin ansökta sträckning flera skyddade områden. Alternativet att förlägga vallen i en upphöjd väg kunde ha utretts vidare. Därutöver anser domstolen att det bör finnas alternativa tekniska anläggningar som möjliggör en stängning av det inre skyddet inför en hotande översvämning.

3. delområde Skanör-Falsterbo 27-28, enligt förstahandsyrkandet. Sökanden motiverar sträckningen enligt förstahandsyrkandet med att en fastighets-

ägare har motsatt sig det tidigare yrkandet (nu andrahandsyrkandet) med en sträckning som innebar en höjning av Knösvägen utanför hans fastighet.

Länsstyrelsen yrkar avslag för förstahandsyrkandet inom delområde Skanör-Falsterbo 27-28 och uttalar att vallen här blir en av de högsta i hela projektet. Det uppges även bli en längre barriär mellan Skanörs borg och Östra Kyrkogatan/Knösvägen. Det kommer sannolikt påverka upplevelsen av borgen mer än ursprungsalternativet. Ur kulturmiljösynpunkt innebär det nya alternativet en negativ förändring jämfört med det ursprungliga läget. Här bör särskild hänsyn tas till landskapet och det finns alternativ. Enligt länsstyrelsen finns det flera allmänna intressen som talar för att andrahandsyrkandet bör väljas.

De enskilda intressen som framförts av sökanden, exempelvis stallets tillgänglighet, risken för buller och att två mindre byggnader behöver flyttas bedöms utifrån i ansökan redovisat material utgöra svagare argument vid en jämförelse med de allmänna intressena. Mark- och miljödomstolen instämmer därför med länsstyrelsen och anser att sökandens förstahandsalternativ ger en alltför stor påverkan ur landskapsbildssynpunkt och utgör ett alternativ som innebär en större inverkan på befintlig kulturmiljö i området.

De bedömningar som mark- och miljödomstolen grundar sina avslagsbeslut på överensstämmer i hög grad med domstolens ståndpunkt vid prövningen av tillåtligheten för ansökta åtgärder inom Natura 2000-områdena respektive vid en bedömning av möjligheten att lämna dispens för intrång i naturreservaten. Domstolens bedömning för dessa redovisas nedan.

Trots att sökandens förstahandsyrkande gällande delområde Skanör-Falsterbo 3-7 har bifallits i domslutet, ska noteras att mark- och miljödomstolen anser att sökandens andrahandsyrkande, som innebär placering av översvämningsskyddet i

tångvallen, inte hade kunnat accepteras. Detta med hänvisning till lokaliseringsprincipen i 2 kap. 6 § miljöbalken.

I ansökan och under huvudförhandlingen har sökanden redogjort för vald placering av etableringsytorna. Det uppges vara angeläget med tillgång till etableringsytor nära arbetsområdena för att undvika längre transporter, särskilt på sträckor där transporter annars skulle behöva gå genom samhällen. Sökanden har uppgett att de områden som pekas ut som potentiella etableringsytor är fler och större än vad som slutgiltigt kommer att krävas i byggskedet. Etableringsytornas slutgiltiga utbredning anses bäst kunna planeras inför start av entreprenaden, när detaljprojekteringen är gjord och skyddets slutliga utformning är känd. Ansökan har i ett sent skede kompletterats med beskrivning av valda lägen i förhållande till tillgängliga transportvägar och behovet av lagringsvolym för uppbyggnad av vallar m.m.

Mark- och miljödomstolen anser att lokaliseringen av de föreslagna etableringsytorna utgör bästa placering enligt 2 kap. 6 § miljöbalken men att för följande tre etableringsytor ska det delegeras till tillsynsmyndigheten att avgöra vilken del av den ansökta maximala arealen som får nyttjas. Delegationen innebär att motsvarande 50 % av den i ansökan presenterade areella utsträckningen därvid får nyttjas och att det ska preciseras av tillsynsmyndigheten vilka delar. Delegationen innebär att det endast är dessa delar som slutligen får användas som etableringsytor.

Delegationen avser begränsningar inom följande etableringsytor:

- etableringsyta ”13608” inom delområde Ljunghusen 13. Skälet till begränsningen är framförallt att det får bedömas som olämpligt att nyttja den befintliga torrängsmiljö (objekt 5a) som enligt utförd naturvärdesinventering innehåller ett påtagligt naturvärde. Här finns bland annat en hårdgjord parkeringsyta och en fotbollsplan som istället kan nyttjas som etableringsyta i samband med anläggandet av översvämningsskyddet. Länsstyrelsen har under huvudförhandlingen redovisat sin uppfattning om

områdenas olika värde ur naturmiljösynpunkt, en uppfattning som domstolen stöder.

- etableringsytan ”12140” inom delområde Ljunghusen 15-18. Skälet till begränsningen är bland annat att den tänkta etableringsytan är förlagd inom den prioriterade naturtypen 4010, fukthed med klockljung, och att den fridlysta klockgentiana förekommer inom aktuell etableringsyta. Enligt domslutets villkor 8) ska, innan arbeten påbörjas vid delsträckor där det vid naturvärdesinventeringen har identifierats områden med naturvärdes-klass 3 eller högre, en förnyad inventering göras av bland annat klock-gentiana. Domstolen utgår från att ett tillräckligt underlag, som även är baserat på resultatet av en ny inventering, senare kommer att föreligga för att möjliggöra en avgränsning till den del av etableringsytan som innebär minst påverkan.
- etableringsyta ”83037” inom delområde Skanör-Falsterbo 8-17. Sökanden har efter en kompletterande fältinventering pekat ut lämpliga delområden för etableringsytor inom ”83037”, jämför ansökans bilaga K16.

Skälet till begränsningen är att den tänkta etableringsytan utgörs av totalt 14 delobjekt med måttligt eller visst naturvärde. Etableringsytan är belägen inom Flommens naturreservat och Natura 2000-området Falsterbohalvön. Domstolen utgår från att ett tillräckligt underlag senare kommer att föreligga för att möjliggöra en avgränsning till de delar av etableringsytan som innebär minst påverkan.

Mark- och miljödomstolen har bifallit placeringen av etableringsyta ”1704” vid Kämpinge strandbad. Med anledning av det fokus som varit bland annat kring denna etableringsyta lämnas följande motivering.

Länsstyrelsen har yrkat avslag för etableringsytan 6/1704 vid Kämpinge strandbad och motiverar detta bland annat mot områdets höga naturvärde (klass 2) och att fridlyst backsippa förekommer samt även naturtypen ”grå dyner”. Länsstyrelsen befarar att området måste jämnas av och fyllas ut. Länsstyrelsen anför att andra närliggande alternativ borde prövats för lokalisering av denna etableringsyta.

Flera närboende har också yrkat avslag för anläggandet av etableringsytan.

Mark- och miljödomstolen noterar att etableringsytan är belägen utanför både naturreservat och Natura 2000-område. Naturvärdet är högt och enstaka exemplar av den fridlysta arten backsippa har påträffats i närområdet, dock inte med säkerhet inom den nu aktuella etableringsytan. I prövning av lämpligheten med sökta åtgärder inom etableringsytan ”1704” har domstolen därutöver tagit hänsyn till dess betydelse att fungera som en närliggande transportväg vid anläggandet av vall och mur på Kämpingestranden. Länsstyrelsen har pekat ut flera andra potentiellt möjliga alternativ i närområdet. Det kan konstateras att om sökanden istället föreslagit ett annat närliggande alternativ till etableringsyta hade transporterna ut till Kämpingestranden ändå sannolikt skett genom etableringsytan ”1704”. Därutöver är en del av etableringsområdet också redovisat som arbetsområde vid byggnation av muren.

Mark- och miljödomstolen anser, därutöver, att transporter till och från etableringsytan ska ske via Södra Mariavägen.

6.6.3 Artskyddsförordningen

Sökanden har yrkat dispens enligt 15 § artskyddsförordningen från förbuden i 6, 8 och 9 §§ artskyddsförordningen.

Av artskyddsförordningen framgår vilka djur- och växtarter som är fridlysta. Inom aktuella områden på Falsterbonäset förekommer det både fridlysta växter och djur. Sökanden anser att flertalet av de fridlysta djuren är mobila och inte bundna till den plats där de har observerats. När det gäller fåglar har sökanden pekat ut två områden

där arbetena med översvämningsskydden föreslås begränsas till att ske utanför den huvudsakliga häckningsperioden. Vidare har sökanden föreslagit att lutningen på vallar begränsas till högst 1:3 för att underlätta passager och att särskilda passager anordnas i anslutning till murar runt Skanör för de groddjur som framförallt förekommer där. Sökanden har samrått med ornitolog och med länsstyrelsen. Mark- och miljödomstolen anser inledningsvis att dispens är obehövlig med avseende på förekommande fridlysta djur.

Sökanden yrkar dispens avseende flera fridlysta växter. Enligt 8 § artskyddsförordningen framgår att i fråga om sådana vilt levande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger som anges i bilaga 2 till förordningen är det förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan

1. plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, och
2. ta bort eller skada frön eller andra delar.

Därutöver gäller enligt 9 § artskyddsförordningen att det är förbjudet att i den omfattning som framgår av bilagan

1. gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och
2. plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

Prövningsmyndigheten får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i 6, 8 och 9 §§ artskyddsförordningen, om det inte finns någon annan lämplig lösning och dispensen inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde, jämför 15 §.

Sökanden har genom föreslagna villkor till tillståndet förbundit sig att bland annat genomföra förnyad inventering av vissa ytor, att vid behov vidta skadeförebyggande åtgärder och att återställa naturtyper.

Länsstyrelsen har i huvudsak tillstyrkt att domstolen ska bifalla sökandens ansökan med de tillstånd och dispenser som framgår av kommunens handlingar, dock med krav på några undantag och med kompletterande villkor.

Mark- och miljödomstolen noterar att sökanden, genom de föreslagna villkoren, dels kommer att genomföra förnyad inventering och dels kontrollera massor, frösådd m.m. på ett sätt som bedöms minimera påverkan på de fridlysta arterna.

Mark- och miljödomstolen bedömer sammanfattningsvis att det inte finns någon annan lämplig lösning, att upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus inte försvåras samt att dispensen behövs. Förutsättningarna för dispens är därmed uppfyllda, varför sökandens ansökan ska bifallas för samtliga delområden m.m. för vilka mark- och miljödomstolen har meddelat tillstånd.

6.6.4 Natura 2000

Ett antal av de delområden där översvämningsskyddet med tillhörande arbets- och etableringsytor avses förläggas omfattas av bestämmelserna om Natura 2000-områden (7 kap. 27 och 28 §§ miljöbalken).

Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område (7 kap. 28 a § första stycket miljöbalken).

Tillstånd får bara lämnas om verksamheten – ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder – inte kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som ska skyddas. Verksamheten får inte heller medföra att den art eller de arter som ska skyddas inom området utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna (4 kap. 8 § samt 7 kap. 28 a och 28 b §§ miljöbalken).

Är det nödvändigt med tillstånd?

Frågan är om det blir någon betydande påverkan på miljön som avses att skyddas inom respektive Natura 2000-område av de ansökta åtgärderna. Domstolens prövning avser samtliga tre berörda Natura 2000-områden; Falsterbohalvön, Falsterbo skjutfält respektive Falsterbo-Foteviken.

Vid en samlad bedömning anser mark- och miljödomstolen att tillståndsplikt enbart föreligger för åtgärder inom Natura 2000-området Falsterbohalvön, detta med anledning av att den påverkan som befaras uppstå på livsmiljöerna i detta Natura 2000-område får anses riskera vara betydande. Sökanden har redovisat att markanspråken för naturtypen 2180 "Trädklädda dyner" utgör drygt 10 % av arean inom Natura 2000-området och för naturtypen 4030 "Torra hedar" knappt 7 % av arean. Sökanden uppger också att båda naturtyperna idag har fullgod bevarandestatus. Därutöver redogör sökanden för hur stor påverkan som förväntas av naturtypen 1150 "Lagun" respektive 1330 "Salta strandängar". Mark- och miljödomstolen anser att markanspråken är av sådan omfattning, både i antalet ha mark och med den procentuella andelen, att en betydande påverkan på detta Natura 2000-område kan förutses. Domstolen har noterat att det finns en skiljaktighet mellan de av sökanden och länsstyrelsen angivna areorna.

För de två andra Natura 2000-områdena anser domstolen, med nedanstående skäl, att det inte är sannolikt att de ansökta åtgärderna medför en betydande påverkan av miljöerna.

Markanspråken är begränsade inom Natura 2000-området Falsterbo skjutfält och utgörs i stort av en blivande väg som ska förläggas i läge för en befintlig väg.

I bevarandeplanen för Natura 2000-området Falsterbo-Foteviken anges flera olika bevarandemål, för framförallt fåglar respektive andra arter som är viktiga för fågellivet. Det kan konstateras att sökanden har föreslagit säsongsbegränsningar

som minimerar påverkan av exempelvis buller under häckningen. I övrigt bedöms påverkan som minimal.

Kan tillstånd lämnas?

Sökanden har slutligen valt att yrka tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för den planerade verksamheten inom Natura 2000-områdena Falsterbo-halvön, Falsterbo skjutfält och Falsterbo-Foteviken.

Mark- och miljödomstolen har med anledning av ovanstående bedömning i fråga om tillståndsplikten enbart att pröva om tillstånd kan lämnas för ansökta åtgärder inom Natura 2000-området Falsterbohalvön. Ansökan om tillstånd att anlägga översvämningsskydd för de övriga två Natura 2000-områdena, Falsterbo skjutfält respektive Falsterbo-Foteviken, ska därför avvisas.

Natura 2000-området Falsterbohalvön omfattar marina livsmiljöer, sanddynor och hedar samt gräsmarker. Av ansökans MKB framgår att ansökta åtgärder kan komma att påverka framförallt två naturtyper inom Natura 2000-området: 2180 (kustnära trädklädda sanddynor) och 4030 (ris- och gräshedar nedanför trädgränsen). De genom markintrången påverkade andelarna av respektive naturtyp är förhållandevis stora. Mark- och miljödomstolen noterar dock att ingen av naturtyperna är prioriterade.

Sökanden har åtagit sig försiktighetsmått, skyddsåtgärder och föreslår villkor för att begränsa störningarna.

Länsstyrelsen anför att de planerade åtgärderna sammantaget medför stora ingrepp i Natura 2000-områden. Länsstyrelsen finner att det avgörande är att de ingrepp som sker inom utpekade naturtyper, och särskilt inom prioriterade sådana, blir så små som möjligt. Länsstyrelsen har tillstyrkt att tillstånd lämnas, med undantag för vissa delområden och etableringsytor. De största markanspråken kommer att vara inom naturtypen ”Kustnära trädklädda sanddynor”, 2180, där ca 2,5 ha av naturtypen tas i

anspråk för vallen vilket utgör nära 11 % av naturtypens totala utbredning samt för naturtypen ris- och gräshedar nedanför trädgränsen 4030 där ca 1,6 ha (6,8 %) av naturtypen skulle påverkas. Enligt länsstyrelsen behöver krav på försiktighetsmått och skyddsåtgärder ställas som motverkar förlusten av naturtyper samt återställer eller utökar dessa.

Mark- och miljödomstolen bedömer att byggandet av översvämningsskydden och ianspråktagande av föreslagna etableringsytor med föreslagna skyddsåtgärder, villkor och försiktighetsmått m.m. sammantaget innebär att livsmiljöer inte skadas och att bevarandet av skyddade arter inte försvåras inom Natura 2000-området Falsterbohalvön, under förutsättning att några delområden/sträckor utesluts. Undantag ska därför göras för de delområden/delar av etableringsytor, som redovisas under rubriken Lokaliseringsprincipen. För dessa undantagna delområden föreligger alternativa sträckningar som inte hade haft samma negativa inverkan på det berörda Natura 2000-området Falsterbohalvöns livsmiljöer respektive bevarande av arter och därför istället borde ha valts av sökanden.

Tillstånd med avseende på Natura 2000 ska lämnas för övriga ansökta delområden och etableringsytor. Några särskilda villkor vad gäller lämnat tillstånd avseende Natura 2000-området Falsterbohalvön bedöms inte erfordras.

6.6.5 Biotopskyddsområden

Mark- och miljödomstolen ska ta ställning till om projektet är förenligt med bestämmelserna om biotopskyddsområden, jämför 7 kap. 11 § miljöbalken.

Sökanden har ansökt om dispens enligt 7 kap. 11 § miljöbalken för biotopskyddet avseende ett småvatten inom delområde Skanör-Falsterbo 27, detta med anledning av det yrkade förstahandsalternativet. Eftersom mark- och miljödomstolen har avslagit detta yrkande erfordras ingen dispensprövning med anledning av det biotopskyddade området.

6.6.6 Strandskydd

Enligt 7 kap. 16 § miljöbalken gäller förbudet att utföra grävningsarbeten m.m. inom strandskyddsområde inte sådana verksamheter eller åtgärder som omfattas av ett tillstånd enligt miljöbalken. Syften med detta undantag är att undvika dubbelprövning. Vid tillståndsprövningen ska beaktas att verksamheten ska bedrivas i strandskyddsområde. Det innebär att de förutsättningar måste vara uppfyllda som gäller för dispens (prop. 1997/98:45, del 2, sid. 88). Någon separat dispensprövning ska alltså inte ske.

Mark- och miljödomstolen bedömer att de aktuella strandskyddsområdena behövs för den ansökta anläggningen, vilken för sin funktion måste ligga inom strandskyddsområdena. Anläggandet av skyddsvallen bedöms inte motverka strandskyddets syften, då förlägningsarbetet sker under en förhållandevis kort tidsperiod och allmänhetens tillgång till platsen inte påverkas annat än under den tidsperiod som anläggandet sker. Inga större konsekvenser för djur- eller växtliv bedöms uppkomma. Det innebär att hinder enligt strandskyddsbestämmelserna i miljöbalken inte föreligger.

6.6.7 Naturreservat

I Skanör-Falsterbo, Höllviken och Ljunghusen berörs sju naturreservat av de sträckor som sökanden yrkar tillstånd att få anlägga översvämningsskyddet inom.

Ett beslut om inrättande av ett naturreservat är avsett att ge definitivt skydd åt ett område (prop. 1997/98:45 del 2, s. 75). Det finns dock möjlighet att bevilja dispens från naturreservatsföreskrifterna om det finns särskilda skäl (7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken). Utgångspunkten är då att den åtgärd som avses med dispensansökan har förbjudits i reservatsföreskrifterna och den därför ska få utföras endast i undantagsfall (a.a. s. 75).

En dispens måste vara förenlig med föreskriftens syfte (7 kap. 26 § miljöbalken).

En prövning av dispens bör göras för varje enskilt berört område, dvs. en generell dispens är inte lämplig. Om en åtgärd kräver tillstånd enligt Natura 2000 ska sådant tillstånd utfärdas innan dispens meddelas.

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för dispens ska det göras en avvägning mellan miljöintresset och andra motstående intressen. I detta mål är det framförallt fråga om miljöintressen och ett angeläget allmänt intresse (att skydda mot översvämning).

Angelägna allmänna intressen kan i vissa fall utgöra särskilda skäl för dispens från de föreskrifter som meddelats för reservatet om de är förenliga med förbudets syfte (MÖD 2009:1).

Beslut om dispens får meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skäligen utsträckning på naturreservatet eller på något annat område (7 kap. 7 § fjärde stycket miljöbalken). Om ett intrång är alldeles obetydligt bör det kunna tillåtas utan gottgörelse. När det gäller naturreservat som omfattas av Sveriges internationella åtaganden, främst våtmarkskonventionen samt EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv, bör compensationsskyldighet alltid föreskrivas (prop. 1997/98:45 del 2, s. 77).

Ska yrkade dispenser beviljas?

Enligt vad som framhållits ovan får grundprincipen vara att dispens endast får lämnas i undantagsfall och under förutsättning att inga andra rimliga alternativ föreligger.

Länsstyrelsen framför att undantag (dispens) får lämnas om det finns särskilda skäl. Om det finns andra alternativ till intrång i reservat, t.ex. att gå in i parkmark i plan eller i ej planlagt område, ska inte dispens beviljas på dessa sträckor. Då saknas det förutsättningar att medge undantag från förbuden.

Därutöver har länsstyrelsen anført att markområdena är utpekade naturtyper, att Sverige har åtagit sig att skydda naturtyperna och att det glöms att områdena har ett långsiktigt skydd från exempelvis exploatering. Naturvärdena varierar inom naturreservaten, men naturområdena har dock höga naturvärden och ingår i skyddsobjektet. Inom de delsträckor där länsstyrelsen har yrkat på avslag planeras skydden inom utpekade naturtyper och där finns andra rimliga alternativ.

Syftet med respektive naturreservat ska tolkas utifrån reservatsbesluten som helhet, såväl själva förordnandet som föreskrifterna (MÖD 2004:3).

Mark- och miljödomstolen erinrar om att ett beslut om dispens upphör att gälla om den åtgärd som avses med dispensen inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.

Naturreservatet Flommen

Sökanden har redovisat att reservatsbeslutet grundas i att kust- och strandzonen väster om Skanör-Falsterbo-Flommen har en naturtyp som saknar sin motsvarighet i landet.

Sökanden beskriver ett flertal naturvärdesobjekt, vilka är belägna inom naturreservatet. Markanspråken sker inom biotoperna torräng på grå dyner, torräng, salt strandäng och sumpskog. Vissa av biotoperna fortsätter utanför objektet. Fynd av den fridlysta arten hedblomster har gjorts inom området. De permanenta markanspråken inom naturreservatet uppgår till ca 5,43 ha. Därutöver visar sökandens inventering att etableringsytorna generellt sett är väl valda med avseende på platsernas naturvärden, när skadeförebyggande åtgärder beaktas. Vid Flommens Golfklubb finns en utpekad stor potentiell etableringsyta. Det framgår av kompletteringar till ansökan att hela den initialt utpekade ytan inte kommer att nyttjas.

Sökanden anser att med avseende på möjligheterna till rekreation (bad, ströv, golf) finns det ingen bestående negativ påverkan av betydelse. Skydden har anpassats så att allmänheten fortsatt har tillträde till strövområdena. Längs golfbanor planeras smala murlika skydd i banornas ytterkant som minimerar påverkan på golfbanornas verksamhet. Möjligheten till bad kvarstår. När det gäller amfibier så bedöms ingen bestående negativ påverkan av betydelse uppstå. Bedömningen görs efter konsultation med av länsstyrelsen utpekad expert, Jan Pröjts. Experten understryker behovet av att de passager som planeras utformas med särskild hänsyn till groddjurs behov och att hörn där vandrande groddjur kan fastna undviks. Trots att beskrivna passager bedöms minska barriäreffekterna till en nivå där ingen bestående skada av betydelse uppstår på groddjurens livsbetingelser föreslår sökanden att nya grodvatten skapas vid Skanörs motorcrossbana som en kompensationsåtgärd. Ingen bestående negativ påverkan av betydelse bedöms uppstå för livsmiljöer för flora och fauna.

Länsstyrelsen har yrkat avslag inom delområde Skanör-Falsterbo 19-23 (området kring Hamnvägen) samt för etableringsyta ”83037”. Länsstyrelsen anser att det finns andra rimliga alternativ till de föreslagna delsträckorna och etableringsytan som minimerar intrången i skyddad natur. Länsstyrelsen motsätter sig att etableringsytor anläggs inom denna del av det skyddade området och dessutom inom en utpekad naturtyp. Naturreservatet omfattar kust- och strandzonen väster om Skanör-Falsterbo. Området har en naturtyp som saknar sin motsvarighet i landet. Utbildade strandformer samt pågående strandprocesser är av stort geologiskt och geografiskt intresse. De från havet mer eller mindre avsnörda grunda vikarna och lagunerna ("flommarna") med omgivande strandängar och revlar utgör säregna livsmiljöer för fauna och flora. Trädklädda dyner återfinns på mindre arealer på västra Falsterbohalvön. Naturtypen Kustnära trädklädda sanddyner (2180) utgör ett av de senare stadierna i sanddynssuccessionen och förekommer där sand inte har ackumulerats på länge. Mellan Flommens golfbana och bebyggelsen i Skanör-Falsterbo finns en långsmal remsa med naturtypen.

Översvämningsskyddet längs med Hamnvägen och cykelvägen planeras inom naturtyperna salta strandängar (1330) och laguner (1150). Den sistnämnda utgör en prioriterad naturtyp och får inte minska. Länsstyrelsen bedömer att muren längs med bebyggelsen (delområde 22-24) kommer att kunna säkerställa skyddet av bebyggelsen om den kompletteras med tillfälliga skydd eller tillsammans med en höjning av Hamnvägen.

I de fall andra alternativ saknas och markanspråk behöver göras inom de utpekade naturtyperna så behöver omfattande krav på försiktighetsmått och skyddsåtgärder som motverkar förlusten av naturtyper samt återställer eller utökar dessa ställas. Länsstyrelsen står fast vid att de omfattande intrången ska kompenseras.

Sökanden har genom sin ansökan redovisat den begränsade påverkan mätt som markanspråkens andel utgör av reservatets areal. Den negativa påverkan som blir följden begränsas genom olika skadeförebyggande åtgärder och villkor. På grund av förbud mot vissa åtgärder är det nödvändigt att dispens lämnas.

Mark- och miljödomstolen anser sammanfattningsvis att dispens kan lämnas för samtliga ansökta åtgärder inom naturreservatet, med undantag för preciserad sträcka inom delområde Skanör-Falsterbo 19-23 (undantaget avser det så kallade yttre skyddet) samt del av etableringsyta ”83037”. Meddelad dispens omfattar samtliga övriga ansökta åtgärder inkluderande att anlägga översvämningsskydden, reparera sanddynor och att nyttja tillhörande etableringsytor inom naturreservatet, efter delegation.

Naturreservatet Kämpinge strandbad

Sökanden har redovisat att reservatsbeslutet har ändamålet att säkerställa strandområdet som allmän badplats samtidigt som utnyttjande av området kan regleras så att hänsyn tas till slitage på mark och vegetation. Skyddens permanenta markanspråk uppgår till 0,3 ha (av 43 ha, motsvarande 0,7 %). Beskrivna verksamheter hindrar inte allmänheten från att nyttja reservatet för friluftsliv i allmänhet eller bad

i synnerhet. Undvikande av erosionsskador i dynerna finns uttryckligen angivet som ett syfte med naturvårdsförvaltningen. Ansökta verksamheter bedöms inte hota de värden som reservatet avser skydda.

Sökanden har med anledning av aktuella förbud antingen motiverat varför skäl till dispens föreligger eller om det bedöms erforderligt med dispens vilka skäl för dispens som föreligger respektive anfört att vissa åtgärder inte strider mot reservatsbeslutet.

Mark- och miljödomstolen anser att dispens kan lämnas för samtliga ansökta åtgärder med att anlägga översvämningsskydd, reparera sanddyner och nyttja tillhörande etableringsytor inom naturreservatet då ingreppen i reservatet ska bedömas som högst begränsade som total areal och vid en jämförelse med naturreservatets areella utbredning i stort.

Sökanden har genom sin ansökan redovisat den begränsade påverkan som markanspråkens andel utgör av reservatets totala areal och angett särskilda skäl för att dispens ska meddelas. Den negativa påverkan av anläggandet av översvämningsskydden begränsas genom olika skadeförebyggande åtgärder och villkor. På grund av förbud mot vissa åtgärder i reservatsföreskrifterna är det nödvändigt att dispens lämnas. Mark- och miljödomstolen bedömer att syftet med naturreservatet inte motverkas av sökta verksamheter.

Mark- och miljödomstolen anser sammanfattningsvis att dispens kan lämnas för samtliga ansökta åtgärder inom naturreservatet. Meddelad dispens omfattar samtliga ansökta åtgärder inkluderande att anlägga översvämningsskydden, reparera sanddyner och att nyttja tillhörande etableringsytor inom naturreservatet.

Naturreservatet Ljungskogens och Ljunghusens strandbad

Sökanden har redovisat att reservatsbeslutet grundats med syftet att områdets natur ska bevaras innefattande strandprocesser, vegetationstyper och fågelbiotoper

samtidigt som möjlighet ges för ett allmänt friluftsutnyttjande inom därför lämpade delar av området. Dessa aktiviteter får inte utvecklas på ett sådant sätt att områdets naturliv skadas.

Sökanden anför att anläggande av vall på golfbana och längs med befintlig skogsstig inte bedöms skada de syften som reservatet avser att skydda. Anläggande av vall i ”grå dyner” bedöms inte heller skada de syften som reservatet avser skydda. Flera naturvärdesobjekt redovisas av sökanden.

De permanenta markanspråken i naturreservatet uppgår till ca 3,13 ha. Ansökta verksamheter påverkar enligt sökanden inte reservatets strandprocesser, vegetationstyper eller fågelbiotoper på något bestående negativt sätt. Ansökta verksamheter bedöms heller inte leda till någon betydande skada på det allmänna friluftsnyttjandet av området. Ansökta verksamheter bedöms därmed inte hota de värden som reservatet avser skydda.

Länsstyrelsen yrkar avslag för delområde Ljunghusen 2-5, 10 samt del av etableringsyta 5/13608, vid Falsterbokanalens södra del.

För delområde 2-5 anser länsstyrelsen att vallen enligt ansökan har placerats i naturreservat och Natura 2000-område istället för att förläggas utanför områdesskydden. Dammar och vattendrag riskerar att påverkas negativt då vallen skulle placeras mycket nära och parallellt med dessa.

Inom delområde 10 placeras vallen bredvid en parkering vilket ger intrång i kustnärräddklädda sanddyner 2180 samt den prioriterade naturtypen kustnära permanenta sanddyner med örtvegetation (grå sanddyner) 2130. Länsstyrelsen anser därför att vallen i stället ska anläggas på del av parkeringsytan.

Sökanden har genom sin ansökan redovisat den begränsade påverkan som markanspråkens andel utgör av reservatets totala areal och angett särskilda skäl för

att dispens ska meddelas. Den negativa påverkan av anläggandet av översvämningsskydden begränsas genom olika skadeförebyggande åtgärder och villkor. På grund av förbud mot vissa åtgärder i reservatsföreskrifterna är det nödvändigt att dispens lämnas. Mark- och miljödomstolen bedömer att syftet med naturreservatet inte motverkas av sökta verksamheter.

Mark- och miljödomstolen bedömer att dispens kan lämnas för samtliga ansökta åtgärder med undantag för en del av etableringsytan ”13608”. Dispensen avser samtliga ansökta åtgärder inkluderande att anlägga översvämningsskydd, reparera sanddynor och nyttja tillhörande etableringsytor inom naturreservatet.

Naturreservatet Norra Ljunghusen

Sökanden har redovisat att reservatsbeslutet grundats i det förhållandet att de olika naturtyper och den vegetation och flora som finns längs kusten vid Norra Ljunghusen har uppkommit genom ett tidigare intensivt och numera mer extensivt markutnyttjande samt är av botaniskt och markhistoriskt värde. Särskilt värdefulla växtarter är karakteristiska för den betade havsstrandängens vegetation, bl.a. blåsklöver, kustarun och ormtunga. Dansk iris är en av landets rödlistade arter med förekomst i området. Området är även zoologiskt värdefullt, särskilt med avseende på fågellivet. Det är också av betydelse för rekreation och friluftsliv.

Sökanden har genom sin ansökan redovisat den begränsade påverkan som markanspråkens andel utgör av reservatet och angett särskilda skäl för att dispens ska meddelas. Den negativa påverkan av anläggandet av översvämningsskydden begränsas genom olika skadeförebyggande åtgärder och villkor. På grund av förbud mot vissa åtgärder i reservatsföreskrifterna är det nödvändigt att dispens lämnas. Mark- och miljödomstolen bedömer att syftet med naturreservatet inte motverkas av sökta verksamheter.

Mark- och miljödomstolen anser att dispens kan lämnas för samtliga ansökta åtgärder med att anlägga översvämningsskydd och nyttja tillhörande etableringsytor

inom naturreservatet. Dispensen avser samtliga ansökta åtgärder inkluderande att anlägga översvämningsskydd och nyttja tillhörande etableringsytor inom naturreservatet.

Naturreservatet Skanör Höll

Sökanden har redovisat att reservatsbeslutet grundats på att den naturtyp och den vegetation och flora som finns längs Höllvikens strand har uppkommit genom bete under mycket lång tid och att helheten är av botaniskt och markhistoriskt mycket högt värde. Särskilt värdefulla är växtarter karakteristiska för den betade havsstrandängens vegetation. Av stort botaniskt värde är förekomsten av dansk iris. Området är även zoologiskt värdefullt, särskilt med avseende på fågellivet. Det är också av betydelse för rekreation och friluftsliv och har en mycket tilltalande landskapsbild.

Sökanden uppger att översvämningsskyddet bara berör en liten del av reservatet, och inga områden med höga naturvärden. Det bedöms inte hota områdets botaniska värden, med särskilt fokus på den betade havsstrandängens vegetation. Vidare bedöms översvämningsskyddet inte hota områdets zoologiska värde, med särskilt fokus på fågellivet eller inverka negativt på områdets rekreation och friluftsliv, eller den i stort mycket tilltalande landskapsbilden.

Översvämningsskyddet bedöms inte nämnvärt försvåra att Bredeväg bevaras och återges karaktären av gammal fägata och transportled. Det bedöms således inte hota de värden som reservatet avser skydda.

De permanenta markanspråken inom naturreservatet uppgår till ca 0,25 ha.

Sökanden har genom sin ansökan redovisat den begränsade påverkan som markanspråkens andel utgör av reservatet och angett särskilda skäl för att dispens ska meddelas. Den negativa påverkan av anläggandet av översvämningsskydden begränsas genom skadeförebyggande åtgärder och villkor. På grund av förbud mot

vissa åtgärder i reservatsföreskrifterna är det nödvändigt att dispens lämnas. Mark- och miljödomstolen bedömer att syftet med naturreservatet inte motverkas av sökta verksamheter.

Mark- och miljödomstolen anser sammanfattningsvis att dispens kan lämnas för samtliga ansökta åtgärder med att anlägga översvämningsskydd och nyttja tillhörande etableringsytor inom naturreservatet.

Naturreservatet Skanörs Ljung

Sökanden har redovisat att det ursprungliga reservatsbeslutet grundades (1969) i ändamålet att området äger ett kulturellt och vetenskapligt värde som är botaniskt, zoologiskt, naturgeografiskt och kulturhistoriskt. Härtill kommer att området erbjuder en säregen och vacker landskapsbild samt är av stort socialt naturvårdsvärde. Utvidgningen av reservatet (1984) motiverades av att vattenområden norr och söder om reservatet har stora geologiska värden med ständiga förändringar i erosions- och ackumulationsförhållandena orsakade av havets strömmar, sandvandringar över havsbotten samt av stormar, som med vågors hjälp snabbt kan ödelägga de avlagringar som byggts upp under många år.

Sökanden redovisar att naturreservatets värdeelement, såväl botaniska som zoologiska, ligger utanför påverkat område. Ansökta verksamheter hotar inte de botaniska eller zoologiska värden som ligger till grund för reservatet. Denna bedömning gäller även när tillfälliga markanspråk från etableringsytan beaktas. Det permanenta markanspråket inom naturreservatet är ca 1,99 ha.

Länsstyrelsen har yrkat avslag för anläggande av översvämningsskydd inom delområde 41-44 (Strandbadsvägen söder om Hagarondellen) och anser att det finns andra alternativ till delsträckan. Vallens placering innebär att ca 1,6 ha (6,8 %) av naturtypen ris- och gräshedar nedanför trädgränsen (4030) skulle påverkas permanent. Sträckan är ca 650 m lång. Utöver dessa markanspråk så tillkommer markpåverkan i form av tillfälliga arbetsytor.

Vidare yrkar länsstyrelsen avslag för anläggande av översvämningsskydd inom delområde Ljunghusen 15-18 och tillhörande etableringsyta, betecknad 9/15/12140. Länsstyrelsen anser att skyddet ska ligga inom detaljplanen på den 300 m långa sträcka där planen anger "Allmän plats: Park, plantering eller skyddsremsa". Länsstyrelsen motsätter sig starkt etableringsytan 9/15/12140 som planeras inom naturtypen (4010) fukthed med klockljung, vilken är prioriterad. En etableringsyta inom naturtypen riskerar enligt länsstyrelsen att orsaka stora skador på vegetation, mark och hydrologi som kan bli mycket svåra att återställa. Inom ytan har även ett antal exemplar av klockgentiana hittats. Arten är minskande och klassad som sårbar (VU) i rödlistan. Den är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen varför dispens endast kan lämnas om det inte finns någon annan lämplig lösning.

Länsstyrelsen yrkar därutöver även avslag för anläggande av översvämningsskyddet inom delområde 19, norr om väg 100. Vallen läggs här inom naturreservat samt Natura 2000-område, delvis inom naturtypen kustnära vandrande sanddyner med sandrör (vita dyner) 2120, som är prioriterad.

Länsstyrelsen anser att det inte finns något skäl till intrång i de skyddade områdena eftersom fastigheten intill (Ljunghusen 12:16) är obebyggd och saknar detaljplan. Vallen kan istället läggas där. I de fall andra alternativ saknas och markanspråk behöver göras inom de utpekade naturtyperna så behöver omfattande krav på försiktighetsmått och skyddsåtgärder som motverkar förlusten av naturtyper samt återställer eller utökar dessa, ställas. Länsstyrelsen står fast vid att de omfattande intrången ska kompenseras.

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att sökanden inom delområde Skanör-Falsterbo 41-44 översiktligt har redogjort för möjligheten att anordna alternativa sträckningar för översvämningsskyddet i Strandbadsvägen alternativt väster därom. Enligt sökanden visar naturvärdesinventeringen att den mark som berörs av vallen är relativt artfattig och att områdets huvudsakliga värden förekommer utanför

översvämningsskyddets planerade dragning. Sökanden har pekat på flera negativa följder av dessa alternativa sträckningar men har inte närmare presenterat en bedömd storlek på de totala anläggningskostnaderna för sådana alternativa lösningar. Mark- och miljödomstolen anser att alternativen till föreslagen sträckning får bedömas innebära stora utmaningar för att höjdmässigt anpassa till det befintliga väg- och gatunätet och Hagarondellen i norr. Det kan därutöver befaras att en alternativ förläggning av översvämningsskyddet i Strandbadsvägen, med följden att trafiken hamnar i ett mer upphöjt läge, kan medföra bullerproblem för bland annat omgivande fastigheter. Vidare kan en jämförelsevis betydligt högre total anläggningskostnad förväntas för alternativet att anlägga skyddet ovan Strandbadsvägen jämfört med den föreslagna sträckningen i naturmark. Mark- och miljödomstolen anser därför att dispens även kan lämnas för delområde Skanör-Falsterbo 41-44.

Sökanden har genom sin ansökan redovisat den begränsade påverkan som markanspråkens andel utgör av reservatet totala areal och angett särskilda skäl för att dispens ska meddelas. Den negativa påverkan av anläggandet av översvämningsskydden begränsas genom skadeförebyggande åtgärder och villkor. På grund av förbud mot vissa åtgärder i reservatsföreskrifterna är det nödvändigt att dispens lämnas. Mark- och miljödomstolen bedömer att syftet med naturreservatet inte motverkas av sökta verksamheter.

Mark- och miljödomstolen bedömer sammanfattningsvis att dispens kan lämnas för samtliga ansökta åtgärder med undantag för preciserad sträcka inom delområde Ljunghusen 19 samt för del av etableringsytan ”12140”. Dispensen avser samtliga övriga ansökta åtgärder inkluderande att anlägga översvämningsskydd och nyttja tillhörande etableringsytor inom naturreservatet.

Naturreservatet Falsterbohalvöns havsområde

Som grund för beslutet anges bland annat att kustvattnen kring Falsterbohalvön utgör ett sandvandningsområde utan motsvarighet i Sverige.

Planerat skydd kommer att anläggas helt och hållet på land. Mark- och miljödomstolen anser att anläggande av en mur på land inte har någon påverkan på de värden i havsvattnet som reservatet är menat att skydda.

Mark- och miljödomstolen anser att dispens kan lämnas för samtliga ansökta åtgärder med att anlägga översvämningsskydd och nyttja tillhörande etableringsytor inom naturreservatet.

6.6.8 Övriga kravregler för tillåtligheten

Sökanden har i ansökan och med erforderlig omfattning och detaljeringsgrad bland annat redogjort för hur de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken tillgodoses, att arbetena överensstämmer med gällande detaljplaner och att den samhällsekonomiska nyttan av sökta verksamheter får bedömas överväga kostnaderna som kan förknippas med dessa (11 kap. 6 § miljöbalken i dess lydelse före den 1 januari 2019 – SFS 2018:1407).

När det gäller miljökvalitetsnormerna instämmer domstolen i sökandens bedömning att ansökta verksamheter inte bedöms försämra rådande förhållanden eller försvåra förutsättningarna för att nå beslutade normer i ytvatten och för övriga miljö-kvalitetsnormer (grundvatten, luft och buller) vara försumbara.

Mark- och miljödomstolen bedömer sammanfattningsvis att den ansökta verksamheten inte medför någon olägenhet av betydelse för människors hälsa eller miljön och inte heller skadar några allmänna eller enskilda intressen, med de undantag som redogjorts för.

6.6.9 Tillstånd till markavvattning och att bibehålla skydden

Mark- och miljödomstolen har meddelat dispens med avseende på markavvattningsförbudet. Trots det kan ansökan formellt avslås vid tillståndsprövningen. Ett beslut om dispens upphör direkt att gälla om tillstånd till markavvattning meddelas.

Mark- och miljödomstolen har att pröva om tillstånd ska lämnas till ansökt markavvattning, som i detta fallet är skyddsanläggningar mot en översvämning till följd av höga vattennivåer i havet. En prövning ska ske enligt både miljöbalken och den s.k. restvattenlagen.

Det kan noteras att sökanden inte närmare har preciserat hur vallarna ska byggas upp eller hur de ska säkras mot framtida erosion och annan påverkan. Mark- och miljödomstolen anser att det är tillräckligt att domstolen prövar om den ansökta höjden på översvämningsskydden är lämpligt vald samt om sökanden har en lämplig lutning på vallarnas slänter. Den valda krönhöjden på översvämningsskydden +3,0 m baseras på kännedom av historiska vattenstånd i havet men även på vad prognoser visar hur ett förändrat klimat i ett 50-årsperspektiv kan orsaka förhöjda vattenstånd i framtiden. Mark- och miljödomstolen anser att de valda förut-sättningarna ska anses som väl avvägda som motiverar den nu ansökta höjden. När det gäller lutningarna på vallarnas slänter har två olika typsektioner presenterats, där båda tillgodoser möjligheten för djur och människor att passera över. I Kämpinge har ännu flackare slänter valts för att minimera erosionsskadorna av vågor på en utsatt strandremsa. Mark- och miljödomstolen anser att tillstånd ska ges för både ansökt krönhöjd och släntlutningar.

När det gäller mur har sökanden redovisat några olika möjliga utformningar och uppbyggnad av murarna. Mark- och miljödomstolen anser att det är olämpligt att låsa en särskild utformning genom domslutet, varför det enbart är höjden på översvämningsskyddet, den s.k. krönhöjden, som ska fastställas till högst + 3,0 m.

Mark- och miljödomstolen anser vidare att sökandens beskrivning av hur reparation av sanddynerna ska ske kan accepteras.

Mark- och miljödomstolen finner sammanfattningsvis att den ansökta mark-avvattningen är tillåtlig och att tillstånd till anläggandet av översvämningsskydd ska lämnas, med de undantag som särskilt har redogjorts för. Tillståndet innefattar även att få bibehålla och vid behov underhålla översvämningsskydden i framtiden.

Ansökan har också kompletterats med beskrivningar gällande följande särskilda tekniska anläggningar som ska integreras i översvämningsskydden:

- Trumma och tillhörande avstängningsanordning vid Falsterbo camping
- Trumma och tillhörande avstängningsanordning vid Bredeväg

Mark- och miljödomstolen har under prövningen begärt kompletterande teknisk beskrivning av anläggningarna. Domstolen kan konstatera att av den tekniska beskrivningen framgår att de framtida flödesförhållandena i stort förväntas bli oförändrade jämfört med hur det fungerar i dagens två befintliga vattendrag/diken, Vid igenläggning av den s.k. glacisen vid Falsterbo camping har sökanden visat att risken för erosion vid utsläppspunkten från en dagvattenpumpstation inte förväntas öka. Tillstånd ska därför lämnas till dessa anläggningar att integreras som del i översvämningsskyddet.

När det gäller passager för människor och fauna över vallar och murlika skydd har sökanden i ansökan redovisat principiella utformningar för dessa. För grodpassager över murar mellan Flommen och Skanör ska ett samråd ske med länsstyrelsen om deras slutliga utformning. Mark- och miljödomstolen anser inte att några av passagerna för människor och fauna utgör vattenverksamhet utan ska betraktas såsom följdverksamhet för de sökta översvämningsskydden.

6.6.10 Enskilda m.fl. yttranden i fråga om tillåtligheten

Mark- och miljödomstolen har i sin prövning av ansökan om tillstånd till vattenverksamhet att bland annat bedöma om de yrkanden som framställs av sökanden är tillåtliga och därmed är förenliga med de regler som framgår av framförallt miljöbalken, den s.k. restvattenlagen och relevanta förordningar. Mark- och miljödomstolen prövar de yrkanden som har framställts av sökanden. Detta innebär att domstolen har att antingen bifalla eller avslå/avvisa varje framställt yrkande. För det fall det redovisas ett förstahandsyrkande prövas detta först. Om domstolen anser att förstahandsyrkandet ska avslås eller avvisas prövas därefter andrahandsyrkandet respektive senare även ett eventuellt tredjehandsyrkande osv. Ett yrkande från någon som yttrar sig i målet utgör ett underlag bland andra för domstolens prövning. Ett yrkande från annan part än sökanden kan aldrig i sig innebära att ett tillstånd lämnas för något annat än det som sökanden själv har ansökt/yrkat.

Mark- och miljödomstolen har vid prövningen i enlighet med lokaliseringsprincipen ovan redogjort för om det är lämpligare att anlägga ett yttre skydd istället för det ansökta inre skyddet. Vidare har flera yttranden bland annat förespråkat att översvämningsskyddet ska ges en lägre höjd och att det ska finnas möjlighet att höja skydden om och när sådant behov uppstår. I det senare fallet har domstolen redovisat sin uppfattning att den valda tidshorisonten om 50 år är lämplig, vilket innebär att tillstånd lämnas för översvämningsskyddets ansökta höjd.

Nedan bemöter domstolen ytterligare några vanliga frågor i inkomna yttranden, vilka bland annat berör tillåtligheten för ansökt översvämningsskydd.

Restaurering och förstärkning av befintliga tångvallar, till exempel vid Falsterbo golfbana

Ett antal yttranden från bland annat Falsterbonäsets Naturvårdsförening, boende kring Falsterbo Golfklubbs golfbana m.fl. har ansett att befintliga tångvallar ska restaureras, förstärkas eller utgöra bas för ett översvämningsskydd av någon form

av mur eller spont. Mark- och miljödomstolen relaterar till ovanstående stycke och har funnit att sökandens förstahandsalternativ ska bedömas som tillåtligt och att tillstånd därför ska lämnas för det. Oavsett domstolens ställningstagande med anledning av detta yrkande kan en förstärkt tångvall inte förväntas att, utan återkommande underhåll, medföra en så lång livslängd som ett modernt anordnat skydd innebär och som dessutom eventuellt anordnas med en högre krönhöjd än de befintliga tångvallarna ursprungligen haft. Vidare bedöms det som mindre lämpligt att lämna tillstånd att, delvis, få förstöra ett skyddat fornminne genom anläggande av t.ex. en mur/spontkonstruktion i tångvallen.

Byte till mur istället för vall

Flera yttranden, bl.a. från AB Ljungskogens strandbad m.fl. och Bramell-Risberg/Risberg har förespråkat att en mur ska uppföras istället för vall på vissa sträckor. Mark- och miljödomstolen anser att det inte är möjligt att pröva en annan utformning än vad som har yrkats av sökanden för de olika delområdena. De inledande samråden har utgått från en viss utformning av översvämningsskyddet och en liknande utformning har senare även redovisats i ansökan.

6.7 Villkor

Mark- och miljödomstolen bedömer att villkor kan föreskrivas med utgångspunkt i sökandens förslag, dock med ett antal revideringar och kompletteringar, av vilka några närmare beskrivs nedan.

Buller

Sökanden har angett att bullervillkor ska gälla kvällar och nätter med ljudnivåer i enlighet med Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggplatser (NFS 2004:15) och för övrig tid ska anläggningsarbetena bedrivas så att bullernivåerna i samma allmänna råd i görligaste mån klaras. På fråga från rätten uppgav sökanden under huvudförhandlingen att bullernivåerna vid etableringsytorna sannolikt kommer att vara mindre i jämförelse med de nivåer som kan förekomma under kortvariga arbeten vid bostäder, och sökanden redovisar inte någon särskild

inskränkning för etableringsytorna. Mark- och miljödomstolen bedömer att etableringsytor orsakar mer varaktigt buller i ett närområde runt dessa ytor, till skillnad från de sträckor där översvämningsskydden anläggs. Detta förhållande motiverar att krav enligt NFS 2004:15 ska ställas vad gäller buller från etableringsytor även under dagtid kl. 07.00-19.00.

Anpassning av skyddets placering eller utformning

Sökanden har föreslagit ett villkor, benämnt 8 a, som skulle ge kommunen möjlighet att göra mindre anpassningar av skyddets placering eller utformning. Mark- och miljödomstolen bedömer dock att bara de anpassningar som ryms inom det allmänna villkoret (jmf MÖD 2005:44) kan accepteras, dvs. det som är beläget inom buffertzonen på sätt som framgår av ansökan.

Massor

Sökanden har föreslagit ett villkor, i ansökan benämnt 9, som ska styra vilka tillförda massor som får användas till uppbyggnad av vallar och för reparation av sanddyner. Förslaget bygger på att upprätthålla en skyddsnivå på minst 75 % för markmiljön och förslaget innehåller därutöver en uppdelning på godkända värden för två typer av känslighetsgrad inom området, beroende på risker förknippade med spridning av eventuella föroreningar till vattensamlingar (s.k. flommar) och vattensamlingarnas olika förutsättningar för vattenutbyte med havet. De särskilda miljökriterier som ska gälla för dessa utpekade känsliga områden innebär att halter i storleksordningen i nivå med mindre än ringa risk (MRR) ska innehållas.

Mark- och miljödomstolen noterar inledningsvis att det är brukligt att beräkna platsspecifika riktvärden vid sanering av förorenade markområden inför exempelvis en planerad bostadsbyggnation eller annan exploatering. I denna ansökan har sökanden använt Naturvårdsverkets modell som underlag för beräkningen av de föreslagna miljökriterierna, dvs. för att avgöra kvaliteten ur ett föroreningsperspektiv för tillförda massor som får läggas ut i vallarna (och användas för reparation av sanddyner). Länsstyrelsen har under huvudförhandlingen

förespråkat att platsspecifika riktvärden ska användas och att markmiljön i hela projektet bör ges ett skydd om 95 %.

Mark- och miljödomstolen ska inledningsvis precisera att villkoret omfattar alla massor som har annat ursprung än från respektive plats där vallar ska anläggas. Villkoret omfattar därmed inte avbanad ytjord som ska återanvändas inom samma område. De miljökriterier som framgår av domslutet utgör gränsvärden för respektive ämne/parameter.

Mark- och miljödomstolen har uppfattat att de tillförda massornas ursprung ännu är okänt, då sökanden i komplettering av ansökan har uppgett att det i nuläget inte är känt vilka fyllnadsmassor som ska användas.

Mark- och miljödomstolen utgår från att sökandens avsikt är att tillförda massor huvudsakligen kommer att utgöras av massor med ringa eller ett obetydligt innehåll av föroreningar. Sådana massor kan ha ett ursprung från exempelvis täkter eller från områden med en begränsad urban påverkan. Det kan dock sannolikt även bli aktuellt att använda till exempel schaktmassor från områden som idag är, eller tidigare har utgjort exempelvis bostadsmark eller industrimark. Det finns därför fog för att med ett villkor och tillhörande kriterier reglera vad som ska anses vara acceptabla föroreningshalter för de tillförda massorna, särskilt som de ska placeras inom områden med höga naturvärden och som är skyddade.

Den tänkta användningen av dessa senare uppräknade massor, de med risk för ett visst föroreningsinnehåll, är enligt domstolens bedömning att likna vid återvinning av avfall för anläggningsändamål. Mark- och miljööverdomstolen har genom två avgöranden (M 1832-17, daterat 2018-01-18 respektive M 7582-18, daterat 2019-07-02) och i tillhörande domskäl redogjort för en uppfattning vad gäller användande av schaktmassor inom en viss fastighet respektive vid användning för anläggningsändamål för efterbehandling av en viss täkt. Med avfall avses varje ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att

göra sig av med (15 kap. 1 § första stycket miljöbalken). Domstolens utgångspunkt är att en del av de massor som kommer att användas för exempelvis anläggande av vallar, kan betecknas som "avfallsmassor". När det gäller begreppet avfall blir dess slutliga behandling antingen återvinning eller bortskaffning (kvittblivning). Med återvinning avses enligt 15 kap. 6 § miljöbalken vidtagandet av en åtgärd som innebär att avfall kommer till nytta som ersättning för något annat material eller förbereder det för en sådan nytta eller en åtgärd som innebär att avfall förbereds för återanvändning.

Av tidigare nämnda avgörande i mål M 7582-18 framgår att EU-domstolen i målen C-6/00 *ASA* och C-147/15 har fastslagit att det som framförallt utmärker en återvinningsåtgärd är att avfallet används på ett ändamålsenligt sätt som bevarar naturresurser genom att ersätta andra material som annars hade behövts för detta ändamål. Så kan exempelvis vara fallet om det är utrett att det i avsaknad av avfall hade varit nödvändigt att använda ett annat material för det aktuella syftet. Även det faktum att en verksamhetsutövare förvärvar avfallet mot betalning från den som innehar avfallet kan tyda på att huvudsyftet med åtgärden är att återvinna avfallet.

Utöver kravet på att det ska finnas ett verkligt behov av att ersätta annat material har EU-domstolen i målet C-147/15 fastslagit att användningen av avfall endast kan anses som en återvinningsåtgärd om avfallet är lämpligt för ändamålet enligt den senaste vetenskapliga och tekniska kunskapen. Enligt domstolen åligger det nämligen medlemsstaterna enligt artikel 10.1 och 13 i avfallsdirektivet att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att återvinningsåtgärderna genomförs på ett sätt som inte äventyrar miljön eller människors hälsa, vilket förutsätter att avfallet kan ersätta annat material med vidtagande av samma försiktighetsåtgärder.

Mark- och miljööverdomstolen redogör i dom i mål M 7582-18 att, för att det ska vara frågan om en återvinningsåtgärd när avfallsmassor används för utfyllnad i ett efterbehandlingssyfte, krävs det att avfallsmassorna används för att ersätta annat material som annars hade behövts för efterbehandlingen. Vidare fordras att avfallet

är lämpligt för ändamålet vilket enligt EU-domstolens praxis såvitt avser efterbehandling innebär ett krav på att de massor som ska användas måste vara inerta i den mening som avses i 3 a § förordningen (2001:512) om deponering av avfall. Om dessa krav inte är uppfyllda blir utfyllnadsåtgärden att betrakta som bortskaffande av avfall enligt 15 kap. 6 § miljöbalken och kommer därmed att klassificeras som deponering enligt 5 § avfallsförordningen (2011:927).

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att föreliggande ansökan inte avser användande av återvunna massor för exempelvis efterbehandling av en bergtäkt, utan massor som ska läggas upp i vallar inom områden med höga naturvärden. Särskilda krav måste därför ställas på de tillförda massornas egenskaper och innehåll för att anläggandet av vallar inte ska klassas som deponering av massor utan att syftet är att återvinna (dvs. som ersättning för andra massor).

Sökanden har utarbetat s.k. miljökriterier för ett antal parametrar utifrån en platsspecifik bedömning, baserat på skyddsobjekten människor, markmiljön respektive ytvatten. För särskilt känsliga områden, som utgör en del av de särskilt skyddade områdena på Falsterbonäset, har sökanden föreslagit särskilda kriterier som en ytterligare skärpning av vilka massor som får användas. Det förhållandet att miljökriterierna utgör gränsvärden för vad tillförda massor får innehålla av olika parametrar bedömer sökanden i praktiken innebära att medelhalten blir betydligt lägre än så.

Domstolen konstaterar att med de konservativa beräkningar som har utförts av sökanden respektive med de särskilt preciserade kriterierna för skyddet av utpekade känsliga områden kan användandet av sådana reglerade tillförda massor sammanfattningsvis hanteras såsom återvinning. Domstolen fäster därvid särskild vikt vid det faktum att ytjorden kommer att återföras och läggas ovanpå vallarna och att de slutliga medelhalterna i vallarna med stor sannolikhet blir betydligt lägre än de ställda kriterierna. Därav följer att eventuell påverkan på de utpekade skyddsobjekten ska bedömas ha minimerats så långt det är rimligt.

Avsteg från regeln med fastställda miljökriterier får, baserat på resultat från utförda laktester eller annan utredning, ske på sökandens egen begäran och efter godkännande av länsstyrelsen. Mark- och miljödomstolen finner det därför lämpligt att delegera till tillsynsmyndigheten att besluta om andra miljökriterier som innebär en lättnad i vad de tillförda massorna får innehålla.

Sand för reparation av sanddyner ska företrädesvis hämtas från Slusans yttre del. Samma miljökriterier ska gälla för denna sand som för tillförda massor som används till uppbyggnad av vallar.

Sökanden har utfört provtagningar och analyser på jord från den f. d. banvallen i västra delen av Falsterbo och då konstaterat något förhöjda halter av bland annat tungmetaller, dock uppger sökanden att uppmätta halter inte riskerar medföra någon negativ miljöpåverkan eller hälsorisk. Vidare påtalar sökanden att banvallen innehåller en hög naturvärdesklass på grund av sin rikblommande flora med fridlysta arter och att de ytliga lagren bör bevaras inför anläggande av översvämningsskydden. Mark- och miljödomstolen ser mot bakgrund av de beskrivna förhållandena ingen anledning att ha annan uppfattning än sökanden. Befintliga lätt förorenade jordmassor från den f.d. banvallen får därför kvarligga (efter att yttjorden avlägsnats och bevarats för att senare återföras) alternativt får översvämningsskyddet förläggas ovanpå den nämnda banvallen.

Ytjord

Sökanden har planerat att för vissa ytor separera befintlig ytjord och efter det att vallen byggts återföra yttjorden. Av villkor framgår att samråd ska ske med länsstyrelsen för vilka ytor detta ska ske på och till vilket djup.

Fältpiplärka och återställande av naturtyper

När det gäller de av sökanden föreslagna villkoren 8 b och 8 c anser domstolen att det är lämpligt att dessa istället delegeras till länsstyrelsen.

Övriga tillägg

Sökanden har medgivit några av länsstyrelsens förslag till tillägg av villkoren, vilket framgår av domslutet.

Nätägare

När det gäller de av sökanden föreslagna villkoren 10 respektive 11 har länsstyrelsen under huvudförhandling uppgett att villkoren är svåra att utöva tillsyn över och har istället föreslagit att de ska utgöra bindande åtaganden för sökanden. Sökanden accepterade ett åtagande. Mark- och miljödomstolen anser dock att det finns skäl för att ha dessa frågor som villkor.

6.8 Bemyndigande

Mark- och miljödomstolen finner det lämpligt att delegera till tillsynsmyndigheten (länsstyrelsen) att precisera de delar (motsvarande 50 %) vid etableringsytor som har betecknats ”13608”, ”12140” respektive ”83037”.

Vidare delegeras att, om det finns behov av hänsyn till häckande fältpiplärka vid Falsterbo skjutfält vid tiden för arbetena, föreskriva närmare villkor om sådana hänsyn.

Därutöver får tillsynsmyndigheten besluta om ytterligare villkor gällande återställande av naturtyper, om det visar sig att floran som kännetecknar naturtypen inte har återetablerat sig tre år efter färdigställande av den aktuella etappen, besluta om fler passager för groddjur eller ändrad utformning av passagerna.

Mark- och miljödomstolen finner det lämpligt att delegera till tillsynsmyndigheten att besluta om andra miljökriterier som innebär en lättnad i vad de tillförda massorna får innehålla.

Sökanden har själv föreslagit en kompensationsåtgärd. Därutöver delegeras att besluta inom vilken del av det område, vilket framgår av domsbilaga 7, som totalt 24 ha ska avsättas som en kompensationsåtgärd och utgöra ett långvarigt framtida skydd.

6.9 Ersättningsregler

Den som med stöd av tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken genom inlösen eller på annat sätt tar i anspråk annans egendom eller vidtar en åtgärd som skadar annans egendom ska betala ersättning för vad som avstås eller skadas, om annat inte är särskilt före-skrivet. Ersättning ska betalas endast för skador som kvarstår, sedan förebyggande eller avhjälpande åtgärder har utförts av tillståndshavaren (31 kap. 16 § miljöbalken).

Vid ersättning enligt 31 kap. miljöbalken gäller bestämmelserna i expropriationslagen, om inte balken innehåller avvikande bestämmelser (31 kap. 2 § miljöbalken).

Enligt 4 kap. 1 § expropriationslagen ska ersättning utgå med inträngsersättning för marknadsvärdeminskning p.g.a. den varaktiga markupplåtelsen. På denna ersättning ska göras påslag med 25 %. För tillfällig upplåtelse av mark för arbetsområde utgår s.k. annan ersättning utan påslag. Uppkommer i övrigt skada för ägaren ska även sådan skada ersättas som annan ersättning.

Enligt 4 kap. 2 § expropriationslagen gäller att om det företag för vilket mark-upplåtelsen sker inverkar på fastighetens marknadsvärde ska under vissa förutsättningar sådan inverkan beaktas. Sådan skada och eventuell nytta ska vara väsentlig och inte orts- eller allmänvanlig.

Det är en förutsättning för en sådan prövning i det aktuella målet att företagsskadan har en direkt koppling till markupplåtelsen på den egna fastigheten. Domstolen noterar att en sådan koppling föreligger endast i ett fåtal fall i målet.

6.10 Ersättningsfrågor

6.10.1 Domstolens prövning av ersättningar

Mark- och miljödomstolen noterar inledningsvis att en stor andel av de berörda fastighetsägarna i målet inte framfört några invändningar mot de erbjudna ersättningsbeloppen. Domstolen har i dessa fall gjort endast en bedömning av att skäliga ersättningsprinciper tillämpats till grund för de erbjudna ersättningarna och att inte uppenbara felräkningar skett. Domstolen har i ett fåtal fall gjort en djupare granskning där fastighetsägarna framfört synpunkter som kan ha betydelse för den enskilda ersättningen. I de enstaka fall där fastighetsägaren tydligt motsatt sig den erbjudna ersättningen har den fördjupade granskningen även innefattat syn.

Domstolen noterar att sökanden inte hänvisat till någon rättslig grund för att avräkning för nyttan av skyddet ska ske. De erbjudna ersättningsbeloppen får därför uppfattas som full kompensation för värdeminskningen.

Någon avräkning för att den sökta åtgärden medför nytta för de berörda fastigheterna ska inte göras. Denna nytta tillkommer ett stort antal fastigheter på Falsterbonäset, även sådana som inte upplåter mark för skyddet. Nyttan ska därför anses vara ortsvanlig och inte beaktas.

Domstolen finner att sökandens klassificering av de olika berörda marktyperna är rättvisande och att de utförda ortsprisutredningarna är adekvata för dessa marktyper. De schablonvärden för respektive marktyp som åsatts får anses vara generösa i förhållande till vad som framkommit i ortsprismaterialet. Mot denna bakgrund ska erbjudna ersättningsbelopp för det definitiva markintrånget godtas för samtliga fastigheter med undantag för nedan redovisade fastigheter.

När det gäller tillfälligt ianspråktagande av mark för arbetsområde anför domstolen följande. De erbjudna beloppen har differentierats grovt med hänsyn till områdenas areal. Denna relativa differentiering godtar domstolen. Däremot anser domstolen att den erbjudna absoluta ersättningsnivån framstår som låg. Ersättningen ska utgöra en

skälig total kompensation för olägenhet, dialog och kontroll under arbetsskedet. Det är enligt domstolens mening skäligt att sådant ersättningsbelopp tillkommer alla fastigheter som upplåter mark för skydd eller arbetsområde. Den erbjudna ersättningen ska därför genomgående dubbleras eller sättas till 1 000 kr även för de fastigheter som inte erbjudits någon ersättning i den delen. Ersättningen ska utgå som s.k. annan ersättning.

Vellinge Ljunghusen 16:54

Förhållanden

Förhållandena på fastigheten kan, med ledning av parternas inlagor, synen och domstolens utredning, i korthet beskrivas enligt följande.

I enlighet med vad som tidigare anförts anser domstolen att skyddet vid fastigheten ska utföras enligt ansökan, dvs. som en vall.

Marken som tas i anspråk har klassats av parterna som strandmark/strandäng. I den delen gör domstolen ingen annan bedömning.

Gränsen för naturreservat, beslutat 1995, utgör en direkt förlängning västerut av fastigheten Ljunghusen 16:21:s södra gräns. Detta innebär att gränsen skär över den öppna gräsytan på Ljunghusen 16:54. Arealen mellan naturreservatsgränsen och området som upplåts är cirka 850 kvm, varav cirka 815 kvm är hävdad tomt. Skyddet planeras därmed med god marginal inom naturreservatet. Det ska också noteras att kvartersmarkgränsen i detaljplan ligger ytterligare något söder om naturreservatsgränsen. Detta innebär att cirka 1 040 kvm tomtmark hävdas utanför detaljplanens kvartersmark.

Avståndet till havsstranden är relativt stort, på egen mark från huvudbyggnaden ca 170 m och från den hävdade tomten ca 125 m. Mellan tomten och stranden finns ett bälte av hög vass. Dessa förhållanden förändras inte av vallens tillkomst.

Vid synen har konstaterats bl. a. följande. När man står på huvudbyggnadens uteplats påverkas inte siktlinjen mot vattenspegeln. Om man sitter på denna plats träffar siktlinjen via skyddets överdel ganska exakt till vattenspegeln som med dessa höjdförhållanden är mycket smal på detta avstånd. Skyddet försämrar således denna utsikt marginellt men blir ett mera närbeläget "hinder" än vassen. Från trädgårdstomtens mellersta del försämrar utsikten mot nordväst. Från nedre delen av den hävdade tomten är utsikten mindre attraktiv redan idag. Västerut uppkommer ett närbeläget "hinder" på grannfastigheten. Intrycket minskas dock av den trädvegetation som finns där kring skyddet.

Överväganden

Upplåtet område värderas efter ett marginellt tomtmarksvärde. Det marginella markvärdet varierar kraftigt över denna fastighet som är stor och innehåller olika delar med väsentligt olika värdebärande faktorer. Det allra största marginalvärdet föreligger på den del där den befintliga och eventuellt tillkommande byggrätten är lokaliserad. Därifrån avtar marginalvärdena hastigt över andra delar med annan användning, i ordning t.ex. närbelägen trädgård, infartsväg, parkering, längre bort belägen trädgård, framkomlig strandmark utanför hävdad trädgård och avlägsen strandmark. Den planerade vallen är belägen i vad som kan klassificeras i den näst sista kategorien, dvs. utanför hävdad trädgård.

Sökandens värderingsman har ansett att det aktuella området är strandmark som inte får bebyggas och som har ett lågt avkastningsvärde för ägaren. Han har ansett att värdet består av ett rent äganderättsvärde för ägaren som kommer av att äga mark. Äganderätten behålls dock här när området upplåts. Värderingsmannen har trots detta värderat området med ett värde motsvarande ett medeltal för impedimentmark och fullgod betesmark, enligt ortsprisutredning 12 kr/kvm.

Fastighetsägarens värderingsman har använt ett helt annat tillvägagångssätt som givit en väsentlig annan storleksordning på ersättningen. Han har försökt att härleda en bevisning om värdeskillnaden bl.a. genom statistiska jämförelser med helt andra

områden. Även om det är korrekt utfört så anser domstolen att det är en omväg som är svår att applicera på skadan för just Ljunghusen 16:54. Han har också, enligt domstolens mening, överskattat utsiktsskadan enligt domstolens mening. Hans underlag för bedömningen går inte att härleda. Tillförlitligheten i hans bedömning begränsas av att han inte redovisat något platsbesök i sitt utlåtande.

Domstolen har möjlighet att göra en relativt fristående skadebedömning vid sidan av parternas utredning. Deras helt skilda tillvägagångssätt talar särskilt för detta. Domstolen utgår från öppna och kända data, nämligen fastighetstaxeringsuppgifter för allmän fastighetstaxering gällande 2018-2020. Riktvärdesområdet heter 1233047 och där föreskrivs ett marktaxeringsvärde om 1 900 000 kr för en normaltomt utan egen strand om 1 200 kvm med huvudbyggnaden mer än 150 m från stranden. Om huvudbyggnaden ligger 76-150 m från stranden föreskrivs ett markvärde som är 30 % högre dvs. 2 470 000 kr. För större tomt upp till 2 400 kvm föreskrivs ett tillägg om 310 kr/kvm. Över 2 400 kvm görs inget tillägg.

Följande analys kan göras utifrån dessa uppgifter. Vallens tillkomst förändrar inte avståndet till stranden. Taxeringreglerna innebär att marginalvärdet i övre delen (1 200 – 2 400 kvm) kan beräknas till $310 \times 1,8 = \text{ca } 560 \text{ kr/kvm}$.

Köpeskillingskoefficienten 1,8 är vald mot bakgrund av taxeringsnivån 75 % och en bedömd prisökning 2016 – 2019/20 om 35 %. Mellandelen (hävdad tomt del utanför 2 400 kvm) kan knappast värderas högre än en tredjedel dvs. 185 kr/kvm. Nedre delen (närzon utanför hävdad trädgårdstomt där vällen anläggs) kan mot bakgrund av detta knappast värderas högre än ca 5 % av 560 kr/kvm dvs. 28 kr/kvm.

Detta ska jämföras med liknande strandmark i målet som värderats till 12 kr/kvm.

Marken ligger inom en stor småhusfastighet, där betydande orörda arealer fortfarande disponeras av fastighetsägaren och äganderätten består. Detta leder enligt domstolens mening till att en skälig värdeminskning i detta fall inte kan bedömas högre än till mellan 12 och 28 kr/kvm, skäligen 20 kr/kvm.

Värdeminskningen i denna del blir därmed $955 \times 20 = \text{avrundat } 20\,000 \text{ kr}$.

Ersättningen för den definitiva markupplåtelsen inklusive 25 % påslag ska således bestämmas till 25 000 kr.

Vad gäller eventuell företagsskada kan anföras följande. Utsikten mot vattenspegeln förändras inte från tomtens övre del vid byggnaderna. Från andra delar av tomten sker dock viss förändring. Mest påtagligt är att man inom närområdet får ett nytt ”hinder” att möta vid utblickar från tomten. Denna skada måste dock i förhållande till fastighetens totala kvalitéer betraktas som marginell. Skadan är av den arten att den knappast kan annat än skälighetsuppskattas. Domstolen anser att en värdeminskning i denna del bör ligga i storleksordningen 1,5-2 % av fastighetens totala marknadsvärde som med ledning av taxeringsvärdet bör ligga kring 9-11 miljoner kr. Skadan kan således skäligen bedömas till 175 000 kr. Denna typskada kan inte betraktas som obetydlig och är inte heller orts- eller allmänvanlig och ska således ersättas.

Vad gäller den av fastighetsägaren påtalade insynsskadan anser domstolen följande. Möjligheten till passage utanför trädgårdstomten förekommer redan idag och väntas inte öka nämnvärt. Den ökade insynsstörning som eventuellt kan uppkomma är mycket marginell och får anses vara ortsvanlig på Falsterbonäsets strandtomter. Jämför tomter mot golfbanorna och andra strövområden där allmänhet rör sig och länge haft betydligt större insynsstörning. Eventuell mindre skada i den delen ska således inte ersättas.

För tillfällig upplåtelse av arbetsområde bör som för samtliga berörda fastigheter utgå ersättning motsvarande två gånger erbjudet belopp, dvs. i detta fall 1 000 kr. Fastighetsägares krav i den delen föranleder inget annat ställningstagande.

Ersättning

Total intrångsersättning bestäms till 200 000 kr och annan ersättning till 1 000 kr. Sökandens egen värdering föranleder i enlighet med ovan ingen annan bedömning.

Intrångsersättningen har uppskattats av domstolen vid tiden för dom, uppräknings ska därför ske från denna tidpunkt.

Vellinge Ljunghusen 16:21

Förhållanden

Sökandens värderingsman har klassificerat området som ohävdad strandmark inom naturreservat som inte får bebyggas. Fastighetsägaren har i målet yrkat en högre ersättning än den som erbjudits med hänvisning till att området utgörs av gammal betesmark och därför ska värderas som sådan. Domstolen har vid syn konstaterat att området utgörs av relativt öppen strandmark som inte betas. Norr om området mot havet finns ett vassbälte.

Överväganden

Sökanden har värderat området som en kategori mellan impediment och hävdad betesmark. Motsvarande klassificering har gjorts för relativt många fastigheter med liknande ohävdad strandmark/strandbete, bl.a. på grannfastigheten i väster (Ljunghusen 16:54) och närbelägna fastigheter i öster (t.ex. Ljunghusen 16:16, Ljunghusen 16:13 och Ljunghusen 16:12).

Det har inte framkommit skäl att ändra på sökandens klassificering eller värdering.

För tillfällig upplåtelse av arbetsområde bör som för samtliga berörda fastigheter utgå ersättning motsvarande två gånger erbjudet belopp, dvs. i detta fall 2 000 kr.

Ersättning

Intrångsersättningen ska bestämmas till erbjudet belopp, 23 925 kr. Annan ersättning bestäms till 2 000 kr.

Vellinge Skanör 12:6 och Skanör S:39

Överväganden

Ägaren till Skanör 12:6 är missnöjd med den erbjudna ersättningen. Han har dock inte explicit yrkat ett högre värde för själva upplåtelsen utan vill ha en totalersättning inklusive den mistade utfartsmöjligheten. Något belopp har inte angivits.

Det har inte framkommit att den erbjudna ersättningen för upplåtelsen är felaktig eller oskälig. Erbjuden ersättning för det definitivt upplåtna området ska godtas.

För tillfällig upplåtelse av arbetsområde bör som för samtliga berörda fastigheter utgå ersättning motsvarande två gånger erbjudet belopp.

Domstolen anser att det är lämpligt att införa ett villkor för tillståndet som innebär att området inom Skanör S:39 inte får tas i anspråk förrän utfartsmöjligheterna för fordon från Skanör 12:6 och Skanör S:39 har lösts. Det ska gälla både rättsligt, praktiskt och ekonomiskt. Initiativ till åtgärderna och alla kostnader ska åvila sökanden. För det fall att skador för Skanör 12:6 och Skanör S:39 ändå kvarstår ska bestämmelsen om uppskjuten ersättning gälla.

Ersättning Skanör 12:6

Intrångsersättningen för markupplåtelsen bestäms till 2 205 kr. Annan ersättning bestäms till 2 000 kr.

Ersättning Skanör S:39

Intrångsersättningen för markupplåtelsen bestäms till 750 kr. Annan ersättning bestäms till 1 000 kr.

Vellinge Skanör 12:10

Överväganden

Fastighetsägaren har inte yrkat på högre ersättning för själva markupplåtelsen och arbetsområdet. Erbjuden ersättning för upplåtelsen bedöms skälig och ska godtas.

För tillfällig upplåtelse av arbetsområde bör som för samtliga berörda fastigheter utgå ersättning motsvarande två gånger erbjudet belopp, dvs. i detta fall 10 000 kr.

Ersättning

Intrångsersättningen för markupplåtelsen bestäms till 64 500 kr. Annan ersättning bestäms till 10 000 kr.

”Golfbanefastigheterna” Vellinge Falsterbo 2:7, 2:8, 2:10, Skanör 2:1,
Ljunghusen 11:7, 11:89 och 11:90

Överväganden

Sökanden har slutligen yrkat att intrångsersättningen till markägaren ska definitivt bestämmas medan eventuell ersättning till arrendatorn för eventuell skada på golfverksamheten får hänskjutas till provotid. Fastighetsägarna har inte motsatt sig inställningen hos sökanden och godtagit erbjudet belopp. Domstolen finner att sökandens inställning har stöd i lag och därför ska bifallas.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte finns skäl att besluta om provisorisk ersättning till golfbaneklubb. Yrkandena i denna del ska därför avslås.

Det förutsätts att sökanden reglerar eventuellt ersättningsanspråk från fastighetsägaren med anledning av eventuellt minskat arrende.

För tillfällig upplåtelse av etableringsyta och eventuell skada på golfbaneverksamheten regleras ersättningsfrågan inom ramen för annan ersättning,

vilken skjutits upp. Detta ska gälla även för sökandens fastighet Skanör 2:1 där golfklubben som arrendator har rätt till uppskjuten ersättning.

Ersättning

Intrångsersättning och annan ersättning till fastighetsägaren till rubricerade fastigheter bestäms till erbjudet belopp enligt domslutet.

6.10.2 Vellinge Skanör 3:25 och 3:32, byggnader på ofri grund

Sökanden har anfört att eventuell ersättningssituation hanteras inom jordabalkens regler. Om restskada ändå uppstår för arrendatorerna med anledning av denna dom ska sådan ersättning hanteras som uppskjuten ersättning.

6.10.3 Badhytter

Sökanden synes genomgående ha medgett att kommunen svarar för att badhytter som hindrar byggande av skyddet flyttas. Om restskada ändå kvarstår ska sådan ersättning hanteras som uppskjuten ersättning.

6.10.4 Uppräkning, betalning och ränta

Av 31 kap. 34 § miljöbalken följer att om det behövs ska det i beslut om ersättning tas in bestämmelser som ska hindra att ersättningstagaren gör en förlust till följd av ändringar i penningvärdet under tiden från ersättningsbeslutet till dess betalning gjorts.

De ersättningsbelopp som erbjudits hänför sig till värderingstidpunkten enligt respektive värdeutlåtande. Sökanden har i flertalet servitutsavtal som företetts medgett en uppräkning av beloppen enligt SCB:s fastighetsprisindex från värderingstidpunkten till dess full betalning sker. Sökanden har vid huvudförhandlingen medgett att liknande uppräkning tillämpas för alla fastigheter som tillerkänns ersättning i målet. I ett fåtal servitutsfall finns ingen sådan uppräkningsklausul. Domstolen väljer att betrakta april 2018 som

värderingstidpunkt för alla fastigheter. För Ljunghusen 16:54 gäller dock dagen för dom, se ovan. Uppräkning sker endast av intrångsersättningen. Annan ersättning uppräknas inte.

Enligt 31 kap. 25 § miljöbalken ska ersättning som inte avser inlöst mark och som ska tas ut på en gång betalas inom två år från det att tillståndsfrågan och ersättningsfrågan har avgjorts slutligt. Tidsfristen får förkortas eller förlängas när parterna är ense om det eller om det finns särskilda skäl för det.

I förarbetena (prop. 1997/98:45 del 2, sid. 335) anføres följande. När tillstånd har lämnats till en vattenverksamhet kan det ta lång tid att planera hur den ska utföras i detalj. Det är därför rimligt att verksamhetsutövaren ges en viss betänketid. Av hänsyn till de ersättningsberättigade får tiden inte sättas för lång. Betänketiden har satts till sex månader vid inlösen och två år i andra fall. Tiden räknas från det att samtliga tillstånds- och ersättningsfrågor har avgjorts slutligt. Paragrafen gäller endast när tillståndet ännu inte har tagits i anspråk. Tillståndet får tas i anspråk först sedan betalning har skett. I vissa situationer kan dock tillståndet tas i anspråk redan dessförinnan. Då gäller 31 kap. 26 § miljöbalken. Enligt paragrafens andra stycke kan tidsfristen förkortas eller förlängas. Ett skäl för förlängning kan vara att miljödomstolen har föreskrivit så stora förändringar i förhållande till ansökan att detaljprojekteringen blir långvarig.

I nu aktuellt mål har det enligt mark- och miljödomstolens bedömning inte framkommit skäl för att förkorta eller förlänga tiden. Tiden bestäms därför till två år efter att denna deldom vunnit laga kraft. Om parterna är överens om det får dock annat bestämmas.

Av 6 kap. 1 § första stycket expropriationslagen framgår att intrångsersättning betalas genom nedsättning hos länsstyrelsen. Mark- och miljödomstolen bedömer att nedsättning ska ske på detta sätt vad gäller intrångsersättning för enskild fastighet som överstiger 50 000 kr. Domstolen bedömer att belopp under 50 000 kr

är väsentligen utan betydelse för eventuella borgenärer som har panträtt i fastighet (se 6 kap. 2 § expropriationslagen).

Ifråga om fastigheter där beviljad ersättning överstiger 50 000 kr bedömer mark- och miljödomstolen, med hänsyn till beviljade inteckningar och taxeringsvärden, att den ersättning som sökanden ska utbetala till ägarna av Skanör 13:26, Ljunghusen 16:54 och Skanör 12:10 ska nedsättas hos länsstyrelsen. För övriga fastigheter (se domsbilaga 8) som beviljas ersättning behövs således ingen nedsättning.

Betalning ska ske senast inom två år, om inte parterna kommer överens om annat, efter det att sökanden erhållit lagakraftvunnet tillstånd enligt miljöbalken som ger rätt att anlägga skyddet på fastigheten.

Uppräkning enligt 4 kap. 4 § expropriationslagen har inte aktualiserats i målet. Med hänsyn till vad som ovan förordnats om annan form av uppräkning saknas skäl till sådan uppräkning.

Om sökanden med stöd av verkställighetsförordnandet (delområde Skanör-Falsterbo 27-34) tar fastighet i anspråk ska dock s.k. avkastningsränta enligt 5 § räntelagen betalas på det uppräknade beloppet i och med att förtida tillträde till fastighet då sker. Ränta ska då betalas från och med den dag tillträdet sker och fram till det att ersättning betalats ut eller dröjsmålsränta enligt 6 § räntelagen börjar löpa.

6.10.5 Uppskjuten ersättning för markintrång (prövotid)

När verkningarna av verksamheten inte kan förutses med tillräcklig säkerhet, får mark- och miljödomstolen vid meddelande av tillstånd till verksamheten skjuta upp frågan om ersättning eller andra villkor till dess erfarenhet har vunnits av verksamhetens inverkan (22 kap. 27 § första stycket miljöbalken).

I samband med uppskovsbeslutet ska mark- och miljödomstolen, i fråga om skada eller förlust som kan antas bli mera kännbar, meddela provisoriska föreskrifter om ersättning eller skadeförebyggande åtgärder. Om det är nödvändigt för att motverka olägenheter, ska provisoriska föreskrifter om skyddsåtgärder eller andra försiktighetsmått meddelas (22 kap. 27 § andra stycket miljöbalken).

Den uppskjutna frågan ska avgöras så snart som möjligt. Ersättning får inte bestämmas till lägre belopp än vad som har bestämts provisoriskt (22 kap. 27 § tredje stycket miljöbalken).

Av 16 kap. 3 § miljöbalken framgår att kommun inte behöver ställa någon säkerhet.

Mark- och miljödomstolen bedömer att frågan om ersättning för annan skada bör skjutas upp för följande:

- dels när det gäller tillfälligt intrång och skada av s.k. etableringsytor,
- dels för s.k. annan skada avseende golfbaneverksamhet som bedrivs av Flommens Golfklubb, Falsterbo Golfklubb och Ljunghusens Golfklubb,
- dels för eventuell återstående skada, efter att utfartsfrågan lösts, avseende Skanör 12:6 och Skanör S:39,
- dels för eventuell annan skada gällande E.ON Energidistribution AB:s anläggningar,
- dels för eventuell annan skada gällande byggnader på ofri grund på fastigheterna Skanör 3:25 och Skanör 3:32 samt
- dels för eventuell annan skada gällande flytt av badhytter.

6.11 Kompensationsåtgärder

En dispens får förenas med skyldighet att utföra eller bekosta särskilda åtgärder för att kompensera för det intrång i allmänna intressen som verksamheten medför (16 kap. 9 § första stycket p. 3 miljöbalken).

Eftersom mark- och miljödomstolen bedömer att det finns skäl att föreskriva krav på kompensationsåtgärder i enlighet med 7 kap. 7 § fjärde stycket miljöbalken saknas det skäl att även föreskriva om kompensation enligt 16 kap. 9 § miljöbalken.

Sökanden har erbjudit kompensation i två avseenden:

- Att nya småvatten anläggs på Falsterbonäset för att bl.a. förbättra förutsättningarna för groddjur.
- Att nya övervintringsplatser anläggs utanför skyddet, detta med anledning av andrahandsyrkandet med justerad sträckning inom delområde Skanör-Falsterbo 3-7.

Länsstyrelsen anser att det är rimligt att avsteg inte godtas från skyddet av naturreservaten utan att kompensationsåtgärder vidtas. Vidare påtalar länsstyrelsen att beträffande de naturreservat som omfattas av Sveriges internationella åtaganden, främst Ramsarområden, bör kompensationsskyldighet alltid föreskrivas.

Länsstyrelsen saknar kompensation för de omfattande markanspråken, både tillfälliga och permanenta, som översvämningsskydden medför inom naturreservaten och myndighetens inställning är att de omfattande intrången ska kompenseras i betydligt högre utsträckning än vad sökanden själv har angivit.

Mark- och miljödomstolen kan konstatera att det inte har presenterats någon s.k. kompensationsutredning som skulle utgöra tillräcklig grund för domstolens bedömning av kompensationsfrågan, vare sig i ansökan eller av länsstyrelsens yttrande. Med anledning av de jämförelsevis stora intrången i naturreservaten (sett till antal ha), att de även berör Ramsarområdet Falsterbo-Foteviken och att fridlysta arter förekommer inom de områden som är aktuella för det ansökta översvämningsskyddet finner domstolen att det är skäligt att kompensera för intrånget genom att en större del av det av länsstyrelsen utpekade området (som totalt omfattar uppskattningsvis drygt 30 ha) får ett långsiktigt skydd. Länsstyrelsen har uppgett att det föreslagna området utgör kommunalt ägd mark, att det hyser höga naturvärden och ett antal skyddade och rödlistade arter. Vid domstolens studie

av kartan framgår att det utpekade området huvudsakligen är bevuxet med träd, att några mindre vattensamlingar/vattendrag förekommer inom eller gränsande mot området och att området genomskärs av vad som får förmodas utgöra en f.d. banvall, vilken sträcker sig i väst-östlig riktning. I storleksordningen en tredjedel av arealen bedöms vara belägen norr om den f.d. banvallen. Det för kompensationsåtgärd nu utpekade området får anses vara av mindre betydelse ur ett naturvärdesperspektiv än de intrång som görs inom bland annat de berörda naturreservaten på Falsterbonäset. Det är svårt att avgöra hur stort värde en kompensationsåtgärd får relativt det faktiska intrånget intrång för två så olika områden. Mark- och miljödomstolen anser att det är skäligt att kompensationsåtgärden omfattar minst två gånger det sammanlagda intrånget.

Mark- och miljödomstolen menar därmed att det är motiverat att fastställa att totalt 24 ha av det aktuella området ges ett långvarigt skydd och att det är möjligt att delegera till tillsynsmyndigheten var kompensationsåtgärden ska förläggas inom det av länsstyrelsen utpekade området.

6.12 Arbetstid och tid för anmälan av oförutsedd skada

Mark- och miljödomstolen ser inte anledning att ändra den föreslagna arbetstiden om tio år. Tiden för anmälan av oförutsedd skada ska dock ges sin största möjliga utsträckning, 20 år, eftersom en oförutsedd skada till exempel kan uppstå vid nästa större högvatten.

Domstolen erinrar om att enligt 7 kap. 7 § miljöbalken upphör ett beslut om dispens att gälla, om den åtgärd som avses med dispensen inte har påbörjats inom två år eller avslutats inom fem från den dag då beslutet vann laga kraft.

6.13 Verkställighet

När det finns skäl till det får mark- och miljödomstolen enligt 22 kap. 28 § första stycket miljöbalken förordna att tillståndet till en verksamhet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

Vid prövningen av ett yrkande om verkställighetsförordnande krävs att verksamhetsutövarens intresse med viss marginal väger tyngre än de intressen som talar för att ett lagakraftvunnet avgörande bör föreligga innan tillståndet får tas i anspråk. Särskild hänsyn ska tas till de skador på miljön som kan uppstå om tillståndet omedelbart tas i anspråk och de möjligheter som finns att läka sådana skador om tillståndsbeslutet upphävs eller ändras (NJA 2012 s. 623).

Sökanden har anfört att ansökan om att anlägga översvämningsskydd är motiverad av angelägna skydds- och säkerhetsskäl. Det är väl utrett att stora tätbebyggda områden på Falsterbohalvön, där många människor bor och arbetar, berörs av en verklig och ökande risk för översvämningar. Vidare uttrycker sökanden att det är av vikt att anläggandet av skydden kan påbörjas så snart möjligt för de mest prioriterade etapperna, där det redan idag föreligger en risk för stora översvämningar. Med hänsyn till de potentiella skadeverkningarna av en större översvämning uppges anläggande av översvämningsskydd vara en brådskande åtgärd för sökanden att genomföra samt att det finns starka skäl att verksamheten ska få kunna påbörjas utan hinder av att en tillståndsdom inte har vunnit laga kraft.

Sökanden har under huvudförhandlingen preciserat att yrkandet om verkställighet enbart omfattar att anlägga översvämningsskydd inom delområde Skanör-Falsterbo 27-34. Sökanden motiverar valet av område med en hänvisning till att detta område ingår i den mest angelägna utbyggnaden, etapp 1, då det utgör område som översvämmas redan vid ett hundraårshögvatten år 2015 (+ 1,85 m).

Ingen av remissmyndigheterna anser att ansökan om verkställighet ska avslås. Lars Risberg och Eva Bramell-Risberg yrkar avslag på ett förordnande. Mark- och

miljödomstolen noterar att sökandens yrkande om verkställighet inte omfattar Lars Risbergs och Eva Bramell-Risbergs fastighet, Ljunghusen 16:54.

Länsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet vad gäller vattenverksamheten, tillstyrker till viss del sökandens yrkanden om att få anlägga översvämningsskydd och huvudsakligen sökandens förslag till villkor.

Om mark- och miljödomstolen skulle neka verkställighetsförordnande skulle det med stor sannolikhet innebära stora samhällskostnader till följd av eventuella högvatten över +1,85 m.

Sökandens intresse av att ta tillståndet i anspråk väger enligt mark- och miljödomstolens bedömning tyngre än motstående intressen. Domstolen bedömer därför att yrkandet om verkställighet ska bifallas. Eftersom det är en kommun som är sökande behöver ingen säkerhet ställas.

6.14 Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen har tidigare fastställt den preliminära prövningsavgiften för målets handläggning till 400 000 kr. Frågan är om avgiften är skälig med hänsyn till prövningens omfattning (9 kap. 3 § andra stycket förordningen [1998:940] om avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalken).

Mark- och miljödomstolen anser att, mot bakgrund av bland annat de omfattande ansökningshandlingarna och tidsutdräkten för förhandlingen (totalt 13 dagar) att prövningen ianspråktagit betydande resurser och att det därför inte finns skäl att ändra den preliminärt beslutade prövningsavgiften.

6.15 Rättegångskostnader

Sökanden ska svara för motpartens kostnader i ansökningsmål om vattenverksamhet, förutsatt att kostnaden skäligen varit påkallad för tillvaratagande av

partens rätt. Ersättning för rättegångskostnad innefattar ränta enligt 6 § räntelagen från dagen då målet avgörs till dess betalning sker (25 kap. 2 § miljöbalken och 18 kap. 8 § rättegångsbalken).

Miljööverdomstolen har i ett avgörande (MÖD 2003:101) uttalat bland annat följande: En sakägare som har rätt att föra talan i målet kan anföra både enskilda och allmänna intressen till stöd för sin talan. Frågan är nu om en sakägare har rätt att få sina kostnader ersatta av sökanden även i den del kostnaderna avser arbete som lagts ner på frågor av allmänt intresse, dvs. om kostnaden för sådant arbete kan anses vara skäligen påkallat för att tillvarata sakägarens rätt. I vissa fall är det endast intrång i de allmänna intressena som gör att ett tillstånd kan sättas i fråga och en sakägare som har rätt att föra talan i dessa delar bör också kunna få sina kostnader ersatta. Ofta kan de enskilda och allmänna intressen dessutom höra ihop på ett sådant sätt som gör det svårt att skilja dem åt. Med hänsyn till den skyldighet som åligger domstolen och vissa myndigheter att bevaka de allmänna intressena, finns det naturligtvis en gräns för hur stor del av sakägarens arbete med dessa frågor som det är rimligt att sökanden ska ersätta.

Den sökta verksamheten i form av anläggande av översvämningsskydd berör både enskilda och allmänna intressen. Målet har pågått under en relativt lång tid och det är fråga om ett omfattande skriftligt material. Huvudförhandling (inklusive syn) pågick under totalt 13 dagar.

Länsstyrelsen yrkar ersättning för rättegångskostnader med totalt 499 778 kr. Sökanden har vid huvudförhandlingen uppgivit att kommunen överlämnar till mark- och miljödomstolen att bedöma yrkandet. Länsstyrelsen har uppgett att kostnaderna består av genomgång av handlingar i målet och tre yttranden samt planering inför och deltagande under huvudförhandling.

Myndigheten har vidare hänvisat till att det i varierande utsträckning har behövts deltagande från olika expertkompetenser inom länsstyrelsen. Den totala nedlagda

arbetstiden har länsstyrelsen uppgett till 616 timmar (arbete med yttranden och planering inför huvudförhandling 257 timmar och huvudförhandling 359 timmar). Som utlägg för bil uppger länsstyrelsen en kostnad om 6 978 kr.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att länsstyrelsen har lämnat in tre relativt omfattande yttranden fram till huvudförhandlingen och deltagit under hela huvudförhandlingen. I myndighetens handläggning har det medverkat ett antal tjänstemän med olika kompetenser (miljödirektör, vattenhandläggare, naturvårdshandläggare, miljöhandläggare, vattenstrateg, antikvarie och kulturmiljö).

Med hänsyn till målets omfattning och länsstyrelsens ansvar att företräda allmänna intressen bedömer mark- och miljödomstolen att den av länsstyrelsen yrkade ersättningen är skälig. Sökanden ska således förpliktas att ersätta länsstyrelsen med 499 778 kr, inklusive utlägg.

Eva Bramell-Risberg och Lars Risberg yrkar ersättning för rättegångskostnader med totalt 1 319 704 kr (1 299 704 + 20 000). I kostnadsräkningar (aktbilaga 456 och 512) uppges bl.a. följande. Arvode för 340 timmar 984 000 kr och arvode 16 000 kr. Därtill kommer utlägg för värderingsutlåtande 38 647,50 kr, ersättning vittne Peter Samuelsson, 8 500 kr, kostnad för processmaterial från mark- och miljödomstolen 770 kr, kostnad för tidigare ombuds arbete 2018-07-25 – 2019-03-21 – 8 000 kr och mervärdesskatt 263 787 kr (ej mervärdesskatt på kostnad för processmaterial).

Sökanden har vid huvudförhandlingen angående aktbilaga 456 uppgivit att sökanden vitsordar att det föreligger ersättningsskyldighet. Sökanden bestrider dock beloppet då det inte är skäligt. Sökanden anser att skälig ersättning uppgår till cirka halva beloppet. Frågan överlämnas till rätten att bedöma men beloppet medges inte.

I och med att Eva Bramell-Risberg och Lars Risberg är sakägare i målet har de rätt att framföra synpunkter vad gäller framförallt enskilda men även allmänna intressen.

Mark- och miljödomstolen ifrågasätter inte att ombuden för Eva Bramell-Risberg och Lars Risberg (advokaten Susanne Edensvärd och biträdande juristen Danijel Randau) har lagt ned det arbete som de redogjort för i kostnadsräkning. Samma sak gäller redovisade utlägg. Ifråga om utläggerna finner mark- och miljödomstolen därför det skäligt att godta utläggerna om 55 917,50 kr (exklusive mervärdesskatt).

Frågan är dock vilken kostnad för nedlagt arbete som varit skälig påkallad för tillvaratagande av Eva Bramell-Risbergs och Lars Risbergs rätt (18 kap. 8 § rättegångsbalken).

Beträffande kostnad för ombudsarvode ska beaktas att sådan ersättning inte i första hand ska bestämmas efter nedlagd tid. Sådan ersättning ska i stället bestämmas med hänsyn till bl.a. målets beskaffenhet och omfattning samt till den omsorg och skicklighet med vilken arbetet har utförts (NJA 1997 s. 854). Det ska således inte beaktas den tid som ombuden faktiskt lagt ned, utan den tid som uppdraget normalt skulle ha krävt. Eftersom bestämmandet av skäligheten är beroende av flera olika faktorer, som kan vara svåra att bedöma var för sig och även svåra att avgränsa från varandra, måste det accepteras att skälighetsbedömning till viss del kan bli skönsmässig (se t.ex. Hovrätten för västra Sveriges dom den 14 juni 2017 i mål T 3837-16).

Mark- och miljödomstolen konstaterar att ombuden ingivit flera skriftliga yttranden innan huvudförhandlingen. Två av yttrandena är omfattande och berör både enskilda och allmänna intressen.

Vad gäller huvudförhandlingen (inklusive syn) noterar domstolen att advokaten Susanne Edensvärd närvarade under åtta dagar och biträdande juristen Danijel Randau närvarade under elva dagar.

Av domstolens förhandlingsordning och detaljerad tidplan från den 22 oktober 2019 framgår vilka frågor och geografiska områden som skulle avhandlas respektive dag. Med hänsyn härtill bedömer mark- och miljödomstolen att det inte var påkallat för att tillvarata Eva Bramell-Risbergs och Lars Risbergs rätt att båda ombuden var närvarande under åtta dagar, av de totalt 11 dagar som någon av ombuden närvarade.

Eftersom mark- och miljödomstolen och länsstyrelsen har en skyldighet att bevaka de allmänna intressena är det inte skäligt att ersätta allt det arbete som ombuden har nedlagt kring argumentation om de allmänna intressena.

Mark- och miljödomstolen anser att det är skäligt att tillerkänna Eva Bramell-Risberg och Lars Risberg 660 000 kr i ersättning för rättegångskostnader, vilket sökanden ska betala.

Ljunghusens Golfklubb yrkar ersättning för rättegångskostnader med totalt 300 000 kr. Sökanden har vid huvudförhandlingen uppgivit att kommunen överlämnar till mark- och miljödomstolen att bedöma yrkandet.

I kostnadsräkningen har arvode avseende arbete uppgivits till ca 124 timmar á 3 000 kr. Tidsspillan har uppgivits till ca 10 timmar á 2 000 kr. Den totala summan (inklusive mervärdesskatt) har angivits till 490 000 kr. Därefter har ”avdrag/nedsättning av godo” gjorts med 190 000 kr. Summa 300 000 kr.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att advokaten Mats Molander har ingivit två skriftliga yttranden innan huvudförhandlingen. Domstolen noterar att advokaten

närvarat under tio dagar vid huvudförhandlingen, inklusive syn. Mark- och miljödomstolen bedömer att skälig ersättning bör bestämmas till yrkade 300 000 kr.

Falsterbo Golfklubb yrkar ersättning för rättegångskostnader med totalt 90 893 kr inklusive mervärdesskatt. Sökanden har vid huvudförhandlingen uppgivit att sökanden överlämnar till mark- och miljödomstolen att bedöma yrkandet.

Enligt kostnadsräkningen uppgår arvodet för ombudet till 56 250 kr (22,5 timmar á 2 500 kr) exklusive mervärdesskatt. Därtill kommer ersättning för arbete som golfklubbens vice ordförande Lars Wahlström nedlagt – 16 150 kr (8,5 timmar á 1 900 kr) exklusive mervärdesskatt och milersättning 314 kr (64 km x 4,9 kr) exklusive mervärdesskatt.

Mark- och miljödomstolen noterar att ombudet har lämnat in två yttranden till domstolen innan huvudförhandlingen. Ombudet har inte närvarat vid huvudförhandlingen. Domstolen bedömer att yrkad ersättning för nedlagt arbete är skäligt. Vad gäller ersättning för resa med bil bedömer dock mark- och miljödomstolen att skäligt belopp är 195 kr (6,4 mil x 30,50 kr) (jfr publikationen ”Rättshjälp och taxor 2019” och Domstolsverkets föreskrifter om brottmålstaxa för offentlig försvarare i tingsrätt och hovrätt DVFS 2018:3). Det skäliga belopp som sökanden är skyldig att betala till golfklubben uppgår till 90 744 kr.

Fiddevångens vägförening i Falsterbo yrkar ersättning för resa med bil om 120 km. Sökanden har uppgivit att kommunen överlämnar till mark- och miljödomstolen att bedöma uppgivna kostnader. Domstolen bedömer att det är skäligt att tillerkänna föreningen ersättning med totalt 366 kr (12 mil x 30,50 kr) (jfr publikationen ”Rättshjälp och taxor 2019” och Domstolsverkets föreskrifter om brottmålstaxa för offentlig försvarare i tingsrätt och hovrätt DVFS 2018:3).

Peter Berggren yrkar ersättning för rättegångskostnader med totalt 3 214 kr. Sökanden har överlämnat till mark- och miljödomstolen att bedöma beloppet. I

kostnadsräkningen anges följande: porto 264 kr, kostnad för dokument från domstolen 170 kr, hyra av lokal 800 kr, kopiering 500 kr, milersättning (9 x Lund-Vellinge-Lund) 1 250 kr, milersättning (1 x Lund-Ystad-Lund) 230 kr. Summa 3 214 kr inklusive mervärdesskatt.

Mark- och miljödomstolen bedömer att yrkad ersättning är skälig.

Erling Alm yrkar ersättning för rättegångskostnader med totalt 105 660,70 kr exklusive mervärdesskatt. Sökanden har vid huvudförhandlingen uppgivit att kommunen överlämnar till mark- och miljödomstolen att bedöma yrkandet.

I kostnadsräkningen anges konsultarbete-rådgivning 50,5 timmar á 1 100 kr och huvudförhandling 43,5 timmar á 1 100 kr. Vidare anges bilkörning 1 222 km x 1,85 kr.

Mark- och miljödomstolen anser att yrkad ersättning om 105 660,70 kr (exklusive mervärdesskatt) är skälig och sökanden ska därför betala den.

Sylva Berglund yrkar ersättning för rättegångskostnader med 20 000 kr. Sökanden har vid huvudförhandlingen vitsordat skäliga 3 000 kr.

Mark- och miljödomstolen anser att ersättningen utöver det av sökanden vitsordade beloppet 3 000 kr, inte är skäligt.

6.16 Ogillade yrkanden

Christer Ljungsten, Skanör 20:3, begär att sökanden ska fylla ut marken på dennes fastighet närmast det planerade skyddet för att förbättra utsikten från fastigheten. Mark- och miljödomstolen anser inte att sökanden ska belastas av ett sådant åtagande som en följd av det nu ansökta översvämningsskyddet.

Sten Jönsson, Ljunghusen 8:20, begär att skyddet flyttas längre ut för att bland annat minska problemen med befarad odör från tång som riskerar att spolats upp bakom skyddet. Mark- och miljödomstolen anser inte att det föreligger tillräckligt starka motiv för att ändra sträckningen inom berört område.

Länsstyrelsen har anfört att delar av naturreservatet Flommen bör upphävas inom delområde Skanör-Falsterbo 27. Mark- och miljödomstolen är förhindrad att ta upp en sådan begäran inom nu föreliggande ansökan.

Ett antal fastighetsägare utmed Falsterbo golfbana yrkar att tångvallen ska underhållas av ansvarig myndighet. Inte heller en sådan begäran kan prövas inom nu förevarande mål.

De tre fastigheterna Falsterbo 8:81, 8:84 och 8:106 har begärt att de ska anses som sakägare med anledning av de vattensamlingar som vid skyfall uppstår inom deras fastigheter för det fall att domstolen lämnar tillstånd enligt sökandens förstahandsyrkande inom delområde Skanör-Falsterbo 3-7. Sökanden har angett att de utfört konservativa beräkningar baserade på ett klimatbaserat 100-årsregn men att tiden då vatten riskerar stå på ytan är kort eftersom den infiltrerande kapaciteten i marken är hög. Mark- och miljödomstolen anser att om de befarade vattensamlingarna i framtiden eventuellt uppstår får dessa en kort varaktighet, att någon skada inte kan beräknas och att sådan i så fall ska hanteras enligt regelverket för oförutsedd skada. De uppräknade fastigheterna ska därför inte betraktas som sakägare.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 10 (MMD-01)

Överklagande senast den 28 maj 2020.

Peter Ardö

Urban Lund

Mats Käll

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö (ordförande, med skiljaktig mening – se domsbilaga 1), rådmannen Urban Lund (referent, med skiljaktig mening – se domsbilaga 2), tekniska rådet Mats Käll och f.d. tekniska rådet Christer Svensson samt de särskilda ledamöterna Henrik Swensson och Hans Eliasson (med skiljaktig mening – se domsbilaga 3). Beredningsjuristen Linnea Wictorsson och tingsnotarien Sara Engström Bubenko har deltagit i handläggningen av målet.

Ordföranden och chefsrådmannen Peter Ardös skiljaktiga mening

Jag anser att tillstånd ska medges även för delområde Ljunghusen 19. Tillstånd bör ges på i huvudsak samma skäl som för tillståndet i övrigt. Det bör särskilt noteras att översvämnings-skyddet skulle fungera sämre om det lämnas en lucka i det medförande att angränsande områden, trots att skydd byggts för dem, ändå kan drabbas av översvämning genom luckan i skyddet och att det översvämmande vattnet bakvägen kan nå bebyggelse. Det sökta alternativet för Ljunghusen 19 är väl lokaliserat. Sökanden uppnår syftet med projektet, skydd för bakomliggande bebyggelse, förlägger skyddet till egen ägd mark och undviker att göra intrång på enskild fastighet samtidigt som sökanden håller sig helt i kanten av områdes-skyddet. Att för ett sådant område istället förorda ett tvångsvis förläggande på annans mark är ett sämre alternativ än det nu sökta.

Referenten och rådmannen Urban Lunds skiljaktiga mening

Sammanfattning

Jag bedömer att Vellinge kommun för ett relativt stort antal delområden inte i tillräcklig omfattning undvikit skyddsvärda områden (riksintressen, naturreservat, Ramsarområde, Natura 2000-områden och artskydd). Att ta sådana skyddsvärda områden i anspråk, då andra bättre alternativ finns, är inte en god hushållning med naturresurser. Den av kommunen valda lokaliseringen strider vidare mot 2 kap. 6 § miljöbalken eftersom man inte har valt den bästa platsen.

I och med att anläggandet av skyddsvall är ett angeläget allmänt intresse bör det vara tillåtligt att, istället för att ta skyddade områden i anspråk, anlägga skyddet i form av mur vid/på närbelägna enskilda fastigheter, dvs. i ytterkant av sådan fastighet. Skyddet för egendomsrätten bör inte vara något hinder för detta då fastighetsägare som berörs ska vara tillförsäkrad full ersättning för intrånget. Dessutom lägger jag vikt vid att de enskilda fastigheterna får stor nytta av att skydd mot översvämning anläggs. Ett sådant intrång skulle vara proportionerligt.

Sökanden har inte visat att det ur tekniskt eller ekonomiskt perspektiv saknas alternativ för ett antal delområden och etableringsytor som innebär mindre intrång för miljön. Lämplig lokalisering har alltså inte valts. Det förhållandet att det i flera delområden ”enbart” är fråga om att ”nagga de skyddade områdena i kanten” ändrar inte min bedömning. Det är ändå fråga om ett relativt stort markanspråk i naturreservat om cirka 11 hektar.

Med hänsyn till att ansökan bör avslås för ett antal delområden (se nedan) är det inte meningsfullt att bevilja sökt tillstånd för återstående enstaka delområden. Ansökan ska därför avslås i sin helhet.

Det förhållandet att länsstyrelsen för ett antal delområden numera tillstyrker ansökan förändrar inte min bedömning eftersom mark- och miljödomstolen enligt 22 kap. 11 §

miljöbalken har en fullständig och långtgående utredningsskyldighet i miljö mål. Domstolen har därför rätt och skyldighet att beakta allmänna intressen (även om ingen part åberopat intresset ifråga eller rent av motsatt sig att det beaktas). Domstolen har därvid att särskilt beakta regler som har anknytning till EU-rätten såsom Natura 2000-områden m.m.

Min bedömning av målet

Skydd mot översvämning av Falsterbonäset är ett mycket angeläget intresse

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har angivit att Skanör/Falsterbo, Höllviken/Kämpinge och Ljunghusen är ett område med betydande översvämningsrisk. Anläggande av vall/mur för att skydda Falsterbonäset från översvämning är ett mycket angeläget allmänt intresse.

Huvudfrågan i målet

En viktig och avgörande fråga är om sökanden har valt lämplig plats/-er för placeringen av skyddet i respektive delområde (2 kap. 6 § miljöbalken).

Hushållning med mark- och vattenområden

Enligt 3 kap. 1 § miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Uttrycket ”allmän synpunkt” betyder att allmänna intressen i princip prioriteras framför rent enskilda intressen i en eventuell konflikt (jfr Juno, kommentar till 3 kap. 1 § miljöbalken).

Vid bedömningen har den kommunala planläggningen stor betydelse vid avvägningar (prop. 1985/86:3 s. 154). (Se även nedan vad jag anför angående innehållet i kommunens översiktsplan.)

Särskilt skyddsvärda områden

I förarbetena (prop. 1997/98:45, del 2) till miljöbalken anför lagstiftaren bland annat följande. Särskilda regler kan gälla för ett visst område som gör att större eller andra hänsyn måste tas än vad som kan anses rimligt i normala fall. Detta kan bero antingen på att ett område är särskilt känsligt eller att ett område är särskilt skyddsvärt eller i övrigt betydelsefullt från allmän synpunkt (s. 5). När tveksamhet råder om vad som bör beslutas eller göras ska man välja det som mest sannolikt gynnar uthållig utveckling. Lokaliseringsprövningen ska göras med utgångspunkt i balkens mål. Utgångspunkten för miljöbalkens regler är att naturen som sådan har ett värde. Människans rätt att bruka naturen är förknippad med ett förvaltaransvar som innebär att varsamhet ska iakttas så att onödig olägenhet eller skada inte uppkommer (s. 8).

Skyddade/känsliga områden kan styra bort en verksamhet från vald plats

Angående val av plats föreskrivs i 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken följande. För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

I förarbetena anger lagstiftaren bland annat följande. Miljöbalkens lokaliseringsregel bör innehålla kravet att den valda platsen ska vara lämplig från miljösynpunkt, bl.a. med tanke på en god hushållning med mark och vatten. När lokaliseringsbestämmelsen i 2 kap. 6 § tillämpas måste en viss möjlighet till skälighetsavvägning finnas (prop. 1997/98:45, del 1, s. 220 f.). Paragrafen får störst betydelse när en plats ska väljas för en ännu inte påbörjad verksamhet. Det måste alltid övervägas om det finns alternativa platser som är bättre. Kraven begränsas av att verksamhetens ändamål ska kunna uppnås. Lokaliseringsbedömningen kan påverkas av de krav som ställs enligt andra bestämmelser (prop. 1997/98:45, del 2, s. 19 f.).

Platsvalsregeln i 2 kap. 6 § miljöbalken bör enligt min mening under vissa omständigheter kunna styra bort en vattenverksamhet från ett känsligt område, när det kan finnas bättre platser från miljösynpunkt. Oftast accepteras dock den valda lokaliseringen eftersom det inte

anses finnas någon alternativ plats i området som är bättre från miljösynpunkt eller för att en alternativ plats skulle innebära ett orimligt krav.

Skyddade områden enligt 7 kap. miljöbalken kan hindra att en plats får tas i anspråk, liksom vissa regler i artskyddsförordningen (2007:845). Formuleringen i 2 kap. 6 § miljöbalken ”minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön” är ett minimikrav som innebär att i princip bästa plats från miljösynpunkt ska väljas. Alternativa platser måste därför undersökas och jämföras, där sådana finns. Den vida formuleringen innebär att olika slags påverkan kan få betydelse, beroende på förhållandena i varje enskilt fall. Hit hör inverkan på miljön, inverkan på landskapsbild, fridlysta arter och deras livsmiljöer. Valet av alternativa platser begränsas av att ”ändamålet ska kunna uppnås”. Man ska bortse från om den person som ska vidta åtgärden eller bedriva verksamheten äger eller har nyttjanderätt till en viss fastighet (kommentar till 2 kap. 6 § miljöbalken, Lexino).

Skälighetsavvägning

I 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken stadgas bland annat följande. Kraven i 6 § första stycket gäller i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Kan ändamålet med verksamheten uppnås med mur istället för jordvall?

Enligt min bedömning bör ändamålet med ansökan (dvs. skydda Falsterbonäset) kunna uppnås oavsett om jordvall eller mur väljs som skyddsåtgärd. Det bör således vara möjligt att välja mur istället för jordvall för många av sträckorna, vilket skulle ta mindre markområden i anspråk och innebära betydligt mindre intrång i befintliga naturvärden och skyddade områden. Jag noterar att markanspråket för mur av sökanden har angivits till fast bredd om cirka 0,5 m och för vall till 5–15 m. Det har inte framkommit att en mur skulle vara sämre ur säkerhetssynpunkt jämfört med en jordvall. Det har inte heller framkommit att det skulle vara en orimlig kostnad förenad med att välja mur istället för jordvall. Dessutom föreslår sökanden mur för flera av delsträckorna. Vidare förekommer det redan idag murar som ett naturligt inslag på Falsterbonäset.

Översiktsplan har stor betydelse vid lokaliseringsprövningen

En aktuell och välunderbyggd översiktsplan har stor betydelse vid lokaliseringsprövningen av en tillståndspliktig verksamhet. Jag noterar att kommunens översiktsplan förordar att man utnyttjar lägen och naturliga förhållanden i landskapet som befintliga vägar, gång- och cykelvägar, befintlig banvall, höjdryggar eller vallar. Jag noterar särskilt att hänsyn ska tas till att bevara de skyddade områdena. Detta bör få stor betydelse vid lokaliseringsprövningen i detta mål.

I möjligaste mån bör skyddsvärda områden undvikas

Stora delar av det sökta skyddet ska anläggas inom områden som är skyddsvärda (jfr Vellinge kommuns naturvårdsprogram och översiktsplan m.m.). Delar av områdena är av riksintresse naturvård och kustzon. Dessutom omfattas stora delar av delområdena av bestämmelser om naturreservat och Natura 2000-regler m.m.

Länsstyrelsen har i yttrande den 24 juni 2019 anfört att myndighetens utgångspunkt är att översvämningsskydden inte ska placeras inom naturreservat och Natura 2000-område. Länsstyrelsen har vidare anfört att för att det ska vara möjligt att lämna tillstånd till en åtgärd eller en verksamhet inom de skyddade områdena ska andra möjligheter vara uttömda. Jag instämmer i detta.

Länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen uppgett att det är fråga om mycket höga naturvärden med starka juridiska skydd i området. Vidare har länsstyrelsen anfört att intrången är stora både arealmässigt och i utpekade naturvärden i skyddade områden liksom i naturtyper enligt Natura 2000.

Restriktivitet på grund av höga naturvärden

Bevarandet av aktuella skyddsområden är ett allmänt intresse som väger tungt. Enligt min bedömning hyser Falsterbonäset sådana höga naturvärden att tillåtligheten av den ansökta vattenverksamheten inom aktuella delområden typiskt sett ska bedömas med restriktivitet,

särskilt som det finns lämpligare alternativ som medför mindre negativ påverkan på naturvärdena.

Naturreservat

Av utredningen i målet framgår att intrånget i naturreservaten kommer att medföra markanspråk för skyddet på cirka 11 hektar, vilket inte är obetydligt.

Beslut om inrättande av naturreservat är avsett att ge definitivt skydd åt ett område. Det finns dock möjlighet att bevilja dispens från naturreservatsföreskrifterna om det finns särskilda skäl (7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken). Eftersom det krävs ”särskilda skäl” bedömer jag att möjligheten att ge dispens bör tillämpas restriktivt och således endast i undantagsfall (prop. 1997/98:45 del 2, s. 75 och 98 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 9 maj 2019 i mål M 9363-18).

Vid bedömningen av om det finns särskilda skäl för dispens ska det göras en avvägning mellan miljöintresset och motstående intressen. Angelägna allmänna intressen kan i vissa fall utgöra särskilda skäl för dispens från de föreskrifter som meddelats för reservatet, om de är förenliga med förbudets syfte (MÖD 2009:1 och 7 kap. 26 § miljöbalken).

Länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen uppgett att om det finns andra alternativ till intrång i reservat ska inte dispens beviljas. Jag instämmer i detta, dvs. endast avseende platser/delområden där det saknas alternativ till att anlägga skyddet utanför naturreservat kan det bli fråga om särskilda skäl för dispens. Dessutom skulle en eventuell dispens medföra icke obetydlig påverkan på naturvårdsintressena. Åtgärden i form av jordvall skulle inte ha en positiv påverkan på området (jfr MÖD 2009:1).

Natura 2000-områden

Tillstånd krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område (27 kap. 28 a § första stycket miljöbalken). Tröskeln för när en verksamhet är tillståndspliktig har enligt praxis satts lågt.

Länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen uppgett att en tillståndsprövning avseende Natura 2000 krävs eftersom verksamheten som sådan medför en risk för betydande påverkan, inte minst genom markanspråken. Länsstyrelsen har vidare angivit att intrång i naturtyper ska minimeras. Jag instämmer i länsstyrelsens bedömning.

För att sökt tillstånd ska kunna ges inom aktuella Natura 2000-områden anser jag att annan möjlig lokalisering, avseende mur, mer eller mindre ska vara uttömd. Sådana svårigheter till alternativ lokalisering finns i vissa delområden men inte för alla berörda delområden.

Artskyddet

Inom del av aktuella områden på Falsterbonäset förekommer det vissa fridlysta växter som omfattas av artskyddsförordningen. I det enskilda fallet är det möjligt att ge dispens från förbudet i artskyddsförordningen. En dispens får dock ges endast om det inte finns någon annan lämplig lösning. Jag bedömer därför att alternativ lokalisering av skyddet i första hand måste utredas/väljas innan frågan om en eventuell dispens får prövas.

Tillförda massor

Sökanden avser att använda externa massor för anläggande av vallar. Det är oklart varifrån massorna ska hämtas men enligt sökanden är tanken att det ska ske lokalt. Jag bedömer att användningen av massorna är återvinning av avfall för anläggningsändamål (15 kap. 1 § första stycket miljöbalken). Införsel av sådana externa massor i ett icke-förorenat område innebär alltid viss risk för förorening (jfr MÖD 2018-10-29, mål M 3171-18). Med hänsyn till det nämnda och med särskilt beaktande av att det på Falsterbonäset är fråga om höga naturvärden, omfattande områdesskydd samt viss risk för erosion, bör höga krav ställas på massornas egenskaper. Sökandens förslag till miljökriterier för massorna kan medföra förluster av arter motsvarande 25 %. Enligt min bedömning kan risken för en så hög förlust av arter inte godtas på Falsterbonäset (2 kap. 3 § miljöbalken). Länsstyrelsen har istället förordat ett markmiljöskydd som innebär att minst 95 % av arterna bevaras. Myndigheten har vidare föreslagit att frågan om vilka slutliga värden som ska gälla för massorna bör delegeras till

tillsynsmyndigheten. Jag instämmer i länsstyrelsens bedömning, dvs. markmiljöskyddet bör vara minst 95 % och delegation bör meddelas tillsynsmyndigheten.

Till vilket djup ska befintligt ytjordskikt separeras?

För att återetablera befintlig flora kommer sökanden att återföra befintliga ytjordskikt på vallens slänter. Länsstyrelsen anser att det krävs ett ytjordskikt som är ca 40 cm eller djupare. Sökanden har invänt att det inte går att generellt fastställa att det yttersta jordlagret ska vara minst 40 cm eftersom det varierar hur tjockt jordlagret behöver vara på olika platser.

Med hänsyn till de höga naturvärdena bedömer jag att det inte är lämpligt att sökanden ska få besluta vilket djup som ska gälla avseende de ytjordskikt som ska separeras. Det är dock inte heller möjligt att ange ett visst djup som ska separeras då jordlagret varierar på olika platser. Det är därför lämpligare att delegera denna fråga till länsstyrelsen.

Min bedömning av de olika delområdena

Höllviken – Kämpinge

Delområde 1 – delområde 4

Ifråga om etableringsytan inom delområde 1 framgår det av utredningen att det där är fråga om ”högt naturvärde”, klass 2. Vidare framgår det att exemplar av den fridlysta och rödlistade backsippan hittats i området. Med hänsyn till det höga naturvärdet och fridlyst art bedömer jag att vald plats för etableringsytan är klart olämplig. Under huvudförhandlingen framkom det att det finns andra mer lämpliga platser för etableringsytan och då i relativ närhet. Jag anser därför att sökanden i villkor ska förbjudas att använda den tilltänkta etableringsytan.

Vad gäller skyddet i övrigt, mur och jordvall, bedömer jag att placeringen kan godtas i delområdena 1-4. Jag gör denna bedömning trots att naturvärdesinventeringen har visat på ”högt naturvärde” för stora delar av sträckan. Anledningen är att bättre alternativ saknas.

Sanddyner mellan delområdena 4 och 5

Jag bedömer att ansökan i denna del kan bifallas då det inte motverkar naturreservatets bestämmelse ”dynerna ska skötas så att erosionsskador ej uppstår” och lämpligare alternativ saknas.

Delområde 5 – delområde 7

Trots att sökanden har för avsikt att ta del av Natura 2000-område i anspråk (vid samfälligheten S:133 - delområde 5) bedömer jag det vara en godtagbar plats eftersom alternativ förefaller saknas. Dessutom är det fråga om relativt marginella anspråk.

Vad gäller vallens sträckning (delområde 5), dvs. utanför Natura 2000-området, bedömer jag att delar av vallen istället hade kunnat placeras något norr ut och då på befintlig parkeringsplats. Vid denna bedömning beaktar jag särskilt att den av sökanden valda sträckningen tar del av naturreservatet i anspråk och att naturvärdesinventeringen har visat på ”påtagligt naturvärde” i området. Jag är medveten om att även parkeringen är belägen inom naturreservatet men den är exploaterad och således lämpligare att ta i anspråk. Det bör således vara möjlighet att höja parkeringsplatsen för att där anlägga ett översvämningsskydd. Den av sökanden valda sträckningen är således inte lämplig. Jag bedömer dock att en etableringsyta på parkeringsplatsen kan godtas.

Ifråga om muren längs kanalen (delområde 5-7) bedömer jag att vald plats kan godtas då den inte motverkar reservatsbeslutet. Vidare saknas bättre placering.

Ljunghusen

Delområde 1 – delområde 2

Jag bedömer att sökanden inte har valt den bästa platsen för att lokalisera skyddet. Det torde istället vara möjligt att anlägga en mur i gräns till fastigheterna (Ljunghusen 11:7, 11:100,

11:6, 11:5, 11:4, 11:3 och del av 11:2) för att i större utsträckning undvika Natura 2000-området och naturreservatet. Ifråga om Ljunghusens Golfklubb (fastigheten Ljunghusen 11:2) bedömer jag att det bör vara möjligt att anlägga ett skydd inom den fastigheten, dvs. utanför Natura 2000-området och naturreservatet.

Delområde 3 – delområde 5 (inom Natura 2000-område och naturreservat)

Jag bedömer att valt alternativ på fastigheten Ljunghusen 11:7 inte är det lämpligaste då det tar både Natura 2000-område och naturreservat i anspråk. Det torde istället vara möjligt att anlägga en mur utanför dessa skyddade områden (dvs. på Ljunghusen 11:92, och 11:8 m.fl.).

Delområde 5 – delområde 6 (utanför Natura 2000-området och naturreservat)

Den av sökanden valda platsen (som är belägen utanför Natura 2000-området och naturreservat) kan godtas som lämplig.

Delområde 7 – delområde 9

Jag bedömer att sökandens alternativa yrkande om att anlägga skydd på fastigheterna Ljunghusen 9:25 och 9:26 kan godtas då det sker utanför Natura 2000-området och naturreservatet.

Ifråga om anläggandet av skydd på Ljunghusen 9:85 och 9:40 bedömer jag att vald plats inte är lämplig utan att man istället hade kunnat välja att anlägga skyddet, åtminstone delvis, utanför Natura 2000-området och naturreservatet. Därtill noterar jag att naturvärdesinventering har visat på ”högt naturvärde” i delområdet.

Delområde 10

Där sökanden valt att vällen ska anläggas inom Natura 2000-området och naturreservatet bedömer jag inte vara den lämpligaste placeringen. Enligt naturvärdesinventeringen är det fråga om ”högt naturvärde” i området. Placering av en mur torde istället kunna ske delvis i

direkt anslutning till/inne på enskilda fastighet och då utanför Natura 2000-området och naturreservatet.

Del av vallen (vid parkeringsplatsen) avses att placeras inom skyddat område. Placeringen medför intrång i naturtypen ”kustnära trädklädda sanddyner” (2180). Jag anser att en höjning av hela parkeringsplatsen hade varit ett bättre alternativ, vilket dessutom hade varit i enlighet med översiktsplanen. Den av sökanden valda placeringen bör därför inte godtas på denna plats. Placering på dyn kan dock godtas då lämpligare alternativ saknas.

Sanddyner mellan delområdena 10 och 11

Jag bedömer att ansökan i denna del kan bifallas.

Delområde 11

Den av sökanden valda placeringen medför ianspråktagande av mark inom naturreservatet. Enligt naturvärdesinventeringen är det fråga om ”högt naturvärde” i området. Jag bedömer att det torde vara möjligt att istället anlägga en mur i gräns till de fastigheter (t.ex. Ljunghusen 8:58, 8:34 osv.) som är belägna något längre norrut, dvs. utanför naturreservatet och Natura 2000-området.

Delområde 12 (fram till fastigheten Räng 10:231)

Jag bedömer att sökanden inte har valt den bästa platsen för skyddet. Det torde istället vara möjligt att anlägga en mur i gräns till närbelägna fastigheter (Ljunghusen 8:64/8:65 och 19:316/1:56 osv.) för att undvika intrång inne i naturreservatet.

Delområde 12 – delområde 14 (mur längs kanalen)

Ifråga om muren längs kanalen (delområde 12-14) bedömer jag att vald plats kan godtas i och med att det vid naturvärdesinventeringen inte framkommit några högre naturvärden på platsen. Vidare saknas bättre placering.

Vad gäller etableringsytan (inom delområde 13) bedömer jag att enbart yta inom parkeringsplatsen (exploaterad inom naturreservatet) samt de delar som ligger utanför naturreservatet kan godtas som lämplig plats, vilket även länsstyrelsen förordar.

Delområde 15 – delområde 18 (dvs. fram till väg 100)

Jag bedömer att sökanden inte har valt den bästa placeringen eftersom skyddet är avsett att placeras i omedelbar anslutning till Natura 2000-område och naturreservatet. Vidare ska den tillfälliga arbetsytan anläggas längre in i skyddade områden, vilket inte alls är lämpligt val av plats. Jag anser att sökanden istället hade kunnat välja att placera skyddet i direkt anslutning till enskilda fastigheter (Ljunghusen 12:34, 12:1 och 12:30-12:33 och 12:64), för att på så sätt minimera intrånget i skyddade områden. Vid denna bedömning noterar jag särskilt att enligt naturvärdesinventeringen är det fråga om ”påtagligt naturvärde” inom delområdena för vald plats.

Ifråga om etableringsytan inom aktuellt delområde anser jag att det inte är den bästa platsen för sådan yta inom Natura 2000-område och naturreservat. Även här är det fråga om ”påtagligt naturvärde”. Länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen starkt motsatt sig etableringsytan. Det bör enligt min mening finnas möjlighet att anlägga etableringsyta utanför skyddade områden, vilket även länsstyrelsen förordar.

Delområde 18 (norr om väg 100) – delområde 22 (fram till fastigheten Ljunghusen 16:65)

Den av sökanden valda lokaliseringen skulle beröra Natura 2000-område och naturreservat och bedöms av mig inte vara den bästa platsen och bör därför inte tillåtas. Det torde istället vara möjligt att anlägga ett skydd längs med/inne på fastigheterna Ljunghusen 12:16, 12:15 osv. för att helt undvika intrång i Natura 2000-området. Även länsstyrelsen har förordat alternativ placering.

Delområde 22 (från fastigheten Ljunghusen 16:65) – delområde 23 (fram till och med fastigheten Ljunghusen 16:56)

Jag bedömer vald plats som lämplig.

Delområde 23 (från fastigheten Ljunghusen 16:56) – delområde 26 (fram till och med fastigheten Ljunghusen 16:29)

Jag bedömer att placeringen inte kan godtas då den sker inom Natura 2000-området och naturreservatet. Annan, i vart fall delvis bättre, placering bör vara möjlig, dvs. utanför skyddade områden och då delvis på/vid enskilda fastigheter.

Fastigheten Ljunghusen 16:54

Eftersom Lars Risberg och Eva Bramell-Risberg, ägare av fastigheten Ljunghusen 16:54, i första hand yrkar att ansökan ska avslås då de anser att skyddet inte behövs bedömer jag att det inte är fråga om ett ”angeläget allmänt intresse” att skydda deras fastighet (2 kap. 15 § regeringsformen och Europakonventionen). Det är då inte proportionerligt att med anläggande av vall kränka deras rätt till tryggad egendom. Det skulle eventuellt istället vara möjligt att förlägga ett skydd som inte i lika stor omfattning inkräktar på deras fastighet och ändå tillgodose de allmänna intressena av att skydda Falsterbonäset. Det förhållandet att fastighetsägarna är erbjudna ersättning för intrånget föranleder ingen annan bedömning. Ansökan i denna del bör därför avslås.

Skanör – Falsterbo

Delområde 1 – delområde 2

Ifråga om placering av vallen på stranden fram till fastigheten Falsterbo 9:98 bedömer jag att alternativ saknas. Denna del av ansökan kan därför godtas. I övrigt, fram till fastigheten Falsterbo 9:71, bedömer jag att valt alternativ inte är det bästa i och med att intrång sker i Natura 2000-område och naturreservatet. Annan lokalisering bör vara möjlig, dvs. utanför de skyddade områdena.

Vald sträckning förbi Falsterbo 9:71 och 8:107 bedömer jag som lämplig.

Delområde 2 (från fastigheten Falsterbo 2:7) – delområde 7 (fram till fastigheten Falsterbo 8:1)

När det gäller den fortsatta sträckningen förbi fastigheterna Falsterbo 2:7, 2:36 osv. fram till Falsterbo 8:1 innebär sökandens förstahandsyrkande en placering i Natura 2000-området och naturreservat. Yrkandet i andra hand skulle innebära en placering i tångvallen. Jag noterar att för delar av sträckan har naturvärdesinventering visat ”påtagligt naturvärde” respektive ”högt naturvärde”. Jag bedömer att alternativen inte är den bästa lokaliseringen. Jag anser istället att bästa plats bör vara i respektive fastighetsgräns och då med ett skydd i form av mur.

Länsstyrelsen har tillstyrkt placering av skyddet utanför tångvallen.

Delområde 7 (direkt norr om fastigheten Falsterbo 8:1) – delområde 8 (till och med fastigheten Falsterbo 2:2)

Vald placering bedöms inte som lämplig då den passerar naturreservat. Det bör istället vara möjligt att anlägga skyddet utanför reservatet.

Delområde 8 (norr om fastigheten Falsterbo 2:2) – delområde 17 (fram till fastigheten Skanör 8:8)

Jag noterar att för stora delar av aktuell sträcka har naturvärdesinventeringen visat ”högt naturvärde”. Istället för vald plats bör det vara möjligt att placera skyddet längre österut och då i utkanten av Natura 2000-området och naturreservatet. Där kan det eventuellt vara möjligt att höja befintlig väg/stig.

När det gäller etableringsytan 83037 bedömer jag att lokaliseringen inte är den bästa då platsen är i ett skyddat område (och det är en utpekad naturtyp). Enligt länsstyrelsen är det fråga om en naturtyp som saknar sin motsvarighet i landet. Bättre alternativ bör enligt min bedömning finnas.

Delområde 17 (från fastigheten Skanör 8:8) – delområde 19 (strax förbi Skanör 14:25)

Vald plats, dvs. utanför Natura 2000-område men inom naturreservatet, kan enligt min bedömning inte godtas som lämpligaste platsen. Förbi fastigheten Skanör 14:25 anser jag att sökandens andrahandsalternativ kan godtas som bästa plats.

Delområde 19 – delområde 23 (ut/vid/från Hamnvägen)

Jag instämmer i majoritetens bedömning.

Delområdena 19 och 22 - 23 (inre skydd – fram till Hamnvägen)

Jag instämmer i majoritetens bedömning.

Delområde 23 – delområde 27

Jag instämmer i majoritetens bedömning då det inte finns någon annan lämpligare lokalisering av muren/vallen.

Delområde 27 – delområde 28

Jag instämmer i majoritetens bedömning.

Delområde 29 – delområde 31 (till och med fastigheten Skanör 11:62)

Jag instämmer i majoritetens bedömning.

Delområde 31 (söder om Skanör 11:62) och fram till Båtsmansvägen (norr om reningsverket)

Jag bedömer att vald plats kan godtas i rät vinkel fram till vägen (norr om reningsverket) men inte vidare. Jag noterar särskilt att naturvärdesinventering har visat på ”påtagligt naturvärde”. Det bör istället vara möjligt att höja vägen och på så sätt i större utsträckning undvika Natura 2000-området och naturreservatet. Detta skulle vara i enlighet med vad som förespråkas i översiktsplanen om att nyttja befintliga vägar.

Delområde 31 (direkt söder/öster om Båtsmansvägen) – delområde 41 (fram till väg 100)

Jag instämmer i majoritetens bedömning.

Delområde 41 (från väg 100 och söderut) – delområde 46 (fram till strax norr om Falsterbo 2:28)

I aktuellt område har naturvärdesinventering visat ”påtagligt naturvärde”. Enligt länsstyrelsen skulle vallens placering (delområde 41-44) innebära att cirka 1,6 hektar av naturtypen ”ris- och gräshedar nedanför trädgränsen” (4030) skulle påverkas permanent. Utöver dessa markanspråk tillkommer markpåverkan i form av tillfälliga arbetsytor.

Att anlägga en vall i Natura 2000-området och naturreservatet, vilket medför stora ingrepp i skyddade områden och höga naturvärden, då det finns alternativ så som att t.ex. höja Strandbadsvägen/Reuterswärd's väg, är inte att välja den lämpligaste platsen. Sökt alternativ kan därför inte tillåtas enligt min bedömning. En höjning av väg skulle istället vara i enlighet med vad som förespråkas i översiktsplanen. Sökanden har inte invänt om att det skulle vara ekonomiskt orimligt. Vad sökanden anfört gällande svårigheter kring att leda om trafik under eventuell ombyggnad av vägen föranleder ingen annan bedömning från min sida.

Delområde 46 (strax norr om Falsterbo 2:28) – delområde 49 (Falsterbo 2:27)

Jag bedömer att vald lokalisering är lämplig och kan godtas.

Övriga frågor

I övriga frågor i målet, som jag inte nämner ovan i min skiljaktiga mening, instämmer jag i majoritetens bedömning.

Särskilda ledamöterna Henrik Swensson och Hans Eliasson skiljaktiga mening**Ang lokalisering av vall på fastigheterna Ljunghusen 16:21, 16:54 och 16:56.**

Av sökanden föreslagen placering av vall tar, utan att för sammanhanget sakliga skäl härför anges, i anspråk onödigt stor del av intilliggande skyddat område. Vallen anläggs således inom naturskyddat område och det förutsätter dispens från bestämmelserna för naturreservatet Norra Ljunghusen och också Natura 2000, Falsterbohalvön.

Vi anser att vallen, i enlighet med de lokaliseringsöverväganden, som följer av miljöbalkens hänsynsregler, kap 2, kan läggas på annan mera lämplig plats. Exempelvis utmed naturreservatsgränsen/Natura 2000-gränsen i söder i förlängningen av fastighetsgränsen för Ljunghusen 16:21 som i stort sammanfaller med gällande detaljplans kvartersmarksgräns för fastigheten Ljunghusen 16:54. Därmed begränsas intrånget till minsta möjliga. Noteras att del av detta område intill reservatsgränsen idag är ianspråktaget på sådant sätt att naturvärdena sannolikt redan är borta.

Ang ersättning för ombudskostnader - makarna Risberg

Det är ett omfattande mål med 15 utsatta förhandlingsdagar. Målet berör många sakägare och samtidigt också viktiga allmänna intressen. Målet är vidare ovanligt på så sätt att i stort alla berörda sakägare också har ett enskilt intresse av att invallningen äger rum. Bebyggda fastigheter i målet kommer om inget görs att ha risk för översvämningsskador.

Risberg är sakägare och har rätt att framföra synpunkter både avseende enskilda och allmänna intressen. Samtidigt är det så att allmänhetens intresse tillvaratas av länsstyrelsen och av Mark- och Miljödomstolen.

Förhandlingsdagarna var schemalagda och gav, efter vad som kunde utläsas av övriga i ärendet berörda, god vägledning om vilka frågeställningar, som skulle tas upp på angiven dag och om behov av närvaro förelåg.

I domskälen anges beträffande ersättning för rättegångskostnader att sådan ersättning inte i första hand ska bestämmas efter nedlagd tid. Sådan ersättning ska i stället bestämmas medhänsyn till bl.a. målets beskaffenhet och omfattning samt till den omsorg och skicklighet med vilken arbetet har utförts.

Ett sätt att beräkna rimlig tid är att för varje utsatt förhandlingsdag innebär ½ dags förberedelser och det medför totalt 7,5 arbetsdagar dvs 60 timmar i förberedelsetid. Viss närvaro vid huvudförhandlingen är rimlig. Domstolen har i förväg redovisat dagordningen för de olika dagarna. Av de 15 utsatta dagarna togs 13 i anspråk.

Rimligt kan vara att närvara 50% av dagar, motsvarande 6,5 dagar. Ombudet för ett 25 tal fastighetsägare vid Falsterbo 2-5 gör en likartad bedömning.

Det innebär 14 dagar á 27 000 kr vilket ger ca 380 000 kr. Beloppet avrundas till 400 000 kr inkluderande utlägg och moms.

Risbergs ombud har i huvudinlagorna - aktbilagorna 166 och 365 – framför allt avhandlat de allmänna intressena. Om man väljer att företräda allmänna intressen i stor omfattning bör man enligt vår mening vara beredd på att få ikläda sig kostnaderna härför. Lämpligen bör man invänta Länsstyrelsens remissvar innan egna utredningar utförs - i vart fall om ersättning ska begäras av sökande. Det är inte rimligt att fastighetsägare ska kunna engagera sig i allmänna frågor på detta sätt på sökandes bekostnad.

Ibland kan det vara befogat att ta in tekniska konsulter och det får då ske inom ramen för ovanstående beräkning.

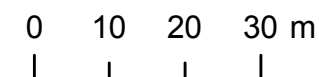
Givetvis kan finnas anledning att höja beloppen om det i framförda yttrande/värderingar/annat har framkommit sådant som har haft betydelse för målets avgörande. Vår mening är att det i detta fall inte föreligger en sådan omständighet.

Vi anser att 14 dagar á 27 000 kr är rimligt, dvs 400 000kr ink utlägg och moms.

- Planerade markanspråk
- Fastighetsgränser
- ▨ Del av naturtyp som berörs av permanent markanspråk
- ▤ Naturtypsgränser inom N2000
- ▭ Bufferyta Justeringsutrymme inför detaljprojektering
- ▭ Tillf. arbetsyta Yta som helt eller delvis kan behövas i arbetsskedet
- ▭ Fastigheter som ägs av kommunen
- ▭ Berörda badhytter

Grå text är fast.beteckning

Gul text är naturtypskod för område som berörs av skydd

Skala

2019-02-28 1:1 000

Bilaga K25A Markanspråkskarta

Område nr 19 av 49

- Planerade markanspråk
- Del av naturtyp som berörs av permanent markanspråk
- Fastighetsgränser
- Naturtypsgränser inom N2000
- Bufferyta Justeringsutrymme inför detaljprojektering
- Tillf. arbetsyta Yta som helt eller delvis kan behövas i arbetsskedet
- Fastigheter som ägs av kommunen
- Berörda badhytter

Grå text är fast.beteckning

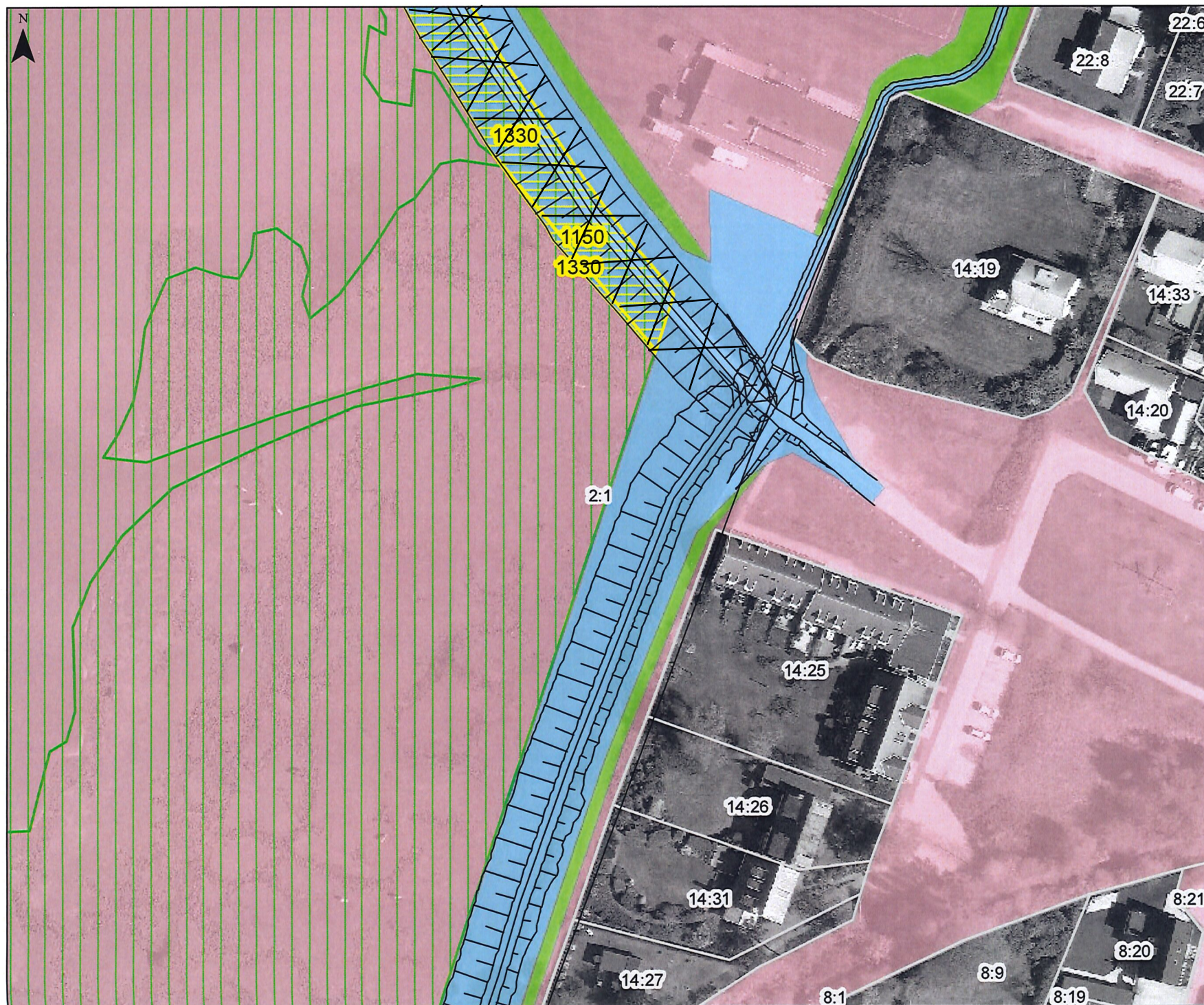
Gul text är naturtypskod för område som berörs av skydd

0 10 20 30 m

Skala

2019-12-06 1:1 000

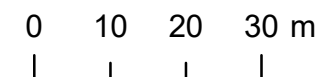
Bilaga B6 Markanspråskarta

Område nr 20 av 49

- Planerade markanspråk
- Fastighetsgränser
- ▨ Del av naturtyp som berörs av permanent markanspråk
- ▤ Naturtypsgränser inom N2000
- ▭ Bufferyta Justeringsutrymme inför detaljprojektering
- ▭ Tillf. arbetsyta Yta som helt eller delvis kan behövas i arbetsskedet
- Fastigheter som ägs av kommunen
- Berörda badhytter

Grå text är fast.beteckning

Gul text är naturtypskod för område som berörs av skydd

Skala

2019-02-28 1:1 000

Bilaga B6 Markanspråkskarta

Område nr 21 av 49

- Planerade markanspråk
- Fastighetsgränser
- ▨ Del av naturtyp som berörs av permanent markanspråk
- ▤ Naturtypsgränser inom N2000
- ▭ Bufferyta Justeringsutrymme inför detaljprojektering
- Tillf. arbetsyta Yta som helt eller delvis kan behövas i arbetsskedet
- Fastigheter som ägs av kommunen
- Berörda badhytter

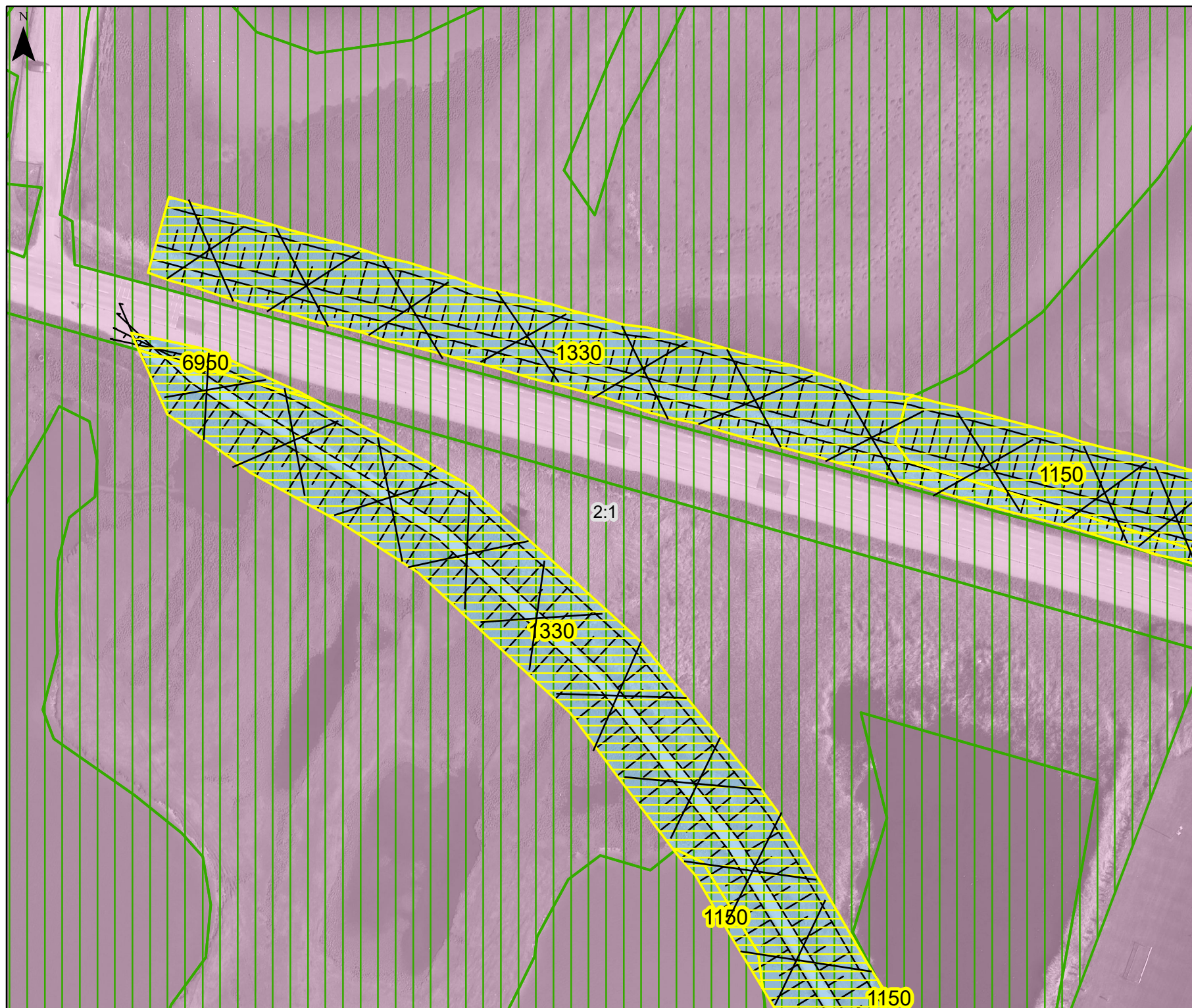
Grå text är fast.beteckning

Gul text är naturtypskod för område som berörs av skydd

0 10 20 30 m

Skala

2019-02-28 1:1 000

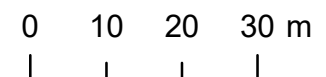

Område nr 22 av 49

- Planerade markanspråk
- Fastighetsgränser
- Del av naturtyp som berörs av permanent markanspråk
- Naturtypsgränser inom N2000
- Bufferyta Justeringsutrymme inför detaljprojektering
- Tillf. arbetsyta Yta som helt eller delvis kan behövas i arbetsskedet
- Fastigheter som ägs av kommunen
- Berörda badhytter

Grå text är fast.beteckning

Gul text är naturtypskod för område som berörs av skydd

Skala

2019-02-28 1:1 000

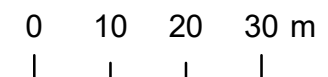
Bilaga B6 Markanspråkskarta

Område nr 23 av 49

- Planerade markanspråk
- Fastighetsgränser
- ▨ Del av naturtyp som berörs av permanent markanspråk
- ▤ Naturtypsgränser inom N2000
- Bufferyta Justeringsutrymme inför detaljprojektering
- Tillf. arbetsyta Yta som helt eller delvis kan behövas i arbetsskedet
- Fastigheter som ägs av kommunen
- Berörda badhytter

Grå text är fast.beteckning

Gul text är naturtypskod för område som berörs av skydd

Skala

2019-02-28 1:1 000

Bilaga A3 Sträckor med säsongsbegränsning i när arbete får utföras

Bilaga 6

N

Område för ekologisk kompensation

Fastställd intrångsersättning och andra ersättningar för berörda fastigheter**Fastighetsbeteckningar (samtliga i Vellinge kommun)**

Fastighetsbeteckning	Intrångsersättning	Uppräkning från	Annan ersättning	Anmärkning
Skanör/Falsterbo				
Skanör 3:25	0		0	Uppskjuten annan ers. till arrendatorn
Skanör 3:32	0		0	Uppskjuten annan ers. till arrendatorn
Skanör 11:12	8 438 kr	April 2018	4 000 kr	
Skanör 11:43	24 908 kr	April 2018	1 000 kr	
Skanör 11:48	49 770 kr	April 2018	2 000 kr	
Skanör 11:57	0		1 000 kr	
Skanör 12:6	2 205 kr	April 2018	2 000 kr	
Skanör 12:10	64 500 kr	April 2018	10 000 kr	
Skanör 13:5	51 345 kr	April 2018	4 000 kr	
Skanör 13:25	83 138 kr	April 2018	5 000 kr	
Skanör 13:26	63 270 kr	April 2018	3 000 kr	
Skanör 23:2	0		1 000 kr	
Skanör S:5	6 038 kr	April 2018	1 000 kr	
Skanör S:24	7 298 kr	April 2018	1 000 kr	
Skanör S:25	1 800 kr	April 2018	1 000 kr	
Skanör S:29	990 kr	April 2018	1 000 kr	
Skanör S:32	968 kr	April 2018	1 000 kr	
Skanör S:38	4 380 kr	April 2018	1 000 kr	
Skanör S:39	750 kr	April 2018	1 000 kr	
Skanör S:40	1 890 kr	April 2018	1 000 kr	

Falsterbo 2:7	8 243 kr	April 2018	2 000 kr	Uppskjuten annan ers. till golfklubben
Falsterbo 2:8	14 228 kr	April 2018	2 000 kr	Uppskjuten annan ers. till golfklubben
Falsterbo 2:10	35 573 kr	April 2018	1 000 kr	Uppskjuten annan ers. till golfklubben
Falsterbo 2:27	3 045 kr	April 2018	1 000 kr	
Falsterbo 2:28	53 550 kr	April 2018	9 000 kr	
Falsterbo S:4	100 kr	April 2018	1 000 kr	
Kämpinge/Höllviken				
Kämpinge 5:1	2 978 kr	April 2018	1 000 kr	
Kämpinge 11:5	5 085 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken 11:145	668 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken 12:36	2 355 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken 12:39	39 398 kr	April 2018	5 000 kr	
Höllviken 12:67	2 993 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken 12:90	990 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken 12:92	4 635 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken 12:93	2 070 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken 12:142	4 635 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken 12:165	5 243 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken 13:28	2 085 kr	April 2018	2 000 kr	
Höllviken 13:29	1 290 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken 13:50	1 103 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken 13:55	1 925 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken S:22	578 kr	April 2018	1 000 kr	
Höllviken S:82	3 000 kr	April 2018	1 000 kr	

Höllviken S:133	0		1 000 kr	
Höllviken S:142	810 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen				
Ljunghusen 2:6	0		1 000 kr	
Ljunghusen 5:60	1 710 kr	April 2018	2 000 kr	
Ljunghusen 8:14	1 223 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 8:27	2 040 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 8:37	248 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 8:39	1 058 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 8:41	1 583 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 9:25	0		1 000 kr	
Ljunghusen 9:26	0		1 000 kr	
Ljunghusen 9:40	23 295 kr	April 2018	15 000 kr	
Ljunghusen 9:84	1 553 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 9:85	60 315 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 9:92	2 438 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 11:2	0		1 000 kr	
Ljunghusen 11:7	338 378 kr	April 2018	1 000 kr	Uppskjuten annan ers. till golfklubben
Ljunghusen 11:89	26 820 kr	April 2018	1 000 kr	Uppskjuten annan ers. till golfklubben
Ljunghusen 11:90	9 270 kr	April 2018	1 000 kr	Uppskjuten annan ers. till golfklubben
Ljunghusen 12:1	21 353 kr	April 2018	6 000 kr	
Ljunghusen 12:2	9 968 kr	April 2018	2 000 kr	
Ljunghusen 12:3	9 315 kr	April 2018	2 000 kr	
Ljunghusen 13:94	0		1 000 kr	

Ljunghusen 14:7	100 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 14:10	100 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 14:11	100 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 14:12	100 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 14:13	100 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 14:14	100 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 14:15	100 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 14:16	100 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 14:21	105 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 14:60	100 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 16:2	2 760 kr	April 2018	2 000 kr	
Ljunghusen 16:4	7 000 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 16:7	2 640 kr	April 2018	2 000 kr	
Ljunghusen 16:12	750 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 16:13	2 310 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 16:16	2 895 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen 16:21	23 925 kr	April 2018	2 000 kr	
Ljunghusen 16:29	7 733 kr	April 2018	3 000 kr	
Ljunghusen 16:54	200 000 kr	Maj 2020	1 000 kr	
Ljunghusen 16:56	51 728 kr	April 2018	3 000 kr	
Räng 10:231	18 465 kr	April 2018	6 000 kr	
Skanör 2:1	0		0	Uppskjuten annan ers. till golfklubben
Stora Hammar 13:14	368 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen S:22	555 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen S:23	200 kr	April 2018	1 000 kr	

Ljunghusen S:24	200 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen S:25	203 kr	April 2018	1 000 kr	
Ljunghusen S:37	3 930 kr	April 2018	1 000 kr	

Fastigheter föremål för tvångsrätt enligt 28 kap. 10 § miljöbalken**Fastighetsbeteckningar (samtlige i Vellinge kommun)****Skanör/Falsterbo**

Skanör 11:12

Skanör 11:43

Skanör 11:48

Skanör 11:57

Skanör 12:6

Skanör 12:10

Skanör 13:5

Skanör 13:25

Skanör 13:26

Skanör 23:2

Skanör S:5

Skanör S:24

Skanör S:25

Skanör S:29

Skanör S:32

Skanör S:38

Skanör S:39

Skanör S:40

Falsterbo 2:7

Falsterbo 2:8

Falsterbo 2:10

Falsterbo 2:27

Falsterbo 2:28

Falsterbo S:4

Fortsättning fastigheter föremål för tvångsrätt enligt 28 kap. 10 § miljöbalken

Kämpinge/Höllviken

Kämpinge 5:1

Kämpinge 11:5

Höllviken 11:145

Höllviken 12:36

Höllviken 12:39

Höllviken 12:67

Höllviken 12:90

Höllviken 12:92

Höllviken 12:93

Höllviken 12:142

Höllviken 12:165

Höllviken 13:28

Höllviken 13:29

Höllviken 13:50

Höllviken 13:55

Höllviken S:22

Höllviken S:82

Höllviken S:133

Höllviken S:142

Fortsättning fastigheter föremål för tvångsrätt enligt 28 kap. 10 § miljöbalken

Ljunghusen

Ljunghusen 2:6

Ljunghusen 5:60

Ljunghusen 8:14

Ljunghusen 8:27

Ljunghusen 8:37

Ljunghusen 8:39

Ljunghusen 8:41

Ljunghusen 9:25

Ljunghusen 9:26

Ljunghusen 9:40

Ljunghusen 9:84

Ljunghusen 9:85

Ljunghusen 9:92

Ljunghusen 11:2

Ljunghusen 11:7

Ljunghusen 11:89

Ljunghusen 11:90

Ljunghusen 12:1

Ljunghusen 12:2

Ljunghusen 12:3

Ljunghusen 13:94

Ljunghusen 14:7

Ljunghusen 14:10

Ljunghusen 14:11

Ljunghusen 14:12

Ljunghusen 14:13

Ljunghusen 14:14

Fortsättning fastigheter föremål för tvångsrätt enligt 28 kap. 10 § miljöbalken

Ljunghusen 14:15

Ljunghusen 14:16

Ljunghusen 14:21

Ljunghusen 14:60

Ljunghusen 16:2

Ljunghusen 16:4

Ljunghusen 16:7

Ljunghusen 16:12

Ljunghusen 16:13

Ljunghusen 16:16

Ljunghusen 16:21

Ljunghusen 16:29

Ljunghusen 16:54

Ljunghusen 16:56

Räng 10:231

Stora Hammar 13:14

Ljunghusen S:22

Ljunghusen S:23

Ljunghusen S:24

Ljunghusen S:25

Ljunghusen S:37

Hur man överklagar

TR-26 (AD)

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor. Tiden räknas från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen är en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras och vilken ändring du vill ha.
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.

6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Arbetsdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Arbetsdomstolen skicka brev på detta sätt.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se